

Verzameldocument met passages uit verslagen stuurgroep (V)SO in de transities

1. Verslag van periodiek overleg op 31 oktober 2014, blz. 2:

Ontvlechting

Het draagvlak is er, wel moet er iets gebeuren voor de groep ZML scholen. De consequenties moeten goed in beeld gebracht worden, de sector moet zijn huiswerk doen: daar waar ze het zelf financieel kunnen oplossen moeten ze het doen, waar dat niet kan moet er ondersteuning zijn. Voor de honorering 1ste graads docenten in het VSO moet duidelijk zijn dat het akkoord is, dus geen discussieruimte. Voor doorstroom is er een cao probleem wat opgelost moet worden. Ook moet vastgelegd worden dat inrichting praktijklokalen gekoppeld moet worden aan bestaande VSO scholen.

Opdracht aan stuurgroep: we opteren niet voor een algemene wijziging dat alle leerkrachten naar schaal 12 gaan maar alleen waar de eerste graads leerkracht nodig is. Het moet creatief en breed, het uitgangspunt is niet budgettair neutraal.

Paul geeft aan dat het bestuurlijk goed geregeld moet worden, gebruik maken van elkaars mogelijkheden etc. is prima maar er moet wel onderscheid gemaakt worden omdat er kosten komen door de cao component. Er moet een commitment komen dat dit gefinancierd gaat worden.

De vergadering stemt in met de tekst van het communicatievoorstel onder punt 4 in het plan van aanpak. Het wetgevingstraject is niet snel, graag druk op het proces houden. Liever sneller dan zorgvuldig. [REDACTED] geeft aan dat dit gezien de omvang en grote, fundamentele wijzigingen deze doorlooptijd redelijk is. Wellicht is het mogelijk om vooruitlopend dingen vast in gang te zetten.

2. Verslag van periodiek overleg op 8 januari 2015, blz. 1 :

Voortgangsrapportage ontvlechting betreffende de stand van zaken

[REDACTED] licht e.e.a. toe en schetst het proces. Voor de besluitvorming zou het helpen als de werkgroep rapporteert aan de stuurgroep en vooral welke punten goedkeuring vragen. De werkgroep ontvlechting moet een strak kader hebben, voor de volgende stuurgroep bijeenkomst, van 9 februari, graag een stuk waarop besluitvorming kan plaatsvinden.

In dit kader wordt gesproken om vast te leggen hoe de stuurgroep tot besluitvorming komt.

Besloten wordt: op de stuurgroep vergadering worden voorlopige beslissing genomen, de leden nemen dit mee naar de achterban, op de volgende stuurgroep bijeenkomst worden beslissingen definitief.

Opdracht aan de werkgroep ontvlechting

- Uitstroomprofielen: de cijfers van 29 oktober, graag updaten en het lijstje compleet maken.
  - Graag verschillende scenario's maken vanuit andere aannames
  - Fusietoets niet te groot maken ivm nieuwe wetgeving waarin de fusietoets wellicht zal verdwijnen
  - Bevoegdheden: problematiek is iets kleiner dan hier beschreven. Graag kwantificeren.
  - Cao- problematiek: kwantificeren en verschillende routes in beeld brengen. De problematiek is beperkt, schalen zijn korter. Kwalitatief ligt dit anders. Over de salarisopbouw moet een afspraak gemaakt worden. Ook voor Pro zijn er afwijkende afspraken. Dit moet geen probleem zijn om hier met de bonden afspraken over te maken.
  - doelgroepen, notitie verder afmaken
- Categorie A: deze groep (EMB), moet een aparte positie gegeven worden daar is iedereen het over eens. Dit echter niet op schoolniveau regelen. Graag in beeld brengen over hoeveel het gaat.

3. Verslag van periodiek overleg op 9 februari 2015, blz. 2:

Voortgangsrapportage ontvlechting

Besloten wordt dat [REDACTED] het land in gaat om in een paar regio's te kijken hoe deze uitgangspunten vallen voordat het breed in de SWV wordt gebracht omdat er iets zal moeten gebeuren op herschikking scholen bestand SO/ VSO. Dit zullen 6 gesprekken worden, 3 PO en 3 VO, van extreme situaties. Gekeken kan dan worden wat er nog meer nodig is. Het stuk gaat in maart naar de besturen. Vraag is ook of de VSO besturen die willen aansluiten bij de VO- raad al een plek kunnen krijgen. Fons geeft aan de invlechting budgettair neutraal te willen afsluiten, de sectorraden kunnen op dit moment nog niet bepalen of een budgettair neutrale oplossing tot de mogelijkheden behoort.

Cluster 1 en 2, willen aansluiting, hierbij moet wel worden opgelet dat er daardoor geen procesvertraging plaats vindt. Het mooiste zou zijn dat ze aansluiten bij de PO-raad. Om dat voor elkaar te krijgen moeten OCW en de PO-raad samen duwen en optrekken.

4. Verslag van periodiek overleg op 17 maart 2015, blz. 2:

Invlechting

Nu staat alleen een brief geagendeerd, terwijl meer behoefte is aan een inhoudelijk gesprek. Zet een aantal deskundigen bij elkaar om de knelpunten te inventariseren en maak op basis daarvan een werkagenda voor wat opgelost moet worden.

Eerst het kwantitatieve onderzoek en laat de uitkomsten het kader vormen van de verdere uitwerking. Op zich is het te overzien: echte knelpunten in kaart brengen en aangeven hoe groot de groep is die daarmee te maken heeft. Dus de regiobijeenkomsten meer inkaderen. Die bijeenkomsten zijn ook vooral bedoeld om draagvlak te krijgen en/of te houden. In de stuurgroep komt de invulling van de bijeenkomsten de volgende keer aan de orde.

Fons brengt het punt van cluster 2 in, die meegenomen zou moeten worden in het traject van ontvlechting. Cluster 2 kan wel aansluiten bij de werkgroep, maar niet bij de stuurgroep.

5. Verslag van periodiek overleg op 18 mei 2015, blz. 2:

Ontvlechting/ Invlechting

De stuurgroep heeft geen andere opmerkingen dan de vorige keer. De eerste resultaten zullen voor de volgende stuurgroep schriftelijk aangeleverd worden.

6. Verslag van periodiek overleg op 25 juni 2015, blz. 2:

Invlechting

Geconcludeerd wordt dat er niet veel nieuwe knelpunten zijn naast de punten die al in beeld waren. De VO-raad wil haast maken met de ontvlechting omdat het belangrijk is dat de VSO bestuurders meekunnen praten en beslissen. Binnen de CAO is het mogelijk om te werken met overgangsregelingen. Een pilot zou kunnen zijn om een doorberekening te maken. OCW streeft ernaar om een conceptversie van de startnotitie voor de volgende stuurgroepbijeenkomst beschikbaar te hebben.

7. Verslag van periodiek overleg op 7 september 2015, blz. 2:

Invlechting

De vragen worden besproken:

De hoofdlijn van de notitie is helder, de vergadering kan zich in de strekking vinden met de kanttekening dat zinnen rond de bekostiging uit het stuk gehaald moeten worden. Wel moet in kaart gebracht worden wat de financiële consequenties zijn. Besloten wordt dat de notitie op deze punten wordt herschreven. Toegevoegd wordt dat er onderzoek gedaan zal worden wat de financiële kosten zijn. LECSO zal een keer met [REDACTED], [REDACTED] en OCW een afspraak maken om te kijken naar de notitie zodat toon/inhoud bijgesteld kan worden voor de achterban LECSO. Ditzelfde kan gedaan worden met een aantal directies SWV-en PO en VO. De notitie hoeft dan niet terug te komen in de stuurgroep, het gaat puur om de toon. Het traject wordt verder ingezet.

1. De vergadering stemt in met kanttekening dat er goed gekeken moet worden naar de deskundigen. De financiële deskundigen worden separaat benaderd.

2. De veldlijn/spoorboekje wordt verschillend geïnterpreteerd. De vraag is wat dit toevoegt in deze fase? Er is meer behoefte om te peilen bij de diverse achterbannen hoe het proces gaat/voelt.

3. Alle vragen moeten goed helder zijn: graag vraag/antwoord component toevoegen. En aandacht voor de kleine besturen/scholen SO. De eindverantwoordelijkheid ligt bij het bestuurlijk overleg.

[REDACTED] wordt meegegeven dat duidelijk moet zijn hoe het veld erover denkt en dus voldoende gehoord is.

8. Verslag van periodiek overleg op 28 oktober 2015, blz. 2:

Invlechting

De regiobijeenkomsten zijn nu gaande.

Ronde afmaken, vervolgens moet er een ander document komen wat er nu ligt. Jan wil graag weten hoeveel verschil, aantallen, er in de achterban is om te voorkomen dat we niet de juiste dingen doen.

Vanwege de tijdplanning en de voortgangsrapportage naar de Tweede kamer op 4 december zal [ ] de cijfers boven tafel brengen, de voorbereidingsgroep invlechting zal een concrete tekst maken. Per mail zal dit aan de bestuurders voorgelegd worden zodat iedereen kan reageren. Doel is dat het geen heilig moeten is maar dat er een probleem opgelost moet worden.

9. Verslag van periodiek overleg op 17 februari 2016, blz. 1:

Invlechting

[ ] geeft nog een korte toelichting op de bijlage. Gesproken wordt over de functie van en de relatie tussen de stuurgroep, de beleidsgroep, de voorbereidingsgroep en de werkgroep invlechting, die onlangs is ingesteld. In deze stuurgroep worden de horloges gelijk gezet en het bestuurlijk overleg passend onderwijs is besluitvormend. De voorbereidingsgroep gaat op een lagere frequentie door. Het voorstel om de beleidsgroep op te heffen wordt overgenomen.

De werkgroep gaat de knelpunten en oplossingsrichtingen inventariseren. Deze werkgroep moet duidelijk krijgen waar de problemen liggen waar de voorlopers tegen aan lopen. Het is belangrijk om een goed evenwicht te vinden tussen de belangen van de voorlopers en de belangen van de besturen/scholen die de huidige regelgeving prefereren. Verlies van benefits voor deze laatste groep is een grote zorg. De afspraak is dat de werkgroep voor de zomervakantie een handreiking oplevert met de mogelijkheden die er nu al zijn in het kader van invlechting. Besluitvorming vindt plaats in het bestuurlijk overleg VO-raad/PO-Raad en OCW.

De stuurgroep gaat akkoord met de gekozen richting zoals beschreven op pagina 1. Gevraagd wordt goed te kijken naar de constructieve kant van het speciaal onderwijs. Op de volgende vergadering worden de voortgang en stavaza besproken.

10. Verslag van periodiek overleg op 29 september 2016, blz. 2:

Invlechting

In juni jl. vond de tweede bijeenkomst plaats over invlechting. Een grote opkomst, inspirerende verhalen van (v)so scholen die ambitieuze plannen uitwerken. Op deze bijeenkomst zijn naast mooie voorbeelden ook knelpunten opgehaald. De handreiking 'leren en samenwerken' was toen concept en inmiddels definitief. In de bijgevoegde notitie de vervolgacties die vanuit de werkgroep invlechting dit najaar worden uitgezet.

Bespreekpunt: We constateren dat er door inspectie verschillend wordt omgegaan met so-sbo scholen die één school willen vormen en leerlingen willen indelen op basis van onderwijsbehoeften. Wettelijk gezien mag het niet, tegelijkertijd wordt door inspectie wel toegestaan dat scholen hiermee experimenteren, de grenzen opzoeken.

De bestuurlijke kwesties gaan nu spelen en daar zou een faciliteringsprogramma voor moeten zijn. Visie-vorming staat hier voorop. De constatering is dat er nog weinig bestuurlijke fusies zijn. Het is belangrijk om zicht te houden op de bestuurlijke ontwikkelingen (meetbaar maken). In het najaar verschijnt de opbrengst van een praktijkonderzoek over SBO/SO van de NRO o.l.v. [ ]. Veel scholen hebben op de vragenlijsten van het NRO-onderzoek gereageerd. OCW is in gesprek met NRO voor een praktijkonderzoek voor VO/VSO.

11. Verslag van periodiek overleg op 9 februari 2017, blz. 2:

Invlechting

De bijeenkomst over invlechting SO/SBO-BaO op vrijdag 20/1 kende een overweldigende belangstelling (plm. 270 mensen). De uitkomsten van het NRO onderzoek zijn door [ ] toegelicht en enkele voorlopers hebben een toelichting gegeven op het doorlopen traject van samenwerking. Er is een beperkt budget beschikbaar (implementatieplan Passend onderwijs) voor scholen/samenwerkingsverbanden om ondersteuning te bieden bij initiatieven tot invlechting cq verregaande samenwerking. Op 13 februari (ruim 70 belangstellenden) wordt een vergelijkbare bijeenkomst voor VO/VSO georganiseerd. De beloofde handreiking is nu bijna gereed. Door OCW wordt de motie rond experimenteerruimte nu uitgewerkt. Deze regeling biedt de mogelijkheid om met behoud van brinnummers in 4 jaar toe te werken naar integrale voorzieningen. Gevraagd wordt om voor de volgende stuurgroepbijeenkomst de binnen gekomen vragen te analyseren.

Oplegger bij de notitie invlechting voortgezet speciaal onderwijs

Stuurgroep 9 februari 2015

Inleiding

Sinds het najaar bereidt een gezamenlijke *voorbereidingsgroep* van beleidsmedewerkers van de PO-Raad, LECSO, VO-raad en OCW de verdere uitwerking van de ontvlechting van het speciaal en voortgezet speciaal onderwijs voor.

In de *stuurgroep* van 8 januari jl. bent u geïnformeerd over de stand van zaken rondom de uitwerking van de ontvlechting sovso.

Op 15 januari heeft hierover overleg plaatsgevonden met de *beleidsgroep*: bestuurders en directeurs van (v)so-scholen en samenwerkingsverbanden. Binnen de beleidsgroep bestaat breed draagvlak voor de ontvlechting (niet alleen de knelpunten aanpakken, maar het so en vso echt van elkaar splitsen). Wel doet de beleidsgroep een aantal aanbevelingen:

- Spreek over 'invlechting' in het nieuwe wettelijk kader, in plaats van over 'ontvlechting'.
- Maak cluster 1 en 2 onderdeel van de uitwerking van de invlechting.
- Er is nader onderzoek nodig naar de omvang van de uitstroomprofielen, de huidige bevoegdheden van docenten in deze uitstroomprofielen en hun arbeidsvoorwaarden.
- De werking van de fusietoets is voor het (v)so niet passend. Voorgesteld is om deze zo snel mogelijk buiten werking te stellen.
- Leerlingen met een ernstige, meervoudige beperking moeten worden uitgezonderd van de invlechting.
- Vso-besturen zouden nu al lid moeten kunnen worden van de VO-raad.

Op basis van de bespreking van de voortgang in de stuurgroep (v)so op 8 januari jl. en de bespreking in de beleidsgroep op 15 januari, heeft de voorbereidingsgroep bijgevoegde notitie opgesteld.

Beslispunten

- Gaat u akkoord met bovenstaande aanbevelingen van de beleidsgroep?
- Gaat u akkoord met de uitgangspunten die in bijgevoegde notitie worden voorgesteld voor de invlechting (paragraaf 4)?
- Gaat u akkoord met het voorgestelde proces (paragraaf 5)?

Notitie invlechting voortgezet speciaal onderwijs: Naar robuuste scholen in een samenhangend netwerk

1. Inleiding

Om tot een toekomstbestendig (voortgezet) speciaal onderwijs ((v)so) te komen, is in de sectorakkoorden afgesproken dat het so en het vso worden ontvlochten en binnen respectievelijk het primair en voortgezet onderwijs worden ingevlochten. In deze notitie wordt ingegaan op de huidige situatie, de ontwikkelingen, de knelpunten in de huidige regelgeving en de voorgestelde aanpak.

2. Huidige situatie

In 2014 waren er in totaal 266 scholen binnen het (v)so cluster 3 en 4.

Type school	Aantal
SO	53
SOVSO	176
VSO	37
Totaal	266

Cluster 1 bestond uit 4 sovso-instellingen en cluster 2 uit 25 so-, 14 vso- en 12 sovso-scholen. Vanaf 1 augustus 2015 worden dit 4 sovso-instellingen (deze zijn nu nog in oprichting). De clusters 1 en 2 worden in deze notitie verder niet meegenomen.

3. Ontwikkelingen: het (voortgezet) speciaal onderwijs in beweging

Binnen het speciaal onderwijs, in het bijzonder het vso, is de leerlingenpopulatie de afgelopen jaren veranderd. Zo zijn er meer leerlingen met een gemiddeld tot hoog cognitief niveau en meer leerlingen met ernstige meervoudige beperkingen het (v)so ingestroomd. Om ervoor te zorgen dat het (v)so voor al deze leerlingen, met al hun verschillende ondersteuningsbehoeften, goed onderwijs kan bieden en hen optimaal kan voorbereiden op de toekomst is in 2013 de Wet kwaliteit (v)so ingevoerd. In 2014 is vervolgens passend onderwijs van start gegaan, gericht op meer maatwerk en samenwerking met de andere scholen in de regio. Het zijn ontwikkelingen die deel uitmaken van een bredere trend, die bijvoorbeeld ook in de zorg speelt. Gemeenten zijn daar sinds 1 januari jl. verantwoordelijk geworden voor alle jeugdhulp, om zo dicht bij huis meer maatwerk te kunnen bieden. Minder schotten en een meer integrale benadering is het doel.

Door de ontwikkelingen in de samenleving en in de organisatie van het onderwijs en de zorg, verandert ook het (v)so en de positie van het (v)so. Om leerlingen goed voor te bereiden op vervolgonderwijs, de arbeidsmarkt of een zo zelfstandig mogelijke plek in de samenleving wordt steeds meer samengewerkt met het reguliere onderwijs en met de zorg. Er ontstaan nieuwe vormen, waarbij leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben onderwijs volgen in het reguliere onderwijs maar wel met ondersteuning vanuit het (v)so. Of waarbij kinderen met een zeer zware zorgbehoefte, die voorheen geen onderwijs genoten omdat dit een aftrek van de zorgbekostiging betekende, een aantal uur les krijgen van het speciaal onderwijs. Dit vraagt om flexibele en sterke scholen. Scholen met een specifieke expertise en een eigen positie, die tegelijkertijd nauw samenwerken met de andere onderwijs- en zorgpartijen in de regio.

Passend onderwijs: nauwere samenwerking tussen speciaal en regulier

Met de invoering van passend onderwijs zijn samenwerkingsverbanden voor primair en voortgezet onderwijs gevormd. Daarin maken scholen voor regulier en speciaal onderwijs samen afspraken over de ondersteuning aan leerlingen die dat nodig hebben en welke leerlingen naar het speciaal onderwijs kunnen. Hiermee lijken meer tussenvormen tussen regulier en speciaal te ontstaan.

Kwaliteitsverbetering (v)so: sterkere oriëntatie op doorstroom

Ook door de verbetering van de onderwijskwaliteit in het (v)so neemt de afstand tussen speciaal en regulier af. Het vso is meer dan voorheen gericht op de doorstroom naar het regulier vervolgonderwijs of de arbeidsmarkt. Het grootste gedeelte van de leerlingen in het vso heeft zelfs als uitstroomprofiel vervolgonderwijs (zie bijlage 1). Het aanbod in het uitstroomprofiel vervolgonderwijs lijkt ook steeds meer op dat in een reguliere school en de arbeidsmarktgerichte stroom op het praktijkonderwijs. Hiermee ontstaat een knip tussen so en vso. Leerlingen van het so gaan ook over naar de 'grote school' in het vervolgonderwijs, met een ander programma, een andere structuur en een ander gebouw.

Decentralisaties sociaal domein: nog betere toerusting van leerlingen op arbeidsmarkt nodig

(V)so-scholen en hun leerlingen hebben in veel gevallen ook te maken met de veranderingen in het sociaal domein. Hetzelfde geldt voor veel leerlingen in het praktijkonderwijs. Zij krijgen soms tijdens hun schoolloopbaan al te maken met zorg of hulp vanuit de gemeente. En ook bij hun doorstroom naar de arbeidsmarkt kan gemeentelijk beleid een rol spelen. De gemeente heeft immers sinds 1 januari jl. de taak om iedereen met arbeidsvermogen aan het werk te krijgen.

Leerlingendaling: efficiënt gebruik van voorzieningen

De komende jaren gaan er vanwege demografische ontwikkelingen minder kinderen naar school. De leerlingendaling is ongelijk over het land verdeeld. Dit heeft gevolgen voor zowel scholen in regulier als speciaal onderwijs. In het (v)so zal daarnaast in een deel van het land sprake zijn van een leerlingendaling als gevolg van de verevening. Verder geldt dat zeker in het (v)so sprake is van kleine voorzieningen, die ongelijk over het land zijn verspreid. Er zal daarom goed moeten worden gekeken hoe er efficiënt met de beschikbare voorzieningen wordt omgegaan.

4. Knelpunten huidige regelgeving

Al deze ontwikkelingen vragen om passende regelgeving. Op dit moment zijn het so en vso ondergebracht in de Wet op de expertisecentra (WEC). De wetgeving is vanuit historie geënt op de wet- en regelgeving in het primair onderwijs. Dit leidt soms tot knelpunten wanneer scholen voor vso en regulier vo nauwer willen samenwerken. Of als scholen bij teruglopende leerlingenaantallen een sterke positie binnen de regio trachten te behouden. In deze paragraaf worden de belangrijkste verschillen en ervaren knelpunten toegelicht, zowel wat betreft wet- en regelgeving, taakbeleid/hrm en cao's.

Bevoegdheden

Een leraar met een getuigschrift van de Pabo of een getuigschrift van een tweedegraadslerarenopleiding is bevoegd om les te geven in het vso. Ook in het uitstroomprofiel vervolgonderwijs. Dit betekent bijvoorbeeld dat met een Pabo-opleiding havo of vwo op het vso kan worden gegeven, indien de school niet zelf examineert. Deze leerlingen kunnen wel een staatsexamen afleggen. Waar in het reguliere voortgezet onderwijs sterk de nadruk wordt gelegd op de noodzaak van een eerstegraadsdocent in de bovenbouw van de havo of het vwo, speelt dat in het vso dus veel minder.

CAO

Het vso-onderwijs lijkt, zoals gezegd steeds meer op het reguliere onderwijs. Het personeel van de vso scholen valt nu echter onder de CAO voor het primair onderwijs. Dit leidt tot een lagere betaling dan indien men bekostigd zou worden op grond van de CAO-vo om 3 redenen:

1. Docenten worden in een lagere schaal geplaatst. In het vso is er bijvoorbeeld sprake van de salarisschalen LB en LC; in het vo van LB, LC en LD.
2. De hoogte van de schalen verschillen tussen het (v)so en het vo. Het eindmaximum en de bindingstoelage zijn lager in het vso en de salarislijn bevat meer treden.
3. De omvang van het maximale aantal uren lesgebonden taken ligt in het vo aanmerkelijk lager dan in het (v)so.

Huisvesting

Vso-besturen geven aan leerlingen beter voor te moeten bereiden op de arbeidsmarkt, maar niet over de benodigde vaklokalen te beschikken. Vaak is genoemd dat een verschil in bekostiging tussen regulier en speciaal onderwijs hiervan de oorzaak is. Ook de huisvestingsnormen vanuit de gemeenten zijn genoemd als knelpunt. Uit een vergelijking blijkt dat zowel de bekostiging als de normen vanuit de gemeenten niet het probleem lijken te zijn (zie bijlage 2). Wanneer het totaal aantal leerlingen op een vso-school echter veel kleiner is dan het aantal leerlingen in het reguliere vo, is er wel een verschil in mogelijkheden.

5. Maatregelen: naar robuuste scholen binnen een samenhangend netwerk

Om ervoor te zorgen dat vso-scholen ook in de toekomst leerlingen een passend onderwijsprogramma kunnen bieden, wordt de bestaande wetgeving aangepast. Het so zal onder de Wet primair onderwijs (WPO) worden gebracht en het vso onder de Wet voortgezet onderwijs (WVO). Daarbij worden de volgende uitgangspunten gehanteerd:

Uitgangspunt 1: differentiatie per uitstroomprofiel

- Wet- en regelgeving voor de uitstroomprofielen dagbesteding en arbeidsmarktgericht zoveel mogelijk conform het praktijkonderwijs. Binnen deze uitstroomprofielen gaan de bevoegdheidseisen van het praktijkonderwijs gelden.
- Onderzocht wordt of de wet- en regelgeving voor uitstroomprofiel vervolgonderwijs conform reguliere vmbo, havo en vwo kan worden aangepast. Afhankelijk van de huidige situatie, die met nader onderzoek in kaart wordt gebracht, kan worden besloten om binnen dit uitstroomprofiel de bevoegdheden voor vergelijkbare klassen in het reguliere vo te laten gelden (eerstegraads voor bovenbouw havo/vwo, tweedegraads voor onderbouw havo/vwo en vmbo).

Uitgangspunt 2: uitzondering voor ernstig meervoudig beperkte leerlingen

Leerlingen met een ernstige meervoudige beperking die 24 uur per dag zorg nodig hebben, worden uitgezonderd van de invlechting in het voortgezet onderwijs. Voor hen bestaat er nauwelijks verschil in het onderwijsprogramma tussen so en vso. Deze groep wordt daarom onder de WPO gebracht.

Uitgangspunt 3: financiële gevolgen

- OCW gaat er vanuit uit dat, voor zover aanpassingen van het wettelijke kader tot wijzigingen met financiële gevolgen leiden, deze binnen de bestaande budgetten voor zware ondersteuning worden opgevangen. De sectororganisaties en bonden hebben nog niet aangegeven dit uitgangspunt te delen.
- Voor een budgetneutrale invoering zijn verschillende scenario's mogelijk. In bijlage 3 is een viertal mogelijkheden beschreven om de kosten voor eventuele veranderingen in het aantal vaste voeten op te vangen. De sectororganisaties willen een keuze voor een scenario maken als er een volledig beeld van de totale kosten van de ontvlechting gereed is. Dit kan pas worden gegeven als het onderzoek naar de bevoegdheden en arbeidsvoorwaarden van docenten is afgerond. Dit staat gepland voor de zomer. Voor de bespreking van de uitgangspunten van de ontvlechting met de regio's (zie hieronder) zou het kunnen helpen als de stuurgroep al enige richting geeft.

6. Proces

Bovenstaande vraagt om een zorgvuldig traject. Het gaat binnen het (v)so immers om een grote diversiteit aan scholen, niet alleen wat grootte betreft maar ook wat betreft de leerlingenpopulatie en de regiokenmerken. En de scholen worden geconfronteerd worden met een sterk veranderende omgeving, die ook nog eens per regio verschilt. De verdere uitwerking en vormgeving van de invlechting in de praktijk moet daarom in goed overleg in de regio worden vormgegeven.

Beslispunt: vervolgtraject

1. Voorstel is om in maart en april de hierboven beschreven lijn met het (v)so en met samenwerkingsverbanden in alle regio's te bespreken. Doel is tweeledig:
  - Hoe kijken de scholen en samenwerkingsverbanden voor hun eigen regio aan tegen de voorgestelde inhoudelijke uitwerking?
  - Wat is er nodig aan flankerend beleid om de invlechting so in po en vso in vo vorm te geven?
2. Tegelijkertijd wordt met een kleinere groep afgevaardigden doorgesproken over concrete casuïstiek. Waar lopen schoolbesturen bij huidige aanstellingen bijvoorbeeld tegenaan als je gaat ontvlechten?
3. Tevens zal in deze periode de startnota voor het wetgevingstraject worden opgesteld. Doel is deze in juni af te ronden, waarna het wetgevingstraject kan starten.

Bijlage 1: Uitstroomprofielen vso

Voor de (v)so-scholen geldt sinds 1 augustus 2013 de Wet kwaliteit (v)so. Hierin is onder andere opgenomen dat scholen in het (v)so verplicht zijn om voor alle leerlingen een ontwikkelingsperspectief vast te stellen en de voortgang van de ontwikkeling te registreren. Ook staat in het ontwikkelingsperspectief naar welke vervolgbestemming de leerling moet kunnen uitstromen, te weten vervolgonderwijs, arbeidsmarktgericht of dagbesteding. Deze uitstroomprofielen worden vanaf 1 augustus 2014 door DUO geregistreerd:

Uitstroomprofiel	Aantal leerlingen
Arbeidsmarkt	7.363
Dagbesteding	8.195
Vervolgonderwijs	11.474
Geen uitstroomprofiel	8.780
Eindtotaal	35.812

De meeste vso-vestigingen bieden meerdere uitstroomprofielen aan.

Bijlage 2: Materiële bekostiging

Scholen ontvangen bekostiging voor de materiële instandhouding (mi-bekostiging). De mi-bekostiging is een kalenderjaarbekostiging, uitgedrukt in een lumpsumbedrag en gebaseerd op het aantal leerlingen en het daaruit afgeleide aantal groepen. De mi-bekostiging is normatief onderbouwd met programma's van eisen (pve's). In deze pve's kan worden gezien op welke uitgaven van een gemiddelde school de mi-bekostiging is gebaseerd. Meer informatie hierover is te vinden in de Regeling vaststelling bedragen programma's van eisen basisonderwijs, (v)so en bekostiging materiële instandhouding samenwerkingsverbanden PO en VO voor het jaar 2015.

Het vso ontvangt een hogere mi-bekostiging *per leerling* dan het reguliere voortgezet onderwijs. Het regulier voortgezet onderwijs ontvangt een hogere *vaste voet* dan een vso-school.

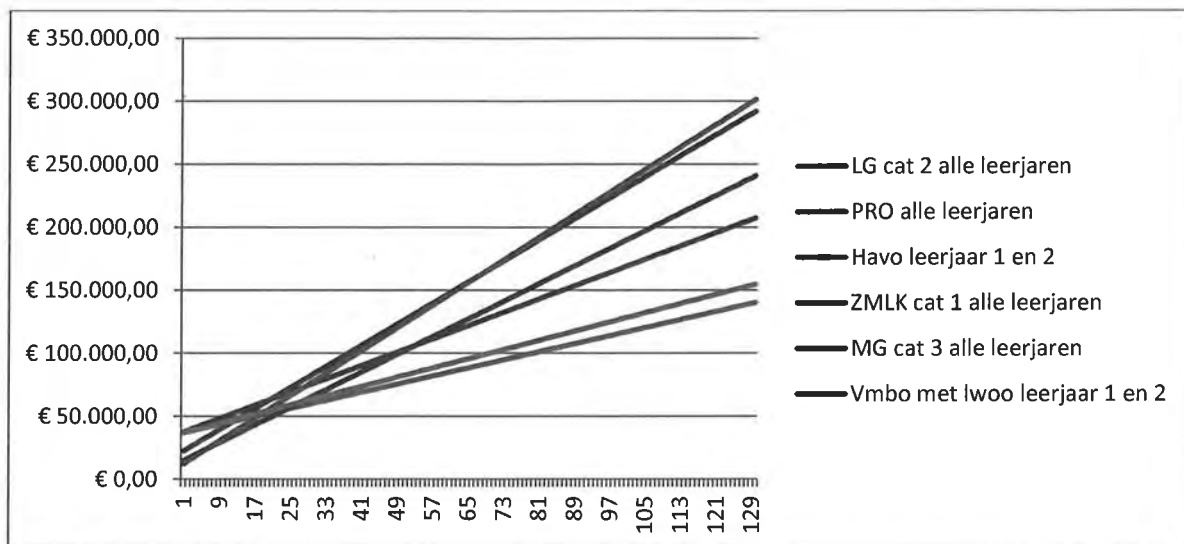
Voorbeeld

Als je uitgaat van een school van 100 leerlingen in het eerste leerjaar (in het vso zmlk, categorie laag; in het reguliere vo praktijkonderwijs), dan kom je uit op onderstaande vergelijking:

	Vaste voet (a)	Bedrag per leerling (b)	Totaal (c = a + (b*100))
VSO	€ 13.021,11	€ 1.177,41 (basisbekostiging) + € 575,27 (ondersteunings- bekostiging cat. 1)	€ 188.289,11
PRO	€ 18.875,95 (vast bedrag per school) + € 17.232,24 (normatieve ruimte- behoefte per leerling)	€ 1.317,48 (praktijkonderwijs)	€ 167.856,19

Vergelijking materiële bekostiging/aantal leerlingen in verschillende schoolsoorten

Bijlage 3: bekostigingsscenario's vaste voeten

Als sovso-scholen uitsluitend gesplitst worden in losse so-scholen en losse vso-scholen en er geen fusies plaatsvinden, dan zouden er meer vaste voeten gefinancierd moeten worden. Bij een budgetneutrale invoering betekent dit dat het bedrag per school daalt. Alle huidige enkelvoudige so- en vso-scholen gaan er in dat geval op achteruit en de huidige sovso-scholen gaan er op vooruit. Het totale herverdeeeffect is dan circa € 4 miljoen (zie de tabellen hieronder voor de herverdeeeffecten per school/bestuur). Hier kan op de volgende wijzen mee om worden gegaan:

1. Geen compensatie

Met de inwerkingtreding van de wetswijziging geldt ook de nieuwe bekostigingswijze. Huidige enkelvoudige so- en vso-scholen krijgen een lagere vaste voet, de huidige sovso-scholen krijgen twee keer de lagere vaste voet (voor elke gesplitste school één).

2. Tijdelijke compensatie binnen budget vaste voeten (v)so

Met de inwerkingtreding van de wetswijziging geldt een overgangsregeling. Gedurende een nader vast te stellen aantal jaren wordt naar de nieuwe situatie (zoals geschetst onder 1) toegewerkt. In die periode krijgen de besturen met huidige sovso-scholen nog niet de volledige dubbele vaste voeten en de besturen met enkelvoudige so- en vso-scholen nog geen volledig verlaagde vaste voet.

3. Tijdelijke compensatie uit landelijke budget zware ondersteuning

Met de inwerkingtreding van de wetswijziging geldt een overgangsregeling. Gedurende een nader vast te stellen jaar wordt naar de nieuwe situatie (zoals geschetst onder 1) toegewerkt. In die periode krijgen enkelvoudige so- en vso-scholen nog geen volledig verlaagde vaste voet. De kosten die daarmee gemoeid zijn worden uit het totale landelijke budget voor zware ondersteuning genomen, voordat dit aan de samenwerkingsverbanden beschikbaar wordt gesteld.

4. Structurele compensatie uit landelijke budget zware ondersteuning

Het totale herverdeeeffect wordt structureel gecompenseerd vanuit het totale landelijke budget voor zware ondersteuning, voordat dit aan de samenwerkingsverbanden beschikbaar wordt gesteld.

Herverdeeleffecten ontvlechting per school

	Aantal scholen				Totale	Herverdeel	Gemiddeld effect
Herverdeelcat.	SO	SOVSO	VSO	Totaal	bekostiging	bedrag	
-14,50%	1			1	225.487	-32.203	-32.203
-6,00%	1			1	820.888	-51.303	-51.303
-5,50%	1			1	602.324	-33.249	-33.249
-5,00%	3			3	2.635.968	-133.334	-44.445
-4,50%	5		1	6	6.053.798	-269.914	-44.986
-4,00%	2		1	3	3.622.466	-142.402	-47.467
-3,50%	5		1	6	7.262.670	-252.621	-42.104
-3,00%	7		2	9	12.797.689	-383.334	-42.593
-2,50%	6		1	7	11.791.374	-299.022	-42.717
-2,00%	5		3	8	18.544.476	-352.091	-44.011
-1,50%	8		10	18	54.517.005	-814.954	-45.275
-1,00%	7		8	15	70.264.293	-684.744	-45.650
-0,50%	1		8	9	80.438.864	-402.125	-44.681
0,00%		20		20	213.621.510	334.956	16.748
0,50%		85		85	371.665.121	1.771.949	20.846
1,00%		51		51	122.676.506	1.130.247	22.162
1,50%		18		18	31.512.666	442.576	24.588
2,00%		1		1	1.157.077	22.237	22.237
2,50%		1		1	1.251.410	28.998	28.998
3,00%		2		2	2.022.002	60.236	30.118
7,50%		1		1	814.190	60.098	60.098
Eindtotaal	52	179	35	266	1.014.297.783	0	0
Totalen negatief	52	0	35	87	269.577.303	-3.851.297	-44.268

Herverdeeleffecten ontvlechting per bestuur

Herver- deelcat.	Aantal Bestu- ren	Aantal scholen				Totale bekostiging	Herverdeel- bedrag	Gemiddeld effect
		SO	SOVSO	VSO	Totaal			
-14,00%	1	0	1	0	1	814.190	-115.797	-115.797
-5,00%	2	0	2	0	2	2.364.438	-117.799	-58.900
-4,50%	1	1	0	0	1	896.140	-38.882	-38.882
-4,00%	1	2	0	0	2	2.178.856	-84.989	-84.989
-3,00%	1	0	0	1	1	1.455.054	-43.981	-43.981
-2,00%	2	3	0	0	3	6.447.553	-127.658	-63.829
-1,50%	10	12	6	6	24	57.258.077	-860.333	-86.033
-1,00%	2	5	11	3	19	46.603.528	-398.249	-199.124
-0,50%	14	17	20	19	56	218.194.792	-1.148.968	-82.069
0,00%	17	12	36	6	54	320.385.206	91.066	5.357
0,50%	27	0	36	0	36	177.087.027	936.952	34.702
1,00%	37	0	48	0	48	144.295.217	1.358.681	36.721
1,50%	14	0	15	0	15	30.123.229	432.795	30.914
2,00%	4	0	4	0	4	6.194.476	117.162	29.291
Eindtotaal	133	52	179	35	266	1.014.297.783	0	0
Totalen negatief	43	47	59	35	141	503.463.640	-3.099.456	-88.556

Agendapunt 5

Stuurgroep (V)SO in de transities
28 oktober 2015

Onderwerp: invlechting

Deze bijlage is ter informatie. Uw reacties van de vorige stuurgroepvergadering zijn hierin verwerkt.
Dit stuk is verzonden naar de deelnemers van de bijeenkomsten ontvlachting najaar 2015.

Niet kijken waar je vandaan komt, maar waar je naartoe gaat**De invlechting van het speciaal en voortgezet speciaal onderwijs in het regulier onderwijs****Samenvatting**

- Alle kinderen hebben recht op een passende plek in het onderwijs. Een plek die de kinderen uitdaagt en waarbij maximale ontwikkeling centraal staat.
- Met passend onderwijs zijn stappen gezet om tot meer maatwerk te komen. Reguliere en speciale scholen werken samen in samenwerkingsverbanden om in de ondersteuningsbehoeften van alle leerlingen te kunnen voorzien.
- Om speciaal en regulier onderwijs de mogelijkheid te bieden om nog meer samen te werken, enerzijds op grond van een gedeelde verantwoordelijkheid en anderzijds met inzet van de eigen expertise, gaan we het speciaal onderwijs (so) en het voortgezet speciaal onderwijs (vso) ontvlechten en verbinden met het reguliere onderwijs.
- Het so richt zich op kinderen van 4 t/m 12 jaar. Het sluit zo goed aan bij het reguliere primaire onderwijs (waaronder het speciaal basisonderwijs (sbo)) en de partners rondom het jonge kind.
- Het vso richt zich op jongeren vanaf 12 jaar en sluit zo goed aan bij het reguliere voortgezet onderwijs (waaronder het praktijkonderwijs), het vervolgonderwijs, de regionale arbeidsmarkt en de voorzieningen voor dagbesteding.

Vooraf

In de sectorakkoorden 2014 is de ontvlechting van het speciaal (so) en voortgezet speciaal onderwijs (vso) aangekondigd. In deze notitie wordt een voorstel gedaan voor een verdere uitwerking hiervan. Omdat het speciaal onderwijs (so) wordt ingevlochten in de Wet op het primair onderwijs (WPO) en het voortgezet speciaal onderwijs (vso) in de Wet op het voortgezet onderwijs (WVO), wordt op het verzoek van enkele scholen niet langer gesproken over ontvlechting maar over invlechting.

Voorliggende notitie is het resultaat van analyses van de ontwikkelingen en knelpunten binnen het onderwijs aan leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben en gesprekken met scholen voor (v)so en samenwerkingsverbanden. De notitie is opgesteld door een voorbereidingsgroep waarin de sectororganisaties, de instellingen voor leerlingen met een visuele, auditieve en communicatieve beperking, de vakbonden en OCW zijn vertegenwoordigd. Ieder vanuit hun eigen rol en expertise.

De notitie betreft de inhoudelijke uitwerking van de invlechting. Deze wordt aan verschillende scholen voorgelegd en in 5 regiobijeenkomsten getoetst bij vertegenwoordigers van (v)so-, (s)bo- en vo-scholen en samenwerkingsverbanden passend onderwijs. Een aantal (v)so-scholen heeft al aangegeven voor het onderwijs dat zij geven geen meerwaarde te zien in de ontvlechting/invlechting. In overleg met deze scholen wordt nader verkend welke gevolgen de invlechting precies voor hen heeft en hoe ervoor kan worden gezorgd dat deze geen afbreuk doet aan de onderwijskwaliteit. De resultaten hiervan worden verwerkt in de volgende versie van de notitie over de invlechting. Het voorstel voor de invlechting wordt

vervolgens eind november in de Voortgangsrapportage passend onderwijs naar de Tweede Kamer verzonden.

1. Inleiding

Met de invoering van passend onderwijs en de wetgeving kwaliteit (v)so is een beweging in gang gezet om meer leerlingen een plek te geven in het regulier onderwijs en richting meer samenwerking tussen regulier en speciaal onderwijs. De invlechting is een middel om die bredere beweging verder te stimuleren en de barrières weg te nemen waar scholen en samenwerkingsverbanden tegenaan lopen bij het bieden van een passend onderwijsprogramma voor alle leerlingen.

Waarom invlechten?

De rol van het (v)so is veranderd door onder meer de invoering van passend onderwijs, wetgeving kwaliteit (v)so en de wijzigingen in de aanpalende sectoren voor zorg en arbeidsmarkt (invoering van de nieuwe Jeugdwet, de Wet langdurige zorg, de Participatiewet en de wijzigingen in de Zorgverzekeringswet en de Wet maatschappelijke ondersteuning). Het so is deel gaan uitmaken van de samenwerkingsverbanden passend onderwijs voor primair onderwijs en het vso is deel gaan uitmaken van die voor voortgezet onderwijs. Alle ontwikkelingen zijn erop gericht om dichtbij huis meer maatwerk voor kinderen en jongeren te kunnen leveren, met minder schotten en een meer integrale benadering.

De afstand tussen regulier en speciaal onderwijs wordt steeds kleiner. Door de verbetering van de onderwijskwaliteit in het (v)so en door de instroom van leerlingen met een normaal tot hoog cognitief niveau nemen de verschillen tussen leerlingen in het reguliere voortgezet onderwijs (vo) en leerlingen in bijvoorbeeld het uitstroomprofiel vervolgonderwijs in het vso af. Door de wet- en regelgeving zo veel mogelijk te harmoniseren kunnen de overgangen van leerlingen tussen deze vormen van onderwijs soepeler verlopen. Ook zijn meer flexibele arrangementen mogelijk en kan er efficiënter gebruik worden gemaakt van bestaande voorzieningen.

Tegelijkertijd is er binnen het (v)so een ontwikkeling te zien, waarbij het so en het vso sterker van elkaar worden onderscheiden. Leerlingen van het so gaan tussen hun 12e en 14e over naar de 'grote school' in het vervolgonderwijs. De (v)so-scholen proberen het onderwijs zo te organiseren dat leerlingen in het vso les krijgen in een andere gebouw, met andere onderwijsactiviteiten en (deels) andere docenten/begeleiders. Eén van de redenen hiervoor is dat kinderen meer leren als zij op een school zitten met leerlingen in dezelfde belevingsfase. Ook bevordert dit onderscheid voor leerlingen in het vso de oriëntatie op de toekomst, op de periode na school.

Al deze ontwikkelingen spelen zich af in een context van dalende leerlingenaantallen in zowel het reguliere als speciale onderwijs, als gevolg van demografische ontwikkelingen. Ook leidt de verevening in het kader van passend onderwijs in verschillende regio's tot een daling van het (v)so. Dit alles heeft de afgelopen jaren op verschillende plekken in het land geleid tot een herschikking van (v)so-scholen en -vestigingen of verkenningen daartoe. Veelal worden so en vso daarbij gesplitst en vindt enerzijds een bundeling van vestigingen voor so plaats en anderzijds voor vso. Hierdoor ontstaan grotere eenheden, waardoor het mogelijk wordt om een sterke samenwerkingspartner te vormen, bijvoorbeeld voor de (regionale) arbeidsmarkt en de gemeente. Met deze herschikking willen (v)so-scholen tot een betere spreiding van voorzieningen en een kwalitatief beter en breder aanbod komen.

Op dit moment ervaren vso-scholen echter nog knelpunten bij het samenwerken en inrichten van het onderwijs. Zo hebben zij moeite met het vinden en behouden van personeel voor leerlingen in het uitstroomprofiel vervolgonderwijs. Ook zijn verdergaande vormen van samenwerking voor leerlingen in het praktijkonderwijs en het uitstroomprofiel arbeidsmarktgericht in het vso niet mogelijk.

Doel van de invlechting

Het doel van de invlechting is om de beweging te versterken die de afgelopen jaren in gang is gezet om meer leerlingen zo dicht mogelijk bij huis maatwerk te bieden. Zo krijgen alle leerlingen de kans om zich maximaal te ontwikkelen en optimaal voorbereid te worden op een vervolgstap.

Alle leerlingen van 4 tot ongeveer 12 jaar gaan na de invlechting naar een school voor primair onderwijs. De scholen binnen het primair onderwijs zorgen er samen voor dat aan elke leerling het onderwijs en de ondersteuning kan worden geboden die nodig is. In de wijk wordt met de partners om de school samengewerkt om ook de zorg en begeleiding vanuit jeugdhulpverlening en zorgpartijen thuis en op

school in samenhang vorm te geven.

Tussen hun twaalfde en uiterlijk veertiende stappen alle leerlingen vervolgens over naar het voortgezet onderwijs, waar de focus steeds meer is gericht op de stap erna. Het vso kan de aandacht richten op de samenwerking met het reguliere vo. In de regio kunnen zij samen afspraken maken met de gemeente over de inzet van jeugdhulpverlening en de overgang naar de arbeidsmarkt.

Gevolgen van de invlechting voor het so en vso

Met de invlechting wordt de Wet op de expertisecentra (WEC) opgeheven en wordt het so ondergebracht in de WPO en het vso in de WVO. Hierin worden ook zaken geregeld die specifiek zijn voor het (v)so, zoals bijvoorbeeld de toelating tot het (v)so, kerndoelen en uitstroomprofielen.

De impact van de invlechting op het so en het vso verschilt. Het onderbrengen van het so in de WPO leidt niet tot grote veranderingen in de organisatie van het speciaal onderwijs en in de structuur van de wet- en regelgeving. De huidige bepalingen in de WEC lijken al sterk op die in de WPO.

Voor vso-scholen zijn de veranderingen fundamenteeler. Hoewel met de invoering van de kwaliteitswetgeving stappen zijn gezet om het onderwijs in het vso naar analogie van het reguliere vo te organiseren, zijn de verschillen in organisatie- en bekostigungsstructuur nog steeds groot. Ook is voor leerlingen de stap van regulier naar speciaal onderwijs en weer terug groot. Terwijl de leerlingen vaak opleidingen volgen met eenzelfde perspectief. Zo is het vso met uitstroomprofiel vervolgonderwijs net als het reguliere vo gericht op het behalen van een regulier diploma of op doorstroom naar het vervolgonderwijs. En in het uitstroomprofiel arbeidsmarktgericht worden leerlingen, net als in het praktijkonderwijs, voorbereid op een passende baan op de, al dan niet beschermde, regionale arbeidsmarkt en stroomt een deel van de jongeren door naar de entree-opleiding in het mbo.

Opbouw notitie

Hieronder is langs een aantal thema's uiteen gezet hoe de harmonisatie van het so met het po (paragraaf 2) en het vso met het vo (paragraaf 3) kan worden vormgegeven. Daarbij wordt ervan uitgegaan dat de wet- en regelgeving rondom bijvoorbeeld toelaatbaarheid tot het (v)so hetzelfde blijft. Ook zal de hoogte van de bekostiging van het (v)so op onderdelen af kunnen blijven wijken van het reguliere po en vo. Specifiek zal worden ingegaan op de uitwerking van de invlechting voor sovso-scholen met veel leerlingen in uitstroomprofiel dagbesteding (paragraaf 4). Tot slot wordt ingegaan op de overgangsmaatregelen (paragraaf 5).

2. Speciaal onderwijs Organisatie

Tabel 1. Aantal scholen per schoolsoort in het primair onderwijs (1 oktober 2014)

Schoolsoort	Aantal scholen/instellingen	Aantal vestigingen	Aantal leerlingen
Basisonderwijs (bo)	6549	6706	1.457.383
Speciaal basisonderwijs (sbo)	285	302	36.847
Zelfstandige so-scholen (cluster 3 en 4)	53	86	7.280
Sovso-scholen (cluster 3 en 4)	176	224 waarvan 181 ook vso	16.955
Sovso-instellingen cluster 1 en 2	8	65 waarvan 18 ook vso	6.792

Met de inwerkingtreding van de invlechting worden huidige sovso-scholen gesplitst en gaan zij door als een afzonderlijke so- en een afzonderlijke vso-school. Voor het so geldt dat 5 van de huidige so-afdelingen dan onder de opheffingsnorm komen. In lijn met de ontwikkelingen die we in de afgelopen jaren hebben gezien, wordt daarom de komende periode gestimuleerd dat reguliere en speciale scholen regionaal met elkaar in overleg gaan over de benodigde voorzieningen en samenwerking daartussen. Doel is tot een goede spreiding van voorzieningen te komen en tegelijkertijd te voorkomen dat er veel relatief kleine scholen ontstaan, waarvan de kwaliteit en expertise niet kan worden geborgd.

Daar zijn verschillende vormen voor. Een lichte vorm van samenwerking is bijvoorbeeld dat twee scholen gebruik maken van hetzelfde gebouw. De scholen functioneren in dat geval zelfstandig; met een eigen schoolplan, medezeggenschap en gescheiden onderwijsgroepen. Sinds de invoering van passend onderwijs wordt echter op steeds meer plekken gekeken naar verdergaande vormen van samenwerking. Door extra expertise van het so in te zetten op een reguliere school (waarmee een reguliere school met een specifiek profiel ontstaat) kunnen meer leerlingen met een zwaardere ondersteuningsbehoefte onderwijs volgen op een reguliere school. Ook kunnen so-leerlingen via symbiose lessen volgen op een reguliere school en omgekeerd kunnen leerlingen van reguliere scholen een deel van het onderwijs volgen op een so-school.

In paragraaf 5 wordt beschreven wat er wordt gedaan om de samenwerking tussen en het samengaan van scholen te stimuleren. De verschillende vormen waarin dit mogelijk is worden de komende periode verder uitgewerkt.

Onderwijsinhoud en -kwaliteit

De onderwijsinhoud en -kwaliteitseisen veranderen niet met de invlechting. Net als in de huidige situatie moeten so-scholen voldoen aan kerndoelen. De kerndoelen die voor het so zijn geformuleerd, geven een beschrijving van het onderwijsaanbod dat scholen moeten bieden. Alle leerlingen in het so hebben een ontwikkelingsperspectief waarin onder meer is opgenomen welke doelen met het onderwijs aan die leerling worden nagestreefd. Met het ontwikkelingsperspectief kan het onderwijs zo goed mogelijk worden afgestemd op wat de leerling kan.

Personeel en bevoegdheden

De invlechting van het so zal geen verandering aanbrengen in de bevoegdheidseisen van het personeel op so-scholen. Zowel in het so als het reguliere primair onderwijs kunnen docenten lesgeven als zij een Pabo-diploma hebben. Zij vallen onder de CAO voor het primair onderwijs.

Veel docenten op sovso-scholen geven les aan zowel so- als vso-leerlingen. Dat kan na de invlechting nog steeds als het so en het vso onder eenzelfde bestuur vallen. Het personeel krijgt dan een bestuursaanstelling en kan lesgeven op meerdere scholen.

In het primair onderwijs loopt een discussie over het verder decentraliseren van de arbeidsvoorwaarden. Doel is de verplichte aansluiting bij het vervangingsfonds en het participatiefonds te laten vervallen. De verwachting is dat hierover voor 2020 duidelijkheid is en dat het so mee kan lopen met de nieuwe systematiek in het (s)bo.

Bekostiging

Ook de bekostigingssystematiek van het so en het (s)bo lijkt op elkaar, waardoor de invlechting niet tot grote veranderingen zal leiden. Uitgangspunt is dat de bekostigingssystematiek zo veel mogelijk wordt geharmoniseerd. Wel kan de hoogte van de bekostiging verschillend zijn voor bo, sbo en so. Het totale budget dat nu beschikbaar is voor het so blijft ook na de invlechting beschikbaar. Dat betekent dat daar waar voorstellen leiden tot een vermindering van de bekostiging, deze bijvoorbeeld via een verhoging van prijzen teruggaan in het stelsel. Omgekeerd, daar waar voorstellen geld kosten, moeten deze ook uit het totale budget komen. De komende periode worden de effecten van het onderstaande voorstel berekend.

De bekostiging van de instellingen voor leerlingen met een visuele, auditieve en/of communicatieve beperking kent een andere, landelijk gebudgetteerde bekostigingssystematiek. Dat blijft ook na de invlechting zo. Wel zal in overleg met de instellingen worden bekeken hoe de effecten van de ontvlechting op de bekostiging het best verwerkt kunnen worden.

Bekostiging personeel

De personele bekostiging bestaat bij (s)bo en so uit een lineaire basisbekostiging (bedrag per leerling) die rekening houdt met de gewogen gemiddelde leeftijd (ggl) van het personeel. Onderwijs- en onderwijsondersteunend personeel maken deel uit van de onderbouwing van deze bekostiging. Verder wordt in de bedragen een onderscheid gemaakt tussen onderbouw/bovenbouw in het (s)bo en jonger/ouder dan 8 in het so. Voorstel is hierin nu geen wijzigingen aan te brengen en eerst het resultaat van de discussie over de vereenvoudiging van de bekostiging in het po af te wachten.

In aanvulling op de basisbekostiging ontvangt het so per leerling ondersteuningsbekostiging. Deze houdt nu en na de invlechting geen rekening met de ggl. De omvang van de ondersteuningsbekostiging in het so kent de categorie laag-midden-hoog, die is opgenomen op de toelaatbaarheidsverklaring van de leerling en is afhankelijk van de ondersteuningsbehoefte van de leerling.

Zowel het bo, sbo als so kennen een groeiregeling. Echter, deze verschillen wel van elkaar. Het voorstel is om hier nu geen wijzigingen in aan te brengen en de discussie over de vereenvoudiging af te wachten. Als er in het po wordt gekozen voor kalenderjaarbekostiging op basis van t-3 maanden is er geen groeiregeling meer nodig, omdat de teldatum dan maar drie maanden voor aanvang van de bekostiging ligt en daarmee een realistisch beeld geeft van het daadwerkelijke aantal leerlingen op de school.

Andere elementen van de bekostiging die hetzelfde zijn en niet veranderen zijn de toekenning van een budget voor personeel- en arbeidsmarktbeleid (p&a budget) en de directietoeslag. De opbouw van het p&a-budget verschilt wel iets. Omdat de so-systematiek eenvoudiger is, wordt daaraan vastgehouden. De scholen voor leerlingen met een meervoudige beperking (circa 50 scholen) kennen als enige nog een extra directietoeslag van € 20.000. Het voorstel is deze te laten vervallen. De reden hiervoor is dat de

onderwijssoort geen indicator meer is voor het vaststellen van de (omvang van de) bekostiging. Deze zou dan alleen voor leerlingen met een meervoudige beperking in stand moeten blijven.

Een verschil in de systematiek van bekostigen tussen het (s)bo en so is de vaste voet. Het so kent wel een vaste voet, het (s)bo niet, met uitzondering van de kleine scholentoeslag. Het voorstel is om de vaste voet vooralsnog te behouden. Het laten vervallen van de vaste voet heeft relatief veel impact terwijl nog niet duidelijk is wat daar in het kader van de vereenvoudiging mee gebeurt in het (s)bo. Een tweede verschil betreft het achterstandenbeleid. Het bo kent een gewichtenregeling, het s(b)o de (verouderde) CUMI-regeling (culturele minderheden). In het bo loopt een discussie over de gewichtenregeling. Het voorstel is om hier voor het s(b)o bij aan te sluiten.

Bekostiging materieel

De systematiek voor de materiële bekostiging is hetzelfde in so en (s)bo. Beide kennen een vaste voet en een bedrag per leerling (lineaire bekostiging). Het s(b)o krijgt daar bovenop ondersteuningsbekostiging. Wel is er een verschil in opbouw van de materiële bekostiging. Het (s)bo kent een groepsafhankelijke component, het so niet. Daar is de groepscomponent met de invoering van passend onderwijs komen te vervallen. De verwachting is dat het (s)bo deze stap zet met de vereenvoudiging van de bekostiging. Het voorstel is daarom om in het so nu niet opnieuw een groepsafhankelijke component toe te voegen.

In aanvulling op de materiële bekostiging kent het so aanvullende bekostiging voor zwembaden en brancardliften. Scholen ontvangen deze aanvulling alleen indien zij ook echt een zwembad of een brancardlift hebben. Voorgesteld wordt een regeling bijzondere bekostiging in stand te houden voor de scholen die een zwembad/brancardlift hebben. Per zwembad/ brancardlift kan één keer gebruik worden gemaakt van de regeling, ook als meerdere scholen er gebruik van maken.

Huisvesting

Zowel voor (s)bo als so geldt dat gemeenten verantwoordelijk zijn voor nieuwbouw en uitbreiding van schoolgebouwen. Hier zijn middelen voor beschikbaar binnen het Gemeentefonds. Schoolbesturen zijn verantwoordelijk voor het binnenonderhoud en sinds 1 januari 2015 voor buitenonderhoud en aanpassing. Zij ontvangen hiervoor middelen in de lumpsum. De invlechting heeft dan ook geen effect op de regelgeving voor de huisvesting.

Tabel 2. Overzicht van de bekostigingssystematiek primair onderwijs na de invlechting

	So	Sbo	Bo
Personeel			
Vaste voet	X		Kleine scholentoeslag
Lineaire basisbekostiging	X	X	X
Lineaire ondersteuningsbekostiging	X	X	
Budget voor personeel & arbeidsmarktbeleid (P&A budget)	X	X	X
Directietoeslag	X	X	X
<i>Extra directietoeslag mg vervalt</i>			
Achterstandenbeleid	X	X	X
Materieel			
Vaste voet	X	X	X
Lineair basisbekostiging	X	X	X
Lineair ondersteuningsbekostiging	X	X	
Kleine scholen toeslag			X
Bekostiging personeel schooljaar	X	X	X
Bekostiging mi per kalenderjaar	X	X	X
Groeiregeling	X	X	X

Overig

Harmonisatie toelatings- en bekostigingssystematiek so- en sbo-scholen

De toelatings- en bekostigingssystematiek voor het sbo en so verschilt op dit moment. Dit roept vragen op bij ouders en samenwerkingsverbanden. Het voorstel is daarom om in overleg te gaan met het landelijk werkverband sbo, een aantal so- en sbo-scholen en samenwerkingsverbanden. Doel hiervan is om na te gaan of er draagvlak bestaat om de systematiek in het sbo te harmoniseren met die van speciaal onderwijs.

De belangrijkste verschillen zijn:

- Een tlv voor het sbo is niet landelijk geldig: er moet altijd een tlv worden afgegeven door het samenwerkingsverband waartoe de sbo-school behoort. Dit betekent dat er bijvoorbeeld bij een verhuizing een nieuwe tlv moet worden afgegeven. Het oorspronkelijke samenwerkingsverband blijft betalen. Dit gebeurt via onderlinge verrekening ('grensverkeer'). Een tlv voor het so is landelijk geldig. Het samenwerkingsverband dat de eerste tlv afgeeft moet ook eventuele vervolg tlv's afgeven.
- Een tlv voor het sbo wordt bij de inschrijving in het sbo niet landelijk geregistreerd met een begin- en einddatum. Reden is dat dit vanwege de bekostiging niet nodig is. In het so is dit wel geregeld. De samenwerkingsverbanden geven aan hierdoor minder zicht en controle te hebben op de leerlingenstromen in het sbo dan in het so.
- Rechtstreekse bekostiging van het sbo voor 2% van de leerlingen binnen het samenwerkingsverband. Indien er meer leerlingen in het sbo worden geplaatst moeten de middelen daarvoor via het samenwerkingsverband worden overgemaakt aan het sbo. Het so wordt rechtstreeks bekostigd voor alle leerlingen die daar op de teldatum 1 oktober staan ingeschreven.

3. Voortgezet speciaal onderwijs

Organisatie

Tabel 3. Aantal scholen per schoolsoort in het voortgezet onderwijs (1 oktober 2014)

Schoolsoort	Aantal scholen	Vestigingen	Aantal leerlingen
VO	655 <i>inclusief PRO waaronder 22 verticale scholen gemeenschappen (inclusief groen onderwijs)</i>	1419	991.376 <i>incl VAO en groen. Totaal bekostigd 989.327 rekening houdend met VAO voor 50%</i>
PRO	114	117 <i>Daarvan zijn 22 zelfstandige PRO-vestigingen als onderdeel van een VO-scholengemeenschap en 36 VO-vestigingen waar PRO onderdeel van is.</i>	21.581
Zelfstandige vso-scholen	37	89	9.932
Sovso-scholen	176	265 waarvan 181 ook so	27.085
Sovso-instellingen cluster 1 en 2	8	32 waarvan 18 ook so	2.872

Op dit moment is er sprake van een sterke verwevenheid in de organisatie van het so en het vso, wat zich onder andere uit in de 176 sovso-scholen. Dit kan voor soepele overgangen tussen het so en het vso zorgen. Nadelen zijn bijvoorbeeld dat de afstand tot (samenwerking) met het reguliere onderwijs groter is en leerlingen soms van hun vierde tot hun twintigste op dezelfde school blijven. De afgelopen jaren is er daarom een beweging zichtbaar dat het vso zich meer gaat onderscheiden van het so. De invlechting faciliteert deze beweging: de sovso-scholen worden gesplitst en het vso gaat verder als aparte school.

Ook de vso-scholen en -afdelingen worden gestimuleerd om regionaal het gesprek aan te gaan over de vorming, de spreiding en het aanbod van voorzieningen in de regio. Net als voor het so geldt dat het niet voor de hand ligt dat er 176 aparte vso-scholen worden ingericht. Gelet op de mogelijkheden tot

verdergaande samenwerking die de invlechting van het vso in het vo biedt, worden ook samenwerkingsverbanden en reguliere vo-scholen gestimuleerd deel te nemen aan gesprekken over de spreiding en inrichting van voorzieningen in de regio. Voor een deel van de 176 afdelingen voor vso die deel uitmaken van een sovso-school is het samengaan met een andere school of afdeling noodzakelijk omdat zij op basis van de leerlingenaantallen te klein zijn om zelfstandig verder te gaan. Het gaat hierbij om 8 vso-afdelingen. De voorstellen in paragraaf 5 om de samenwerking en het samengaan van scholen beter te faciliteren, gelden ook voor het voortgezet (speciaal) onderwijs.

Onderwijsinhoud en –kwaliteit

Met de invlechting verandert de onderwijsinhoud van het vso niet. Met de invoering van de Wet kwaliteit (v)so zijn er drie uitstroomprofielen in het vso ingevoerd, te weten vervolgonderwijs, arbeidsmarktgericht en dagbesteding. De meeste vso-vestigingen bieden meerdere uitstroomprofielen aan, veelal dagbesteding en arbeidsmarktgericht of dagbesteding, arbeidsmarktgericht en vervolgonderwijs.

Tabel 4. Aantal scholen en vestigingen dat een (een combinatie van) uitstroomprofiel(en) aanbiedt

Uitstroomprofielen	Aantal scholen	Aantal vestigingen
Dagbesteding	25	33
Dagbesteding en arbeidsmarktgericht	100	116
Dagbesteding, arbeidsmarktgericht en vervolgonderwijs	53	63
Dagbesteding en vervolgonderwijs	1	4
Arbeidsmarktgericht	1	8
Arbeidsmarktgericht en vervolgonderwijs	20	58
Vervolgonderwijs	13	45

De school bepaalt welk uitstroomprofiel het meest geschikt is voor de leerling. Dit gebeurt in overleg met ouders en leerling en op grond van het ontwikkelingsperspectief dat is vastgesteld door de school waar de leerling vandaan kwam. Hieronder wordt beschreven hoe de huidige en daarmee ook toekomstige situatie eruitziet.

Voor de onderbouw van het uitstroomprofiel vervolgonderwijs gelden de kerndoelen onderbouw vo met, indien nodig, aanpassingen aan de beperking van de leerling. Voor de leerlingen in het uitstroomprofiel vervolgonderwijs zijn ook de referentieniveaus Nederlandse taal en rekenen/wiskunde van toepassing, zoals die zijn vastgesteld voor de verschillende schoolsoorten in het vo. Daar boven gelden er voor leerlingen in dit uitstroomprofiel ook zogenaamde leergebiedoverstijgende kerndoelen. Die doelen gelden voor de hele schoolperiode. De leerlingen volgen in dit profiel het 'gewone' vo-programma en het bevoegd gezag kan, net als in het regulier vo, na overleg met de ouders een leerling ontheffing verlenen voor onderdelen van het onderwijsprogramma.

Ook voor het uitstroomprofiel arbeidsmarktgericht bestaan kerndoelen. Anders dan voor het uitstroomprofiel vervolgonderwijs gaat het hier niet om doelen voor de onderbouw, maar om doelen voor de gehele schoolperiode. Voor het arbeidsmarktgerichte uitstroomprofiel zijn, zoals dat ook geldt voor het praktijkonderwijs, referentieniveaus Nederlandse taal en rekenen/wiskunde vastgesteld. Ook in dit profiel gelden leergebiedoverstijgende kerndoelen. Het bevoegd gezag kan ontheffing verlenen en vervangende doelen stellen, net zoals geldt voor het profiel vervolgonderwijs.

Voor het uitstroomprofiel dagbesteding tot slot gelden ook kerndoelen voor de verschillende leergebieden en evenals in de andere profielen zijn hier ook leergebiedoverstijgende kerndoelen geformuleerd. Ook hier kan het bevoegd gezag ontheffing verlenen en vervangende doelen stellen. Er gelden voor dit uitstroomprofiel geen referentieniveaus Nederlandse taal en rekenen/wiskunde.

Personeel en bevoegdheden

Een docent is op dit moment bevoegd om les te geven in het vso als hij een getuigschrift van de Pabo of een lerarenopleiding voor het desbetreffende vak heeft. Alleen voor bewegingsonderwijs bestaat een uitzondering; daarvoor is een eerstegraadsbevoegdheid lichamelijke oefening nodig. De leraren op de twee

vso-scholen die zelf examineren en diplomeren moeten over een vo-bevoegdheid beschikken voor het vak en de sector waarin zij lesgeven.

Met de invlechting worden de bevoegdheidseisen van het vso zo veel mogelijk geharmoniseerd met die in de vergelijkbare richting van het reguliere voortgezet onderwijs, zie de bevoegdheden per uitstroomprofiel hieronder. Op die manier kan de onderwijskwaliteit van het vso nog verder worden verhoogd en kan er gemakkelijker uitwisseling van personeel plaatsvinden.

Er zal op basis van het onderzoek naar de huidige arbeidsvoorwaarden in het (v)so, dat dit najaar beschikbaar komt, een overgangsregeling worden geformuleerd voor docenten die op dit moment nog niet aan de bevoegdheidseisen voldoen. Daarin zal worden ingegaan op de mogelijkheden voor vso-docenten om zich verder te professionaliseren.

Bevoegdheden uitstroomprofiel vervolgonderwijs

In het uitstroomprofiel vervolgonderwijs zullen de bevoegdheidseisen van het reguliere voortgezet onderwijs gaan gelden: eerstegraads als het gaat om de bovenbouw havo of vwo, tweedegraads als het gaat om de overige schoolsoorten. Dit geldt nu al voor de twee zelf examinerende scholen. Omdat dit uitstroomprofiel gericht is op het behalen van een regulier diploma, op doorstroom naar het vervolgonderwijs of op terugkeer naar het regulier onderwijs en de leerlingen het 'gewone' vo-programma volgen, krijgen zij voortaan les van docenten met dezelfde bevoegdheden als in het reguliere onderwijs.

Bevoegdheden uitstroomprofiel arbeidsmarktgericht en dagbesteding

Voor de vso-uitstroomprofielen arbeidsmarktgericht en dagbesteding gaan de bevoegdheden gelden die van toepassing zijn op het praktijkonderwijs (Pabo of ho-lerarenopleiding voor het desbetreffende vak). Binnen deze schoolsoorten is het onderwijs gericht op het zo zelfstandig mogelijk deel kunnen nemen aan arbeid en de maatschappij. Er is in deze uitstroomprofielen zodoende meer behoefte aan pedagogische kwaliteiten en arbeidsmatige deskundigheid.

CAO

Het voorstel is dat de sociale partners in gesprek gaan over de rechtspositie voor het personeel van de vso- scholen. Wanneer de eisen aan de scholen, de docenten en het onderwijs zo veel mogelijk worden geharmoniseerd, ligt het voor de hand om ook te kijken naar de cao.

Op dit moment verschillen de cao's voor het vso en het reguliere vo. In het vso is er bijvoorbeeld sprake van een andere inschaling. Daarnaast ligt de omvang van het aantal lesgebonden uren in het vo lager dan in het (v)so. Er zijn argumenten om op dat gebied vast te houden aan de huidige situatie. Het vso verschilt immers ook na de invlechting nog steeds van het reguliere voortgezet onderwijs, bijvoorbeeld als het gaat om het aantal klassen waaraan een docent lesgeeft en de klassengrootte (wat mede bepaalt hoeveel tijd een docent kwijt is aan bijvoorbeeld voorbereiding en het nakijken van toetsen). Ook bestaan er verschillen per uitstroomprofiel. Zo verandert er inhoudelijk weinig voor de uitstroomprofielen arbeidsmarktgericht en dagbesteding en is de behoefte aan veel uren voor de leerlingen groot. Het lijkt dan ook wenselijk om het aantal lesgebonden uren te behouden.

Bij de verkenning van de uitwerking van de cao vo voor docenten in het vso kan worden gekeken naar de afspraken die zijn gemaakt in het kader van de overgang van het vso-lom en mlk naar lwoo en pro in de periode 1998-2002.

Bekostiging

De verschillen in organisatie en bekostiging tussen vo en vso zijn groter dan tussen het (s)bo en het so. Deels komt dit door de historische koppeling tussen het po en het (v)so. Daarnaast speelt mee dat in het vo al eerder stappen richting vereenvoudiging zijn gezet. In deze paragraaf wordt een voorstel uitgewerkt voor de bekostiging van het vso na de invlechting. Uitgangspunt is dat de bekostigingssystematiek zo veel mogelijk wordt geharmoniseerd met die van het reguliere vo. Wel kunnen er verschillende prijzen worden vastgesteld voor vo, pro en vso.

Op een paar punten wordt afgeweken van de systematiek in het vo. De reden daarvan is dat er parallel aan de invlechting een traject loopt om te komen tot een verdere vereenvoudiging van de bekostiging in het vo. Verder geldt ook voor de inpassing van het vso dat het totale budget dat nu beschikbaar is voor

het vso, ook na de invlechting beschikbaar blijft. Dat betekent dat daar waar voorstellen leiden tot een 'besparing', deze bijvoorbeeld via een verhoging van prijzen teruggaan in het stelsel. Omgekeerd, daar waar voorstellen geld kosten, moeten deze ook uit het totale budget komen. Indien het onderstaande voorstel doorgang vindt kunnen op basis van die keuzes de effecten worden berekend.

De bekostiging van de instellingen voor leerlingen met een visuele, auditieve en/of communicatieve beperking kent zoals eerder aangegeven een andere systematiek en is niet in onderstaand voorstel meegenomen.

Bekostiging personeel

De personele bekostiging bestaat in het vso en het vo uit een vast deel en een lineair deel. Echter, de omvang van het vaste deel en de opbouw van het lineaire deel verschillen. Voor het lineaire deel zijn er twee grote verschillen: de ggl in het vso en de bekostigingsratio's en personeelscategorieën in het vo.

1. In het vso wordt, in tegenstelling tot het vo, nog rekening gehouden met de ggl van de school. Aangezien het uitgangspunt is dat er zo veel mogelijk wordt geharmoniseerd met het vo is het voorstel om de ggl los te laten.
2. Het vo wordt momenteel bekostigd op basis van het aantal formatieplaatsen voor leraren, directeuren en ondersteunend personeel. Die formatieplaatsen worden vastgesteld op basis van een leerlingenratio. In de discussie rondom de vereenvoudiging van de bekostiging van het vo wordt voorgesteld om deze ratio's en verdeling naar personeelscategorieën los te laten. Om die reden wordt deze systematiek van ratio's en personeelscategorieën niet overgenomen door het vso.

Op basis van bovenstaande wordt voorgesteld de personele bekostiging voor het vso uit drie componenten te laten bestaan: een vaste voet, een lineaire basisbekostiging (bestaande uit een bedrag per leerling, zonder ggl) en een lineaire ondersteuningsbekostiging (gelijk aan de huidige drie categorieën laag – midden – hoog).

Elementen als de directietoeslag en het P&A-budget kent het vo niet en worden daarom niet meegenomen na de invlechting. Het budget dat hierdoor vrij komt wordt toegevoegd aan de lumpsum (directietoeslag aan vaste voet en P&A-budget aan de lineaire basisbekostiging). Wat betreft de CUMI-middelen wordt voorgesteld om dit mee te laten lopen in de herziening van het achterstandenbeleid (de Leerplusregeling) van het vo en de resultaten daarvan ook toe te passen op het vso. Verder valt het vso momenteel onder het participatiefonds en het vervangingsfonds. In het vo zijn deze onderdelen al eerder gedecentraliseerd en zijn er eigen regelingen geformuleerd. Daarom wordt voor het vso voorgesteld om, net als de samenwerkingsverbanden vo, aan te sluiten bij de systematiek van het vo. Dit betekent dat zij niet langer deelnemen aan het participatie- en vervangingsfonds.

Tot slot wordt het personele deel van de bekostiging van het vso momenteel op basis van het schooljaar vastgesteld, met een teldatum 10 maanden voor aanvang (T-10 maanden). Het voorstel is om, conform de systematiek van het vo, het vso na de invlechting per kalenderjaar (met T-3 maanden) te bekostigen voor zowel de personele als de materiële bekostiging. Dit volgt na harmonisatie met het vo en heeft als gevolg dat het hele v(s)o-sector hetzelfde ritme volgt. Ook is het dan niet meer nodig om groeibekostiging toe te passen, omdat de teldatum maar drie maanden voor aanvang van de bekostiging ligt en daarmee een realistischer beeld geeft van het daadwerkelijke aantal leerlingen op de school.

Bekostiging materieel

Wat betreft de materiële bekostiging zijn de verschillen tussen het vso en het vo minder groot. Beide kennen een vaste voet en een lineair deel. Voorgesteld wordt om dit dan ook te behouden. De opbouw van de vaste voet en van het lineaire deel is in het vo iets ingewikkelder dan in het vso. In het vo wordt namelijk nog gekeken naar de normatieve ruimtebehoefte, de schoolsoort en het aantal leerjaren van de leerlingen. Deze aspecten lopen mee in de vereenvoudiging van de bekostiging vo. Daarom wordt voorgesteld om de huidige bekostigingssystematiek van het vso voor de materiële bekostiging vooralsnog niet te veranderen.

Huisvesting

Zowel voor het vo als het vso geldt dat gemeenten verantwoordelijk zijn voor nieuwbouw en uitbreiding van schoolgebouwen. Hier zijn middelen voor beschikbaar binnen het Gemeentefonds. Schoolbesturen zijn verantwoordelijk voor het binnen- en buitenonderhoud en voor aanpassing. Zij ontvangen hiervoor middelen in de lumpsum. De invlechting heeft dan ook geen effect op de regelgeving voor de huisvesting.

Vso-scholen geven aan minder middelen te hebben voor vaklokalen dan het reguliere vo. Het reguliere vo ontvangt inderdaad een hogere *vaste voet* dan een vso-school. Maar het vso ontvangt een hogere bekostiging voor materiële instandhouding *per leerling* dan het reguliere vo. Het verschil in budget wordt verklaard door de veel grotere aantallen leerlingen per school in het vo. Dat wordt niet gecompenseerd door de hogere bedragen per leerling. Dit verandert niet door de invlechting. Wel wordt het voor vso- en vo-scholen eenvoudiger om meer samen te werken en daarbij ook meer gebruik te maken van dezelfde vaklokalen.

Tabel 5. Overzicht van de bekostigingssystematiek voortgezet onderwijs na de invlechting

	Vso	Vo
Personeel		
Vaste voet	X	X
Lineaire basisbekostiging	X	X
• Bekostiging per personeelscategorie (leraar, directie en oop)		X
• Bekostiging op basis van ratio leerling/personeel		X
Lineaire ondersteuningsbekostiging	X	
Achterstandenbeleid	X	X
Materieel		
Vaste voet	X	X
Lineair basisbekostiging	X	X
Lineair ondersteuningsbekostiging	X	
Overig		
Aanvullende bekostiging scholen onder opheffingsnorm		X
Kalenderjaarbekostiging personeel	X	X
Teldatum personeel	T-3 mnd	T-3 mnd
Groeiregeling	Nee	Nee
Indexatie niet wettelijk verplicht materieel	X	X

Overig

Harmonisatie vso arbeidsmarktgericht en praktijkonderwijs

De wet- en regelgeving voor het praktijkonderwijs (pro) en het vso-uitstroomprofiel arbeidsmarktgericht verschillen op dit moment op enkele punten van elkaar. Het betreft:

- Het vso kent een maximale leeftijd van 20 jaar, waar het pro een maximale leeftijd van 18 jaar kent. Zowel in het vso als in het pro bestaat de mogelijkheid voor een verlengd verblijf met toestemming van de inspectie.
- Voor het arbeidsmarktgerichte profiel in het vso zijn specifieke kerndoelen wettelijk vastgelegd. Voor het pro is vastgelegd dat het onderwijs zoveel mogelijk op basis van de vo-kerndoelen wordt verzorgd.
- Voor het vso-arbeidsmarktgericht is een beperkte vorm van nazorg wettelijk vastgelegd. Voor het pro is er geen specifieke nazorg-bepaling opgenomen in de wet, maar wordt dit gezien als onderdeel van de taak van het pro om leerlingen voor te bereiden op het uitoefenen van functies op de arbeidsmarkt.

Voorstel is om harmonisatie te bespreken met de sectororganisaties, het landelijk werkverband pro en enkele vso- en pro-scholen. Ook zal dit worden meegenomen in de algemene regiogesprekken over de invlechting die dit najaar worden georganiseerd.

4. Ruimte voor maatwerk: instandhouding vso-school door so-school (tijdelijke optie)

Zoals in de inleiding is beschreven wordt het doorgaans voor alle leerlingen goed gevonden om rond hun twaalfde over te gaan naar een nieuwe school, waar de focus steeds meer gericht zal zijn op de overgang naar een passende plek in de samenleving. De invlechting gaat daarom voor alle scholen gelden.

Een deel van de scholen en instellingen, vooral scholen onder kleinere besturen met veel leerlingen in het profiel dagbesteding, is echter (nog) niet aan toe aan invlechting. Om deze scholen ruimte en bescherming te bieden, is het voorstel om deze scholen (tijdelijk) binnen de so-school ook een vso-school in stand te laten houden. Zij krijgen daarmee langer de tijd om zich voor te bereiden en hun positie te bepalen op basis van de overige ontwikkelingen in de regio. Het voorstel is dat deze tijdelijke optie 5 jaar mogelijk is en alleen voor scholen met veel leerlingen in het uitstroomprofiel dagbesteding (scholen met veel leerlingen in de andere uitstroomprofielen dienen met de inwerkingtreding van de nieuwe wetgeving ontvlochten te zijn). Er worden nadere criteria opgesteld welke so-scholen een vso-school in stand kunnen houden. Voor de vso-school binnen een dergelijke so-school gaat, net als voor de zelfstandige scholen, zo veel mogelijk de WVO gelden. Hieronder is beschreven hoe de zogenaamde so-plusschool eruit komt te zien en waar wordt afgeweken van de zelfstandige vso-scholen.

Sommige scholen geven aan dat de invlechting negatieve gevolgen heeft voor het onderwijs dat zij geven. In overleg met deze scholen wordt verkend om welke gevolgen het precies gaat en hoe die voorkomen kunnen worden.

Organisatie, onderwijsinhoud en -kwaliteit

De so-plusscholen zijn verantwoordelijk voor het onderwijsaanbod, personeelszaken en leerlingenaangelegenheden voor zowel de leerlingen op het so als het vso. Er wordt één schoolplan opgesteld en er vindt overleg over het beleid plaats met één medezeggenschapsraad. Voor de so-plusscholen gelden dezelfde kerndoelen als voor de ontvlochten so- en vso-scholen, oftewel de bestaande kerndoelen.

Personeel

Voor het personeel van de so-plusschool gaan de bevoegdheidseisen gelden die ook van toepassing zijn op de ontvlochten so- en vso-scholen. Omdat de keuze voor een so-plusschool alleen mogelijk is voor scholen met veel leerlingen in uitstroomprofiel dagbesteding, zal dit in de praktijk tot weinig veranderingen in de bevoegd- en bekwaamheden van docenten leiden (een docent met een getuigschrift van de Pabo blijft bevoegd). Het voorstel is om in de uitwerking van de cao voor het vso mee te nemen hoe wordt omgegaan met so-plusscholen.

Bekostiging

Wat betreft de bekostiging wordt voorgesteld dat de bekostiging van de so-plusschool een optelsom is van de bekostiging van het so-deel en de bekostiging van het vso-deel. Op basis van de leerlingenaantallen in het so wordt de bekostiging voor dat deel berekend, inclusief de vaste voet voor de school. De personele bekostiging wordt toegekend op schooljaarbasis. Het aantal vso-leerlingen op de teldatum vormt de basis voor de bekostiging van het vso deel, inclusief vaste voet, en de personele bekostiging wordt toegekend op kalenderjaarbasis.

5. Overgangsregelingen

Fusiemogelijkheden

In de periode tot de invlechting van het (v)so in het regulier onderwijs, wordt in de regio het gesprek gevoerd over de inrichting en spreiding van voorzieningen. Hoe kan het (v)so in de regio het best worden georganiseerd, welke samenwerking is daarbij mogelijk met het regulier onderwijs, wie vangt welke leerlingen op en hoe wordt voorzien in een dekkend netwerk van onderwijsondersteuning? Om (v)so-scholen in die periode de ruimte te bieden voor een herschikking van de voorzieningen, zal tot de inwerkingtreding van de wetwijziging die de invlechting regelt de fusietoets voor het (v)so buiten werking worden gesteld. Wel moeten de scholen een fusie-effectrapportage opstellen en deze bespreken met de medezeggenschapsraad. Deze houdt ook het instemmingsrecht op het fusieplan. Als (v)so-scholen

besluiten te fuseren, kunnen zij gebruik maken van de tijdelijke fusiecompensatiemaatregel. Na een fusie wordt in dat geval het bekostigingsverlies dat als gevolg van fusie optreedt (in verband met het verliezen van een vaste voet en eventuele kleine scholentoeslag) binnen het primair onderwijs zes jaar lang 100% gecompenseerd en binnen het voortgezet onderwijs 5 jaar lang, afbouwend van 100% in het eerste jaar tot 20% in het vijfde jaar. Er wordt nader onderzocht of, naar analogie van de fusiecompensatiemaatregel, een regeling mogelijk is voor institutionele samenwerking tussen ongelijksoortige scholen (bao- sbo, sbo-so of pro-vso). Dit biedt scholen die dat willen de ruimte om zich in een aantal jaren te ontwikkelen tot een school met een specifiek profiel.

Overige overgangsmaatregelen

Zoals eerder aangegeven zal er nog verdere uitwerking worden gegeven aan de overige overgangsmaatregelen. Op basis van het onderzoek naar de huidige arbeidsvoorwaarden in het (v)so, dat in het najaar beschikbaar komt, zal een overgangsregeling worden geformuleerd voor docenten die op dit moment nog niet aan de bevoegdheidseisen voldoen. Daarin zal ook worden ingegaan op de mogelijkheden voor vso-docenten om zich verder te professionaliseren.

Daarnaast zal een spoorboekje worden opgesteld ter ondersteuning van (v)so-scholen in de periode tot de invlechting.

Inleiding

In het bestuurlijk overleg passend onderwijs van 12 november jl. is de stand van zaken rondom de invlechting van het (v)so besproken. Mede naar aanleiding van de resultaten van de regiobijeenkomsten die in het najaar van 2015 hebben plaatsgevonden, is afgesproken dat de partijen die het bestuursakkoord hebben gesloten (PO-Raad, VO-raad en OCW) nader in overleg zouden treden over de vraag hoe met de invlechting moet worden omgegaan. Dit overleg heeft plaatsgevonden op 19 januari jl. Met deze notitie wordt u op de hoogte gesteld van de stand van zaken en het vervolg van het traject invlechting.

Aanleiding voor nader overleg: uitkomsten regiobijeenkomsten

In het afgelopen jaar is een voorstel voor de invlechting uitgewerkt dat, na bespreking in de stuurgroep (v)so in transitie, in 5 regiobijeenkomsten met scholen en samenwerkingsverbanden¹ is besproken (zie bijlage voor de samenvatting van het voorstel). Uit de regiobijeenkomsten bleek:

- dat (v)so-scholen en samenwerkingsverbanden druk bezig zijn met de doorontwikkeling van passend onderwijs. De samenwerking tussen regulier en speciaal onderwijs vraagt volgens de scholen en samenwerkingsverbanden echter nog aandacht en tijd. Er is behoefte aan meer ruimte om bijvoorbeeld de samenwerking tussen bao en sbo en/ of sbo en so vorm te geven in het po en in het vo te verkennen hoe bijvoorbeeld pro en vso meer kunnen samenwerken.
- dat er grote verschillen zijn tussen regio's en (v)so-scholen onderling in de beelden die men heeft van de kansen en risico's van de invlechting. Een deel van de vso-scholen met veel leerlingen in het uitstroomprofiel vervolgonderwijs zouden liever vandaag dan morgen invlechten in het reguliere vo. Zij hebben in de huidige situatie met name moeite met het vinden en behouden van voldoende toegerust personeel. Wanneer deze scholen ook personeel kunnen werven volgens de cao vo worden deze problemen opgelost, verwachten zij. Voor vso-scholen met veel leerlingen in het perspectief dagbesteding gelden deze problemen niet. Zij hebben gevraagd of het mogelijk is om buiten de invlechting te blijven, omdat zij risico's zien wanneer de doorgaande lijn van so naar vso voor deze leerlingen wordt doorbroken en dat zij weinig mogelijkheden zien voor samenwerking met het regulier onderwijs. Weer andere vso-scholen geven aan dat zij alle drie de uitstroomprofielen verzorgen. Het personeel wordt flexibel ingezet voor leerlingen van alle drie de uitstroomprofielen. Zij zouden er last van hebben als verschillende eisen gaan gelden voor bijvoorbeeld het uitstroomprofiel vervolgonderwijs en dagbesteding.

In de monitor (v)so die door Lecso onder (v)so-scholen is uitgezet, blijkt ook een grote verdeeldheid over de invlechting. De gevolgen voor leerlingen worden door een vrijwel even grote groep overwegend zowel positief als negatief beoordeeld. Over de mogelijke gevolgen voor het personeel, de expertise van het (v)so en de positionering van de school valt de beoordeling vaker overwegend negatief dan positief uit. Over de verwachte financiële gevolgen is bijna driekwart van de scholen overwegend negatief.

Hoe nu verder?

De bestuurders van PO-Raad, VO-raad en OCW zijn gevraagd wat bovenstaande uitkomsten betekenen voor het vervolgtraject van de invlechting. Er is gekozen voor onderstaand scenario:

- Het traject om tot invlechting van het (v)so te komen wordt gecontinueerd vanuit een inhoudelijk perspectief.
- De doorontwikkeling wordt daarom in eerste instantie in de praktijk gestimuleerd. Bij ervaren belemmeringen in de samenwerking tussen regulier onderwijs en (v)so wordt bekeken welke mogelijkheden er nu al zijn en hoe de samenwerking verder kan worden gestimuleerd. Uitkomsten van de doorontwikkeling zijn pragmatische oplossingen en input voor het wetgevingstraject.
- Wetgeving volgt als sluitstuk op deze doorontwikkeling.

¹ Bij de bijeenkomsten waren vooral (v)so-scholen aanwezig. Samenwerkingsverbanden en sbo- en pro-scholen zijn ook uitgenodigd, maar waren in veel mindere mate aanwezig.

Praktische uitwerking

Op maandag 8 februari zijn scholen en samenwerkingsverbanden geïnformeerd over het vervolgtraject (via de vaste communicatiekanalen van de PO-Raad en VO-raad). Regio's die verder willen gaan in de samenwerking tussen regulier en (voortgezet) speciaal onderwijs zijn gevraagd zich te melden bij de projectleiders passend onderwijs van de raden of de projectleider (v)so in transitie. Bij hen zal worden geïnventariseerd tegen welke praktische knelpunten zij in de praktijk aanlopen. Deze worden besproken in een werksessie op dinsdag 15 maart. Na een gezamenlijke opening gaan de deelnemers uiteen in 3 groepen:

1. SO, SBO en regulier primair onderwijs
2. VSO arbeidsmarktgericht en praktijkonderwijs
3. VSO in het reguliere vo (bijvoorbeeld de mogelijkheden en onmogelijkheden van integratieklassen)

De resultaten van deze werksessie zullen worden opgenomen in een handreiking met huidige mogelijkheden tot verdergaande samenwerking. Daarbij kunnen ook praktijkvoorbeelden worden opgenomen.

De handreiking zal voor de zomer beschikbaar worden gesteld. Knelpunten die aanpassingen van de wet behoeven, worden nader uitgewerkt.

Stand van zaken en vervolg invlechting en doorontwikkeling passend onderwijs voorjaar 2016

Ter bespreking in de stuurgroep (v)so in transitie van 15 april 2016

Werkssessie 15 maart

Op 15 maart heeft met scholen, samenwerkingsverbanden en besturen die hadden aangegeven intensiever te willen samenwerken tussen (v)so en regulier, een werksessie plaatsgevonden over de huidige wettelijke mogelijkheden en praktische oplossingen voor ervaren problemen. Hieruit bleek onder meer dat van de problemen die op dit moment bij nadere samenwerking worden ervaren doorgaans niet zo zeer door het wettelijk kader komen als wel door:

1. onwetendheid over de wettelijke mogelijkheden
2. financiële redenen

3. de wijze waarop binnen en tussen besturen en samenwerkingsverbanden wordt samengewerkt
Daarnaast zijn er zorgen over het behoud van expertise bij verdergaande samenwerking in verband met bestaande verschillen in bevoegdheden en arbeidsvoorwaarden tussen regulier en voortgezet speciaal onderwijs.

De voorbereidingsgroep invlechting stelt voor om voor de zomer onderstaande activiteiten te ondernemen om de ontwikkelingen in de regio te ondersteunen.

1. Wettelijke mogelijkheden

Voor de zomer wordt een handreiking gepubliceerd met mogelijkheden binnen de huidige wet- en regelgeving. Deze handreiking wordt in juni gepresenteerd tijdens een bijeenkomst waarin scholen met elkaar hun ervaringen kunnen uitwisselen. Specifieke vraagstukken kunnen ook worden voorgelegd aan de inspectie, OCW of de raden.

Verder zijn er scholen die hebben aangegeven dat wat zij willen weliswaar mogelijk is binnen de wet, maar dat het op andere manieren makkelijker zou zijn om de samenwerking te realiseren. Er wordt bekeken of er een experiment kan worden gestart waarbij wordt afgeweken van enkele specifieke artikelen.

2. Financiële redenen

Een belemmering om als speciale school samen met een reguliere school door te gaan als een reguliere school met een specifiek ondersteuningsprofiel wordt gevormd door het verdwijnen van één BRIN (vaste voet). OCW geeft voor de zomer uitsluitsel over de mogelijkheden van een compensatiemaatregel voor het verlies van de vaste voet. Idee is om bij opheffing van een s(b)o- of vso-school nog enkele jaren de voormalige vaste voet te verstrekken aan de reguliere school waarmee wordt samengegaan.

3. Samenwerking in de regio; ervaringen van pioniers

Scholen die ondersteuning willen bij het vormgeven van verdergaande samenwerking tussen regulier en speciaal onderwijs, kunnen dit kenbaar maken bij de OCW-accountmanager in hun regio of de PO-Raad of VO-raad. Deze scholen zullen bij dit traject worden begeleid. Dit kan bijvoorbeeld door middel van een intervisiegroep van pioniers. Ook volgt het Nationaal Regieorgaan Onderwijsonderzoek enkele so-scholen die nauwer willen samenwerken met het (s)bo. Hierover zal op een later moment gerapporteerd worden.

4. Overig

Overleg sociale partners

Het voorstel is dat sociale partners in gesprek gaan over de oplossing van gesignaleerde knelpunten rondom bevoegdheden en arbeidsvoorwaarden.

Aangesloten lidmaatschap VO-raad voor vso-scholen

Het is de bedoeling dat vso-besturen in 2016 aangesloten lid kunnen worden van de VO-raad. Om dit voornemen van het bestuur van de VO-raad te kunnen uitvoeren, moeten de statuten van de VO-raad worden aangepast. Dit vereist een besluit van de Algemene Leden Vergadering van 2 juni 2016.

Bijlage 4

Gesprek over beleid VO-raad inzake invlechting vo-vso

Wat is de huidige stand van zaken, wat is er gebeurd?

Wetsvoorstel: Oorspronkelijk was de opzet om te starten met het opstellen van een wetsvoorstel in dit kader. Om ook te zorgen voor draagvlak voor deze ontwikkeling, is het werkveld (so- en vso-besturen) via regionale bijeenkomsten geraadpleegd.

Koerswijziging

Mede op basis van de regionale bijeenkomsten over invlechting is de koers gewijzigd; er is voor gekozen om de uitwerking van de samenwerking binnen de huidige wet- en regelgeving in de praktijk te volgen en te ondersteunen voordat gestart wordt met een wetgevingstraject. Het wetsvoorstel wordt het sluitstuk en niet het startpunt. De VO-raad is meegegaan in dit groeiproces tussen vo en vso (en po, sbo en so). Er zijn gezamenlijk handreikingen ontwikkeld waarin helderheid wordt geboden over de wettelijke mogelijkheden rondom en praktijkvoorbeelden van samenwerking en integratie.

Er zijn voorbeelden uitgewerkt van intensieve samenwerking tussen vmbo, pro en vso (in één gebouw) en een vo-school met een specifiek profiel (samenvoeging vso en vo in één school, dus 'een reguliere school voor speciale leerlingen', zoals het College Plein Helder in Eindhoven). Ook is als voorbeeld het tripartiet convenant van de Ambelt opgenomen.

Aangesloten lidmaatschap vso-besturen

Als eerste stap heeft de VO-raad het aangesloten lidmaatschap mogelijk gemaakt voor vso-besturen (in totaal 132 van de 138 (v)so-besturen, waarvan 24 ook met regulier vo¹). Inmiddels hebben acht besturen van deze mogelijkheid gebruikt gemaakt. VSO-besturen die al lid van de VO-raad zijn omdat hun bestuur ook regulier vo kent, dringen aan op gezamenlijk overleg in de vorm van een netwerk binnen de VO-raad.

Dilemma's:

1. *Invlechten en dagbesteding*

Het VSO kent drie uitstroomprofielen (cijfers van het CBS per 1-10-2015: in het vso zitten ongeveer 35000 leerlingen):

- *Dagbesteding*, 27% van de vso-leerlingen (10942) stroomt uit naar een vorm van (arbeidsmatige) dagvoorziening. In deze categorie vallen ook de Ernstig Meervoudig Beperkte leerlingen met een IQ onder 35.
- *Arbeidsmarkt*, bereidt 26% van de vso-leerlingen (10.521) voor op een baan op de (beschermde) arbeidsmarkt.
- *Vervolgonderwijs*; 44% van de vso-leerlingen (17.409) volgt het reguliere vo-programma (van 3% van de leerlingen was het uitstroomprofiel onbekend).

Voor de uitstroomprofielen arbeidsmarkt (link met PrO) en vervolgonderwijs is invlechting logisch en is daaraan meerwaarde te ontfen. Voor het uitstroomprofiel dagbesteding ligt invlechting minder voor de hand, behalve dat de toelating tot het vso via het swv vo verloopt. Over dit dilemma zijn de meningen – zowel binnen het vo als het vso - verdeeld: binnen het vo gaan stemmen op om te gaan voor invlechting van het hele vso, inclusief dagbesteding. Het is de vraag of het verstandig is om deze doelgroep, waarvoor een complex aan zorgvragen geldt, toe te voegen aan het takenpakket van vo-besturen. Het argument dat deze leerlingen 'niets te zoeken

---

¹ Deze cijfers vormen een indicatie, ze zijn gebaseerd op het cluster3 en 4-onderwijs in 2011)

hebben in het vo (ze hebben een zandbak nodig en geen digibord)' wordt ook gedeeld. Deze leerlingen hebben meer behoefte aan een vorm van 'verlengd so'.

2. Verschillen in cao po en vo belemmeren intensieve samenwerking. Als het vso in het vo ingevlochten wordt, zou dat ook gevolgen moeten hebben voor de cao (salaris en taakbeleid) en bevoegdheden. De grootste verschillen in de cao po en vo hebben betrekking op:

- de salariëring van schaal B (scheelt zo'n 300 euro bruto per maand) en zaken als de bindings-toelage en de eindejaarsuitkering,
- het maximum aantal lesuren, 750 uur in het vo en 930 uur in het po (wel beide een normjaartaak van 1659). Bij het PrO, dat wel onder de cao vo valt, wordt ook gewerkt met een hoger aantal lesuren.

Aan het verbindend verklaren van de cao vo zit een aantal juridische haken en ogen; voorwaarde is dat de besturen A-lid van de VO-raad zijn, maar zelfs dan is het ingewikkeld om van cao te wisselen. Dit punt behoeft nader juridisch onderzoek.

Als de verschillen gekwantificeerd worden, leidt dat tot de volgende rekensom: de diploma-gerichte uitstroom heeft betrekking op zo'n 1500 fte aan leerkrachten x het schaalverschil (300 euro bruto per maand) en de meerkosten (eindejaarsuitkering en bindingstoelage, maar ook de vaste voet die vervalt bij fusie van een vo- en een vso-instelling). Die rekensom zou op 25 miljoen euro uitkomen.

3. Strakke regels omtrent inschrijving. Een aantal initiatieven waarbij intensief wordt samengewerkt, wordt nu op de vingers getikt door de inspectie als ze niet helder onderscheid kunnen maken tussen leerlingen die bij het vo en die bij het vso zijn ingeschreven. Er moeten binnen de school bordjes worden opgehangen van het vso-bestuur waarmee wordt samengewerkt, leerlingen mogen niet zomaar bij elkaar gezet worden.

Wat is ons beleid?

Tot nu toe heeft de VO-raad telkens benadrukt dat de wetswijziging er zo snel mogelijk moet komen, maar er is ook naar de geluiden uit het vso geluisterd en de koerswijziging is gevolgd.

Specifiek op de drie dilemma's: voor de drie dilemma's gelden verschillende oplossingsrichtingen.

Ad 1: Overwegingen om so-vso al dan niet te ontvlechten en het vso in te vlechten in het vo:

- het vso valt onder het swv vo, dus toelating (en bekostiging) zijn verantwoordelijkheid van het vo;
- vaak is het onderscheid tussen uitstroomprofielen, bijvoorbeeld dagbesteding en arbeidsmarkt, niet heel scherp. Er zijn veel grensgevallen. Bij een deel van de leerlingen is helder dat ze nooit verder komen dan dagbesteding, maar er is een grote groep waarbij dat minder helder is of die alsnog ontwikkeling vertoont;
- naast het onderscheid in de drie uitstroomprofielen moet ook gekeken worden naar de voormalige clusterindeling. Voor leerlingen vanuit het voormalig cluster 4 (de bulk) is integratie in het vo met name aan de orde. Binnen cluster 1, 2 en 3 komen gespecialiseerde instellingen voor, waarbij ontvlechting van so en vso niet wenselijk is.
- vanwege de complexe zorgvragen van deze leerlingen en hun behoefte aan een (zeer) beschermde omgeving, is er veel voor te zeggen om binnen het po een vorm van 'verlengd so' te handhaven.

Ad 2: De verschillen tussen de cao po en vo zijn in de tekst van de inzet voor de formatie (niet als apart punt) meegenomen. Het is te overwegen om dit punt nadrukkelijker mee te nemen? De LAR voegt aan dit punt toe, dat in geval van de overstap naar de cao vo afspraken moeten worden gemaakt met de vakcentrales over functiemix (n.v.t.), taakbeleid en salaristransities.

Ad 3: Strakke regels omtrent inschrijving: OCW werkt aan een regeling voor experimenteerruimte voor 2018 en 2019, die voor meer ruimte moet zorgen voor de samenwerking(sinitiatieven) tussen vo en vso. Is dit een wenselijke oplossingsrichting (in de LAR werd deze regeling als te zwaar bestempeld)?

Herijking beleid:

De inzet van de VO-raad is herijkt binnen de VO-raad (bestuur en Leden Advies Raad). De conclusie is, dat het geschetste beleid wordt voortgezet met de volgende opmerkingen:

- Het bestuur wil nader geïnformeerd worden over de regeling experimenteerruimte;
- Invlechting moet met name gericht zijn op de diplomagerichte en arbeidsmarktgerichte uitstroom met oog voor het soms lastige onderscheid tussen de drie uitstroomprofielen.
- De financiering van de swv'en is aandachtspunt in dit kader.

Bijlage 5

Ondersteuningsvragen invlechting/verregaande samenwerking.

Bij de ondersteuningsvragen die binnenkomen over invlechting/verregaande samenwerking hebben we enerzijds te maken met vragen van scholen/besturen/samenwerkingsverbanden die aan het begin staan van een samenwerkingstraject/invlechting (zie deel I). Anderzijds met (ontwikkel)vragen van scholen/besturen/samenwerkingsverbanden die al (veel) verder zijn in trajecten invlechting. Deze laatste ontwikkelingen zijn door [REDACTED], LECSO, begin dit jaar in kaart gebracht. Zijn notitie wordt vandaag in de werkgroep invlechting besproken en is ter kennisname toegevoegd(deel II).

Deel I

Het betreft uitleg over de handreiking 'Samenwerken voor samen leren' deel II, allerlei inhoudelijke vragen rond organisatie, cao, bekostiging, aanpak etc. en om informatie aan ingestelde werkgroepen plus bijdragen aan studiedagen waar invlechting op de agenda staat. Een recent voorbeeld is de vraag of iemand (kritisch) mee kan lezen met het projectplan dat is opgesteld voor een trajectvoorziening + op een vo-school voor leerlingen van een vso-school met internaliserende problematiek. De instroom is bij voorkeur vanuit het eerste leerjaar van het vso naar de trajectvoorziening + in het vo. Na de derde klas stromen de leerlingen dan zo veel mogelijk uit naar de reguliere setting in de vo school, met als doel om het diploma te behalen.

Daarnaast komen vragen binnen bij de helpdesk. Veel helpdeskvragen rond: experimenteerruimte, nevenvestigingen, brinnummers, huisvesting etc. Deze vragen worden opgepakt via een kort bezoekje/telefonisch/per mail. Er is regelmatig afstemming tussen helpdesk LECSO/PO-Raad en helpdesk van Steunpunt PaO VO-raad.

De ondersteuningsvragen komen via diverse kanalen binnen (steunpunt PaO VO-raad, LECSO, PO-Raad, Vereniging leidinggevend en samenwerkingsverbanden en de ondersteuningsgroep die is ingesteld voor so/sbo/bao vraagstukken (nav NRO onderzoek). De wijze waarop de ondersteuning die landelijk wordt geboden wordt gefinancierd is regelmatig onderwerp van overleg in o.a. de werkgroep invlechting.

Deel II

Inventarisatie gewenste/benodigde 'ontwikkelruimte' voor trajecten invlechting SO/SBO/BaO – VO/VSO.

Tijdens de analyse van de voorbeelden in het land van samenwerking, afstemming, overdracht, 'samenwonen' etc. van SO met SBO en/of Bao en VSO met VO (Pro/VMBO), komen we verschillende wensen tegen bij de partners, om specifieke ruimte in de 'ontwikkeltrajecten', waar op landelijk niveau aan gewerkt zou moeten worden. In een aantal gevallen is hierover ook al gecorrespondeerd met de Onderwijsinspectie en met het Ministerie van OCW, door de verschillende betrokken schoolbesturen.

Na het aannemen van een Kamermotie in het Algemeen Overleg in de Tweede Kamer van december 2016, is een inventarisatie van deze wensen rond de 'ontwikkelruimte', in feite een opdracht geworden van OCW in samenwerking met de Raden.

Deze eerste versie van een inventarisatie kan hierbij behulpzaam zijn. De voorlopige inventarisatie kwam tot stand via gesprekken met betrokken besturen in samenwerkingstrajecten en reacties vanuit scholen/samenwerkingsverbanden op de georganiseerde landelijke bijeenkomsten over invlechting (SO/SBO en VSO/VO) in januari/februari 2017.

Eerste inventarisatie

1. Bij die trajecten, waarbij een vergaande samenwerking/afstemming van onderwijssoorten plaatsvindt (SO/SBO – VO/VSO) en ook qua locatie de 'oude onderwijssoorten' samen zijn gevoegd, werkt men aan het plaatsen van leerlingen in groepssamenstellingen, gebaseerd op een gedegen onderzoek naar de ondersteuningsbehoeften van kinderen/jongeren. Dit kan betekenen, dat er kinderen/jongeren in één groep zitten, die afkomstig zijn vanuit meerdere onderwijssoorten en bijbehorende Brin-nummers van besturen. De betrokken besturen achten het 'inleveren' van deze brinnummers in dit stadium (afspraken te maken met samenwerkingsverbanden over meerjarige bekostiging, afspraken te maken met gemeenten over specifieke zaken, die de leerlingen 'raken', etc.) te risicovol. Men volgt de betrokken leerlingen intensief, laat de 'integratie' ook gepaard gaan met eigen onderzoek naar het welbevinden en het 'leren' van de betrokken kinderen/jongeren en is ook zeer bereid om kwalitatief verantwoording af te leggen aan de Onderwijsinspectie. Men vraagt echter gedurende een beperkte tijd (twee jaren) aan de Inspectie om niet te handhaven op de wettelijke vereisten van 'onderwijs ontvangen van een leerling bij een brinnummer, waar het kind/de jongere niet is ingeschreven'.
2. Bij de trajecten VO/VSO is men in een aantal gevallen van zins, om de VSO-leerkrachten op te nemen in de cao-bepalingen van de cao VO. Er zijn echter essentiële verschillen in de bepalingen van de beide cao's, op de terreinen van taakbeleid (lager maximaal aantal te verzorgen lessen per week) en van salariering (schalen in het VO kennen een hogere 'uitloop'). Voor de desbetreffende leerlingen vanuit het VSO is een extra aantal lessen per week boven die vereiste 750 uren in de cao regelingen noodzakelijk, gezien de beperkingen van deze leerlingen. Om aan het probleem van de personeelsvoorziening in het VSO (vakdocenten) tegemoet te kunnen komen, is salariering op het niveau van het VO noodzakelijk. Ook is het zeer gewenst om een 'snelle regeling' te ontwerpen, via welke de betrokken VSO-docenten bevoegd kunnen raken in het 'tweede-graads-VO-gebied'. In afstemming met de cao-partners, willen de betrokken schoolbesturen graag een specifieke regeling voor deze onderwerpen. (vgl. afgesloten convenant met de Ambelt)
3. Om de benodigde extra 'zorg' te realiseren voor die leerlingen, die dit nodig hebben vanuit hun ondersteuningsbehoefte, zal vanuit de externe financiers van deze zorg (Gemeenten, Zorgkantoren, Ziektekostenverzekeraars) ook ruimte moeten zijn, om deze zorg te verlenen aan leerlingen op de reguliere scholen, die betrokken zijn bij de samenwerkingstrajecten. Dit betekent, dat er een directe verbinding zal moeten zijn tussen de genoemde samenwerkingstrajecten en de drie overige transities (participatiewet, verdwijnen awbz, jeugdwet). De mogelijkheid voor elke school, om te kunnen beschikken over professionaliteit vanuit de jeugdhulp (inclusief Jeugd GGZ), zal in feite gegarandeerd dienen te worden.
4. Gemeenten zullen hun beleid moeten aanpassen aan de realiteit van de genoemde samenwerkingstrajecten bij het bepalen van ruimte voor leerlingenvervoer, voor het

- opnemen van jongeren in het Doelgroepenregister Arbeid en voor het verlenen van (jeugd-)zorg aan deze scholen.
5. Gezien de problematiek van de betrokken leerlingen, zal er ook een mogelijkheid moeten zijn om leerlingen voor minder, dan 50 % lestijd in te schrijven in het onderwijs; er zal dan ruimte zijn, om onder verantwoordelijkheid van het onderwijs op een andere wijze ondersteuning te krijgen (b.v. zorg, b.v. arbeidstraining, b.v. crisisplek etc.), waarna een meer reguliere vorm van onderwijs weer tot de mogelijkheden gaat behoren.
  6. Samenwerkingsverbanden moeten bereid en in staat zijn, om voor leerlingen op reguliere scholen op basis van de werkelijke ondersteuningsbehoeften, financiering te garanderen voor meerdere jaren, vergelijkbaar met de financiering voor de SO/VSO toelaatbaarheidsverklaringen.
  7. Voor het werkelijk 'volgen' van de situatie van de leerlingen én van de leerkrachten, die deze nieuwe groepen begeleiden, zal er voldoende aandacht moeten zijn voor onderzoek op de werkvloer (leerlingen én leerkrachten). Bij Prisma Kampen realiseert men dat momenteel via onderzoek door mw. [REDACTED], lector Saxion en [REDACTED]. Dit onderzoek zal een aantal jaren achtereen herhaald dienen te worden, om een goed zicht te krijgen/houden op de nieuwe situatie. (kosten zijn: 10.000-15.000 per jaar)
  8. Ook de flankerende voorzieningen (denk aan Leerlingvolgsystemen, Gegevenssystemen van DUO en OCW, Toetssystemen b.v. Cito-toetsen, etc.) zullen toepasbaar gemaakt moeten worden op de nieuwe situatie: De aanbieders van leerlingvolgsystemen zijn wel bereid tot 'meedenken', maar voor een hele kleine groep 'voorlopers' is geen financieringsruimte om tot de gewenste aanpassingen te komen.
  9. Er zal ook extra aandacht moeten zijn voor het te hanteren kwaliteitszorgstelsel, inclusief het toetsingskader van de Onderwijsinspectie (met ontwikkelingsgerichte audits). Hierover is overleg met de inspectie geweest (mw. [REDACTED] – bij Prisma Kampen). Ook zal er aandacht moeten zijn voor de ontwikkelingen van het team leerkrachten, dat werkt met deze 'nieuwe groepen': lesobservaties, intervisie, aanpak 'data-team-methode in Kampen', etc. De data zullen verzameld moeten worden en zullen kritisch beschouwd moeten worden door het team zelf i.s.m. professionele ondersteuning. Hierbij zou aansluiting gezocht kunnen worden bij het project 'leren in de school' of 'opleidingsscholen', waar tot voor kort het SO/VSO niet aan kon deelnemen.
  10. Voor de 'voorlopers' in deze samenwerkingstrajecten is veel belangstelling vanuit de andere scholen; in feite kan elke deelnemende school nagenoeg dagelijks tijd besteden aan vragen van collega-scholen. Dit zou beter geregisseerd en gefaciliteerd moeten worden via b.v. werkconferenties, intervisietrajecten, helpdesk etc. De OnderwijsRaden zouden hier een belangrijke rol in kunnen spelen. In ieder geval zullen de 'voorlopersscholen' hier 'ontlast' moeten worden, terwijl de vragende scholen voldoende antwoorden zullen moeten krijgen.
  11. Vanuit de diverse 'pilot-situaties' worden diverse 'infographics' gemaakt voor de collega-scholen, voor ouders, voor aspirant leerlingen, voor gemeenten etc. Ook hier zou enige regie, ondersteuning en facilitering wenselijk zijn. (kosten nu voor Prisma Kampen: ca. 5000,-)
  12. Vanuit de diverse 'pilots' wordt ook aangedrongen op eenduidige, maar professionele ondersteuning en belangenbehartiging. Nu worden de belangen van het speciaal onderwijs behartigd door de PO-Raad (na voorbereiding door LECSO) en worden de inhoudelijke belangen behartigd door LECSO. Voor het VSO ligt het voor de hand, dat de VO-Raad zich actiever opstelt t.a.v. de VSO-scholen. Zorg er echter voor, dat de expertise zoals die nu door LECSO bewaakt wordt, ook in beide Raden op een goede wijze geborgd is en voorhanden blijft.

13. Vorm een specifieke onderzoeksagenda voor de samenwerkingsvormen binnen 'passend onderwijs' bij het NRO, waarbinnen de specifieke vragen vanuit de scholen, samenwerkingstrajecten een plek kunnen krijgen en voorzien kunnen worden van passende praktijkgerichte onderzoeksopzetten. Schoolbesturen worstelen daar nu individueel mee, terwijl de problematiek breder ligt.

Van: [REDACTED]
Verzonden: maandag 20 juni 2016 9:51
Aan: [REDACTED]; [REDACTED]
Onderwerp: Bijeenkomst invlechting

Hierbij kort wat opbrengsten uit de bijeenkomst afgelopen donderdag. Eigenlijk is alleen het eerste punt relevant voor de handreiking, maar de andere punten geven wel de sentimenten in de groep weer.

- Voor de handreiking: onderscheid tussen meetellen onderwijstijd (waar drie maanden fulltime mag) en symbiose (waar het alleen maar een deel van de week mag). Dat onderscheid is nu niet duidelijk en roept daardoor vragen op.
- Behoeftte om te leren van elkaar. Kunnen we bijvoorbeeld goede voorbeelden van symbiose-overeenkomsten beschikbaar stellen? [REDACTED] doet het Leerlab van de VO-raad in de aanbieding als instrument hiervoor. Daar is bij de deelnemers wel interesse voor.
- Cao-problematiek: gaat zowel om de beloning als het aantal contacturen. Invlechting wordt door sommigen als 'loos' gezien als er geen middelen zijn om de verschillen tussen vo en vso recht te trekken.
- Samenwerking met de gemeenten loopt moeizaam. Voorbeelden die genoemd worden: leerlingenvervoer icm symbiose, grens tussen jeugdhulp en passend onderwijs (oftewel: wie is verantwoordelijk en betaalt?).

Groet, [REDACTED].

=====

[REDACTED]
 Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
 Directie Voortgezet Onderwijs
 Rijnstraat 50
 Postbus 16375
 2500 BJ Den Haag
 E [REDACTED]@minocw.nl
www.passendonderwijs.nl

Stand van zaken uitwerking ontvlechting (voortgezet) speciaal onderwijs

Aanleiding

Met de invoering van passend onderwijs en de Wet kwaliteit (v)so verandert de verhouding tussen het speciaal en regulier onderwijs. Scholen voor (voortgezet) speciaal onderwijs ((v)so) werken steeds nauwer samen met reguliere scholen in samenwerkingsverbanden passend onderwijs. Ook door de verbetering van de onderwijskwaliteit in het (v)so neemt de afstand tussen de verschillende scholen binnen het primair respectievelijk voortgezet onderwijs af. Een nog betere aansluiting van regulier en speciaal onderwijs kan ervoor zorgen dat de overgangen van leerlingen tussen deze vormen van onderwijs soepeler verlopen, dat er meer flexibele arrangementen mogelijk zijn en dat er efficiënter gebruik kan worden gemaakt van bestaande voorzieningen.

Tegelijkertijd is er binnen het (v)so een ontwikkeling te zien, waarbij het so en het vso sterker van elkaar worden onderscheiden. Kinderen van het so gaan echt over naar de 'grote school' in het vervolgonderwijs. Hierbij is veelal sprake van een andere structuur en gebouw. Dit bevordert de oriëntatie op de toekomst, op de periode na school.

Deze ontwikkelingen hebben ertoe geleid dat in de bestuursakkoorden voor het primair en voortgezet onderwijs 2014 de ontvlechting van het (v)so is aangekondigd. Afgesproken is dat OCW, de PO-Raad en de VO-raad de ontvlechting verder uitwerken. In deze notitie treft u de stand van zaken hiervan aan.

Huidige situatie (v)so

In 2013 waren er in totaal 266 scholen binnen het (v)so cluster 3 en 4. 53 daarvan waren so-scholen, 35 vso-scholen en 178 sovso-scholen. Cluster 1 bestond vervolgens uit 4 sovso-instellingen en cluster 2 uit 25 so-, 14 vso- en 12 sovso-scholen. Vanaf 1 augustus 2015 worden dit 4 sovso-instellingen (deze zijn nu nog in oprichting). De clusters 1 en 2 worden in deze notitie verder niet meegenomen, omdat voor deze instellingen een andere systematiek geldt. In het vervolgtraject zullen deze wel worden meegenomen.

Voor de (v)so-scholen geldt sinds 1 augustus 2013 de Wet kwaliteit (v)so. Hierin is onder andere opgenomen dat scholen in het (v)so verplicht zijn om voor alle leerlingen een ontwikkelingsperspectief vast te stellen en de voortgang van de ontwikkeling te registreren. Ook staat in het ontwikkelingsperspectief naar welke vervolgbestemming de leerling moet kunnen uitstromen, te weten vervolgonderwijs, arbeidsmarktgericht of dagbesteding. Deze uitstroomprofielen worden vanaf 1 augustus 2014 door DUO geregistreerd. Nog niet van alle leerlingen in het vso is het uitstroomprofiel bekend. De stand van zaken op 29 oktober 2014 is hieronder weergegeven:

Uitstroomprofiel	Aantal leerlingen
Arbeidsmarkt	6.655
Dagbesteding	7.671
Vervolgonderwijs	9.243
Geen uitstroomprofiel	12.049
Eindtotaal	35.618

De meeste vso-vestigingen bieden meerdere uitstroomprofielen aan.

De verdeling van deze leerlingen in de verschillende samenwerkingsverbanden en de verhouding ten opzichte van het aantal leerlingen in het praktijkonderwijs is in de eerste bijlage bij deze notitie opgenomen. Hieruit blijkt onder andere dat een groot aantal leerlingen in het praktijkonderwijs veelal samengaat met een klein aantal leerlingen in uitstroomprofiel arbeidsmarkt. Voor deze doelgroepen lijken er veel kansen voor samenwerking.

Bekostigingseffecten vaste voeten

Als sovso-scholen gesplitst worden in losse so-scholen en losse vso-scholen, zullen er meer vaste voeten gefinancierd moeten worden. Bij een budgetneutrale invoering betekent dit dat het bedrag per school daalt. Alle huidige enkelvoudige so- en vso-scholen gaan er in dat geval op achteruit en de huidige sovso-scholen gaan er op vooruit. Overzichten van de herverdeeffecten per school en per bestuur zijn opgenomen in de bijlagen 2 en 3 van deze notitie. In deze cijfers zijn alle sovso-scholen bekostigingstechnisch gesplitst. Ook de scholen waar de so- dan wel vso-component eigenstandig eigenlijk te klein zou zijn (de opheffingsnorm niet zou behalen). Dit zou op dit moment bij 15 sovso-scholen het geval zijn. Het totale herverdeeffect is dan circa € 4 miljoen.

Een niet-budgetneutrale invoering vraagt per gesplitste sovso-school om circa € 110.000,- extra bekostiging. Als de gesplitse scholen die eigenstandig te klein zouden zijn worden meegerekend, dan zouden de totale kosten € 19,7 miljoen betreffen. Worden zij niet meegerekend, dan komt het totaalbedrag uit op € 17,9 miljoen. Binnen de begroting van OCW zijn geen (structurele) middelen gereserveerd voor de ontvlechting van het (v)so.

Als we ervan uitgaan dat er ook in de toekomst geen extra middelen beschikbaar gesteld worden, kan er op de volgende wijzen worden omgegaan met het herverdelingseffect (op dit aspect):

1. Geen compensatie

Met de inwerkingtreding van de wetswijziging geldt ook de nieuwe bekostigingswijze. Huidige enkelvoudige so- en vso-scholen krijgen een lagere vaste voet, de huidige sovso-scholen krijgen twee keer de lagere vaste voet (voor elke gesplitste school één). De effecten daarvan zijn opgenomen in de tabel in bijlagen 2 en 3.

2. Tijdelijke compensatie binnen budgettair kader (v)so

Met de inwerkingtreding van de wetswijziging geldt een overgangsregeling. Gedurende een nader vast te stellen aantal jaren wordt naar de nieuwe situatie (zoals geschetst onder 1) toegewerkt. In die periode krijgen de besturen met huidige sovso-scholen nog niet de volledige dubbele vaste voeten en de besturen met enkelvoudige so- en vso-scholen nog geen volledig verlaagde vaste voet.

3. Tijdelijke compensatie uit landelijke budget passend onderwijs

Met de inwerkingtreding van de wetswijziging geldt een overgangsregeling. Gedurende een nader vast te stellen jaar wordt naar de nieuwe situatie (zoals geschetst onder 1) toegewerkt. In die periode krijgen enkelvoudige so- en vso-scholen nog geen volledig verlaagde vaste voet. De kosten die daarmee gemoeid zijn worden uit het totale landelijke budget voor passend onderwijs genomen, voordat dit aan de samenwerkingsverbanden beschikbaar wordt gesteld.

4. Structurele compensatie uit landelijke budget passend onderwijs

Het totale herverdeeldeffect wordt structureel gecompenseerd vanuit het totale landelijke budget voor passend onderwijs, voordat dit aan de samenwerkingsverbanden beschikbaar wordt gesteld.

Stand van zaken

Op dit moment zijn alleen de budgettechnische gevolgen rondom de vaste voeten bekend. Wanneer ook de overige kostentechnische aspecten zijn uitgewerkt (bijvoorbeeld rondom cao's en huisvesting) kan op basis van het totale plaatje een voorstel worden uitgewerkt.

Stichting, fusie en opheffing binnen het (v)so

Binnen het (voortgezet) speciaal onderwijs (v)so is de planprocedure buiten werking gesteld. Dat betekent dat er, uitzonderingen daargelaten, geen nieuwe scholen voor het (v)so kunnen worden gesticht. Wel kunnen er nevenvestigingen worden ingericht. Ook kunnen so-scholen een vso-afdeling starten en kunnen scholen fuseren. De Commissie Fusietoets Onderwijs (CFTO) adviseert de minister over de vraag of een voorgenomen fusie al dan niet kan worden goedgekeurd.

De CFTO kan negatief adviseren als een bestuurlijke fusie leidt tot een marktpositie die meer dan 50 procent van het betreffende onderwijsaanbod in Nederland beslaat of als door een institutionele fusies niet langer sprake zal zijn van een evenwichtige spreiding van onderwijsvoorzieningen in het gebied dat op een maatschappelijk aanvaardbare afstand voor de leerlingen is gelegen. De beoordeling van de redelijke afstand is mede afhankelijk van de onderwijssoort waar de leerling op aan is gewezen.

Ondanks de aanwezigheid van een significante belemmering, kunnen er toch rechtvaardigheidsgronden zijn die ertoe kunnen leiden dat een fusie wordt goedgekeurd. Mogelijke rechtvaardigingsgronden zijn:

- De omstandigheid dat zonder fusie de continuïteit of de variatie van het onderwijsaanbod in gevaar komt;
- De omstandigheid dat zonder fusie de kwaliteit van het onderwijs niet geborgd kan worden;
- De omstandigheid dat er binnen de beschikbare financiële middelen geen alternatieven voor fusie te vinden zijn.

Dit is geen limitatieve opsomming. De CFTO kan ook rekening houden met andere rechtvaardigingsgronden die door schoolbesturen worden aangedragen in hun fusie-aanvraag. Zo houdt de Commissie rekening met daling van leerlingaantallen als gevolg van krimp, de financiële situatie van schoolbesturen, bestuurlijk onvermogen (bijvoorbeeld disfunctioneren schoolbestuur), maar er kunnen ook andere rechtvaardigingsgronden zijn. De CFTO beoordeelt of de door schoolbesturen aangevoerde redenen voor de fusie zwaarwegend genoeg zijn om de fusie te rechtvaardigen.

Hoewel er nog geen voorbeelden zijn van fusies binnen het (v)so waar de commissie negatief over heeft geadviseerd (dan wel voorbeelden waarbij de fusievoornemens om specifieke redenen niet kenbaar zijn gemaakt aan de CFTO), geven besturen aan dat de criteria voor de (v)so-sector niet passend zijn. Zij geven daarbij onder meer de volgende redenen:

- De criteria zijn negatief geformuleerd terwijl fusie in het (v)so tot sterkere scholen kan leiden.
- Het criterium van het marktaandeel is niet passend voor het (v)so (ook in verband met de benodigde uitstroomprofielen).
- De criteria zijn nog gebaseerd op de oude regelgeving (voor passend onderwijs). Zo wordt er bijvoorbeeld nog gesproken over schoolsoorten en clusters.

Op 2 december jl. heeft een gesprek plaatsgevonden tussen de CFTO met vertegenwoordigers van het (v)so. In dat gesprek zijn de bovenstaande punten aan de orde gesteld. Nog niet bekend is wat de commissie met deze input zal doen.

Een ander aandachtspunt is de fusie met een openbare school. De wetswijziging rondom de samenwerkingsschool lijkt dit echter op te lossen. Hiermee wordt de vorming van een samenwerkingsschool (een school waarin zowel openbaar onderwijs als bijzonder onderwijs gegeven wordt) vereenvoudigd. Dit wetsvoorstel moet nog worden behandeld in de Tweede en Eerste Kamer.

Een andere maatregel die fusie binnen het (v)so kan bevorderen is de fusiecompensatiemaatregel. In het kader van leerlingendaling wordt bij een fusie een aanvullende bijzondere bekostiging toegekend. Na een fusie wordt het bekostigingsverlies dat als gevolg van fusie optreedt (in verband met het verliezen van een vaste voet en eventuele kleine scholentoeslag) binnen het primair onderwijs zes jaar lang 100 % gecompenseerd en binnen het voortgezet onderwijs 5 jaar lang, afbouwend van 100% in het eerste jaar tot 20% in het vijfde jaar.

Stand van zaken

- Begin 2015 zal de Commissie Fusietoets een leidraad voor fusie opstellen. Deze zal onder de aandacht van de besturen worden gebracht.
- Bij het (v)so-veld wordt de fusiecompensatiemaatregel onder de aandacht gebracht.

Bevoegdheden docenten

Een docent is bevoegd voor het vso met een getuigschrift van de Pabo of een getuigschrift van een ho-lerarenopleiding (uitsluitend voor het vak/de sector waarvoor hij in het vo bevoegd is).

Voor het praktijkonderwijs geldt ook dat een docent bevoegd is als hij/zij een getuigschrift van de Pabo (indien van na 1-8-2006 alleen voor tekenen, muziek, handvaardigheid, Nederlands, Engels, rekenen/wiskunde, geschiedenis, aardrijkskunde, biologie, verzorging en praktijkoriënterende vakken) of een getuigschrift van een ho-lerarenopleiding voor de op het diploma genoemde vakken/sectoren heeft.

Voor het vmbo en de onderbouw havo en vwo is een akte van bekwaamheid van de tweede graad in het desbetreffende vak nodig. En voor de bovenbouw van havo of vwo een getuigschrift van een universitaire eerstegraads lerarenopleiding voor het desbetreffende vak. Leraren op (de twee aangewezen) vso-scholen die zelf examineren en diplomeren *moeten* ook over deze bevoegdheden beschikken. Docenten met een eerstegraadsbevoegdheid kunnen ook in de onderbouw en het vmbo lesgeven.

Stand van zaken

- Binnen de uitstroomprofielen dagbesteding en arbeidsmarkt zouden de bevoegdheidseisen vanuit het praktijkonderwijs passend kunnen zijn.
- Om tot een voorstel voor het uitstroomprofiel vervolgonderwijs te komen wordt nader onderzoek uitgevoerd naar de huidige bevoegdheden van deze docenten. Daarmee wordt inzicht verkregen in wat het betekent als de bevoegdheidseisen voor het vo in het vso vervolgonderwijs ingevoerd zouden worden.

Cao's

Docenten in het vso worden bekostigd op basis van de CAO-PO. Dit leidt tot een lagere betaling dan indien men bekostigd zou worden op grond van de CAO-VO om 3 redenen:

1. Docenten worden in een lagere schaal geplaatst. In het vso is er bijvoorbeeld sprake van de salarisschalen LB en LC; in het vo van LB, LC en LD.
2. De hoogte van de schalen verschillen tussen het (v)so en het vo. Het eindmaximum en de bindingstoelage zijn lager in het vso en de salarislijn bevat meer treden.
3. De omvang van het maximale aantal uren directe lesgeeftaken ligt in het vo aanmerkelijk lager dan in het (v)so.

In de sectorakkoorden is opgenomen dat besturen leraren die aan de bevoegdheidseisen van het reguliere voortgezet onderwijs voldoen, een salaris kunnen bieden dat hierop aansluit. De extra kosten hiervan kunnen gedekt worden uit de middelen die vanuit het Herfstakkoord zijn toegevoegd aan de lumpsum.

Stand van zaken

Er wordt onderzoek uitgezet naar het aantal docenten in de verschillende uitstroomprofielen, hun bevoegdheden en salarisopbouw.

Doelgroepen

Zoals hierboven al duidelijk wordt, dient bij de ontvlechting goed te worden gekeken naar de verschillen tussen de uitstroomprofielen. En ook binnen de uitstroomprofielen naar de verschillende categorieën leerlingen. De ontvlechting lijkt voor veel scholen en leerlingen van meerwaarde te zijn, maar wellicht niet voor alle leerlingen met een ernstige meervoudige beperking.

In de 'Richtlijn toelaatbaarheid ernstig meervoudig beperkte leerlingen tot het SO na 1 augustus 2014' worden door de PO-Raad, VO-raad, Steunpunt passend onderwijs en de MBO-Raad binnen de doelgroep emb de volgende groepen kinderen onderscheiden:

- A. *een laag ontwikkelingsperspectief ten gevolge van een ernstige verstandelijke beperking (IQ < 35), vaak met moeilijk te 'lezen' gedrag en ernstige senso-motorische problematiek (zoals ontbreken van spraak, bijna niet kunnen zitten/staan), of*
- B. *een matig tot lichte verstandelijke beperking (IQ tussen 35 en 70) en een grote zorgvraag ten gevolge van ernstige en complexe lichamelijke beperkingen, of*
- C. *een matig tot lichte verstandelijke beperking (IQ tussen 35 en 70) in combinatie met moeilijk te reguleren gedragsproblematiek als gevolg van ernstige psychiatrische stoornissen.*

Deze verschillende categorieën leerlingen vragen om verschillende ondersteuning. Daarbij lijkt categorie A goed als aparte groep onderscheiden te kunnen worden, de andere twee categorieën zijn minder goed af te bakenen.

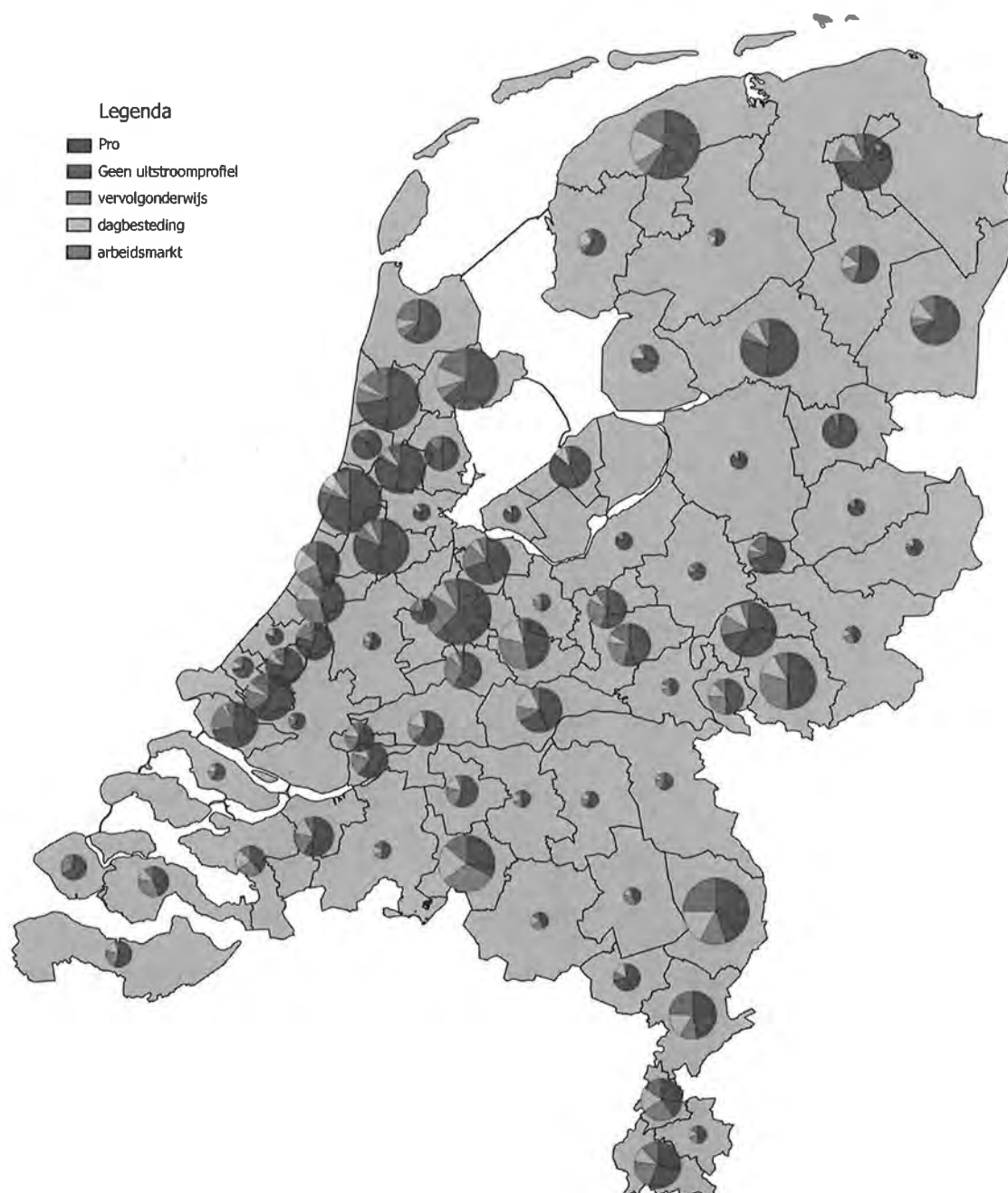
Voor categorie A is onderwijs vooral gericht op sociaal-emotionele ondersteuning (en motoriek). Er is hier sprake van een specifiek onderwijs-zorgarrangement. Deze groep valt hoogstwaarschijnlijk binnen de zorg onder de Wet langdurige zorg. Vanwege de nauwe verwevenheid tussen onderwijs en zorg en omdat er geen verschil is in het onderwijsprogramma tussen so en vso, is het voorstel om (vooralsnog) deze groep uit te zonderen van de ontvlechting. Verkend moet worden of deze groep in de Wet primair onderwijs moet worden ondergebracht of dat een andere oplossing mogelijk beter is.

Binnen de categorieën B en C is sprake van een grote variatie, zowel in onderwijsondersteunings- als zorgbehoefte. Leerlingen uit deze categorieën kunnen in verschillende uitstroomprofielen zitten, waaronder arbeidstoeleiding. Voor hun zorg vallen zij veelal onder de gemeente en (eventueel) Zorgverzekeringswet. Wat zij nodig hebben wordt opgenomen in het ontwikkelingsperspectief. Voor deze leerlingen zal nog nader worden gezien of het splitsen van so en vso van toegevoegde waarde kan zijn. In ieder geval moet worden gekeken welke bevoegdheden docenten nodig hebben om aan deze leerlingen les te geven.

Stand van zaken

Voor emb-categorie A biedt de ontvlechting geen meerwaarde. Bekeken wordt of deze categorie leerlingen onder de wetgeving voor het primair onderwijs moet vallen.

Bijlage 1: aantal leerlingen per uitstroomprofiel in het (v)so en in het praktijkonderwijs
(op basis van gegevens 29/10/2014)

Bijlage 2: Herverdeeleffecten ontvlechting per school

	Aantal scholen				Totale	Herverdeel	Gemiddeld effect
Herverdeelcat.	SO	SOVSO	VSO	Totaal	bekostiging	bedrag	
-14,50%	1			1	225.487	-32.203	-32.203
-6,00%	1			1	820.888	-51.303	-51.303
-5,50%	1			1	602.324	-33.249	-33.249
-5,00%	3			3	2.635.968	-133.334	-44.445
-4,50%	5		1	6	6.053.798	-269.914	-44.986
-4,00%	2		1	3	3.622.466	-142.402	-47.467
-3,50%	5		1	6	7.262.670	-252.621	-42.104
-3,00%	7		2	9	12.797.689	-383.334	-42.593
-2,50%	6		1	7	11.791.374	-299.022	-42.717
-2,00%	5		3	8	18.544.476	-352.091	-44.011
-1,50%	8		10	18	54.517.005	-814.954	-45.275
-1,00%	7		8	15	70.264.293	-684.744	-45.650
-0,50%	1		8	9	80.438.864	-402.125	-44.681
0,00%		20		20	213.621.510	334.956	16.748
0,50%		85		85	371.665.121	1.771.949	20.846
1,00%		51		51	122.676.506	1.130.247	22.162
1,50%		18		18	31.512.666	442.576	24.588
2,00%		1		1	1.157.077	22.237	22.237
2,50%		1		1	1.251.410	28.998	28.998
3,00%		2		2	2.022.002	60.236	30.118
7,50%		1		1	814.190	60.098	60.098
Eindtotaal	52	179	35	266	1.014.297.783	0	0
Totalen negatief	52	0	35	87	269.577.303	-3.851.297	-44.268

Bijlage 3: Herverdeeleffecten ontvlechting per bestuur

Herver- deelcat.	Aantal Be- sturen	Aantal scholen				Totale bekostiging	Herverdeel- bedrag	Gemiddeld effect
		SO	SOVSO	VSO	Totaal			
-14,00%	1	0	1	0	1	814.190	-115.797	-115.797
-5,00%	2	0	2	0	2	2.364.438	-117.799	-58.900
-4,50%	1	1	0	0	1	896.140	-38.882	-38.882
-4,00%	1	2	0	0	2	2.178.856	-84.989	-84.989
-3,00%	1	0	0	1	1	1.455.054	-43.981	-43.981
-2,00%	2	3	0	0	3	6.447.553	-127.658	-63.829
-1,50%	10	12	6	6	24	57.258.077	-860.333	-86.033
-1,00%	2	5	11	3	19	46.603.528	-398.249	-199.124
-0,50%	14	17	20	19	56	218.194.792	-1.148.968	-82.069
0,00%	17	12	36	6	54	320.385.206	91.066	5.357
0,50%	27	0	36	0	36	177.087.027	936.952	34.702
1,00%	37	0	48	0	48	144.295.217	1.358.681	36.721
1,50%	14	0	15	0	15	30.123.229	432.795	30.914
2,00%	4	0	4	0	4	6.194.476	117.162	29.291
Eindtotaal	133	52	179	35	266	1.014.297.783	0	0
Totalen negatief	43	47	59	35	141	503.463.640	-3.099.456	-88.556

Van: [redacted]
Verzonden: maandag 23 februari 2015 13:26
Aan: [redacted]; Dingelstad, Fons; [redacted]@lecco.nl; [redacted]@vo-raad.nl; [redacted]; bestuurssecretariaat@yulius.nl; bestuur@vo-raad.nl; [redacted]; [redacted]; [redacted]@vo-raad.nl; [redacted]@deonderwijsspecialisten.nl; [redacted]
CC: [redacted]@lecco.nl
Onderwerp: RE: Vervolgtraject invlechting voorjaar 2015: graag uw reactie

Beste [redacted],

Graag wil ik namens de VO-raad reageren op het voorstel dat ons vrijdag is aangeboden. Het is goed de uitwerking van de ont/invlechting concreet op te pakken. Daarbij is het wel een handicap dat we de Notitie invlechting speciaal onderwijs niet uitgebreid in de stuurgroep hebben kunnen bespreken.

Ik maak me vooral zorgen over het feit dat we aantal zaken misschien te breed en te weinig oplossingsgericht aanpakken.

Dat komt misschien voor een deel doordat er onvoldoende beeld is over hoe het voortgezet onderwijs nu is georganiseerd en welke regelgeving daarvan op toepassing is. Het voortgezet onderwijs kent nu al diverse onderwijssoorten – van praktijkonderwijs tot en met atheneum – met ieder hun eigen regelgeving en mores. Zo zal een school voor praktijkonderwijs een ander taakbeleid voeren dan een categoriaal gymnasium. Dat betekent naar mijn inschatting dat bij de invlechting van het (V)SO ook een aantal specifieke regelingen voor het VSO in tact zouden kunnen blijven. Daarom lijkt het mij goed collega's vanuit het regulier onderwijs meer bij dit traject te betrekken.

Volgens mij zijn vooral de harde cao-punten (loonschalen, functiemix, maximaal aantal uren lesgebonden taken) naast de bevoegdheid van leraren de grote aandachtspunten. Die bevoegdhedenkwestie speelt vooral bij bovenbouw havo en vwo. Deze onderwijssoorten komen in het (V)SO relatief weinig voor. Dus zou met name voor de overige collega's kunnen worden gekeken hoe dit voor het praktijkonderwijs is geregeld.

Het lijkt mij ook zeer wel denkbaar dat in de cao VO specifieke passages kunnen worden opgenomen met afspraken over het (V)SO, zoals de normjaartaak.

Ook ten aanzien van de huisvestingsbekostiging kent het VO een sterk gedifferentieerde regelgeving. Mij lijkt het voor de hand liggen dat de huisvestingsnormen voor het (V)SO gehandhaafd kunnen blijven.

Wanneer ik nu kijk naar het voorgestelde vervolgtraject heb ik de volgende aandachtspunten / suggesties:

- Breng nog wat duidelijker prioriteiten aan. Met name de vragen voor werkgroep 2 vind ik nogal breed geformuleerd.
- Laten we vooraf niet te veel problematiseren.
- Zet bij werkgroep 1 één of twee echte cao-deskundigen en betrek bij de werkgroep ook één of twee collega's die zowel het VO (inclusief PRO) als het VSO kennen.
- Weet dat de bekostigingssystematiek in het VO op de schop gaat. Het lijkt mij verstandig het (V)SO daarin mee te nemen om te voorkomen dat er twee keer wordt gewijzigd.
- Kijk goed naar wat nu al voor het praktijkonderwijs (PRO) is geregeld. Daar kan – zeker voor een deel – bij worden aangesloten.
- Is het niet handig om traject 3 (kwantitatief onderzoek) vooraf te laten gaan aan traject 1. Je hebt dan een deugdelijke analyse van hoe groot of klein de problematiek is. Het moet toch

mogelijk zijn als je paar deskundigen inschakelt om binnen vier werkweken een goed beeld te krijgen. Het lijkt me ook niet nodig om deze vragen bij elke school neer te leggen?

Tot slot nog een paar opmerkingen van andere aard:

- Volgens mij hebben de raden en OCW al aangegeven een uitzondering te willen maken voor de EMB-jeugdigen met een IQ tot (ongeveer) 35.
- Ik heb bij het bestuur van de VO-raad de vraag neergelegd of wij de (V)SO-besturen tot de invlechting niet al een bepaalde status kunnen geven, zodat zij zich op een of andere manier kunnen aansluiten.
- Krimpproblematiek is zowel voor regulier VO als (V)SO van toepassing.
- De inspectie heeft enige tijd terug al een notitie geschreven over de status van de zogenaamde tussenvoorzieningen (tussen regulier en speciaal in). Dit naar aanleiding van de opmerking op blz. 3 van de oplegger.

Mochten er naar aanleiding van deze mail nog vragen zijn, dan ben ik natuurlijk graag bereid die te beantwoorden. Succes met het traject.

Met vriendelijke groet,

Dirck van Bennekom
Lid bestuur VO-raad (portefeuille passend onderwijs)

Tel. 024-
Fax 024-
Mail to bestuur@alliantievo.nl

Verslag bijeenkomst ontvlechting 2 juni Limburg, Parkstad Heerlen, Maastricht, Sittard-Geleen

Aanwezig: 19 bestuurders, directeuren SWV PO en VO, (V)SO scholen

OCW: [REDACTED]

Stuurgroep (V)SO in de transities: [REDACTED]

AOB: [REDACTED]

Afwezig m.k.: PO-raad en VO-raad, [REDACTED] (de Maasgouw Maastricht)

Verslaglegging: [REDACTED] (LECSO)

1. Opening en kennismaking

[REDACTED] stelt zich voor geeft een korte inleiding, ook de aanwezigen stellen zich kort voor.

Naar aanleiding van deze inleiding worden er een aantal vragen gesteld:

- is het al een gelopen race omdat het wel zo wordt gebracht
- is er financiering beschikbaar om de knelpunten op te lossen.
- er heerst bij de aanwezigen een vacuüm van 1 ½ jaar het verloop van het traject is niet helemaal duidelijk.
- graag de ervaringen van de invlechting voormalig PrO meenemen en niet alleen op arbeidsvoorwaarden.
- zorg dat de belemmeringen bv bevoegdheden er niet meer zijn en dat echt ingevlochten kan worden, inspectie gaat hier verschillend mee om.
- wat is de doelgroep waar we over praten
- wat is het doel van de ontvlechting
- Kijk wat willen we echt en hoe doen we dat dan.
- regel wettelijk wat nodig is en laat de rest, het hoe, over aan de verantwoordelijke besturen/regio
- niet alles wettelijk dichttimmeren
- in het VO is vakbekwaamheid, in het VSO orthopedagogische kwaliteiten, stel deze twee gelijk dan kunnen er stappen gezet worden. Breng de pedagogische kant in het VMBO
- Leg de route naast de verschillende doelgroepen en kijk of dat je naar het doel brengt
- teveel SWV-en waar je als bestuur mee te maken hebt
- niet laten belemmeren door financieringsconstructie maar hoe betaal je in gezamenlijkheid deze groep leerlingen.

- er is een groep leerlingen die ook na de schoolperiode maatschappelijke steun nodig heeft, dat moet dus uit andere potjes komen
- in beeld brengen waar gemeenten kunnen faciliteren, gesprek aangaan
- graag ontschotting in gelden gemeente/verzekeringen etc. dus financieel één pot
- in hoeverre is het ministerie bereid tot een regelvrije zone.

2. Wat krijgt OCW mee in het uitwerken van dit wettelijke specifieke kader:

- Vergeet vlucht over de grens niet
- symbiose: flexibel omgaan dat leerlingen tijdelijk naar andere school kan
- bevoegdheden: niet helemaal dichttimmeren
- bekostiging: zorg dat het geld bij de leerling blijft, oormerk aanbrengen. Doelstelling is de leerling en daar de geldstroom op aanpassen.
- blijft het mogelijk om als SO en VSO bestuur onder het VO blijven. Worden het straks twee scholen of 1 school bestaande uit 2 units, het is niet zo simpel, denk al aan verschil speelkwartier en onderwijstijd.
- kijk goed hoe het gelopen is bij PrO en praktijkscholen.

3. Afsluiting

■ sluit de bijeenkomst af door iedereen te brengen voor zijn/haar inbreng. Na afloop van de zes regio bezoeken zal er een verslag toegezonden worden.

Verslag bijeenkomst ontvlechting 10 juni Utrecht

Aanwezig: 19 bestuurders, directeuren SWV PO en VO, (V)SO scholen

OCW: [REDACTED]

LECSO/PO-raad: [REDACTED]

CNV: [REDACTED]

Stuurgroep (V)SO in de transitie: [REDACTED]

Afwezig m.k. : [REDACTED]

1. Opening en stand van zaken ontvlechting

[REDACTED] heet de aanwezigen van harte welkom.

Aan de hand van een ppt presentatie schets [REDACTED] de huidige situatie.

2. Inleiding [REDACTED] en voorstelrondje

Bij het voorstel rondje worden een aantal opmerkingen geplaatst:

[REDACTED] (st PCOU): in Utrecht in is de ontvlechting in basis al geregeld, geeft de toekomst van vso leerlingen naar de arbeidsmarkt graag mee.

[REDACTED] (De Kleine Prins): 1 school wordt na ontvlechting te klein. Bij ontvlechting vraagt hij om een financiële dekking voor de hogere salarissen. De Emb'ers en ZML leerlingen horen eigenlijk niet in het VSO thuis.

[REDACTED] (Intermezzo onderwijs): Zitten nu met het SO en Vso in één gebouw, benieuwd hoe dat na ontvlechting gaat ook rond bevoegdheden is ontvlechting spannend.

[REDACTED] (de Lasenberg): vragen rond bevoegdheden en de financiële kant van ontvlechting.

[REDACTED] (prof. Frits Redlschool): de school valt onder het UMC, ontvlechting is spannend rond bevoegdheden en omdat school na ontvlechting onder de opheffingsnorm komt.

[REDACTED] (SWV Sterk VO): het SWV heeft een goede samenwerking met de scholen, voor het VSO is ontvlechting kansrijk, misschien niet alles organiseren op aparte plekken maar vooral kansen bieden. De Ontvlechting is geregeld, de invlechting wacht nog op oplossing van bepaalde problemen, vooral op financieel gebied.

[REDACTED] (SWV PO): het SWV kan niet wachten tot ontvlechting een feit is.

3. Regionale uitwerking: wat betekent de invlechting voor uw regio/school?

- Oplossing voor leerlingen die in een instelling zitten, onderwijsresultaten zijn niet te halen als er geen extra geld beschikbaar komt.
- Leer van wat er in het Praktijkonderwijs mis is gegaan.
- Zorg dat de bevoegdheden ruim geregeld zijn binnen het VO
- Na ontvlechting kan een school onder de opheffingsnorm komen, hoe dit te regelen met BRINrs, vraag is of zulke kleine scholen in stand gehouden moeten worden.
- In de regio Utrecht is veel sprake van inclusief onderwijs, nodig is een budget voor de leerlingen om arbeidtoeleiding goed te regelen en dit meenemen in de ontvlechting.
- Voor het PO is Vve en kinderopvang belangrijk, voor het VO is arbeidstoeleiding belangrijk door de ontvlechting kan de energie gericht ingezet worden.

- Arbeidstoeleiding heeft in Utrecht is een grote streekfunctie, idee is om docenten bij te scholen zodat ze ook als jobcoach kunnen fungeren.
- Ontvlechting ook gebouwtechnisch oplossen, hier vindingrijk en creatief mee om gaan.
- Zijn de SWV ook vertegenwoordigd in de stuurgroep?
- Houd rekening met de zeggenschap en denkwijze van de ouders. Betrek ze in het proces, hoor ze.
- Er is een lesurenverschil tussen het VSO en SO. Moet met minder personeel hetzelfde product geleverd worden of de uren op niveau houden en regelen binnen de wettelijke kaders?
- Proo en zml groep binnen het PO houden, ook kijkend naar het LVS horen ze daar. De uitstroomprofielen dagbesteding en diplomagericht horen in het VO thuis.
- Bevoegdheden voor leerkrachten die lesleven aan EMB leerlingen zou goed zijn om meer mogelijkheden te bieden dan PABO.
- Vaak willen ouders dat hun kinderen in het veilige SO blijven.

█ dankt allen voor hun aanwezigheid en inbreng en sluit af door een hoofdlijn te duiden: prima als het proces van ontvlechting doorgaat maar creëer iets voor groepen waar hoogopgeleid personeel niet nodig is, richt je op leerlingen en vooral op het vervolg.

- Oplossen kinderen die in een instelling zitten, wat verwacht je van onderwijs in de instellingen als je gaat vallen onder het regiem van VO gaat vallen. resultaten in het onderwijs zijn niet te halen als je minder gelden krijgt
- leer van wat er in het praktijkonderwijs mis is gegaan qua bevoegdheden, laten we zorgen dat de bevoegdheden binnen het VO ruim zijn.
- Brinns: hoe is de norm. Na ontvlechting kun je kleine school overhouden. OCW geeft aan dat de normen voor alleen SO en VSO niet hoog zijn, er zijn maar 8 scholen die onder deze norm komen. De vraag is of we zulke kleine scholen in stand willen houden.
- Kwaliteit is belangrijk het gaat niet om het aantal leerlingen maar over de breedte van het aanbod.
- Er is veel verschil in het land betreffende inclusief onderwijs. In Utrecht is er al heel veel inclusief onderwijs meer kan haast niet. Maar welke toekomst bieden we aan de VSO, LWO en praktijkonderwijsleerlingen, graag een regeling voor budget voor de leerlingen om arbeidstoeleiding goed te regelen en dit meenemen in de ontvlechting.
- Voor PO is Vve, kinderopvang belangrijk, voor VO is arbeidstoeleiding belangrijk door ontvlechting kan de energie gericht inzetten.
- Arbeidstoeleiding die in Utrecht is heeft een grote streekfunctie, docenten iets bijleren zodat ze ook als jobcoach kunnen fungeren.
- gebouw technisch ook oplossen. Je kunt vindingrijk worden.
- Zijn de SWV ook vertegenwoordigd in de stuurgroep? Is goed punt, de raden worden nu daarover terecht bestookt. Kunnen wel aansluiten maar hebben geen stemrecht.
- Sterk VO heeft een toezichthoudend bestuur
- Houd rekening met zeggenschap, denkwijze ouders. Betrek ze in het proces, hoor ze.

- 1000 uur in het VSO, 750 max. in het VO. Met minder personeel zelfde product leveren of uren op niveau houden en regelen binnen wettelijke kaders? Het plaatje moet scherp gemaakt worden.
- Proo en zml hoort eigenlijk binnen de 1000 uur van regulier daar niet teveel in veranderen. Ook kijkend naar LVS past dat helemaal binnen PO. Voor de uitstroomprofielen dagbesteding, diplomagericht past het echt binnen het VO.
- de praktijk is er Inhoud blijft gelijk, salarissen gaan omhoog, aantal uren dat gewerkt wordt gaat omlaag. Bedenken: wat betekent het, welke periode is nodig. Er zij in het Speciaal onderwijs dingen echt anders dan in het regulier, in de uren heb je een inhoudelijke reden
- vraag betreffende leerlingen met meervoudig ernstige beperking is daar PABO voldoende, zou goed zijn om daar meer mogelijkheden te bieden.
- Het kost een halve dag voordat leerlingen uit het regulier gewend zijn aan de leerlingen vanuit het speciaal onderwijs en dat geeft aan dat we er nog niet zijn. Dus vaak willen ouders ook dat hun kinderen in hun veilige SO blijven.

Hoofdpijn: prima las proces doorgaat. Creëer iets voor groepen waar hoogopgeleid personeel niet nodig is, richt je op leerlingen en vooral op het vervolg.

■ dankt ieder voor zijn komst.

Verslag bijeenkomst ontvlechting 11 Alkmaar

Aanwezig: 7 bestuurders, directeuren SWV PO en VO, (V)SO scholen

OCW: [REDACTED],

LECSO/PO-raad: [REDACTED]

VO-raad: [REDACTED]

CNV: [REDACTED]

Stuurgroep (V)SO in de transitie: [REDACTED]

1. Opening en stand van zaken

[REDACTED] heet de aanwezigen welkom en schets de stand van zaken ontvlechting aan de hand van een ppt.

2. Inleiding [REDACTED] en voorstelronde

[REDACTED] vraagt de aanwezigen zich voor te stellen en een statement aan te geven.

[REDACTED] (VO-raad): vanuit de VO-raad is ontvlechting een goede zaak, maatwerkdiplomering staat in het akkoord er kan versterken.

[REDACTED] ((SWV VO): het speciaal onderwijs is aangesloten, graag de dingen voor deze leerlingen goed regelen.

[REDACTED] (CNV): Nog steeds moeilijk om een inschatting te maken of ontvlechting de oplossing is.

[REDACTED] (Heliomare): onderzoek wat ontvlechting moet opleveren en of dit het waard is. omslag kost tijd, dus oproep om het zorgvuldig en met beleid te doen.

[REDACTED] (de Spinaker): groot voorstander van ontvlechten, de eisen die door inspectie aan het VSO gesteld worden zijn terecht, als het inhoudelijk lukt dan moet het ook financieel goed geregeld worden. Nu kan het VSO niet de kwaliteit bieden die noodzakelijk is vanwege de CAO

[REDACTED] (Heliomare): vanuit het VSO is ontvlechten begrijpelijk is er echter niet van overtuigd of daar de hele structuurwijziging voor nodig is. Weet waar je aan begint, betwijfelt of dit de juiste weg is.

[REDACTED] (stichting Ronduit): stichting is bezig met herorganiseren van het SO en VSO.

Randvoorwaarden moeten gecreëerd worden in de cao voor de bevoegdheden. Voor welk kind, doelgroep is dit de beste oplossing als ontvlechting inderdaad de beste oplossing is dan er vol in gaan.

[REDACTED] (Heliomare): beginnen bij de inhoud, er is veel overlap tussen de VSO leerlingen uitstroom arbeidsdeling en diplomagericht en leerlingen VO, op de inhoud moeten ze hetzelfde, de wet- en regelgeving is het echter heel anders, dat wringt. De leerlingen van de andere uitstroomprofielen passen veel beter in het PO. Maak dus de randvoorwaarden in orde.

3. Regionale uitwerking: wat betekent de invlechting voor uw regio/school?

- Vrijheid van onderwijs: eigen clubjesvormen is in Nederland een recht, daar zou ook aan de wortel iets aan gedaan moeten worden als je over inclusiefonderwijs spreekt.
- Loslaten norm lesgebonden en niet lesgebonden uren.
- Dagbesteding moet anders georganiseerd worden. Vraag is of er onderscheid gemaakt moet worden in deze grote groep. Gemeenten worstelen met de vraag of een leerling 20 of 30% loonwaarde heeft. Er is geen instrument wat dat goed meet. Flexibiliteit in het grijze gebied is nodig.
- Echte dagbesteding en EMB apart houden.

- aandacht voor groep leerlingen die een goed iq hebben maar in het uitstroomprofiel dagbesteding zitten vanwege psychiatrische problematiek en die dus wel goede leerkrachten nodig zijn.
- knippen op uitstroomprofiel maar wel kijken naar mogelijkheden leerling in participatiedoel.
- het is niet lastig om twee cao's te hebben binnen je school. Voor de doelgroep EMB is ontvlechting wel lastig dus die moet je gewoon binnen het PO houden. PABO is voldoende maar affiniteit met de groep is nodig.
- samen met praktijkonderwijs een geschikte opleiding creëren, bv master opleiding voor 2degraads bevoegden.
- docenten zijn niet per definitief goede jobcoaches, trek het uit elkaar, docenten pampieren teveel, hebben geen contacten met het bedrijfsleven. Liever transitiecoaches die de arbeidsmarkt goed kennen en weten wat de leerlingen moeten kunnen.
- Profiel arbeidstoeleiding heeft veel overeenkomsten met het praktijkonderwijs.
- omvang speelt hier geen rol, eventueel wordt er geschoven met BRINnummers
- Het systeem is teveel beperkend, eisen vanuit OCW opgeven en laat het SWV het regelen. Ook symbiose regeling werkt niet. Men ervaart door de wetgeving beperkt te worden in het streven naar inclusie en integratie. **Punt voor de stuurgroep**
- pilot tussen combi onderwijs en zorg in Zaandam, koppeling expertise van twee organisaties mag niet van inspectie. Terwijl ouders, kinderen en leerkrachten heel tevreden zijn. Het mag niet over lesgebonden tijd gaan. Systeem is niet ingericht op maatwerk. Op basis van vertrouwen gaan inrichten.
- ontvlechting staat ver van ouders af.
- Graag aandacht voor het implementatietraject, hoe het in de klas moet heeft nog tijd nodig. Teams moeten vaardiger worden en het gesprek moet gevoerd worden. Ook in de opleiding (PABO) moet dit doorgevoerd worden.
- het cluster 4 klasje in het VO mag niet, dus regelgeving aanpassen. Geldt ook voor SO en SBO.
- geeft ruimte met wet- en regelgeving als je in het proces zit, dingen aan het uitzoeken bent.
- MBO wereld werkt niet mee als ze niet aan alle diploma eisen voldoen.

4. Afsluiting

■ bedankt alle aanwezigen voor hun komst en inbreng en vraagt om een top 3 aan te leveren om mee te nemen in de stuurgroep. ■ meldt zich als eigenaar en zorgt dat deze punten bij LECSO terecht komen. De deelnemers vragen of de ppt toegezonden kan worden. Tevens zal de algemene brief monitoring door Centerdata worden toegezonden waarvoor ■ medewerking vraagt.

Verslag bijeenkomst ontvlechting 12 juni Arnhem

Aanwezig: 12 bestuurders, directeuren SWV PO en VO, (V)SO scholen

OCW: [REDACTED]

LECSO/PO-raad: [REDACTED]

Stuurgroep (V)SO in de transities: [REDACTED]

1. Opening en stand van zaken ontvlechting

[REDACTED] heet de aanwezigen van harte welkom.

Aan de hand van een ppt presentatie schets [REDACTED] de huidige situatie.

2. Inleiding [REDACTED] en voorstelrondje

Bij het voorstel rondje worden een aantal opmerkingen geplaatst:

[REDACTED] (de Onderwijsspecialisten): probleem die er nu zijn oplossen of uit principieel uitgangspunt dat alle leerlingen zo dicht mogelijk bij het regulier onderwijs ontvangen aansluiten. twee verschillende brinnrs in 1 school kan niet. Daar zijn zeker oplossingen voor, bv met nevenvestiging. Voor inspectie is belangrijk dat 1 iemand verantwoordelijk is. Ontvlechting is hier niet de oplossing voor.

[REDACTED] (SWV VO Zutphen): als ontvlechting leidt tot meer symbiose is het winst.

[REDACTED] (SWV PO): is benieuwd.

[REDACTED] (het Prisma): ziet ontvlechting als een interessante ontwikkeling.

[REDACTED] (TWOG): welk probleem gaan we oplossen door te ontvlechten.

[REDACTED] (Sotog): wat is de meerwaarde voor de kinderen en lossen we het probleem op.

[REDACTED] (Anne Flokstraschool): ziet het als winst om voor de eigenheid van de kinderen een slag in te slaan in de onderwijsbehoeften. binnen het VSO is behoefte om een eigen club te worden, er zal een andere focus worden. ontvlechting zou daarin helpen.

[REDACTED] (SWV VO Arnhem): een positieve ontwikkeling, geeft veel kansen

[REDACTED] (de Onderwijsspecialisten): ontgaat waarom er een uitzondering wordt gemaakt voor de EMB kinderen.

[REDACTED] (Mariendael): meerwaarde dat het sneller gaat binnen de SWV-en, na ontvlechting zal het makkelijker gaan om goede leerkrachten aan te nemen.

[REDACTED] (Het Prisma): ontvlechten is een voordeel voor de leerling, richting praktijkonderwijs. Wel nieuwsgierig wat we kwijt raken als het zo ver is

[REDACTED] (Mariendael): sluit aan bij collega's

[REDACTED] (De Onderwijsspecialisten): ontvlechten is een meerwaarde voor de leerlingen, graag niet te beperkt kijken en ook kijken naar de maatschappelijke positie. Goed opletten dat wat wel al goed geregeld is niet kwijt raakt wordt door de ontvlechting.

3. Regionale uitwerking: wat betekent de invlechting voor uw regio/school?

-bekostiging VSO en VO leerkrachten gelijkschalig maken

-separatie model zit erg sterk in onze cultuur, iedereen is op zoek naar zijn doelgroep

- reguliere scholen meenemen om de lijn in te zetten, zij profiteren van het feit dat het separatiemodel in Nederland cultureel sterk is. Maatschappelijke beweging op gang brengen.
- bepaalde groepen roepen extra vraagtekens op, bv de ZMOLK'ers
- niet de denkfout maken dat er binnen één regiem ook één gebouw moet zijn, er kunnen verschillende gebouwen blijven.
- eigenlijk hoort de groep EMB'ers er ook bij als je visionair bent en na ontvlechting deze groep apart te bekijken.
- gemeente moet ook op integratiemoel komen, er zitten weeffouten in passend Onderwijs mee, bv sbo uit de wet halen zodat flexibele arrangementen kunt maken. Categorieën loslaten en laat de besturen het met elkaar oplossen.
- is de structuurwijziging nodig om praktische problemen op te lossen?
- traject naar inclusie: we streven naar PO en VO een verhaal is wat alle leerlingen dekt.
- neem cluster 1 en 2 ook mee in het traject.
- zorg dat de problemen rond twee cao's op één school opgelost worden voordat invlechting er is.
- kan met het huidige personeelsbestand kwalitatief onderwijs gegeven worden, m.a.w. is het personeel bevoegd en bekwaam
- de huidige positionering biedt voldoende kansen voor een toenadering met SWV daar is ontvlechting niet voor nodig.
- er ontstaan arrangementen op maat, als daar goede afspraken over zijn laat dan de wetten en cao's niet belemmeren. Fantastisch zou zijn als je een aantal onderwijsuren bij een ander brinnr mag onderbrengen.
- er kan al veel zoek goed uit welke wet- en regelgeving beperkt.
- ; Vraag welke artikelen uit de WEC over zijn te zetten naar de WPO, WVO
- start een traject tot ultieme vorm van passend Onderwijs is inlcusiefonderwijs

■ bedankt iedereen voor zijn komst en inbreng.

Verslag bijeenkomst ontvlechting 17 juni Groningen

Aanwezig: 6 bestuurders, directeuren SWV PO en VO, (V)SO scholen

OCW: [REDACTED]

LECSO/PO-raad: [REDACTED]

Stuurgroep (V)SO in de transities: [REDACTED]

1. Opening en stand van zaken ontvlechting

[REDACTED] heet de aanwezigen van harte welkom.

Aan de hand van een ppt presentatie schets [REDACTED] de huidige situatie.

2. Inleiding [REDACTED] en voorstelrondje

[REDACTED] (SWV PO 20-01): ontwikkeling die nu gaande is binnen de SWV en scholen laten doorgaan, de samenwerking loopt erg goed laat het proces van ontvlechting door de piketpalen die geslagen worden het proces niet verstoren.

[REDACTED] (Bladergroenschool): noemt het graag invlechten, daar gesprekken over voeren, niet alles hoeft wettelijk geregeld te worden en dichtgetimmerd te worden maar mensen vertrouwen en het beste voor hebben met de leerlingen. Graag geen bureaucratisering.

[REDACTED] (de Wingerd): ZML school van 4 tot 20 jaar, lopen nu al tegen een aantal problemen op, Passend Onderwijs, participatiewetgeving, overwegen om een nieuwe leerlijn te starten: geranuniumkweken. Ontvlechting schept nieuwe problemen, SO en VSO zullen dan 50-60 leerlingen zijn. Ontwikkelingsniveau is erg laag (IQ tussen 19-65). Voorziet een groot probleem, misschien VSO ZML onderbrengen onder SWV PO, tussendoor doorstromen moet mogelijk blijven. Loopt tegen veel kleine problemen op bv speekwartier wel of geen onderwijstijd. Ziet problemen voor de school zoals hij nu functioneert bij ontvlechting. Let ook op sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen ook al kan doorstroom naar Pro soms is het voor het kind beter om op het VSO te blijven moet daar erg veel verantwoording aan inspectie geven.

[REDACTED] (Portalis, het Pootje): inclusie is altijd een vervolgprobleem waar stappen in gezet moeten worden, de vraagstukken van de kinderen zijn zwaar dus is terugkeer naar de maatschappij ook vaak erg moeilijk. Maatschappelijk eigenaarschap van de kinderen is moeilijk. Ontvlechting levert een bijdrage aan het maatschappelijk eigenaarschap maar zal de problemen niet oplossen.

[REDACTED] (SWV VO 20-01): hechten belang aan de samenwerking tussen regulier, Vo en speciaal onderwijs. Zet in op meer samenwerking dat is in het verleden te weinig aan gedaan. Geeft graag bekostigingsvraagstuk aandacht met name in de overgangssituatie, doen nu alleen overgangen aan het einde van het cursusjaar, SO en VSO zijn daar niet blij mee. De EMB leerlingen spelen een apart verhaal hierin.

[REDACTED] (RENN4): binnen renn4 wordt al langer nagedacht over ontvlechting, splitsen SO en VSO al in de organisatie, heeft veel samenwerking met regulier VO en MBO, is altijd afhankelijk van de wil tot samenwerking, zou graag meer het belang van het kind centraal zetten in deze gesprekken. Kijkt ook intern wat vragen de uitstroombrofielen van ons personeel, mondt uit in breder functiehuis, een tijdtraject tot 2019. Daar is landelijk veel verschil in, het is goed om dat goed in beeld te brengen. Maakt zich zorgen over de kosten, waar gaat het uit gefinancierd worden.

3. Regionale uitwerking: wat betekent de invlechting voor uw regio/school?

- Kleine problemen die veel last geven zoals bv. speelkwartier als onderwijstijd oplossen daar moet nu zelf creatief een oplossing voor gezocht worden.
- regelgeving moet niet tegenwerken
- wat is de reden dat de VO-raad hier zoveel haast achter zit, graag terugkoppelen naar de heer [REDACTED].
- er is nieuwe regelgeving gemaakt waarbij flexibilisering tegen wordt gewerkt.
- Pro stroomt niet tussendoor uit fit in tegenstelling met VO ZML, die stromen tussendoor uit waardoor je een halve klas hebt. Dit is goed voor de leerling maar dat wordt straks moeilijk.
- EMB problematiek, het moet voor leerlingen goed geregeld worden. Waren in Groningen op weg om het te regelen nu is het weer weggenomen omdat het nationaal opgelost moet gaan worden. Wat deze leerlingen van leerkrachten nodig hebben is een vraag die aan de leerkrachten gesteld moet worden en niet aan de bestuurders die hier aan tafel zitten.
- goed kijken wat in de WEC goed geregeld is en dat meenemen.
- in de wet Passend Ondewijs is veel niet goed geregeld wat opgelost gaat worden in de veegwet leer daarvan wat nu goed geregeld is, behoudt dat ook en niet te snel invoegen in de WPO etc. zodat correcties, veegwetten etc. moeten komen.
- laat de werkgroep ontvlechting een document opstellen wat en hoe dingen geregeld gaan worden, kom dan terug zodat gekeken kan worden of er niets gemist wordt.
- aspect huisvesting/ vaklokalen, de gemeente zit op het vinkentouw.
- leerlingenvervoer, ook van school naar stagebedrijf, gemeente vergoedt dit bij de Wingerd per 1 aug. niet meer. Dit is per gemeente verschillend. Bij de VGN is het nu radiostilte.
- doorstroomdata sluiten aan bij het proces en niet op datum doorstromen.
- leerling met ontheffing onderwijs geeft problematiek, met symbiose contracten is veel op te lossen. Als het onderwijs-zorg arrangementen zijn wordt het moeilijk. De heer [REDACTED] zal met collega een stuk op te zetten waarin duidelijk wordt waar de problematiek zit vooral.

[REDACTED] bedankt iedereen voor zijn komst en inbreng.

1. Inleiding

Deze maand vinden in 6 regio's bijeenkomsten voor samenwerkingsverbanden en (v)so-scholen plaats over de ontvlechting/invlechting van het (v)so. Daarin wordt gesproken over regionale ontwikkelingen en de invloed van de invlechting daarop. Tot nu toe hebben 5 bijeenkomsten plaatsgevonden.¹ In alle gesprekken tot nu toe valt op dat men zeer bereid is om op een constructieve wijze het gesprek over deze materie aan te gaan, maar dat de thematiek nauwelijks geïsoleerd van andere ontwikkelingen rond het stelsel wordt gezien.

Hieronder treft u een impressie van de bijeenkomsten aan. Het gaat om de punten die in meerdere regio's terugkwamen. In de bijlage bij deze notitie wordt verslag gedaan van de hoofdlijnen en vraagstukken per regio.

2. Uitkomsten van de regiobijeenkomsten

Algemeen beeld

- **Regionale ontwikkelingen:** In alle regio's worden gesprekken gevoerd over de toekomst van het (voortgezet) speciaal onderwijs in de regio, mede in relatie tot (de doorontwikkeling) van passend onderwijs. Vooral bij grotere (v)so-besturen is al gewerkt in de richting van ontvlechting: er is een duidelijke scheiding aangebracht tussen so en vso. Er zijn (v)so-scholen die meer met elkaar gaan samenwerken en er lopen verkenningen voor een sterkere, organisatorische samenwerking tussen speciaal en regulier onderwijs. Deze ontwikkeling zie je zeker in samenwerkingsverbanden en bij (v)so-scholen met een visie die meer is gericht op de integratie en inclusie van leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben.
- **Invlechting:** De invlechting wordt veelal als een onderdeel van de ontwikkelingen gezien. In alle discussies komt het totale stelsel (de bekostiging, de regelgeving) in de volle omvang op tafel, waarbij de vraag om 'regelvrijheid' en meer mogelijkheden om te arrangeren (denk aan flexibele arrangementen tussen regulier/speciaal of tussen so/vso als de ontwikkelingsleeftijd van kinderen daarom vraagt en tussen onderwijs/zorg) veelvuldig aan de orde wordt gesteld. In een tweetal regio's werd specifiek verzocht om de invlechting te mogen aangrijpen voor een 'pilot' met meer regelruimte. Het inspectiekader wordt daar als belemmerend ervaren (brinnummers, relatie inschrijving/leerplek, uren zorg-onderwijs etc.). De invlechting lijkt dan niet het grootste knelpunt. Scholen kunnen onderling al heel ver komen (vooral ten aanzien van het ontvlechten). Maar beter afgestemde regelgeving tussen regulier-speciaal en extra middelen voor een cao vo zou dit verder helpen. Dat geldt met name voor de leerlingen in diplomagericht onderwijs. Wel vragen de scholen daarbij aandacht voor de wijze waarop de mobiliteit en de inzet van personeel in so en vso behouden kan blijven en het bestaansrecht wanneer de school te klein wordt door de knip tussen so en vso.
- **Doelgroepen:** De invlechting wordt doorgaans voor alle leerlingen nuttig geacht, behalve voor leerlingen met een ernstige meervoudige beperking. Een enkeling geeft aan dat de operatie uit oogpunt van werkelijk inclusief denken voor alle kinderen dient te gelden. Sommige anderen (met name vanuit cluster 3) uiten twijfels over de meerwaarde van invlechting voor de totale dagbestedingsdoelgroep en zelfs voor de arbeidsgerichte doelgroep, vanwege het specifieke karakter van de leerlingengroepen. Het uitstroomprofiel lijkt bepalend voor de mate van meerwaarde van de invlechting.
- **Bevoegdheden:** Veel deelnemers vroegen aandacht voor een brede blik op de bevoegdheden die passend zijn voor het onderwijs. Er zou kritisch gekeken moeten worden naar het gewenste functiehuis om de gewenste kwaliteit van de drie uitstroomprofielen werkelijk waar te maken (denk aan allerlei arbeidsmatige deskundigheid met bijbehorende functies). Gewezen is op het belang van voldoende pedagogische kwaliteiten in regulier en speciaal onderwijs. Op bevoegdheden en cao's wordt hieronder verder ingegaan.
- **Bredere ontwikkelingen buiten het onderwijs:** De scholen en samenwerkingsverbanden achten het van belang dat bij de invlechting ook ontwikkelingen buiten het onderwijs worden meegenomen. Als het stelsel toch wordt aangepast, moet ook worden gekeken naar de aansluiting tussen onderwijs en de arbeidsmarkt (de relatie tussen de arbeidsmatige stroom en het UWV, de gemeente en de werkgevers; ook in het licht van de nieuwe Participatiewet) en de verbinding tussen onderwijs en zorg. Overige thema's die aan de orde kwamen zijn: huisvesting, leerlingenvervoer en de inclusiegedachte in de gehele maatschappij.

¹ In Limburg, Utrecht, Alkmaar, Arnhem en Groningen zijn reeds gesprekken gevoerd. In Leiden staat nog een gesprek gepland.

- Lessen uit het verleden: Bij de invlechting moet geleerd worden van de lessen die kunnen worden getrokken uit de omvorming van vso lom/mlk naar pro. Daarbij komt vooral naar voren dat een dergelijk traject om een cultuurverandering vraagt; alleen de regelgeving aanpassen is onvoldoende. Er moet tijd gegeven worden en er moeten experimenten mogelijk zijn.
- Proces: In alle gesprekken kwamen ook meer procesmatige opmerkingen naar voren. Er moet gedurende het proces voldoende aandacht blijven voor het uiteindelijke doel en de knelpunten die met de ontvlechting/invlechting worden opgelost. Daarbij geldt dat een zorgvuldig aanpassingstraject tijd vraagt en er waar nodig ruimte moet zijn voor overgangsmaatregelen. Daarnaast moet bekeken worden hoe de zaken die nu goed zijn geregeld in de WEC behouden kunnen blijven. Vanuit verschillende regio's kwam de vraag om vervolgssessies als het wettelijk kader verder is uitgewerkt. Daarbij zou ook het reguliere vo uitgenodigd moeten worden.

Bevoegdheden en cao's

- Bevoegdheidseisen moeten passend zijn bij het uitstroomprofiel. Er wordt aandacht gevraagd voor de orthopedagogische kwaliteit van het (v)so (vakbekwaamheid alleen is niet voldoende) en voor expertise over de doorstroom naar de arbeidsmarkt.
- Vervolgonderwijs: vergelijkbaar met het reguliere vmbo, havo, vwo, waarbij rekening wordt gehouden met de huidige ontwikkelingen rondom de pedagogische kwaliteit in het vmbo.
- Arbeidsmarktgericht: over het uitstroomprofiel arbeidsmarktgericht bestaan verschillende beelden. Enerzijds is het idee om aan te sluiten bij het reguliere vo, vooral praktijkonderwijs (en ook wel breder vmbo en mbo). Anderzijds hebben deze leerlingen baat bij veel begeleiding en veel uren. Voorkomen moet worden dat door de cao vo deze kinderen veel minder uren maken. Zowel in vso arbeidsmarktgericht als praktijkonderwijs moet worden bekeken hoe de doorstroom naar de arbeidsmarkt kan worden verbeterd (onder andere door de inzet van jobcoaches in het onderwijs). Ook kijken naar nieuw functiehuis in deze: welke nieuwe functies hebben we hiervoor nodig ?
- Dagbesteding (of een deelgroep daarvan): bevoegdheden en cao's vergelijkbaar met het primair onderwijs. Voor leerlingen met een ernstige meervoudige beperking zouden ook pedagogisch medewerkers ingezet moeten kunnen worden, zodat de samenwerking met kinderdagcentra en andere zorginstellingen gemakkelijker wordt. In ieder geval lijkt er geen behoefte te zijn aan eerste- of tweedegraadsdocenten voor deze doelgroep.
- Cao's: Twee cao's binnen een school lijkt niet onoverkomelijk. Op dit moment hebben sommige scholen al te maken met een zorgcao en een onderwijscao.

3. Conclusie en beslispunten

Hoewel het heel verschillende gesprekken waren, is het overkoepelende beeld dat er veel gebeurt. Er zijn veel ontwikkelingen gaande in de scholen en samenwerkingsverbanden, deels afzonderlijk en deels met elkaar. Er is in ons land al 'aardig wat ontvlochten'. De discussie ligt in een breder kader: stelsel, kansen van passend onderwijs, hoe werkelijk te arrangeren, hoe werkelijk de winst van de flexibiliteit te 'pakken' etc. De (discussie over de) invlechting is daarvan een onderdeel. Tijdens de bijeenkomsten werd dan ook opgeroepen om de invlechting een plek te geven binnen de bredere ontwikkelingen die plaatsvinden. Het lijkt er op basis van de gesprekken op dat, indien er middelen beschikbaar komen en er wordt gezorgd voor een aantal waarborgen in de wetgeving, de invlechting niet als heel groot issue te worden beschouwd.

Verder is het beeld dat de regiobijeenkomsten vooral nuttig waren voor het creëren van draagvlak en het bereiken van 'bijvangst' (ontwikkelingen in regio's in het kader van passend onderwijs).

Op 24 mei vinden nog een regiobijeenkomst (in Leiden) plaats en een gesprek over arbeidsvoorwaarden. Net na de zomer worden gesprekken gepland met wat kleinere (v)so scholen en met de beleidsgroep. In die gesprekken wordt een concept van de startnota besproken, waarna die half september in de stuurgroep kan worden geagendeerd.

Beslispunten voor de stuurgroep

- Het voorstel is om de verdere uitwerking van de ontvlechting/invlechting breed op te pakken, in lijn met de bevindingen in de regiobijeenkomsten. Bent u het daarmee eens?
- Kan, in lijn met het vorige punt, de invlechting worden gepositioneerd binnen een breder kader naar meer integratie en inclusie (is dat de stip op de horizon)?
- Er wordt een startnota opgesteld met de concrete uitwerking van de invlechting ten behoeve van het wetstraject. Voorstel is daarnaast een plan uit te werken voor de (ondersteuning van de) invoering, inclusief een verkenning naar mogelijkheden voor pilots/ experimenten. Stemt u hiermee in?
- Voorstel is in het najaar een tweede ronde regiobijeenkomsten te organiseren. Naast het speciaal onderwijs en de samenwerkingsverbanden willen we daarvoor ook het reguliere (voortgezet) onderwijs uitnodigen. Hierin wordt de startnota besproken die in september aan de stuurgroep wordt aangeboden.

Bijlage: regionale ontwikkelingen en vraagstukken

Zuid-Limburg

- De reacties op de afspraken uit het bestuursakkoord over de ontvlechting zijn zeer wisselend (variërend van zorgvuldig invoeren tot ronduit negatief). Daarbij bestaan grote verschillen tussen bestuurders en directeuren; bestuurders zijn verder in het denken over de toekomst van het (v)so, directeuren zijn behoudender. Ook wil men niet het achterste van de tong laten zien. Aangegeven wordt dat er ontwikkelingen zijn en dat het nu al spreken over ontvlechting/invlechting deze kunnen frustreren.
- In deze regio kon zodoende nog weinig over de precieze invulling van de invlechting worden doorgepraat; de nadruk lag op het creëren van draagvlak.
- Specifieke thema's voor deze regio:
  - grensproblematiek
  - sterke nadruk op de benodigde orthopedagogische kwaliteit in zowel het vso als vo en flexibele arrangementen.
  - lessen overgang lom mlk→pro: er is meer nodig dan alleen het wijzigen van wetten om daadwerkelijk tot betere samenwerking te komen en voorkomen moet worden dat begrotingen in het reguliere vo worden gedicht met middelen voor kinderen met een extra ondersteuningsbehoefte.

Utrecht

- De deelnemers zijn positief over de ontvlechting. Er zijn in de regio al veel ontwikkelingen in deze richting gaande. Ontvlechting is al mogelijk, nu nog de middelen voor invlechting.
- Specifieke thema's voor deze regio:
  - extra aandacht/budget voor arbeidstoeleiding
  - besteed apart aandacht aan residentiële leerlingen
  - ouderbetrokkenheid: zij moeten er geen last van ondervinden. Gedeelde mening is dat zij nu nog niet geïnformeerd hoeven te worden. Ouders/ de medezeggenschap zal uiteraard wel betrokken moeten worden bij grote organisatieveranderingen.
  - betrokkenheid van samenwerkingsverbanden bij de stuurgroep vso in transitie

Alkmaar

- De deelnemers zijn gematigd tot ronduit positief over de ontvlechting. Sommige deelnemers willen knelpunten oplossen, anderen volledig ontvlechten. Roep om een zorgvuldig proces, waarvoor voldoende tijd wordt genomen en met ruimte voor experimenten. De regio zal een top 3 van aandachtspunten formuleren voor de ontvlechting/invlechting.
- Specifieke thema's voor deze regio:
  - Organiseer vooral rondom het participatiedoel van leerlingen en houdt daarin ruimte voor eventuele latere ontwikkeling. Kinderen moeten niet te vroeg in een hokje worden geplaatst waar zij niet meer uitkomen. De uitzonderingen van de ontvlechting moeten daarom beperkt worden gehouden en er moet flexibiliteit bestaan om van uitstroomprofiel te veranderen (daarom onderscheid binnen het uitstroomprofiel dagbesteding en echt alleen emb apart).
  - Nadruk op doorstroom naar de arbeidsmarkt. Docenten zijn niet per definitie de beste jobcoaches. Er is behoefte aan extra vaardigheden op dat terrein, zowel binnen vso als pro.
  - Roep om een systeem dat meer uitgaat van vertrouwen. Biedt meer ruimte rondom de normen voor lesgebonden/ niet lesgebonden uren en onderwijstijd. Maak meer samenwerking tussen scholen onderling en met zorginstellingen mogelijk.
  - De regio wil experimenteeruimte en aandacht voor het implementatietraject; tams moeten vaardiger worden en er moet tijd en ruimte zijn om het gesprek hierover te voeren. Ook in de opleiding (PABO) moet hiervoor aandacht zijn.

Arnhem

- Het overleg gaf een gemengd beeld, maar over het algemeen waren de deelnemers positief over de ontvlechting. Dat zat vooral bij vertegenwoordigers van de samenwerkingsverbanden en een paar grotere (v)so-scholen met veel vso. Vertegenwoordigers van een paar kleinere (v)so-scholen (of eenpitters?) waren huiveriger.
- Als meer integratie en inclusie het (uiteindelijke) doel is, zet dat dan neer als stip op de horizon en kijk wat er nodig is om daar stap voor stap naartoe te werken. De ontvlechting is daar een aspect van. Meer ruimte voor passend onderwijs (mede ook door de combinatie van verevening en krimp) is een ander aspect. Als hiervoor wordt gekozen, start dan met laaghangend fruit zoals cao vo, lokalen, dus in voorwaarde scheppende zin.

- Als beweging in vorige punt het doel is, dan emb niet uitzonderen maar waarborgen voor inbouwen. Zorg dat doorgaande lijn so- vso geborgd blijft, zowel voor leerlingen als (mobiliteit) leerkrachten.
- Als beweging het doel is, dan moet ook het reguliere onderwijs betrokken worden. Dat is nog niet gebeurd, terwijl daar nog een hele weg is te gaan, zeker in het vo. Zij profiteren van het separate systeem.

Groningen

- In Groningen zijn al verschillende ontwikkelingen gaande, waarbij scholen worden ontvlecht en/of tussenvoorzieningen worden ingericht. De huidige wetgeving biedt daar volgens sommige deelnemers al voldoende ruimte voor. Wel moet goed worden gekeken naar de functiehuizen; wat hebben de uitstrooprofielen vervolgonderwijs en arbeidsmarktgericht nodig aan docenten?
- Als signaal wordt gegeven dat met passend onderwijs de overgang van so naar vso gedurende het schooljaar moeilijker is geworden. De ontvlechting zou tot nog meer verschillen tussen so en vso kunnen leiden. Ook de overgang van residentiële instellingen naar school verloopt soms moeizaam.
- Er bestaan verschillende beelden over uitzonderingsposities. Voor emb is de ontvlechting in ieder geval niet van toegevoegde waarde, met betrekking tot zml verschillen de meningen.
- Veelvuldig komt de rol van de inspectie aan de orde. Deze zou meer gericht moeten zijn op de toegevoegde waarde van de school en de klanttevredenheid dan op uitstroomaantallen. Ook zouden de vragen van de inspectie tot meer bureaucratie leiden.
- Er is behoefte aan een vervolgssessie waarin de verdere uitwerking van de wetgeving wordt besproken.
- Aan de VO-raad de vraag waarom zij zo snel mogelijk willen ontvlechten.

17

Van: [REDACTED]

Verzonden: woensdag 8 juli 2015 17:40

Aan: [REDACTED]

Onderwerp: Zomeroverleg invlechting: morgenmiddag 14.00-15.00 uur

Beste allen,

Zoals eerder besproken willen we in de zomer een flinke slag gaan maken met de ontvlechting/invlechting van het (v)so. Doel is om na de zomer een uitgewerkt voorstel te hebben voor een nieuw wettelijk kader. Daarbij kan gedacht worden aan iets als het wettelijk kader dat met de eerste beleidsbrief over passend onderwijs is meegestuurd, zie <http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/rapporten/2011/01/31/bijlage-1-wettelijk-kader-passend-onderwijs.html>. Ook moet dan de startnota voor het wetstraject gereed zijn (zie voor een voorbeeldopzet van een startnota de eerste bijlage bij deze mail).

Concreet betekent dit dat wij voor 20 augustus een uitgewerkt voorstel moeten hebben, dat op die dag in de voorbereidingsgroep invlechting (van OCW en de onderwijsraden) besproken kan worden en daarna in de stuurgroep van 7 september.

Graag zouden wij morgen met jullie bespreken hoe we dit voor elkaar kunnen krijgen. Wie kan de komende periode wat doen? En wanneer kunnen we welke thema's bespreken? Het zou mooi zijn als we bijgevoegde planning (bijlage 2) concreter kunnen invullen en afspraken kunnen maken over het vervolg.

Tot morgen!

[REDACTED]

Stand van zaken uitwerking ontvlechting (voortgezet) speciaal onderwijs

Aanleiding

Met de invoering van passend onderwijs en de Wet kwaliteit (v)so verandert de verhouding tussen het speciaal en regulier onderwijs. Scholen voor (voortgezet) speciaal onderwijs ((v)so) werken steeds nauwer samen met reguliere scholen in samenwerkingsverbanden passend onderwijs. Ook door de verbetering van de onderwijskwaliteit in het (v)so neemt de afstand tussen de verschillende scholen binnen het primair respectievelijk voortgezet onderwijs af. Een nog betere aansluiting van regulier en speciaal onderwijs kan ervoor zorgen dat de overgangen van leerlingen tussen deze vormen van onderwijs soepeler verlopen, dat er meer flexibele arrangementen mogelijk zijn en dat er efficiënter gebruik kan worden gemaakt van bestaande voorzieningen.

Tegelijkertijd is er binnen het (v)so een ontwikkeling te zien, waarbij het so en het vso sterker van elkaar worden onderscheiden. Kinderen van het so gaan echt over naar de 'grote school' in het vervolgonderwijs. Hierbij is veelal sprake van een andere structuur en gebouw. Dit bevordert de oriëntatie op de toekomst, op de periode na school.

Deze ontwikkelingen hebben ertoe geleid dat in de bestuursakkoorden voor het primair en voortgezet onderwijs 2014 de ontvlechting van het (v)so is aangekondigd. Afgesproken is dat OCW, de PO-Raad en de VO-raad de ontvlechting verder uitwerken. In deze notitie treft u de stand van zaken hiervan aan.

Huidige situatie (v)so

In 2013 waren er in totaal 266 scholen binnen het (v)so cluster 3 en 4. 53 daarvan waren so-scholen, 35 vso-scholen en 178 sovso-scholen. Cluster 1 bestond vervolgens uit 4 sovso-instellingen en cluster 2 uit 25 so-, 14 vso- en 12 sovso-scholen. Vanaf 1 augustus 2015 worden dit 4 sovso-instellingen (deze zijn nu nog in oprichting). De clusters 1 en 2 worden in deze notitie verder niet meegenomen, omdat voor deze instellingen een andere systematiek geldt. In het vervolgtraject zullen deze wel worden meegenomen.

Voor de (v)so-scholen geldt sinds 1 augustus 2013 de Wet kwaliteit (v)so. Hierin is onder andere opgenomen dat scholen in het (v)so verplicht zijn om voor alle leerlingen een ontwikkelingsperspectief vast te stellen en de voortgang van de ontwikkeling te registreren. Ook staat in het ontwikkelingsperspectief naar welke vervolgbestemming de leerling moet kunnen uitstromen, te weten vervolgonderwijs, arbeidsmarktgericht of dagbesteding. Deze uitstroomprofielen worden vanaf 1 augustus 2014 door DUO geregistreerd. Nog niet van alle leerlingen in het vso is het uitstroomprofiel bekend. De stand van zaken op 29 oktober 2014 is hieronder weergegeven:

Uitstroomprofiel	Aantal leerlingen
Arbeidsmarkt	6.655
Dagbesteding	7.671
Vervolgonderwijs	9.243
Geen uitstroomprofiel	12.049
Eindtotaal	35.618

De meeste vso-vestigingen bieden meerdere uitstroomprofielen aan.

De verdeling van deze leerlingen in de verschillende samenwerkingsverbanden en de verhouding ten opzichte van het aantal leerlingen in het praktijkonderwijs is in de eerste bijlage bij deze notitie opgenomen. Hieruit blijkt onder andere dat een groot aantal leerlingen in het praktijkonderwijs veelal samengaat met een klein aantal leerlingen in uitstroomprofiel arbeidsmarkt. Voor deze doelgroepen lijken er veel kansen voor samenwerking.

Bekostigingseffecten vaste voeten

Als sovso-scholen gesplitst worden in losse so-scholen en losse vso-scholen, zullen er meer vaste voeten gefinancierd moeten worden. Bij een budgetneutrale invoering betekent dit dat het bedrag per school daalt. Alle huidige enkelvoudige so- en vso-scholen gaan er in dat geval op achteruit en de huidige sovso-scholen gaan er op vooruit. Overzichten van de herverdeeleeffecten per school en per bestuur zijn opgenomen in de bijlagen 2 en 3 van deze notitie. In deze cijfers zijn alle sovso-scholen bekostigingstechnisch gesplitst. Ook de scholen waar de so- dan wel vso-component eigenstandig eigenlijk te klein zou zijn (de opheffingsnorm niet zou behalen). Dit zou op dit moment bij 15 sovso-scholen het geval zijn. Het totale herverdeeleeffect is dan circa € 4 miljoen.

Een niet-budgetneutrale invoering vraagt per gesplitste sovso-school om circa € 110.000,- extra bekostiging. Als de gesplitse scholen die eigenstandig te klein zouden zijn worden meegerekend, dan zouden de totale kosten € 19,7 miljoen betreffen. Worden zij niet meegerekend, dan komt het totaalbedrag uit op € 17,9 miljoen. Binnen de begroting van OCW zijn geen (structurele) middelen gereserveerd voor de ontvlechting van het (v)so.

Als we ervan uitgaan dat er ook in de toekomst geen extra middelen beschikbaar gesteld worden, kan er op de volgende wijzen worden omgegaan met het herverdelingseffect (op dit aspect):

1. Geen compensatie

Met de inwerkingtreding van de wetswijziging geldt ook de nieuwe bekostigingswijze. Huidige enkelvoudige so- en vso-scholen krijgen een lagere vaste voet, de huidige sovso-scholen krijgen twee keer de lagere vaste voet (voor elke gesplitste school één). De effecten daarvan zijn opgenomen in de tabel in bijlagen 2 en 3.

2. Tijdelijke compensatie binnen budgettair kader (v)so

Met de inwerkingtreding van de wetswijziging geldt een overgangsregeling. Gedurende een nader vast te stellen aantal jaren wordt naar de nieuwe situatie (zoals geschetst onder 1) toegewerkt. In die periode krijgen de besturen met huidige sovso-scholen nog niet de volledige dubbele vaste voeten en de besturen met enkelvoudige so- en vso-scholen nog geen volledig verlaagde vaste voet.

3. Tijdelijke compensatie uit landelijke budget passend onderwijs

Met de inwerkingtreding van de wetswijziging geldt een overgangsregeling. Gedurende een nader vast te stellen jaar wordt naar de nieuwe situatie (zoals geschetst onder 1) toegewerkt. In die periode krijgen enkelvoudige so- en vso-scholen nog geen volledig verlaagde vaste voet. De kosten die daarmee gemoeid zijn worden uit het totale landelijke budget voor passend onderwijs genomen, voordat dit aan de samenwerkingsverbanden beschikbaar wordt gesteld.

4. Structurele compensatie uit landelijke budget passend onderwijs

Het totale herverdeeffect wordt structureel gecompenseerd vanuit het totale landelijke budget voor passend onderwijs, voordat dit aan de samenwerkingsverbanden beschikbaar wordt gesteld.

Stand van zaken

Op dit moment zijn alleen de budgettechnische gevolgen rondom de vaste voeten bekend. Wanneer ook de overige kostentechnische aspecten zijn uitgewerkt (bijvoorbeeld rondom cao's en huisvesting) kan op basis van het totale plaatje een voorstel worden uitgewerkt.

Stichting, fusie en opheffing binnen het (v)so

Binnen het (voortgezet) speciaal onderwijs (v)so is de planprocedure buiten werking gesteld. Dat betekent dat er, uitzonderingen daargelaten, geen nieuwe scholen voor het (v)so kunnen worden gesticht. Wel kunnen er nevenvestigingen worden ingericht. Ook kunnen so-scholen een vso-afdeling starten en kunnen scholen fuseren. De Commissie Fusietoets Onderwijs (CFTO) adviseert de minister over de vraag of een voorgenomen fusie al dan niet kan worden goedgekeurd.

De CFTO kan negatief adviseren als een bestuurlijke fusie leidt tot een marktpositie die meer dan 50 procent van het betreffende onderwijsaanbod in Nederland beslaat of als door een institutionele fusies niet langer sprake zal zijn van een evenwichtige spreiding van onderwijsvoorzieningen in het gebied dat op een maatschappelijk aanvaardbare afstand voor de leerlingen is gelegen. De beoordeling van de redelijke afstand is mede afhankelijk van de onderwijssoort waar de leerling op aan is gewezen.

Ondanks de aanwezigheid van een significante belemmering, kunnen er toch rechtvaardigheidsgronden zijn die ertoe kunnen leiden dat een fusie wordt goedgekeurd. Mogelijke rechtvaardigingsgronden zijn:

- De omstandigheid dat zonder fusie de continuïteit of de variatie van het onderwijsaanbod in gevaar komt;
- De omstandigheid dat zonder fusie de kwaliteit van het onderwijs niet geborgd kan worden;
- De omstandigheid dat er binnen de beschikbare financiële middelen geen alternatieven voor fusie te vinden zijn.

Dit is geen limitatieve opsomming. De CFTO kan ook rekening houden met andere rechtvaardigingsgronden die door schoolbesturen worden aangedragen in hun fusie-aanvraag. Zo houdt de Commissie rekening met daling van leerlingaantallen als gevolg van krimp, de financiële situatie van schoolbesturen, bestuurlijk onvermogen (bijvoorbeeld disfunctioneren schoolbestuur), maar er kunnen ook andere rechtvaardigingsgronden zijn. De CFTO beoordeelt of de door schoolbesturen aangevoerde redenen voor de fusie zwaarwegend genoeg zijn om de fusie te rechtvaardigen.

Hoewel er nog geen voorbeelden zijn van fusies binnen het (v)so waar de commissie negatief over heeft geadviseerd (dan wel voorbeelden waarbij de fusievoornemens om specifieke redenen niet kenbaar zijn gemaakt aan de CFTO), geven besturen aan dat de criteria voor de (v)so-sector niet passend zijn. Zij geven daarbij onder meer de volgende redenen:

- De criteria zijn negatief geformuleerd terwijl fusie in het (v)so tot sterkere scholen kan leiden.
- Het criterium van het marktaandeel is niet passend voor het (v)so (ook in verband met de benodigde uitstroomprofielen).
- De criteria zijn nog gebaseerd op de oude regelgeving (voor passend onderwijs). Zo wordt er bijvoorbeeld nog gesproken over schoolsoorten en clusters.

Op 2 december jl. heeft een gesprek plaatsgevonden tussen de CFTO met vertegenwoordigers van het (v)so. In dat gesprek zijn de bovenstaande punten aan de orde gesteld. Nog niet bekend is wat de commissie met deze input zal doen.

Een ander aandachtspunt is de fusie met een openbare school. De wetswijziging rondom de samenwerkingsschool lijkt dit echter op te lossen. Hiermee wordt de vorming van een samenwerkingsschool (een school waarin zowel openbaar onderwijs als bijzonder onderwijs gegeven wordt) vereenvoudigd. Dit wetsvoorstel moet nog worden behandeld in de Tweede en Eerste Kamer.

Een andere maatregel die fusie binnen het (v)so kan bevorderen is de fusiecompensatiemaatregel. In het kader van leerlingendaling wordt bij een fusie een aanvullende bijzondere bekostiging toegekend. Na een fusie wordt het bekostigingsverlies dat als gevolg van fusie optreedt (in verband met het verliezen van een vaste voet en eventuele kleine scholentoeslag) binnen het primair onderwijs zes jaar lang 100 % gecompenseerd en binnen het voortgezet onderwijs 5 jaar lang, afbouwend van 100% in het eerste jaar tot 20% in het vijfde jaar.

Stand van zaken

- Begin 2015 zal de Commissie Fusietoets een leidraad voor fusie opstellen. Deze zal onder de aandacht van de besturen worden gebracht.
- Bij het (v)so-veld wordt de fusiecompensatiemaatregel onder de aandacht gebracht.

Bevoegdheden docenten

Een docent is bevoegd voor het vso met een getuigschrift van de Pabo of een getuigschrift van een ho-lerarenopleiding (uitsluitend voor het vak/de sector waarvoor hij in het vo bevoegd is).

Voor het praktijkonderwijs geldt ook dat een docent bevoegd is als hij/zij een getuigschrift van de Pabo (indien van na 1-8-2006 alleen voor tekenen, muziek, handvaardigheid, Nederlands, Engels, rekenen/wiskunde, geschiedenis, aardrijkskunde, biologie, verzorging en praktijkoriënterende vakken) of een getuigschrift van een ho-lerarenopleiding voor de op het diploma genoemde vakken/sectoren heeft.

Voor het vmbo en de onderbouw havo en vwo is een akte van bekwaamheid van de tweede graad in het desbetreffende vak nodig. En voor de bovenbouw van havo of vwo een getuigschrift van een universitaire eerstegraads lerarenopleiding voor het desbetreffende vak. Leraren op (de twee aangewezen) vso-scholen die zelf examineren en diplomeren *moeten* ook over deze bevoegdheden beschikken. Docenten met een eerstegraadsbevoegdheid kunnen ook in de onderbouw en het vmbo lesgeven.

Stand van zaken

- Binnen de uitstroomprofielen dagbesteding en arbeidsmarkt zouden de bevoegdheidseisen vanuit het praktijkonderwijs passend kunnen zijn.
- Om tot een voorstel voor het uitstroomprofiel vervolgonderwijs te komen wordt nader onderzoek uitgevoerd naar de huidige bevoegdheden van deze docenten. Daarmee wordt inzicht verkregen in wat het betekent als de bevoegdheidseisen voor het vo in het vso vervolgonderwijs ingevoerd zouden worden.

Cao's

Docenten in het vso worden bekostigd op basis van de CAO-PO. Dit leidt tot een lagere betaling dan indien men bekostigd zou worden op grond van de CAO-VO om 3 redenen:

1. Docenten worden in een lagere schaal geplaatst. In het vso is er bijvoorbeeld sprake van de salarisschalen LB en LC; in het vo van LB, LC en LD.
2. De hoogte van de schalen verschillen tussen het (v)so en het vo. Het eindmaximum en de bindingstoelage zijn lager in het vso en de salarislijn bevat meer treden.
3. De omvang van het maximale aantal uren directe lesgeeftaken ligt in het vo aanmerkelijk lager dan in het (v)so.

In de sectorakkoorden is opgenomen dat besturen leraren die aan de bevoegdheidseisen van het reguliere voortgezet onderwijs voldoen, een salaris kunnen bieden dat hierop aansluit. De extra kosten hiervan kunnen gedekt worden uit de middelen die vanuit het Herfstakkoord zijn toegevoegd aan de lumpsum.

Stand van zaken

Er wordt onderzoek uitgezet naar het aantal docenten in de verschillende uitstroomprofielen, hun bevoegdheden en salarisopbouw.

Doelgroepen

Zoals hierboven al duidelijk wordt, dient bij de ontvlechting goed te worden gekeken naar de verschillen tussen de uitstroomprofielen. En ook binnen de uitstroomprofielen naar de verschillende categorieën leerlingen. De ontvlechting lijkt voor veel scholen en leerlingen van meerwaarde te zijn, maar wellicht niet voor alle leerlingen met een ernstige meervoudige beperking.

In de 'Richtlijn toelaatbaarheid ernstig meervoudig beperkte leerlingen tot het SO na 1 augustus 2014' worden door de PO-Raad, VO-raad, Steunpunt passend onderwijs en de MBO-Raad binnen de doelgroep emb de volgende groepen kinderen onderscheiden:

- A. *een laag ontwikkelingsperspectief ten gevolge van een ernstige verstandelijke beperking (IQ < 35), vaak met moeilijk te 'lezen' gedrag en ernstige senso-motorische problematiek (zoals ontbreken van spraak, bijna niet kunnen zitten/staan), of*
- B. *een matig tot lichte verstandelijke beperking (IQ tussen 35 en 70) en een grote zorgvraag ten gevolge van ernstige en complexe lichamelijke beperkingen, of*
- C. *een matig tot lichte verstandelijke beperking (IQ tussen 35 en 70) in combinatie met moeilijk te reguleren gedragsproblematiek als gevolg van ernstige psychiatrische stoornissen.*

Deze verschillende categorieën leerlingen vragen om verschillende ondersteuning. Daarbij lijkt categorie A goed als aparte groep onderscheiden te kunnen worden, de andere twee categorieën zijn minder goed af te bakenen.

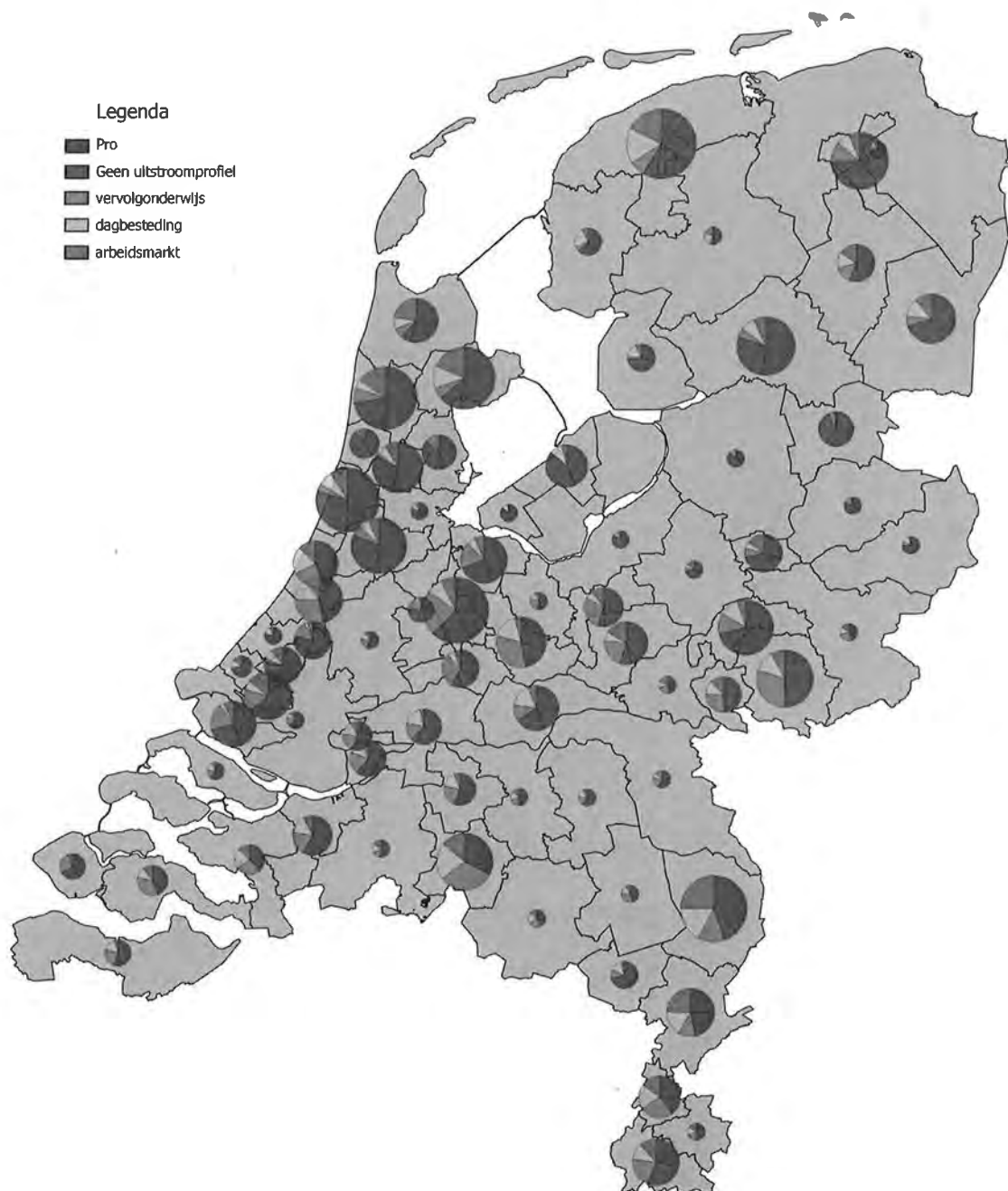
Voor categorie A is onderwijs vooral gericht op sociaal-emotionele ondersteuning (en motoriek). Er is hier sprake van een specifiek onderwijs-zorgarrangement. Deze groep valt hoogstwaarschijnlijk binnen de zorg onder de Wet langdurige zorg. Vanwege de nauwe verwevenheid tussen onderwijs en zorg en omdat er geen verschil is in het onderwijsprogramma tussen so en vso, is het voorstel om (vooralsnog) deze groep uit te zonderen van de ontvlechting. Verkend moet worden of deze groep in de Wet primair onderwijs moet worden ondergebracht of dat een andere oplossing mogelijk beter is.

Binnen de categorieën B en C is sprake van een grote variatie, zowel in onderwijsondersteunings- als zorgbehoefte. Leerlingen uit deze categorieën kunnen in verschillende uitstroomprofielen zitten, waaronder arbeidstoeleiding. Voor hun zorg vallen zij veelal onder de gemeente en (eventueel) Zorgverzekeringswet. Wat zij nodig hebben wordt opgenomen in het ontwikkelingsperspectief. Voor deze leerlingen zal nog nader worden gezien of het splitsen van so en vso van toegevoegde waarde kan zijn. In ieder geval moet worden gekeken welke bevoegdheden docenten nodig hebben om aan deze leerlingen les te geven.

Stand van zaken

Voor emb-categorie A biedt de ontvlechting geen meerwaarde. Bekeken wordt of deze categorie leerlingen onder de wetgeving voor het primair onderwijs moet vallen.

Bijlage 1: aantal leerlingen per uitstroomprofiel in het (v)so en in het praktijkonderwijs
(op basis van gegevens 29/10/2014)

Bijlage 2: Herverdeeeffecten ontvlechting per school

	Aantal scholen				Totale	Herverdeel	Gemiddeld effect
Herverdeelcat.	SO	SOVSO	VSO	Totaal	bekostiging	bedrag	
-14,50%	1			1	225.487	-32.203	-32.203
-6,00%	1			1	820.888	-51.303	-51.303
-5,50%	1			1	602.324	-33.249	-33.249
-5,00%	3			3	2.635.968	-133.334	-44.445
-4,50%	5		1	6	6.053.798	-269.914	-44.986
-4,00%	2		1	3	3.622.466	-142.402	-47.467
-3,50%	5		1	6	7.262.670	-252.621	-42.104
-3,00%	7		2	9	12.797.689	-383.334	-42.593
-2,50%	6		1	7	11.791.374	-299.022	-42.717
-2,00%	5		3	8	18.544.476	-352.091	-44.011
-1,50%	8		10	18	54.517.005	-814.954	-45.275
-1,00%	7		8	15	70.264.293	-684.744	-45.650
-0,50%	1		8	9	80.438.864	-402.125	-44.681
0,00%		20		20	213.621.510	334.956	16.748
0,50%		85		85	371.665.121	1.771.949	20.846
1,00%		51		51	122.676.506	1.130.247	22.162
1,50%		18		18	31.512.666	442.576	24.588
2,00%		1		1	1.157.077	22.237	22.237
2,50%		1		1	1.251.410	28.998	28.998
3,00%		2		2	2.022.002	60.236	30.118
7,50%		1		1	814.190	60.098	60.098
Eindtotaal	52	179	35	266	1.014.297.783	0	0
Totalen negatief	52	0	35	87	269.577.303	-3.851.297	-44.268

Bijlage 3: Herverdeeeffecten ontvlechting per bestuur

Herver- deelcat.	Aantal Be- sturen	Aantal scholen				Totale bekostiging	Herverdeel- bedrag	Gemiddeld effect
		SO	SOVSO	VSO	Totaal			
-14,00%	1	0	1	0	1	814.190	-115.797	-115.797
-5,00%	2	0	2	0	2	2.364.438	-117.799	-58.900
-4,50%	1	1	0	0	1	896.140	-38.882	-38.882
-4,00%	1	2	0	0	2	2.178.856	-84.989	-84.989
-3,00%	1	0	0	1	1	1.455.054	-43.981	-43.981
-2,00%	2	3	0	0	3	6.447.553	-127.658	-63.829
-1,50%	10	12	6	6	24	57.258.077	-860.333	-86.033
-1,00%	2	5	11	3	19	46.603.528	-398.249	-199.124
-0,50%	14	17	20	19	56	218.194.792	-1.148.968	-82.069
0,00%	17	12	36	6	54	320.385.206	91.066	5.357
0,50%	27	0	36	0	36	177.087.027	936.952	34.702
1,00%	37	0	48	0	48	144.295.217	1.358.681	36.721
1,50%	14	0	15	0	15	30.123.229	432.795	30.914
2,00%	4	0	4	0	4	6.194.476	117.162	29.291
Eindtotaal	133	52	179	35	266	1.014.297.783	0	0
Totalen negatief	43	47	59	35	141	503.463.640	-3.099.456	-88.556

Notitie invlechting voortgezet speciaal onderwijs: Naar robuuste scholen in een samenhangend netwerk

1. Inleiding

Om tot een toekomstbestendig (voortgezet) speciaal onderwijs ((v)so) te komen, is in de sectorakkoorden afgesproken dat het so en het vso worden ontvlochten en binnen respectievelijk het primair en voortgezet onderwijs worden ingevlochten. In deze notitie wordt ingegaan op de huidige situatie, de ontwikkelingen, de knelpunten in de huidige regelgeving en de voorgestelde aanpak.

2. Huidige situatie

In 2014 waren er in totaal 266 scholen binnen het (v)so cluster 3 en 4.

Type school	Aantal
SO	53
SOVSO	176
VSO	37
Totaal	266

Cluster 1 bestond uit 4 sovso-instellingen en cluster 2 uit 25 so-, 14 vso- en 12 sovso-scholen. Vanaf 1 augustus 2015 worden dit 4 sovso-instellingen (deze zijn nu nog in oprichting). De clusters 1 en 2 worden in deze notitie verder niet meegenomen.

3. Ontwikkelingen: het (voortgezet) speciaal onderwijs in beweging

Binnen het speciaal onderwijs, in het bijzonder het vso, is de leerlingenpopulatie de afgelopen jaren veranderd. Zo zijn er meer leerlingen met een gemiddeld tot hoog cognitief niveau en meer leerlingen met ernstige meervoudige beperkingen het (v)so ingestroomd. Om ervoor te zorgen dat het (v)so voor al deze leerlingen, met al hun verschillende ondersteuningsbehoeften, goed onderwijs kan bieden en hen optimaal kan voorbereiden op de toekomst is in 2013 de Wet kwaliteit (v)so ingevoerd. In 2014 is vervolgens passend onderwijs van start gegaan, gericht op meer maatwerk en samenwerking met de andere scholen in de regio. Het zijn ontwikkelingen die deel uitmaken van een bredere trend, die bijvoorbeeld ook in de zorg speelt. Gemeenten zijn daar sinds 1 januari jl. verantwoordelijk geworden voor alle jeugdhulp, om zo dicht bij huis meer maatwerk te kunnen bieden. Minder schotten en een meer integrale benadering is het doel.

Door de ontwikkelingen in de samenleving en in de organisatie van het onderwijs en de zorg, verandert ook het (v)so en de positie van het (v)so. Om leerlingen goed voor te bereiden op vervolgonderwijs, de arbeidsmarkt of een zo zelfstandig mogelijke plek in de samenleving wordt steeds meer samengewerkt met het reguliere onderwijs en met de zorg. Er ontstaan nieuwe vormen, waarbij leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben onderwijs volgen in het reguliere onderwijs maar wel met ondersteuning vanuit het (v)so. Of waarbij kinderen met een zeer zware zorgbehoefte, die voorheen geen onderwijs genoten omdat dit een aftrek van de zorgbekostiging betekende, een aantal uur les krijgen van het speciaal onderwijs. Dit vraagt om flexibele en sterke scholen. Scholen met een specifieke expertise en een eigen positie, die tegelijkertijd nauw samenwerken met de andere onderwijs- en zorgpartijen in de regio.

Passend onderwijs: nauwere samenwerking tussen speciaal en regulier

Met de invoering van passend onderwijs zijn samenwerkingsverbanden voor primair en voortgezet onderwijs gevormd. Daarin maken scholen voor regulier en speciaal onderwijs samen afspraken over de ondersteuning aan leerlingen die dat nodig hebben en welke leerlingen naar het speciaal onderwijs kunnen. Hiermee lijken meer tussenvormen tussen regulier en speciaal te ontstaan.

Kwaliteitsverbetering (v)so: sterkere oriëntatie op doorstroom

Ook door de verbetering van de onderwijskwaliteit in het (v)so neemt de afstand tussen speciaal en regulier af. Het vso is meer dan voorheen gericht op de doorstroom naar het regulier vervolgonderwijs of de arbeidsmarkt. Het grootste gedeelte van de leerlingen in het vso heeft zelfs als uitstroomprofiel vervolgonderwijs (zie bijlage 1). Het aanbod in het uitstroomprofiel vervolgonderwijs lijkt ook steeds meer op dat in een reguliere school en de arbeidsmarktgerichte stroom op het praktijkonderwijs. Hiermee ontstaat een knip tussen so en vso. Leerlingen van het so gaan ook over naar de 'grote school' in het vervolgonderwijs, met een ander programma, een andere structuur en een ander gebouw.

Decentralisaties sociaal domein: nog betere toerusting van leerlingen op arbeidsmarkt nodig

(V)so-scholen en hun leerlingen hebben in veel gevallen ook te maken met de veranderingen in het sociaal domein. Hetzelfde geldt voor veel leerlingen in het praktijkonderwijs. Zij krijgen soms tijdens hun schoolloopbaan al te maken met zorg of hulp vanuit de gemeente. En ook bij hun doorstroom naar de arbeidsmarkt kan gemeentelijk beleid een rol spelen. De gemeente heeft immers sinds 1 januari jl. de taak om iedereen met arbeidsvermogen aan het werk te krijgen.

Leerlingendaling: efficiënt gebruik van voorzieningen

De komende jaren gaan er vanwege demografische ontwikkelingen minder kinderen naar school. De leerlingendaling is ongelijk over het land verdeeld. Dit heeft gevolgen voor zowel scholen in regulier als speciaal onderwijs. In het (v)so zal daarnaast in een deel van het land sprake zijn van een leerlingendaling als gevolg van de verevening. Verder geldt dat zeker in het (v)so sprake is van kleine voorzieningen, die ongelijk over het land zijn verspreid. Er zal daarom goed moeten worden gekeken hoe er efficiënt met de beschikbare voorzieningen wordt omgegaan.

4. Knelpunten huidige regelgeving

Al deze ontwikkelingen vragen om passende regelgeving. Op dit moment zijn het so en vso ondergebracht in de Wet op de expertisecentra (WEC). De wetgeving is vanuit historie geënt op de wet- en regelgeving in het primair onderwijs. Dit leidt soms tot knelpunten wanneer scholen voor vso en regulier vo nauwer willen samenwerken. Of als scholen bij teruglopende leerlingenaantallen een sterke positie binnen de regio trachten te behouden. In deze paragraaf worden de belangrijkste verschillen en ervaren knelpunten toegelicht, zowel wat betreft wet- en regelgeving, taakbeleid/hrm en cao's.

Bevoegdheden

Een leraar met een getuigschrift van de Pabo of een getuigschrift van een tweedegraadslerarenopleiding is bevoegd om les te geven in het vso. Ook in het uitstroomprofiel vervolgonderwijs. Dit betekent bijvoorbeeld dat met een Pabo-opleiding havo of vwo op het vso kan worden gegeven, indien de school niet zelf examineert. Deze leerlingen kunnen wel een staatsexamen afleggen. Waar in het reguliere voortgezet onderwijs sterk de nadruk wordt gelegd op de noodzaak van een eerstegraadsdocent in de bovenbouw van de havo of het vwo, speelt dat in het vso dus veel minder.

CAO

Het vso-onderwijs lijkt, zoals gezegd steeds meer op het reguliere onderwijs. Het personeel van de vso scholen valt nu echter onder de CAO voor het primair onderwijs. Dit leidt tot een lagere betaling dan indien men bekostigd zou worden op grond van de CAO-vo om 3 redenen:

1. Docenten worden in een lagere schaal geplaatst. In het vso is er bijvoorbeeld sprake van de salarisschalen LB en LC; in het vo van LB, LC en LD.
2. De hoogte van de schalen verschillen tussen het (v)so en het vo. Het eindmaximum en de bindingstoelage zijn lager in het vso en de salarislijn bevat meer treden.
3. De omvang van het maximale aantal uren lesgebonden taken ligt in het vo aanmerkelijk lager dan in het (v)so.

Huisvesting

Vso-besturen geven aan leerlingen beter voor te moeten bereiden op de arbeidsmarkt, maar niet over de benodigde vaklokalen te beschikken. Vaak is genoemd dat een verschil in bekostiging tussen regulier en speciaal onderwijs hiervan de oorzaak is. Ook de huisvestingsnormen vanuit de gemeenten zijn genoemd als knelpunt. Uit een vergelijking blijkt dat zowel de bekostiging als de normen vanuit de gemeenten niet het probleem lijken te zijn (zie bijlage 2). Wanneer het totaal aantal leerlingen op een vso-school echter veel kleiner is dan het aantal leerlingen in het reguliere vo, is er wel een verschil in mogelijkheden.

5. Maatregelen: naar robuuste scholen binnen een samenhangend netwerk

Om ervoor te zorgen dat vso-scholen ook in de toekomst leerlingen een passend onderwijsprogramma kunnen bieden, wordt de bestaande wetgeving aangepast. Het so zal onder de Wet primair onderwijs (WPO) worden gebracht en het vso onder de Wet voortgezet onderwijs (WVO). Daarbij worden de volgende uitgangspunten gehanteerd:

Uitgangspunt 1: differentiatie per uitstroomprofiel

- Wet- en regelgeving voor de uitstroomprofielen dagbesteding en arbeidsmarktgericht zoveel mogelijk conform het praktijkonderwijs. Binnen deze uitstroomprofielen gaan de bevoegdheidseisen van het praktijkonderwijs gelden.
- Onderzocht wordt of de wet- en regelgeving voor uitstroomprofiel vervolgonderwijs conform reguliere vmbo, havo en vwo kan worden aangepast. Afhankelijk van de huidige situatie, die met nader onderzoek in kaart wordt gebracht, kan worden besloten om binnen dit uitstroomprofiel de bevoegdheden voor vergelijkbare klassen in het reguliere vo te laten gelden (eerstegraads voor bovenbouw havo/vwo, tweedegraads voor onderbouw havo/vwo en vmbo).

Uitgangspunt 2: uitzondering voor ernstig meervoudig beperkte leerlingen

Leerlingen met een ernstige meervoudige beperking die 24 uur per dag zorg nodig hebben, worden uitgezonderd van de invlechting in het voortgezet onderwijs. Voor hen bestaat er nauwelijks verschil in het onderwijsprogramma tussen so en vso. Deze groep wordt daarom onder de WPO gebracht.

Uitgangspunt 3: financiële gevolgen

- OCW gaat er vanuit uit dat, voor zover aanpassingen van het wettelijke kader tot wijzigingen met financiële gevolgen leiden, deze binnen de bestaande budgetten voor zware ondersteuning worden opgevangen. De sectororganisaties en bonden hebben nog niet aangegeven dit uitgangspunt te delen.
- Voor een budgetneutrale invoering zijn verschillende scenario's mogelijk. In bijlage 3 is een viertal mogelijkheden beschreven om de kosten voor eventuele veranderingen in het aantal vaste voeten op te vangen. De sectororganisaties willen een keuze voor een scenario maken als er een volledig beeld van de totale kosten van de ontvlechting gereed is. Dit kan pas worden gegeven als het onderzoek naar de bevoegdheden en arbeidsvoorwaarden van docenten is afgerond. Dit staat gepland voor de zomer. Voor de bespreking van de uitgangspunten van de ontvlechting met de regio's (zie hieronder) zou het kunnen helpen als de stuurgroep al enige richting geeft.

Bijlage 1: Uitstroomprofielen vso

Voor de (v)so-scholen geldt sinds 1 augustus 2013 de Wet kwaliteit (v)so. Hierin is onder andere opgenomen dat scholen in het (v)so verplicht zijn om voor alle leerlingen een ontwikkelingsperspectief vast te stellen en de voortgang van de ontwikkeling te registreren. Ook staat in het ontwikkelingsperspectief naar welke vervolgbestemming de leerling moet kunnen uitstromen, te weten vervolgonderwijs, arbeidsmarktgericht of dagbesteding. Deze uitstroomprofielen worden vanaf 1 augustus 2014 door DUO geregistreerd:

Uitstroomprofiel	Aantal leerlingen
Arbeidsmarkt	7.363
Dagbesteding	8.195
Vervolgonderwijs	11.474
Geen uitstroomprofiel	8.780
Eindtotaal	35.812

De meeste vso-vestigingen bieden meerdere uitstroomprofielen aan.

Bijlage 2: Materiële bekostiging

Scholen ontvangen bekostiging voor de materiële instandhouding (mi-bekostiging). De mi-bekostiging is een kalenderjaarbekostiging, uitgedrukt in een lumpsumbedrag en gebaseerd op het aantal leerlingen en het daaruit afgeleide aantal groepen. De mi-bekostiging is normatief onderbouwd met programma's van eisen (pve's). In deze pve's kan worden gezien op welke uitgaven van een gemiddelde school de mi-bekostiging is gebaseerd. Meer informatie hierover is te vinden in de Regeling vaststelling bedragen programma's van eisen basisonderwijs, (v)so en bekostiging materiële instandhouding samenwerkingsverbanden PO en VO voor het jaar 2015.

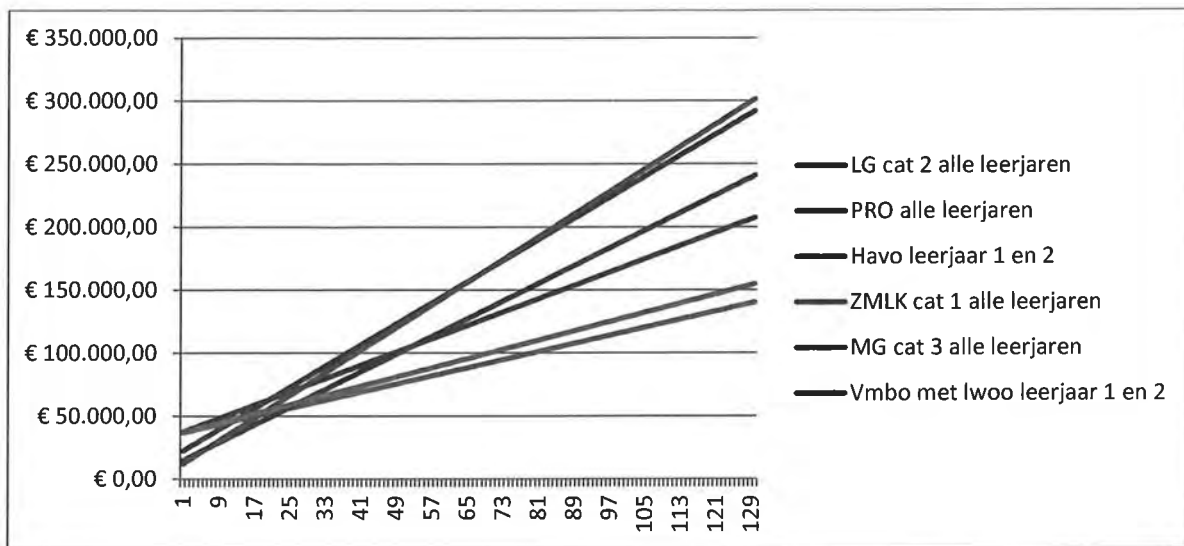
Het vso ontvangt een hogere mi-bekostiging *per leerling* dan het reguliere voortgezet onderwijs. Het regulier voortgezet onderwijs ontvangt een hogere *vaste voet* dan een vso-school.

Voorbeeld

Als je uitgaat van een school van 100 leerlingen in het eerste leerjaar (in het vso zmlk, categorie laag; in het reguliere vo praktijkonderwijs), dan kom je uit op onderstaande vergelijking:

	Vaste voet (a)	Bedrag per leerling (b)	Totaal (c = a + (b*100))
VSO	€ 13.021,11	€ 1.177,41 (basisbekostiging) + € 575,27 (ondersteunings- bekostiging cat. 1)	€ 188.289,11
PRO	€ 18.875,95 (vast bedrag per school) + € 17.232,24 (normatieve ruimte- behoefte per leerling)	€ 1.317,48 (praktijkonderwijs)	€ 167.856,19

Vergelijking materiële bekostiging/aantal leerlingen in verschillende schoolsoorten

Bijlage 3: bekostigingsscenario's vaste voeten

Als sovso-scholen uitsluitend gesplitst worden in losse so-scholen en losse vso-scholen en er geen fusies plaatsvinden, dan zouden er meer vaste voeten gefinancierd moeten worden. Bij een budgetneutrale invoering betekent dit dat het bedrag per school daalt. Alle huidige enkelvoudige so- en vso-scholen gaan er in dat geval op achteruit en de huidige sovso-scholen gaan er op vooruit. Het totale herverdeeffect is dan circa € 4 miljoen (zie de tabellen hieronder voor de herverdeeffecten per school/bestuur). Hier kan op de volgende wijzen mee om worden gegaan:

1. Geen compensatie

Met de inwerkingtreding van de wetswijziging geldt ook de nieuwe bekostigingswijze. Huidige enkelvoudige so- en vso-scholen krijgen een lagere vaste voet, de huidige sovso-scholen krijgen twee keer de lagere vaste voet (voor elke gesplitste school één).

2. Tijdelijke compensatie binnen budget vaste voeten (v)so

Met de inwerkingtreding van de wetswijziging geldt een overgangsregeling. Gedurende een nader vast te stellen aantal jaren wordt naar de nieuwe situatie (zoals geschetst onder 1) toegewerkt. In die periode krijgen de besturen met huidige sovso-scholen nog niet de volledige dubbele vaste voeten en de besturen met enkelvoudige so- en vso-scholen nog geen volledig verlaagde vaste voet.

3. Tijdelijke compensatie uit landelijke budget zware ondersteuning

Met de inwerkingtreding van de wetswijziging geldt een overgangsregeling. Gedurende een nader vast te stellen jaar wordt naar de nieuwe situatie (zoals geschetst onder 1) toegewerkt. In die periode krijgen enkelvoudige so- en vso-scholen nog geen volledig verlaagde vaste voet. De kosten die daarmee gemoeid zijn worden uit het totale landelijke budget voor zware ondersteuning genomen, voordat dit aan de samenwerkingsverbanden beschikbaar wordt gesteld.

4. Structurele compensatie uit landelijke budget zware ondersteuning

Het totale herverdeeffect wordt structureel gecompenseerd vanuit het totale landelijke budget voor zware ondersteuning, voordat dit aan de samenwerkingsverbanden beschikbaar wordt gesteld.

Herverdeeleffecten ontvlechting per school

	Aantal scholen				Totale	Herverdeel	Gemiddeld effect
Herverdeelcat.	SO	SOVSO	VSO	Totaal	bekostiging	bedrag	
-14,50%	1			1	225.487	-32.203	-32.203
-6,00%	1			1	820.888	-51.303	-51.303
-5,50%	1			1	602.324	-33.249	-33.249
-5,00%	3			3	2.635.968	-133.334	-44.445
-4,50%	5		1	6	6.053.798	-269.914	-44.986
-4,00%	2		1	3	3.622.466	-142.402	-47.467
-3,50%	5		1	6	7.262.670	-252.621	-42.104
-3,00%	7		2	9	12.797.689	-383.334	-42.593
-2,50%	6		1	7	11.791.374	-299.022	-42.717
-2,00%	5		3	8	18.544.476	-352.091	-44.011
-1,50%	8		10	18	54.517.005	-814.954	-45.275
-1,00%	7		8	15	70.264.293	-684.744	-45.650
-0,50%	1		8	9	80.438.864	-402.125	-44.681
0,00%		20		20	213.621.510	334.956	16.748
0,50%		85		85	371.665.121	1.771.949	20.846
1,00%		51		51	122.676.506	1.130.247	22.162
1,50%		18		18	31.512.666	442.576	24.588
2,00%		1		1	1.157.077	22.237	22.237
2,50%		1		1	1.251.410	28.998	28.998
3,00%		2		2	2.022.002	60.236	30.118
7,50%		1		1	814.190	60.098	60.098
Eindtotaal	52	179	35	266	1.014.297.783	0	0
Totalen negatief	52	0	35	87	269.577.303	-3.851.297	-44.268

Herverdeeleffecten ontvlechting per bestuur

Herver- deelcat.	Aantal Bestu- ren	Aantal scholen				Totale besteding	Herverdeel- bedrag	Gemiddeld effect
		SO	SOVSO	VSO	Totaal			
-14,00%	1	0	1	0	1	814.190	-115.797	-115.797
-5,00%	2	0	2	0	2	2.364.438	-117.799	-58.900
-4,50%	1	1	0	0	1	896.140	-38.882	-38.882
-4,00%	1	2	0	0	2	2.178.856	-84.989	-84.989
-3,00%	1	0	0	1	1	1.455.054	-43.981	-43.981
-2,00%	2	3	0	0	3	6.447.553	-127.658	-63.829
-1,50%	10	12	6	6	24	57.258.077	-860.333	-86.033
-1,00%	2	5	11	3	19	46.603.528	-398.249	-199.124
-0,50%	14	17	20	19	56	218.194.792	-1.148.968	-82.069
0,00%	17	12	36	6	54	320.385.206	91.066	5.357
0,50%	27	0	36	0	36	177.087.027	936.952	34.702
1,00%	37	0	48	0	48	144.295.217	1.358.681	36.721
1,50%	14	0	15	0	15	30.123.229	432.795	30.914
2,00%	4	0	4	0	4	6.194.476	117.162	29.291
Eindtotaal	133	52	179	35	266	1.014.297.783	0	0
Totale negatief	43	47	59	35	141	503.463.640	-3.099.456	-88.556

Beleidsgroep Ontvlechting d.d. 15.01.2015 te Utrecht 14.00-16.00 uur.

Aanwezigen: [REDACTED] (OCW)(voorzitter), [REDACTED] (VO raad), [REDACTED] (projectleider (v)so in transitie), Kobus de Boer (Onderwijsgroep Amersfoort), [REDACTED] (swv Eemland, platform swv VO), [REDACTED] (Innovo), [REDACTED] (BOOR), Hennie Loeffen (Onderwijsspecialisten), Cor de Ruiter (Orion), [REDACTED] (Kristallis), [REDACTED] (LECSO/PO-Raad)

Inleiding:

[REDACTED] leidt als voorzitter de problematiek in met een korte historische schets van de ontwikkelingen in het kader van de 'ontvlechting' vanaf het Bestuursakkoord van 2012 tot aan de ontwikkelingen vanuit het Bestuursakkoord van 2014. Na de zomer van 2014 is een voorbereidingsgroep (na afronding van het advies van een 'werkgroep ontvlechting') aan het werk gegaan. Er ligt nu een plan van aanpak en een 'stand van zaken'. Beide stukken liggen ter vergadering voor. Er is een beleidsgroep ingericht, die de voorstellen van de voorbereidingsgroep zal toetsen. Daarna worden de voorstellen ingebracht bij de stuurgroep '(V)SO in transitie', waar in feite de bestuurlijke afweging gemaakt zal worden. Deze stuurgroep gaf in feite de opdracht voor de huidige ontwikkelingen (voorbereidingsgroep en beleidsgroep). De beleidsgroep is samengesteld op basis van de 'oude' werkgroep, aangevuld met deskundigen uit besturen/scholen voor (v)so en samenwerkingsverbanden.

OCW tekent bij deze ontwikkelingen aan, dat er in beginsel geen structurele middelen beschikbaar zijn via de rijksbegroting, om dit proces te financieren. E.e.a. is nog een gesprekspunt met de Raden. Kamer en Staatssecretaris blijven graag op de hoogte van de ontwikkelingen (met name vanuit de afspraken uit het Bestuursakkoord PO en VO) en tenslotte wordt aangetekend, dat vanuit de VO raad tot haast gemaand wordt in dit traject.

Er zal nu gewerkt worden aan een 'voldragen' plan, om de betekenis, de inhoud en de vormgeving van de 'ontvlechting' te verhelderen.

Plan van aanpak:

Mede naar aanleiding van de verzorgde toelichting bij het eerste agendapunt, wordt het **plan van aanpak geaccordeerd**.

Stand van zaken:

Aangezien er nog niet gesproken kan worden van complete voorstellen vanuit de voorbereidingsgroep, is er vanuit die kant een stuk opgesteld waarin de stand van zaken wordt weergegeven. Vanuit de door de werkgroep geconstateerde knelpunten is de groep gestart. Een aantal van deze knelpunten/items hebben geleid tot nader onderzoek, dat op dit moment nog wordt gepleegd.

Voor wat betreft de deelname van **cluster 1 en cluster 2** beveelt de beleidsgroep aan, om in ieder geval de 4 instellingen cluster 2 mee te nemen in de ontwikkeling. Er liggen voldoende dwarsverbanden, naar het oordeel van de beleidsgroep, om de problematiek niet gescheiden te behandelen: het gaat om hetzelfde vraagstuk, wellicht om deels overlappende leerlingengroepen en verbindende arrangementen. ('ook samenwerkingsverbanden worstelen hiermee...')

De discussie over de **uitstroomprofielen** binnen het VSO, levert op dat er nader onderzoek gedaan dient te worden naar de juiste omvang (docenten, inzet, nevenvestigingen) en er een goed overzicht moet komen van 'welke leerling in welk profiel' (met alle mogelijke verschillen in den lande, van dien). De kwaliteit en levensvatbaarheid van de profielen/afdelingen is essentieel in deze. Aanbevolen wordt, om ook de gegevens van de **inspectie** hierbij te betrekken. (naast die van DUO). Relevant in deze is: welke docenten nodig, wat doen ze, welke bevoegdheden/bekwaamheden nodig?

Splitsing/fusie/opheffing als belangrijk onderwerp, brengt met name argumenten ter tafel op basis waarvan de werking van de landelijke fusietoets niet toepasbaar zou zijn voor het (v)so: optimalisering is zeer gewenst vanuit de kwaliteitswet, marktpercentages zijn niet relevant in dit veld, 'groot is beter' is niet aan de orde (het gaat om kwaliteit), huidige criteria zijn erg negatief geformuleerd, keuzevrijheid ouders ligt in het SO nu eenmaal anders, kleinschaligheid is nu troef in dit veld, andere positie bij invoering passend onderwijs, kwaliteitswet geeft essentieel ander regime te zien: ook naar cao's, rol samenwerkingsverbanden en omgaan met VSO's in het kader van kwaliteit van het aanbod, financiële prikkels liggen in SO nogal anders (verevening), sturingsmogelijkheden voor samenwerkingsverbanden. Een geopperde mogelijkheid in het kader van fusie: 'laat het bestuur de eerste 50 leerlingen zelf betalen...'. De beleidsgroep geeft aan, de werking van de **huidige fusietoets** voor het speciaal onderwijs niet passend te vinden; **buiten werking stellen** zou dan een goede inzet zijn.

De centrale problemen voor het Vso in deze ontwikkeling: **personeel en vaklokalen** (huisvesting) komen nog eens helder op tafel. Het personele probleem geldt niet slechts voor de scholen, die beschikken over een examenlicentie (I). De voorbereidingsgroep is bezig, om dit nader te inventariseren. Gemeld wordt, dat er sprake is van groei bij de bovenbouw van HAVO/VWO (hoogbegaafde autisten, psychosomatische klachten): daar zijn faciliteiten voor nodig (vaklokalen en deskundig personeel). De aantallen leerlingen moeten daarbij goed in de gaten worden gehouden: "6 leerlingen in de arbeidsmatige stroom, is niet vol te houden". Het VO zal hierin zeker mee moeten doen (infrastructuur, verbindingen etc.) en er zullen lokale afwegingen gemaakt moeten worden. Ook gemeenten zullen hierbij betrokken moeten worden (projecten, werkgevers betrekken etc.)

De bekostiging van vaklokalen moet weliswaar gezien worden in relatie tot de normstelling van het VO, maar ook daar moeten de aantallen van het SO wel beschouwd worden. Het Vso kent in die discussie veelal de kleinste aantallen. Linken met b.v. PrO en MBO zijn daarbij van belang.

Arbeidsvoorwaarden zijn ook door de voorbereidingsgroep bekeken. De beide nieuwe cao's zijn vergeleken en er zitten een aantal essentiële verschillen (salariëring, bevoegdheden, minimum aantal te verzorgen lessen). De beleidsgroep geeft aan: '**maak uitzonderingen, zoek de overeenkomsten** en regel de verschillen...'. De verschillen in maximaal te verzorgen aantal lessen kan ook nieuwe personeelsproblematiek met zich mee brengen. Er valt te denken aan **cao-aanvullingen** voor het VSO (evenals gebeurd is met het PrO). Het lidmaatschap van VSO-besturen van de VO Raad is op dit moment formeel nog niet mogelijk – de beleidsgroep beveelt aan, dit wel mogelijk te maken.

Kijkend naar **specifieke leerlingengroepen**, heeft de beleidsgroep begrip voor de overwegingen van de voorbereidingsgroep, om met name de **EMB-groep** er buiten te houden. (laat in het PO). Er zal goed gekeken moeten worden naar de consequenties van deze uitzonderingen. Bij het bespreken van mogelijk andere groepen, komt de **ZMLK-groep** in beeld: na afweging komt de beleidsgroep tot de conclusie dat het wenselijk is ook deze groep mee te nemen.

Er is in feite eerder sprake van 'invlechten' (in nieuwe wettelijke kader), dan van 'ontvlechten'. Bestuurlijk heeft e.e.a. consequenties (opheffingsnormen, ander wettelijk regime, vaste voeten,

samenwerking buiten eigen onderwijssoort). SOVSO is daarbij anders, dan SO en VSO (vanuit historie). De consequenties zullen scherp in beeld gebracht moeten worden.

Naar de toekomst toe, is de beleidsgroep van mening, dat de discussie over: óf nu ontvlechten of niet ontvlechten', óf nu alleen maar de knelpunten oplossen in de vergelijking' beslecht zou moeten worden in het voordeel van: **'ontvlechten'** (zeker in de toekomst en met name vanuit maatschappelijk perspectief). Het VSO hoort niet bij het PO – de verbinding VSO-VO is een goede en verdient intensivering. Tegenwicht in deze discussie wordt met name gevormd vanuit 'gevoel', vanuit 'gevolgen in het kader van de opheffingsnormen' en vanuit 'type leerlingen en passend bij het VO-regime'. Dit vraagt aandacht in het vervolgtraject.

Inzake de financiële gevolgen, is er nog geen keuze gemaakt voor de scenario's, die in het stuk worden genoemd (gevolgen vaste voeten); eerst zal het totale plaatje van de **financiële gevolgen** helder moeten zijn; wellicht zijn er ook **andere voorstellen denkbaar**. Vanuit de beleidsgroep wordt de variant: 'verhogen van het budget van OCW' nadrukkelijk onder de aandacht gebracht.

De onderzoeken vanuit de voorbereidingsgroep 'lopen' nog – als er resultaten zijn, worden er voorstellen gemaakt, die dan weer voorgelegd zullen worden aan de beleidsgroep. De beleidsgroep is bereid om daar dan weer kritisch naar te kijken.

Tot slot kwam nog aan de orde:

- Het idee is geopperd om zorgmiddelen van de gemeenten 'af te romen' ten gunste van het SO, om in ieder geval mogelijk te maken, dat alle kinderen naar school kunnen.
- Bekostiging cluster 2 houdt geen gelijke tred met aantal leerlingen. (lastig in een regime van budgetbekostiging)
- Leerlingen van twee-en-half tot vier: vgl. Rotterdam en Amsterdam, waar SO-kinderen uitzondering vormen op de aanpak, die door de Gemeente wordt betaald.
- Samenstelling samenwerkingsverbanden in 'beton gegoten'? er zijn mogelijkheden om e.e.a. te herzien. Voorwaarde is dat alle partijen hiermee instemmen. De effecten voor de verevening dienen zelf verrekend te worden.
- A.s. donderdag (22^e januari) workshops over bedrijfsvoering passend onderwijs voor samenwerkingsverbanden: ook SO is uitgenodigd. Deelname wordt op prijs gesteld.

MEMO: Meerkosten leraren vso bij overgang naar de cao-vo

5-11-2015

---

aan	OCW
auteurs	[REDACTED]
versie	1.02

---

1 Inleiding

In de toekomst is mogelijk sprake van ontvlechting van het speciaal en voortgezet speciaal onderwijs (so en vso) en invlechting daarvan in respectievelijk het primair onderwijs en het voortgezet onderwijs.

Aan CentERdata zijn in verband daarmee twee vragen voorgelegd:

- Een deel van de in het vso werkzame personen zullen mogelijk onder de cao-vo gaan vallen, met bijbehorende salarisschalen met hogere schaalbedragen. Dit leidt tot meerkosten. Hoe hoog zullen die meerkosten per uitstroomprofiel zijn met betrekking tot leraren?
- Er bestaat behoefte aan meer kennis omtrent het opleidingsniveau van leraren in het vso. Gevraagd is welke vooropleiding de leraren in het vso hebben. Dit enerzijds vanuit de vraag welk soort opleiding door scholen geschikt geacht wordt en anderzijds vanuit de vraag of er eventueel sprake zal zijn van extra opleidingskosten indien een hoger opleidingsniveau geambieerd wordt.

De opbouw van dit memo is als volgt. In hoofdstuk 2 beschrijven we de aanpak van het onderzoek, waarna we in hoofdstuk 3 de resultaten weergeven. In hoofdstuk 4 bediscussiëren we een aantal onzekerheden en benoemen we een aantal aandachtspunten, waaronder een globale inschatting van mogelijke meerkosten voor directiepersoneel en oop/obp. In hoofdstuk 5 presenteren we de conclusies.

2 Aanpak

Om de twee vragen uit de inleiding te beantwoorden is een enquête uitgezet onder 213 (v)so scholen. Omdat daarvoor benodigde aanleveringen door salarisadministrateurs pas in een zeer laat stadium plaats hebben gevonden, hebben scholen uiteindelijk zeer weinig tijd gehad te responderen. Voor de meeste scholen betrof dit ongeveer twee weken, waarbinnen ook de nationale OnderwijsWeek viel, vaak een drukke week voor degene die op een school voor dit onderzoek wordt ingeschakeld. Mede daardoor is de respons beperkt gebleven tot 103 scholen (ruim 3.000 leraren). Een deel van die scholen heeft echter onvolledige informatie aangeleverd, of de informatie in uren wijkt nogal af van de informatie omtrent de betrekkingssomvang in fte die via DUO is aangeleverd. In de analyses van hoofdstuk 3 houden we daar rekening mee.

Via de salarisverwerkers zijn de inschalingsgegevens en de betrekkingssomvang bekend. Aan de scholen is gevraagd hoeveel klokuren leraren¹ besteden aan:

- Vso arbeidsmarktgericht;
- Vso dagbesteding;

---

¹ Over directeuren en oop/obp zijn in dit onderzoek geen gegevens opgevraagd.

- Vso vervolgonderwijs vmbo;
- Vso vervolgonderwijs havo/vwo onderbouw;
- Vso vervolgonderwijs havo/vwo bovenbouw;
- Vso overige (niet aan een uitstroomprofiel toe te wijzen) werkzaamheden;
- Uren so.

Verder is gevraagd wat het opleidingsniveau is, waarbij gekozen kon worden uit:

- Pabo;
- Lerarenopleiding 2^e graad;
- Lerarenopleiding 1^e graad/ulo;
- Overig, onderwijsgerelateerd;
- In opleiding, onderwijsgerelateerd;
- Anders: met mogelijke toelichting.

3 Bevindingen

3.1 Aantal fte leraren en leerlingen per fte

DUO heeft ons voor alle bij het vso betrokken brins per brin gegevens over het aantal leerlingen per uitstroomprofiel opgeleverd. Ook is via DUO bekend hoeveel fte leraren er op elke van deze brins werken. Op grond van deze gegevens van DUO hebben we buiten de in dit onderzoek verzamelde gegevens om de relatie geschat tussen het aantal leraren en het aantal leerlingen per uitstroomprofiel (inclusief so). De geschatte relatie is:

Tabel 1: Geschatte coëfficiënten voor de relatie tussen fte leraren en aantallen leerlingen

	Waarde	Standard Error
constante	6,565205	1,178001
speciaal onderwijs	0,124031	0,006864
arbeidsmarkt	0,106203	0,012377
dagbesteding	0,099431	0,014796
vervolgonderwijs	0,161281	0,005428

Alle coëfficiënten zijn significant. Deze relatie tussen fte leraren en leerlingen verklaren we van toepassing op alle scholen die vso aanbieden en vinden dat 5.785 fte leerkrachten werkzaam zijn voor het vso op (v)so scholen (waarbij we de constante term naar evenredigheid verdisconteren²). Als we deze fte's verdelen over de uitstroomprofielen vinden we voor het aantal fte dat werkzaam is naar uitstroomprofiel de resultaten in Tabel 2. Daarmee zijn de gegevens uit Tabel 2 ook volledig gebaseerd op (schattingen op) de gegevens van DUO.

Tabel 2: Verdeling en aantal fte leraren naar uitstroomprofiel in vso

	%	fte
arbeidsmarkt	28,9%	1.674
dagbesteding	27,1%	1.568
vervolgonderwijs	44,0%	2.543
totaal	100,0%	5.785

² Dit betekent dat als zonder constante term voor een brin voorspeld wordt dat 2/3 van de leraren werkt op so en 1/3 op vso, dat 1/3 van de constante term (is afgerond $1/3 * 6,57 = 2,19$ fte) aan het vso wordt toegewezen en 2/3 aan het so.

De verdeling over de typen vervolgonderwijs zijn niet uit andere bronnen bekend en halen we uit de enquête. Daarbij nemen we alleen waarnemingen mee waarbij het aantal uren per fte betrouwbaar geacht wordt³, zie Tabel 3.

Tabel 3: Verdeling van leraren binnen het uitstroomprofiel vervolgonderwijs (enquête)

vmbo	78%
onderbouw havo/vwo	14%
bovenbouw havo/vwo	8%

Met behulp van het aantal leerlingen per uitstroomprofiel van DUO en de gegevens uit Tabel 2 kunnen we het aantal leerlingen per fte berekenen, zie Tabel 4.

Tabel 4: Aantal leerlingen per fte leraren naar uitstroomprofiel

	leerlingen per fte
arbeidsmarkt	6,11
dagbesteding	6,57
vervolgonderwijs	6,68

3.2 Gevolgde opleidingen leraren

Bekijken we de gevolgde opleidingen van de leraren naar uitstroomprofiel die door de scholen zijn aangeleverd, zie Tabel 5, dan valt op dat aan de uitstroomprofielen arbeidsmarktgericht en dagbesteding met name door pabo afgestudeerden les wordt gegeven (respectievelijk 74% en 80%). In het vervolgonderwijs, met name de bovenbouw havo/vwo, is dat veel minder het geval. Toch is ook het aandeel leraren dat een eerstegraads lerarenopleiding heeft gevolgd in de bovenbouw van havo/vwo gering. Bij de uren overige werkzaamheden (niet aan een uitstroomprofiel toe te wijzen vso uren) zien we het vaakst 'anders', dat wil zeggen een niet onderwijsgerelateerde opleiding. De categorie 'anders' betreft zo'n 16% van de door de scholen ingevulde vso uren.

Tabel 5: Verdeling over gevolgde opleiding per uitstroomprofiel op basis van uren (overig = overig onderwijsgerelateerd diploma, in opl = in opleiding voor onderwijsgerelateerd diploma)

type	pabo	2 ^e graad	1 ^e graad	overig	in opl	anders	tot.
arbeidsmarkt	74%	9%	3%	5%	1%	9%	100%
dagbesteding	80%	4%	3%	3%	0%	10%	100%
vmbo	57%	26%	7%	4%	2%	4%	100%
onderbouw havo/vwo	35%	37%	14%	8%	2%	4%	100%
bovenbouw havo/vwo	18%	55%	18%	4%	2%	3%	100%
overige vso werkz.	62%	13%	5%	7%	0%	13%	100%

³ Van 29 brins met in totaal 874 fte leraren ligt het opgegeven aantal uren goed in lijn met de via DUO bekende fte's.

3.3 Inschaling leraren

Vervolgens kijken we naar de inschaling van de leraren vso. Op de scholen die hebben meegedaan aan dit onderzoek vinden we voor leraren die aan vso lesgeven de volgende verdeling over de schalen en periodieken (gewogen naar uren), zie Tabel 6. 88,8% van de leraren is ingeschaald in schaal LB, [REDACTED] in schaal LD-15, de rest in LC. De meeste fte's zitten in de schaalmaxima.

Tabel 6: Verdeling leraren vso over schalen en periodieken

Periodiek \ Schaal	LB	LC	LD
1	1,2%	0,0%	0,0%
2	1,7%	0,0%	0,0%
3	1,9%	0,1%	0,0%
4	2,1%	0,0%	0,0%
5	2,8%	0,3%	0,0%
6	2,8%	0,5%	0,0%
7	3,8%	0,6%	0,0%
8	3,5%	0,7%	0,0%
9	4,0%	0,6%	0,0%
10	4,0%	0,5%	0,0%
11	2,9%	0,2%	0,0%
12	2,8%	0,7%	0,0%
13	3,3%	1,8%	0,0%
14	2,6%	0,7%	0,0%
15	49,2%	4,4%	[REDACTED]

Als we de afzonderlijke uitstroomprofielen bekijken, dan zien we weinig verschil in de verdeling tussen de schalen, zie Tabel 7. Alleen in de bovenbouw van het vervolgonderwijs is sprake van wat meer inschaling in schaal LC. Schaal LD [REDACTED] is niet in de tabel opgenomen. Opvallend is wel dat de uren waarvan scholen zeggen dat deze wel tot vso behoren, maar niet aan een uitstroomprofiel zijn toe te wijzen⁴ het hoogst worden ingeschaald, met een aandeel van 22% LC.

Tabel 7: Verdeling over de schalen naar uitstroomprofiel vso

	LB	LC	totaal
geheel vso	89%	11%	100%
arbeidsmarkt	90%	10%	100%
dagbesteding	92%	8%	100%
vmbo	90%	10%	100%
onderbouw havo/vwo	93%	7%	100%
bovenbouw havo/vwo	87%	13%	100%
overige vso werkz.	78%	22%	100%

⁴ Op grond van gegevens die we van DUO ontvangen hebben voor arbeidsmarktprognoses weten we wie een leraar is. DUO merkt daarbij iemand aan als leraar als deze voor meer dan 50% van zijn tijd de functie leraar bekleedt. We nemen aan dat vrijwel alle directeuren voor meer dan 50% van hun werktijd de functie van directeur vervullen en dus niet als leraar geoormerkt worden. De personen waar wel gegevens over verzameld zijn, zijn dus (vrijwel) uitsluitend leraren. De uren die niet aan een uitstroomprofiel kunnen worden toegewezen zijn dus overkoepelende taken van leraren.

Ter vergelyk is ook voor leraren pro, vmbo en havo/vwo deze verdeling weergegeven in Tabel 8. Per schooltype tellen de percentages op tot 100%. In het praktijkonderwijs (pro) bevindt zich ongeveer de helft van de fte's in schaal LB (48,6%), in het vmbo bevindt zich ongeveer de helft van de fte's in schaal LC (49,5%) en in havo/vwo is dit bijna 57% in schaal LD. De meeste fte's vinden we in de schaalmaxima.

Tabel 8: Verdeling over de schalen en periodieknummers per schooltype (vo)

% per.		pro				vmbo				havo/vwo			
schaal		LB	LC	LD	LE	LB	LC	LD	LE	LB	LC	LD	LE
per.	1	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
	2	0,9%	0,2%	0,0%	0,0%	0,6%	0,1%	0,0%	0,0%	0,3%	0,1%	0,0%	0,0%
	3	1,0%	0,3%	0,0%	0,0%	1,0%	0,1%	0,0%	0,0%	0,6%	0,5%	0,1%	0,0%
	4	1,7%	1,3%	0,0%	0,0%	1,3%	1,1%	0,0%	0,0%	0,5%	1,1%	0,1%	0,0%
	5	1,3%	0,5%	0,1%	0,1%	1,1%	0,7%	0,1%	0,0%	0,4%	0,8%	0,6%	0,1%
	6	1,7%	0,7%	0,2%	0,0%	0,9%	1,3%	0,1%	0,0%	0,6%	0,9%	0,5%	0,1%
	7	1,6%	1,1%	0,5%	0,0%	1,6%	1,2%	0,6%	0,0%	0,7%	1,0%	0,9%	0,0%
	8	1,4%	0,9%	0,6%	0,0%	1,5%	1,5%	0,3%	0,1%	0,4%	1,6%	1,2%	0,1%
	9	1,8%	1,7%	0,2%	0,1%	1,3%	1,5%	0,3%	0,0%	0,6%	1,5%	1,9%	0,1%
	10	1,8%	11,5%	1,3%	0,0%	1,3%	10,8%	1,0%	0,0%	0,7%	4,6%	2,6%	0,0%
	11	1,9%	2,2%	7,5%	0,8%	1,2%	1,9%	8,0%	0,7%	0,4%	2,4%	4,4%	1,7%
	12	33,5%	17,5%	2,1%	0,1%	21,9%	29,2%	5,4%	0,2%	5,9%	15,2%	44,3%	0,3%
Totaal		48,6%	37,9%	12,5%	1,0%	33,8%	49,5%	15,9%	0,9%	11,2%	29,8%	56,6%	2,4%

3.4 Loonkosten en meerkosten

De gemiddelde loonkosten per fte naar schooltype zoals die uit het arbeidsmarktmodel Mirror volgen⁵ zijn in onderstaande tabel (Tabel 9) weergegeven:

Tabel 9: Jaarlijkse loonkosten werkgever per fte in euro

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
so/vso	67.008	66.872	67.099	67.629	68.062	67.901
pro	67.613	68.604	70.036	70.927	71.438	71.577
vmbo	68.833	69.371	70.395	70.927	71.061	70.927
vmbo/havo/vwo	70.685	71.226	72.051	72.669	73.077	73.194
vmbo-t/havo/vwo	71.507	72.254	72.950	73.273	73.565	73.537
havo/vwo	75.037	75.513	75.926	76.024	76.106	75.870

⁵ In dit model wordt gebruik gemaakt van de inschalingsgegevens die via DUO bij de salarisverwerkers zijn opgevraagd. In het model wordt rekening gehouden met alle werkgeverslasten.

Om te komen tot meerkosten indien de leraren vso onder de cao-vo komen te vallen dienen een aantal aannames gemaakt te worden. OCW heeft daarbij de richtlijnen uit Tabel 10 aangegeven.

Tabel 10: Richtlijnen rond inschaling in cao-vo

Type	Fte leraren
Vso arbeidsmarktgericht	inschaling volgens pro (functiemix pro)
Vso dagbesteding	meest nabij gelegen vo-schaal (qua bedrag, d.w.z. mogelijk een andere periodiek, maar wel in dezelfde schaal)
Vso vervolgonderwijs	verschil tussen onder- en bovenbouw en vmbo, havo/vwo, functiemix daarmee vergelijkbaar met vo

Deze richtlijnen zijn door ons als volgt geoperationaliseerd: voor elk van de uitstroomprofielen is een onderwijstype geselecteerd dat het dichtst bij de richtlijnen uit Tabel 10 komt. Voor vso dagbesteding en vso arbeidsmarktgericht is dat het praktijkonderwijs en voor vso vervolgonderwijs hebben we vmbo/havo/vwo genomen. De loonkosten die van toepassing zijn op het overeenkomstig schooltype in het vo worden vervolgens van toepassing verklaard op het betreffende aantal fte in het vso. Dit leidt tot de volgende meerkosten, zie Tabel 11:

Tabel 11: Jaarlijkse loonkosten in € per fte, verschil in jaarlijkse loonkosten in € per fte met so/vso, betrokken aantal fte in het vso en de resulterende jaarlijkse meerkosten voor leraren in miljoen €

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
loonkosten per fte									
so/vso	67.008	66.872	67.099	67.629	68.062	67.901	67.568	67.200	67.000
pro	67.613	68.604	70.036	70.927	71.438	71.577	71.291	71.012	70.495
vmbo/havo/vwo	70.685	71.226	72.051	72.669	73.077	73.194	73.143	73.073	73.110
verschil met so/vso									
verschil met pro	605	1.732	2.938	3.298	3.376	3.676	3.723	3.812	3.495
verschil met vmbo/havo/vwo	3.676	4.354	4.953	5.040	5.015	5.293	5.575	5.873	6.109
betrokken aantal fte									
arbeidsmarkt	1.674								
dagbesteding	1.568								
vervolgonderwijs	2.543								
meerkosten (mln)									
Arbeidsmarkt (vgl pro)	1	3	5	6	6	6	6	6	6
Dagbesteding (vgl pro)	1	3	5	5	5	6	6	6	5
Vervolgonderwijs (vgl vmbo/havo/vwo)	9	11	13	13	13	13	14	15	16
totale meerkosten	11	17	22	24	24	25	26	27	27

De toename in de meerkosten in de tijd is een gevolg van de vertraagde invoering van de functiemix in Mirror. De hoogte van de meerkosten lijkt zich te stabiliseren rond ruim 27 miljoen euro. In deze berekening is het aantal fte en de verdeling over de uitstroomprofielen constant in de tijd gehouden.

4 Discussie / kanttekeningen

De in dit rapport getoonde cijfers zijn bedoeld ter informatie van OCW omtrent eventueel te verwachten meerkosten van leraren. We willen daarbij om toekomstige verrassingen te voorkomen in het onderstaande een aantal kanttekeningen plaatsen.

Het onderzoek is gebaseerd op een beperkt aantal scholen. De gegevens zijn deels afgeleid uit een regressie, op grond waarvan we ook uitspraken doen over scholen die niet hebben deelgenomen aan het onderzoek.

In het vso staat ook veel oop/obp voor klas. De meerkosten van eventueel anders inschalen van deze groep zijn in het vorige hoofdstuk van dit memo, dat in principe leraren betreft, niet berekend. Hetzelfde geldt voor eventuele meerkosten van de overgang van directeurs naar de cao-vo. Om een indruk te geven van het verschil in loonkosten van oop/obp en directeurs in de verschillende sectoren presenteren we deze in onderstaande tabel (Tabel 12) per fte voor het jaar 2015.

Tabel 12: Jaarlijkse loonkosten in euro per fte voor directeurs en oop/obp naar schooltype en de verschillen met so/vso

Euro/jaar	oop/obp 2015	directeurs 2015
loonkosten per fte		
so/vso	48.736	91.875
pro	50.455	92.338
vmbo	50.438	96.180
vmbo/havo/vwo	49.591	97.302
vmbo-t/havo/vwo	48.764	98.534
havo/vwo	48.035	100.700
verschil per fte met so/vso		
verschil met pro	1.719	463
verschil met vmbo	1.702	4.305
verschil met vmbo/havo/vwo	856	5.427
verschil met vmbo-t/havo/vwo	28	6.659
verschil met havo/vwo	-701	8.825

Omdat in het onderzoek niet bevraagd is hoeveel directeurs en oop/obp specifiek voor vso werken, moeten we ons hier beperken tot een inschatting. Voor scholen waar alleen sprake is van vso kunnen we op grond van de data een verhouding tussen directie, leraren en oop/obp afleiden. We vinden voor deze scholen dat 4,3% van het totaal aantal fte uit directeurs bestaat, 61,6% uit leraren en 34,1% uit oop/obp. Passen we dit toe op de gevonden aantallen leraren voor het gehele vso, dan komen we tot 404 fte directeurs en 3.202 fte oop/obp in het gehele vso. Dit zou resulteren in meerkosten voor directeurs en oop/obp van ongeveer 5,7 miljoen euro als we ons baseren op het verschil met pro.

Het komt voor dat leraren bij zowel vso als so werkzaam zijn. Dit komt voor in ongeveer 4% van de gerapporteerde gevallen. In dit rapport zijn alleen de meerkosten voor de fte's vso meegenomen. Als deze 4% docenten voor hun aandeel so ook hoger ingeschaald moeten worden leidt dit tot extra meerkosten.

Personen kunnen binnen het vso ook bij meerdere uitstroomprofielen tegelijk werkzaam zijn (dit komt voor bij ongeveer 18% van de leraren waarvoor informatie is aangeleverd). In de praktijk moeten deze personen mogelijk ingeschaald worden op grond van het duurste uitstroomprofiel. Dit werkt kostenverhogend (tot ongeveer 3M€).

Per brin kan de verhouding tussen het aantal leerlingen en het aantal fte leerkrachten afwijken van het gemiddelde. Dit is mede een gevolg van de keuze van scholen om meer of minder oop/obp in te zetten in plaats van leraren. Dit betekent dat sommige scholen relatief duurder uit zullen zijn dan andere bij een overgang naar de cao-vo.

De definitie van een leraar die scholen hanteren is niet altijd dezelfde als die van DUO. Soms herkent de school personen niet, soms mist de school personen en soms noemt men een leraar invalkracht. Deze onzekerheid in wie nu leraar is en wie niet heeft gevolgen voor de uiteindelijke meerkosten. In dit rapport is uitgegaan van de door DUO ten behoeve van de arbeidsmarktramingen als leraar aangeleverde personen.

Er bestaan mogelijk afspraken met individuen op scholen omtrent toekomstige inschaling die bij ons onbekend zijn. Het zou bovendien zo kunnen zijn dat personen op enig moment in het verleden de keuze gekregen hebben om of aan so of aan vso les te geven. Bij deze keuze heeft inschaling geen rol gespeeld. Nu dit achteraf wel consequenties voor beloning heeft kan dit tot problemen op individueel niveau en tot meerkosten leiden.

Het komt voor dat DUO aangeeft dat er leerlingen zijn bij een bepaald uitstroomprofiel, maar dat er geen (les)uren bij dat uitstroomprofiel zijn. Dat kan eventueel kloppen omdat alle lessen door obp/oop gegeven worden. Andersom komt het echter ook voor dat een school uren opgeeft, maar dat er volgens DUO geen leerlingen bij dat profiel zijn.

Indien gecombineerde so/vso scholen onder twee cao's gaan vallen is het de vraag of scholen gesplitst gaan worden en of er dan een extra directeur moet komen. Directies die bestaan uit twee personen zullen in overleg waarschijnlijk hun taken onderling verdeeld hebben. Het is de vraag welke van de twee directeurs naar het so en welke naar het vso gaat indien dit arbeidsvoorwaardelijke consequenties heeft. Eenzelfde probleem speelt bij oop/obp indien deze personen bij zowel so als vso ingeschakeld worden.

Tot slot is gemeld door scholen dat soms ook leerlingen van meerdere uitstroomprofielen in een klas zitten, vaak voor een deel van het schooljaar. We verwachten echter niet dat dat veel consequenties heeft voor de uitkomsten in dit memo.

5 Conclusies

Op grond van het bovenstaande concluderen we dat de meerkosten van een overgang van het vso naar de cao-vo bij benadering 27 miljoen euro per jaar bedragen voor wat betreft de loonkosten van leraren. Voor oop/obp en directiepersoneel is waarschijnlijk eveneens sprake van meerkosten, die (met relatief wat meer onzekerheid) geraamd worden op ongeveer 6 miljoen euro per jaar. Een aantal bronnen van onzekerheid die tot meerkosten kunnen leiden zijn besproken in hoofdstuk 4.

1. Opening en mededelingen

Er is met cluster 1-instellingen gesproken over de invlechting. De reacties waren kritisch (vergelijkbaar met die van kleine besturen). Er werd vooral aandacht gevraagd voor het behoud van mogelijkheden voor een flexibele inzet van docenten. Afgesproken wordt dat de instellingen van cluster 1 betrokken worden bij de verdere gesprekken met de kleine besturen.

2. Verslag en planning

Er vindt nader overleg plaats tussen Lecso en het NRO over het project 'integrale onderwijsvoorziening speciale leerlingzorg'. De resultaten kunnen mogelijk worden meegenomen in het spoorboekje.

█ geeft aan niet langer op woensdagochtenden te kunnen vergaderen. █ vraagt te kijken naar de planning van de volgende voorbereidingsgroepen.

Nog niet iedereen lijkt te hebben aangegeven wanneer ze bij de regiobijeenkomsten aanwezig kunnen zijn. Degenen die dit nog niet hebben gedaan doen dit alsnog en het overzicht van aanwezigen wordt bij het verslag gevoegd.

3. Onderzoek naar de huidige bevoegdheden en arbeidsvoorwaarden in het (v)so

Volgens de laatste stand hebben 26 (v)so-scholen de gehele vragenlijst van Centerdata ingevuld. De scholen die de vragenlijst nog niet (volledig) hebben ingevuld, hebben daar tot en met vrijdag 16/10 voor. Zij worden nagebeld door Centerdata. Tevens heeft Lecso aandacht gevraagd voor het onderzoek in de nieuwsbrief.

Op basis van de vragenlijsten zullen enkele berekeningen worden gemaakt. Daarbij wordt er vanuit gegaan dat alle docenten in het (v)so onder de cao vo zullen gaan vallen. Daarbinnen kan onderscheid worden gemaakt tussen de verschillende uitstroomprofielen. Verder gaat de voorkeur voor wat betreft de berekeningen uit naar het scenario waarin leraren naar dezelfde schaal en periodiek gaan als waarin men in het po zit, maar dan met bedragen op grond van de vo-schaal. De vakbonden zouden zich bij nader inzien ook kunnen voorstellen dat er rekening wordt gehouden met leeftijden. Eventuele andere reacties moeten zsm gemaïld worden. Verder wordt er rekening gehouden met de functiemix.

De conceptrapportage zal voor de stuurgroep van 28/10 beschikbaar zijn en per e-mail naar de voorbereidingsgroep invlechting worden verzonden.

4. Monitor (v)so

32% van de (v)so-scholen heeft de vragenlijst volledig ingevuld. Op basis daarvan is een conceptrapport opgesteld, dat met een oplegger aan de stuurgroep van 28/10 wordt voorgelegd.

Afgesproken wordt dat er een nadere analyse plaatsvindt van de kenmerken van de scholen die positief hebben gereageerd op de invlechting en de scholen die negatief hebben gereageerd (grootte, doelgroep, samenhang met verevening/krimp etc).

5. Regiobijeenkomsten

Het overzicht van de regiobijeenkomsten zal worden opgenomen in de nieuwsbrief voor samenwerkingsverbanden van OCW en waar mogelijk in de nieuwsbrief van Lecso. Ook zal tijdens de conferentie over passend onderwijs po in Ermelo aandacht worden besteed aan de regiobijeenkomsten. De vakbonden informeren de kaderleden separaat over de invlechting.

Presentatie

De conceptpresentatie wordt besproken. De tekst zal op de volgende punten worden aangepast:

- De tekst wordt op sommige sheets ingekort.
- Het doel wordt meer conform de kernboodschap geformuleerd (doorontwikkeling passend onderwijs, faciliteren van een beweging die al op gang is gebracht)

- Er wordt niet gesproken over 'prijzen' en over de middelen op de Rijksbegroting.
- Bij de tekst over het buitenwerkingstellen van de fusietoets wordt aangegeven dat er wel een fusie-effectrapportage nodig is.
- Het doel van het overleg met de scholen onder kleine besturen wordt benoemd en de urgentie daarvan wordt vergroot.
- De passage over het gesprek met de sociale partners wordt aangepast (effecten invlechting personeel).
- De layout wordt aangepast: de logo's van alle partners worden opgenomen.

Agenda

De agenda van de regiobijeenkomsten wordt als volgt:

1. Kennismakingsronde (namen en positie ten aanzien van de invlechting)
2. Aanleiding en historie (■■■■ opent, ■■■■ gaat in op de historie)
3. Uitwerking voorstel invlechting (OCW)
4. Discussie op basis van de thema's uit de notitie (■■■■ leidt het gesprek)
  - Onderwijsinhoud en -kwaliteit
  - Personeel en bevoegdheden
  - Bekostiging
  - Overig
5. Eindronde: alle deelnemers worden gevraagd naar hun belangrijkste opmerking t.a.v. het vervolg (■■■■ leidt het gesprek)

De aangepaste versie van de presentatie en de stukken worden op woensdag 14/10 naar de leden van de voorbereidingsgroep gestuurd. Als er reacties zijn worden deze voor vrijdag 16/10 naar ■■■■ gemaild. De stukken voor de eerste regiobijeenkomst gaan vrijdag 16/10 uit.

Verslaglegging

Per bijeenkomst wordt afgesproken wie de verslaglegging doet.

6. Spoorboekje

Er bestaan verschillende beelden bij het spoorboekje. Hierin kunnen twee lijnen worden onderscheiden:

1. Een tijdschema/planning van het gehele traject (wetstraject, mijlpalen etc)
  2. Flankerend beleid (ondersteuning vanuit de raden, mogelijke scenario's, delen van voorbeelden)
- De eerste lijn kan nu nog niet worden uitgewerkt. Dit kan pas vanaf het moment dat het wetstraject gestart is. De tweede lijn kan al wel worden opgepakt. Het gaat dan om het beschrijven van voorbeelden en een ondersteuningsprogramma invlechting vanuit het activiteitenplan passend onderwijs van de raden. Daarbij worden ook de resultaten van het project 'integrale onderwijsvoorziening speciale leerlingzorg' en de handreikingen die vanuit leerlingendaling worden geleverd meegenomen.

7. Vervolg

De bijeenkomst van de voorbereidingsgroep op 28/10 vervalt. Voor 11/11 zal naar een ander tijdstip worden gezocht.

■■■■ neemt contact op met ■■■■ over de afstemming met de AOB.

Regiobijeenkomst invlechting SO/VSO, Haarlem, 27-10-2015

Wat zijn consequenties van invlechting (v)so in uw regio?

Input veld wordt meegenomen naar bestuurlijke tafels

Kennismaking:

Directeur plusvoorziening Haarlem (rebound), VSO Gunnink, cluster 4

Directeur Daaf geluk (so/vso cluster 4)

Teamleider SO

IB'er zmlk SO/VSO cl3

St. Viertouw, cluster 2

Directuer Van Gilse, cluster 2

SO/VSO cl3

Spaarnesand

Cl4 SO

Van Voorthuizen SO/VSO

SWV-VO Zuid-Kennemerland

Waterlelie

Inleiding [REDACTED]:

- Voortraject
- Aanleiding voor invlechting
- Doel

Presentatie [REDACTED]

Hoe breng je expertise naar mensen die het nodig hebben? Zoektocht op terrein onderwijs, zorg, arbeid

- Impact invlechting (v)so:
  - Inhoudelijk voorstel SO: weinig verandering
  - Voorstel bekostiging SO: geen grote veranderingen, financiële consequenties moeten nog worden berekend
  - Inhoudelijk voorstel VSO:
    - o Onderwijsinhoud (kerndoelen) van uitstroomprofielen vso blijven hetzelfde
    - o Bevoegdheidseisen: in uitstroomprofiel vervolgonderwijs gaan eisen VO gelden, voor uitstroomprofiel arbeidsmarkt en dagbesteding gelden bevoegdheidseisen van pro
    - o Financiële consequenties moeten nog uitgerekend worden: hoger opgeleid personeel, minder lesuren voor de klas
- OCW: budgettair neutraal oplossen.

Eerst discussie op inhoud voeren: wat is in belang van de leerling. Daarna pas financieel doorrekenen.

- Voorstel bekostiging (v)so
- Overgangsperiode:
  - o So-scholen met veel lln uitstroomprofiel dagbesteding krijgen de ruimte om een vso-school in stand te houden (5 jaar)
  - o Nader onderzoek scholen die aangeven dat invlechting problemen oplevert.
  - o Voorstel om fusiemogelijkheden te vergroten
- Vervolg:
  - o uiteindelijk voorstel in 8^e voortgangsrapportage passend onderwijs (nov/dec'15).
  - o Uitwerking spoorboekje (planning en ondersteuning)

Gesprek/discussie

█: Waterlelie, notitie niet ontvangen. sovso-school. Moeilijk om consequenties te overzien. (Zowel uitstroomprofiel dagbesteding als arbeid)

SWV-VO: voor cluster 4 is proces al aan de gang, zoveel mogelijk proberen om lln in regulier vo op te vangen. Invlechting doorzetten. Wettelijke barrière samenwerking VO-VSO opheffen. Voor cluster 2 en 3 onduidelijk.

SBO: zorgen over populatie sbo. Verschuiving SO naar SBO en BaO. Er moet aan veel randvoorwaarden voldoen. => █ zal op landelijk congres SBO-scholen spreken. Bijzondere positie SBO, tussen bao en so

Bestuurder SO/VSO-school: aparte wet WEC werkt belemmerend voor samenwerking. Invlechting biedt mogelijkheden voor meer maatwerk. Knelpunten: wat doe je als so-vso zelfde brinnummer hebben? Zorgen over tempo. Is experimentstatus mogelijk om vooruit te lopen op nieuwe wetgeving. Overgangstermijnen nodig voor bevoegdheden, financiering => zorgvuldig, neem de tijd, maar waar men sneller wil biedt experimenteerruimte => vraag █: op welke punten wil je experimenteren?

SO/VSO zmlk, vooral dagbesteding: welk probleem zijn we aan het oplossen voor cl3 zmlk? Krachtige doorgaande lijn van SO naar VSO. Ontvlechten kan nieuwe problemen veroorzaken die er nu niet zijn. Bij voorkeur uitzonderingspositie dagbesteding. (personele consequenties, gebouw, brin)

SO: inzet middelen vraagt om andere aanpak dan bao en sbo. Geldstromen goed duiden als je met 3 schoolsoorten in 1 gebouw zit. => Dominique: 3 brinnummers. Afspraken over inzet extra middelen, expertiseinzet vanuit SO

Klopt het dat uitkomst al vaststaat alleen dat de vraag is dmv welk traject. Advies om meer te kijken naar verschillende leerlingen. Kernvraag zou moeten zijn: wat is goed voor de leerlingen. In notitie ligt nadruk op wat is goed voor het stelsel. => notitie versterken als je aandacht besteed aan perspectief leerling.

Mythyschool, kleine vso-afdeling: vso-afd ontstaan omdat er geen passend vervolg was voor mg-leerling. Voor deze groep, uitstroomprofiel dagbesteding moet uitzondering komen. Invlechting zorgt voor problemen. Laat bekostiging het onderwijs volgen ipv andersom. Prima als er voor andere so/vso-scholen gas wordt gegeven. Laat bekostiging voor vso-dagbesteding ook bij SWV-PO

Cluster 2 Van gilsschool: wil persoonlijk graag als cluster 2 bij SWV horen. Jammer dat cluster 2 niet in traject wordt meegenomen. Kans om aantal lln door te laten stromen naar regulier. Vraag: wie heeft cluster 2 vertegenwoordigt (█) => █: in cluster 2 is al snel diagnose nodig om zorg en ondersteuning te kunnen bieden. In cluster 3/4 is vaak meer tijd nodig voor onderzoek naar oorzaak

problemen (kind- gezin- omgevingsfactoren). Dossier cluster 1 en 2 moet opgepakt worden aan andere tafels

Cluster 2: dagbesteding voor klein deel van de populatie. Vooral uitstroomprofielen vervolgonderwijs en arbeidsmarkt. Zitten al veel in gebouw met andere so/vso scholen. Knelpunt: inrichting vaklokalen, bekostiging, bevoegdheden personeel. VSO cl2: van de 13 scholen zijn er steeds meer scholen die vooral onderbouw aanbieden. Inzet op doorstroom naar bovenbouw regulier vo. Voor deze doelgroep vormen taal- en rekentoetsen VO en mbo grote belemmering. In onderbouw vmbo vooral pabo-docenten.

Zmlk-school: kleine so en vso-afdeling. Toename in die lage ontwikkelingslft hebben op soc-emo gebied.. Enorme samenwerking so-vso om leerlingen goed voor te bereiden op uitstroom dagbesteding

Cluster 4: so en vso al in apart gebouw. Voor vso prima ontwikkeling. Zorgen over vermening populatie so en sbo. Kenmerken populatie so verzaagd door passend onderwijs.

Discussie:

Indien 3 scholen in 1 gebouw => Last van handhaving door inspectie: aparte brinnummer – inspectie wil duidelijke scheidingsdeur zien. Verschillende regimes in 1 school: vb kentalisklas binnen Thorbecke Zwolle.

Indruk dat inspectie kritisch let op cluster 2 omdat deze niet in SWV-VO zit.

Leerling moet er niets van merken dat er verschillende financieringsstromen zijn.

Vraag [REDACTED] waarom apart brinnummer? Waarom schrijf je leerling niet gewoon in op een school? (Integratieklas) => reactie: SWV onderzoekt welke ondersteuning leerling nodig heeft. => [REDACTED] veld heeft verzocht om onderscheid te blijven maken tussen regulier en speciaal onderwijs. (te weinig onderlingvertrouwen)

Vraag :moet je voor alle clusters zelfde regelgeving? => bij passend onderwijs is onderscheid clusters juist afgeschaft.

SO/VSO cluster 4 school: knelpunten – so en vso in apart gebouw, voor leerlingen is integratie vso cl4 in regulier vo goede ontwikkeling. Graag zo snel mogelijk. Graag experimenteerstatus.

So/vso uitstroomprofiel vervolgonderwijs: ook graag zo snel mogelijk invlechting. Nu moeite om aan goed gekwalificeerd personeel te komen. Graag zo snel mogelijk schakelen van leerling naar regulier, maar nu is het lastig qua regelgeving. Ik heb meer budget nodig om hoger opgeleid personeel aan te kunnen nemen.

Allemaal op zoek naar kwaliteit van onderwijs voor de leerling.

Opheffen clusters was positief voor leerlingen met gecombineerde problematiek.

Als je onderscheid wil maken tussen cluster 3 zml en uitstroomprofielen vervolgonderwijs en arbeid, is dit onderscheid scherp te maken?

- Scheidslijn maken ouders en scholen: is uitstroomperspectief dagbesteding?
- Aandachtspunt verschil in bevoegdheden docenten
- OCW: veel vso hebben combinatie van dagbesteding en arbeidsmarkt.

- Vraag: hoe snel al onderscheid tussen uitstroomprofielen: moet je niet zo lang mogelijk de mogelijkheid open houden voor arbeidsmarkt/dagbesteding (pas afzwaai eind middenbouw/bovenbouw)
- OCW: kleinere scholen, meerdere uitstroomprofielen. Krijg je het qua schaal georganiseerd als je scholen splitst?
- Lecso: door participatiewet komt er een verschuiving naar meer lln in uitstroomprofiel arbeidsmarkt.

- voor cluster 4 is invlechting handig. Wens: SO en VSO splitsen. Kan nu niet.

Waar zit nu het probleem? Leerling kun je toch inschrijven op regulier VO. Integratieklas, expertise invliegen vanuit cluster 4. Financiering ondersteuning zit bij SWV-VO. Nu is tlv nodig voor financiering vso-ondersteuning. Reactie SWV: Nu geen financieel budget voor zware vso-ondersteuning op een vo-school, maar alleen als leerling naar vso-school gaat.

- ⇒ Elk SWV heeft eigen procedures. Vso-school heeft te maken met verschillende swv.
- ⇒ OCW: Als je kijkt naar onderwijsbehoefte leerling, dan is het toch mogelijk om meer te uniformeren? (ontwikkeling)
- ⇒ swv willen eigen keuzes maken.

Samenvatting door XXXXXXXXXX

- gedifferentieerd kijken
- houd rekening met onderscheid clusters
- biedt ruimte om te experimenteren

Rondvraag/slotronde:

Pleidooi om zo snel mogelijk experimenteerruimte te bieden

Regionale bijeenkomst Ontvlechting te Rotterdam - 4 november 2015

Aanwezig

[REDACTED]	PPO Rotterdam
[REDACTED]	) Auris College Leiden
[REDACTED]	Siméa
[REDACTED]	A. Willeboerschool/VSO De Hoge Brug
[REDACTED]	Tyltyschool SO/VSO EMB
[REDACTED]	ZML De Ark cl. 3 Oud-Beijerland – Middelharnis
[REDACTED]	SWV Koers VO
[REDACTED]	Passer College
[REDACTED]	Mytyschool De Brug
[REDACTED]	St. Mattheusschool
[REDACTED]	Rotterdamcollege
[REDACTED]	Horizon
[REDACTED]	BOOR
[REDACTED]	Horizon
[REDACTED]	Horizon
[REDACTED]	SWV PPO Rotterdam
[REDACTED]	Horizon
[REDACTED]	CNV
[REDACTED]	OCW
[REDACTED]	PO-Raad

-
- Voorstelrondje
  - Inleiding [REDACTED] aan de hand van powerpoint.
  - Refereert aan uitkomst Haarlem: ZML: voor welk probleem is dit de oplossing? Wij hadden geen probleem, dit helpt ons niet echt. Diplomagerichte lijn: liever gisteren dan vandaag.
  - Reacties:
    - Opmerking vanuit SWV - hoe krijg je brede discussie, ook met het reguliere VO? Daar is sprake van een andere mindset. Pleidooi om ook voor/samen met het reguliere VO bijeenkomsten te organiseren (NB. in deze regio is er al veel samenwerking tussen VO en VSO). Pleidooi om vanuit Raden dit voor haar leden te organiseren.
    - Opmerking vanuit St. Mattheusschool: waar hebben we het over als het gaat om passend/speciaal onderwijs?
    - Het ontwikkelingsperspectief voor kinderen is belangrijker dan waar kinderen vandaan komen.
    - Regio's die ermee aan de slag willen (die willen integreren) zouden gefaciliteerd mogen worden.
  - Vraag van [REDACTED]: reageer vanuit eigen praktijk en geef een reactie voor een landelijke aanpak
    - BOOR: probeert een gesprek met speciaal en regulier onderwijs op inhoud te voeren.
    - We moeten niet in de fase van de leuke gesprekken blijven hangen. Kinderen willen gewoon zijn, we zouden ze een plaats in het regulier onderwijs moeten gunnen
    - Is het niet belangrijker dat we cluster 3/4 ontvlechten. De problemen voor cluster 3 zijn van een andere aard en worden wel gezien. Men is nieuwsgierig naar de financiën.
    - HR medewerker: op het niveau van bevoegdheden wordt nu een inhaalslag gemaakt, dat gaat lukken binnen nu en twee jaar, we zitten nog lang niet op de 1e graads.

- Cluster 4 moet ingevoegd worden in het VO. Voorziet hobbels, moeten we niet cluster 3 en 4 ontvlechten, je moet misschien naar een didactisch onderscheid.
- Dilemma bevoegdheden en bekostiging - hoe zit het met kleine locaties (90/100) en vakdocent per uur, is er dan nog wel flexibiliteit voor de inzet van bijvoorbeeld kerndocenten.
- SWV PO: maakt opmerking over SO-SBAO: SO cluster 4 naar SBO-voorziening, daarbij zou de TLV- regeling belemmerend werken.
- SWV: veel betrokkenheid om kinderen op het reguliere onderwijs te krijgen, voorkomen moet worden dat we het momentum verliezen. Er zijn convenanten nodig tussen PABO en SWV om aansluiting tussen opleiding en werkvloer beter te maken (leergangen passend onderwijs). Belemmerende factoren zitten ook tussen sectoren, voorbeeld kind van 7 geen taalontwikkeling, niet zindelijk/ jeugdzorg/onderwijs, illegaal dus geen recht op jeugdzorg.
- Horizon: wat is nu speciaal aan speciaal onderwijs, het gaat erom wat we voor kinderen kunnen doen? Kunnen we dat met de mogelijkheden die passend onderwijs geeft. Als je geïntegreerd onderwijs wilt realiseren, dan zou het woekeren zijn met de beschikbare middelen? Klopt dit ?
- Cluster 2: inzet op mediumarrangementen met AB, in dat geval is het budgettair neutraal te realiseren. Zorg: wij krijgen alleen kinderen die niet in het reguliere VO terecht kunnen, dat leidt tot verdichting van de problematiek. Arbeidsmarkttoeleiding - gemakkelijke overgang.
- ZMLK SOVSO- SO afdeling is in vijf jaar gehalveerd. VSO is heel erg gegroeid; doel is integreren in de samenleving, maar onze leerlingen komen nergens anders binnen, grote diversiteit in leerlingen, in IQ, ontwikkelingsleeftijd, uitstroomperspectief. PRO zit niet op een intensievere samenwerking te wachten. Er is vanuit regulier geen verbinding met deze kinderen. Gedragmatige ingewikkelde kinderen maakt dat ze in het regulier niet aan bod komen. Wat betekent invlechting voor mijn school met 50 leerlingen? (feitelijk twee scholen met één BRINnummer. Hoe moet ik dat organiseren? Bij arbeidsmarkttoeleiding: ander soort onderwijs nodig, moet in leerwerktraject met arbeidsorganisaties zodat een duurzame overgang van onderwijs naar arbeid mogelijk wordt).
- BOOR: ook gemeente niet vergeten
- BOOR: grote schoolbesturen zouden moeten kijken naar wat mogelijk is.
- Tyltyl: heeft te maken met 24 samenwerkingsverbanden, 85% lager dan 35 en 10% 35- 45 en rest 45-55 met een medische stoornis en stoornis in het gedragsrepertoire. Valt ook onder passend onderwijs. Speciaal onderwijs is een containerbegrip, een goede differentiatie is nodig. Voor dagbesteding en onderwijs (bevoegdheden) is de invlechting niet nodig. VMBO/havo groep liever nog morgen. Voor een deel van de doelgroepen is invlechting wel van toegevoegde waarde, namelijk voor diplomagericht werken.
- De Ark, ZML cluster 3, heel groot gebied, 9 samenwerkingsverbanden, 44 SO leerlingen, 65 leerlingen VSO op twee locaties. Bij VSO 53 in dagbesteding, 12 arbeidsmarkt, is hele kwetsbare groep, laag IQ, raakvlakken met SBO en PRO. De school heeft maar beperkte mogelijkheden voor verdere samenwerking. Invlechting helpt niet, we kunnen leerlingen niet meer goed verdelen, moeten nog veel verder reizen dan ze nu doen.
- SWV met 14 gemeenten in de Hoekse waard; onvoldoende capaciteit PRO en VSO-3. In zijn algemeenheid snapt men de posities van leerlingen met ander perspectief dan diplomagericht. Wat moeten de resultaten zijn voor regio's? We moeten het thema samen oppakken, maar misschien niet voor elke doelgroep op dezelfde wijze. Veel lastige vragen, er is geen visie binnen SWV cluster 4: er is een verschil voor

diplomagericht onderwijs en voor de andere uitstroomprofielen. Het gaat om het regulier! Wij willen graag integreren maar de ontvangende partij moet ook willen. Het moet niet bij proeven blijven. Herhaalt de zorg over momentum, daarvan moet gebruik gemaakt worden. Meer druk op het regulier onderwijs; regelgeving nodig.

- Mytyschool: dagbesteding geen noodzaak voor invlechting, voor SO Plus zou het een oplossing kunnen zijn, vmbo en havo al liever vandaag dan morgen. Oproep aan BOOR bestuur: breng regulier VO en diplomagericht onderwijs samen. Cluster 3: tegenstrijdige opvatting over het speciaal onderwijs, cluster 3 is al jaren stabiel (1% leerlingen), we zien wel verzwaring van de doelgroep, meervoudig complexe problematiek, leerlingen komen van ver weg, steeds lager niveau, uitstroom mn dagbesteding, arbeidsmatig is maar voor weinig leerlingen weggelegd.
- Doelgroepen uit elkaar halen.

■ Reactie [REDACTED] OCW:

- Doorontwikkeling passend onderwijs; laat momentum niet voorbij gaan. Staat los van de invlechting. Er zijn veel vormen die wel kunnen waarbij regulier en bijvoorbeeld SBO integreren bij het SBO. Dat kan nu al, door (delen van) het SBO een specifiek profiel te geven en daarvoor specifieke financieringsafspraken te maken. SWV geeft dan extra geld voor de plusleerlingen en maakt afspraken over expertise van SO die in het in SBO gebruikt wordt.
- Wat is speciaal onderwijs? Is een nieuw element? In Haarlem: houd dagbesteding erbuiten. Gehoord dat hier gezegd wordt dat deze doelgroep niet voor niets in het VSO zit (en niet in regulier). Moeten we dagbesteding en arbeidsmarkt apart beschouwen?
- Beeldvorming in het regulier. Besturen van voornamelijk reguliere scholen kunnen daarop aangesproken worden, maar belangrijker dan dat is de vraag, hoe zij vervolgens scholen faciliteren.

■ Nabrand: verlies aan expertise

Regiobijeenkomst invlechting (V)SO te Zwolle, 6 november 2015

aanwezigen: so, vso, so/vso, cluster 3 en 4, regulier PO

Presentatie ■■■:

- Vraag: is het voor SO niet financieel nadelig?
Reactie: geen bezuiniging maar herverdeling
- VSO – vaklokalen lastiger te regelen met gemeenten ivm WEC/WPO.
optie: gebruik maken van vaklokalen regulier VO
- optie invlechting differentiëren, bijv. niet voor uitstroomprofiel dagbesteding, wel voor andere profielen. Nadelen: in dunbevolkte gebieden is knip in VSO lastig te organiseren. Bovendien is voor Iln vaak goed om pas in later stadium definitief profiel te kiezen.
- Vraag: is bekend hoeveel budget extra nodig is voor VSO voor bevoegdheden en minder lesuren WVO. Raden hebben aangekaart dat er extra budget nodig is voor deze operatie.
- ook optie tot fusie SO/SBO

Rondvraag:

wat betekent het voor jouw school? (voor- en nadelen)

schooloverstijgend - maatschappelijk belang

- de Twijn alle 3 uitstroomprofielen:
graag differentiëren: EMB en zml geen voordelen van invlechting. Vervolgonderw is invlechting prima
LVS onderscheid SO en VSO
Doelgroep vso arbeid schuurt aan tegen pro. Bestuurlijke contacten lopen
-
- zorgen over kwaliteit speciaal onderwijs: overstap naar regulier moet je zorgvuldig begeleiden. Indien goede arrangementen in VO mogelijk dan is invlechting prima. SO/VSO hebben vakspecialiteit. Laat die niet verloren gaan. Let op belang van het kind en niet van de school.
- kleine zmlk-school: onderwijskundig kijken naar wat leerling nodig heeft, dan is doorgaande lijn wezenlijk, gesprek tussen so en vso-collega's is van belang. Scheiding is niet wenselijk voor deze groep. Optie SO+?
Voor arbeidsmarkt en vervolgonderwijs is het prima
Voordeel invlechting: makkelijker samenwerking met regulier pro/vmbo, arrangementen samenstellen po-sbo-so.
- fijn dat er open gesprek plaatsvindt over invlechting, mogelijkheid varianten
kleine so/vso-school (geen vervolgonderwijs): knip tussen so en vso levert alleen meer papierwerk op, geen meerwaarde. Graag keuzemogelijkheid voor scholen om wel of niet mee te gaan.
Qua wet- en regelgeving: teveel regels, werken belemmerend om maatwerk te leveren
- Regulier VO incl pro / lid DB SWV-VO:
veel last van wet- en regelgeving. 1 gebouw met meerdere VO-scholen.
Invlechting: ene structuur wordt vervangen door de andere.
Denk vanuit de leerling – maatwerkdiploma's. plaats (vso-)leerling niet in hokjes.
professionalisering reguliere vo-docenten om te leren omgaan met verschillen.
We moeten meedenken over een structuur waar we over paar jaar last van krijgen. Creëer ruimte voor scholen om zelf varianten te ontwikkelen. Verantwoording aan inspectie is prima.

- de Ambelt: grote afdeling vmbo-TL en havo. Met gereedschapskist po goed VO-onderwijs zorgen. Lastig. Groot voorstander van invlechting, arbeidsvoorwaarden VO ook voor VSO-personeel. in kader van passend onderwijs is invlechting VSO goed. Ook intensievere samenwerking regulier vo en vso.
Combinatie stamgroepen (vgl PO) en vaklessen (vgl VO). Lijkt op junior-vakcollege. Overgang PO naar VO is cruciaal.
cao is wel een knelpunt (urennorm docenten; bevoegdheden, bij-/omscholing => zet nu alvast traject in gang
- Regulier PO met sbo: tegen invlechting. Er moet ruimte blijven om lokaal initiatieven te ontwikkelen. SBO-scholen hebben al verbrede instroom (cl3 en cl4 lln). Veel slechte voorbeelden gezien van inclusief onderwijs in buitenland. Hoe kun je goede initiatieven van samenwerking belonen, maar absoluut geen invlechting. Wel pleidooi voor ontschotting
- Obadja, reformatorisch - Cluster 3 so/vo en cluster 4 so/vso:
cluster 4 (vervolgonderwijs, arbeidsmarkt) graag zo snel mogelijk invlechting, waarbij vso de mogelijkheid krijgt om te examineren.
cluster 3: beloningsverschil so en vso-docenten is niet wenselijk en kan ik niet uitleggen.
Uitstroomprofiel arbeidsmarkt samenwerking met mbo en vo, om jongeren betere startkans te geven op arbeidsmarkt. Verbinding is prima. Maar ook doelgroep binnen cluster 3 die massaliteit niet aankan.
bekostiging verschilt: vso bekostigd op gemiddelde ggl en so op ... gll
Advies: vlecht onderwijs en zorg in elkaar. Ga daar ook ontschotten.
- bestuurder cluster 3, pro en sbo-school: ik begrijp vraag vanuit cluster 4. Je hebt gekwalificeerd personeel nodig. Invlechting prima
cluster 3 met voornamelijk dagbesteding: praktisch probleem leerlingenvervoer so en vso in 1 busje, andere lestijden zijn lastig. Biedt lokaal ruimte.
- directeur cluster 3 sovso. 20% arbeidsmarktgericht, 80% dagbesteding. Voor uitstroomprofiel vervolgonderwijs is invlechting prima. Als je leerling centraal stelt, dan is er geen meerwaarde van invlechting. Leerlingen in grijze gebied – onderlinge afstemming met regulier vo (pro) loopt al goed.
- belangrijkste: maak arrangementen mogelijk, zorg voor goede samenwerking zorg-onderwijs.
- regio kampen: goede samenwerking po-sbo-so, samen verantwoordelijkheid voor alle leerlingen in de regio. Scheidslijn van po naar vo => scheidslijn so naar vso is logisch. Zorg voor goede doorlopende leerlijnen. Leg de verantwoordelijkheid bij de regio om het samen op te lossen in plaats van ene wetgeving vervangen door volgende. Geef ruimte aan de regio
denk niet vanuit structuren, maar vanuit de leerling
■: steunend stelsel nodig en geen belemmerend stelsel.
- Vraag: wordt geluid ouders meegenomen?
■: ouders pleiten vaak voor zo gewoon mogelijk. Laat expertise die nodig is wel van hoge kwaliteit, op andere manier organiseren (bijv. kentalis-klas (cl2) in regulier vo)

Samenvatting: 3 scenario's

- biedt regio de mogelijkheid voor opting out om eigen initiatieven te ontplooiën. Let op doorgaande leerlijnen.
- geen invlechting nodig, want er is al samenwerking mogelijk
- wec in huidige vorm is te breed geworden. Ga terug naar de kern – emb, zmlk (dagbesteding, geen diploma). Plaats vervolgonderwijs onder WVO

Voorstel: 3 scenario's verder uitwerken in werkgroepen met deelnemers uit scholen

Ambelt: scenario 3 is mooie oefening om uit te proberen:

- kleinere vso-afdelingen in de regio – leerlingen in schrijven in vo-school, personeel in dienst van vo-school. Interessant om te kijken als de WEC wordt afgeschaft voor de diplomagerichte stroom en kijken welke arrangementen mogelijk zijn.
- Prima om nauw samen te werken met vso arbeidsmarkt, pro, gemeenten, arbeidsmarkt
- Kleinere groep (zmlk/mg) heeft specialistisch onderwijs nodig.

Aandachtspunt: luister ook naar regulier PO en VO

OCW: over welke belemmeringen hebben jullie het mbt wet- en regelgeving?

- reactie van een school – meer ruimte nodig voor experimenten om maatwerk te kunnen bieden
- knelpunt: scholing docenten pas nadat er wetgeving is.

Verevening vso levert in aantal regio's grote problemen op.

Vervolg invlechting so/vso

In de bestuursakkoorden die de PO-Raad en de VO-raad in 2014 met het Ministerie van OCW hebben gesloten, is de ontvlechting (hierna: invlechting) van het (voortgezet) speciaal onderwijs ((v)so) aangekondigd.¹ De invlechting heeft tot doel om de beweging richting meer maatwerk binnen de onderwijsondersteuning, die met passend onderwijs in gang is gezet, verder te stimuleren en daarmee meer aan te sluiten bij de al bestaande indeling in leeftijdscategorieën in de samenwerkingsverbanden primair en voortgezet onderwijs. Daarnaast beoogt de invlechting barrières weg te nemen waar scholen en samenwerkingsverbanden tegenaan lopen bij het bieden van een passend onderwijsprogramma voor alle leerlingen.

Regiobijeenkomsten: (v)so in ontwikkeling

De sectororganisaties², de vakbonden en OCW hebben het afgelopen jaar verder uitgewerkt hoe de invlechting er uit zou kunnen zien: het so dichtbij het reguliere primair onderwijs georganiseerd en het vso dichtbij het reguliere voortgezet onderwijs. Daarover is in verschillende regiobijeenkomsten (twee rondes van 5 á 6 bijeenkomsten) gesproken met scholen en samenwerkingsverbanden. Hieruit kwam naar voren dat (v)so-scholen en samenwerkingsverbanden druk bezig zijn met de doorontwikkeling van passend onderwijs. Op veel plekken ontstaan hierdoor al nieuwe samenwerkingsinitiatieven tussen regulier en speciaal onderwijs. Tegelijkertijd bestaan er grote verschillen tussen regio's en (v)so-scholen onderling in de wijze waarop zij aankijken tegen de kansen en risico's van de invlechting. Een deel van de (v)so-scholen zou liever vandaag dan morgen invlechten in het reguliere primair of voortgezet onderwijs. Andere pleitten voor meer tijd, dan wel voor uitzondering van de invlechting.

Vervolg: aansluiten bij de ontwikkelingen in het veld

Kern van de aanpak van de sectororganisaties, vakbonden en OCW voor de komende periode is om de ontwikkelingen die wij in het veld zien te ondersteunen, te beschrijven en te verspreiden. De wetswijziging zal daar op aansluiten. Concreet betekent dit dat we scholen en samenwerkingsverbanden willen ondersteunen die bezig zijn of aan de slag willen met de samenwerking tussen regulier onderwijs, speciaal basisonderwijs en/of speciaal onderwijs en tussen regulier voortgezet onderwijs en voortgezet speciaal onderwijs. Daarbij kijken we naar de huidige mogelijkheden, knelpunten en mogelijke oplossingen. Door deze goed te beschrijven en actief te verspreiden, kunnen ook andere scholen en samenwerkingsverbanden hiermee hun voordeel doen. Daarnaast gaan we in overleg met scholen over de risico's die zij zien en de wijze waarop die kunnen worden tegengegaan. Op basis van de uitwerkingen in de praktijk zal vervolgens een wetsvoorstel worden opgesteld dat aansluit bij die praktijk. Met andere woorden: er wordt voortgegaan op het ingezette traject van de invlechting, zij het via een meer praktische, inhoudelijke route.

Meld u aan!

Bent u in uw regio bezig met verdergaande samenwerking tussen regulier en (voortgezet) speciaal onderwijs? Dan gaan wij graag met u in gesprek over de huidige (on)mogelijkheden voor verdere samenwerking. Daartoe wordt op dinsdagmiddag 15 maart in Utrecht een werksessie georganiseerd. U kunt zich hier tot 19 februari voor aanmelden bij de projectleiders implementatie passend onderwijs Dick Rasenberg (primair onderwijs) en Hermien Jacobs (voortgezet onderwijs). Bij specifieke vragen over de positie van het (v)so kunt u ook terecht bij de projectleider (v)so in de transities Erik Dannenberg.

¹ Een aantal scholen heeft voorgesteld om te spreken van invlechting in plaats van ontvlechting. Dat sluit beter aan bij het doel van het traject om tot betere samenwerking te komen tussen regulier en speciaal onderwijs. Deze naamsverandering is daarom overgenomen.

² PO-Raad, inclusief Lecso (de vereniging voor het (v)so binnen de samenwerkingsverbanden), VO-raad, Siméa (vereniging voor (v)so voor auditief en/of communicatief beperkte leerlingen) en VIVIS (vereniging voor (v)so voor visueel beperkte leerlingen).

27

Verslag voorbereidingsgroep ontvlechting so/vso 15 oktober 2014

Aanwezig: [REDACTED]

1. Opening en mededelingen

De wens wordt uitgesproken dat [REDACTED] bij de volgende bijeenkomst van de voorbereidingsgroep aanwezig is. Zijn agenda zal leidend zijn bij de planning van het volgende overleg.

2. Verslag bijeenkomst 8 oktober 2014

Het genoemde onderzoek van Centerdata is niet gestart.

3. Leden beleidsgroep

Voor de beleidsgroep zullen de leden van de eerdere werkgroep ontvlechting worden gevraagd, aangevuld met twee directeuren van samenwerkingsverbanden (het liefst po en vo in één) en twee schooldirecteuren (cluster 3 en 4).

De PO- en VO-Raad vragen intern akkoord op de samenstelling van de groep.

[REDACTED] benadert de oude werkgroepleden en de schooldirecteuren.

[REDACTED] benadert een directeur van een samenwerkingsverband po/vo.

Jessica heeft de vraag reeds bij het platform uitgezet.

4. Werkwijze

Het aangeleverde concept wordt besproken. De secretariaten voor de verschillende overleggen worden als volgt verdeeld:

- Secretariaat stuurgroep: LECSO
- Secretariaat bestuurlijk overleg: PO-Raad (voorbereiding in impulsgroep)
- Secretariaat beleidsgroep: VO-Raad
- Secretariaat voorbereidingsgroep: OCW

Uiteraard dient dit in goede samenhang te gebeuren.

In de werkwijze zal aandacht worden besteed aan de communicatie. Idee is in de voortgangsrapportage van november de eerste richting aan te geven. Op basis hiervan kan vervolgens breder gecommuniceerd worden. Verder wordt gedacht aan informatiebijeenkomsten. De PO- en VO-Raad leveren de data van hun alv's aan.

5. Inventarisatie aanvullend onderzoek

Gezamenlijk wordt besproken welke gegevens nog nodig zijn en hoe deze het best kunnen worden verkregen.

OCW levert een overzicht van het aantal leerlingen per uitstroomprofiel. Op basis van het uitstroomprofiel dagbesteding kan worden gekeken naar de groep ernstig meervoudig beperkte leerlingen (een deel van de leerlingen in dit uitstroomprofiel zijn emb'er). Er wordt gekeken of er ook een overzicht van het aantal vestigingen praktijkonderwijs aan toe kan worden gevoegd.

Vanuit LECSO wordt een notitie verzorgd over de specifieke ondersteuningsvragen van ernstig meervoudig beperkte leerlingen en wat de school nodig heeft om dit te kunnen bieden.

[REDACTED] vraagt [REDACTED] om een actualisatie van het cao-overzicht (verschillen po/vo).

OCW verzorgt een overzicht van de huidige regelgeving omtrent stichting en opheffing, de fusietoets en het aantal fusies dat reeds is aangemeld.

Op een later moment wordt de samenhang met onderstaande thema's in beeld gebracht:

- Leerlingenstromen cluster 1 en 2 (inclusief esm)
- Epilepsie
- Leerlingendaling
- Inspectiekader en uitvoering

Verslag voorbereidingsgroep ontvlechting so/vso 8 oktober 2014

Aanwezig: [REDACTED]

1. Aanleiding en doel bijeenkomst

In de sectorakkoorden 2014 is afgesproken dat de raden en OCW dit najaar starten met de verdere uitwerking van de ontvlechting so/vso. In de voorbereidingsgroep wordt de besluitvorming hierover voorbereid. Daarbij wordt verder gegaan met het materiaal dat eerdere werkgroepen hebben opgeleverd. [REDACTED] stuurt een dossier rond. Gekeken moet worden wat hierin nog ontbreekt en nodig is voor het vervolgtraject.

2. Inventarisatie beelden en doel ontvlechting

Lecso: de afspraken in de sectorakkoorden betreffen zowel de voorbereiding van de wetswijziging als het oplossen van de genoemde knelpunten. De mogelijkheden om gefaseerd/gedifferentieerd te ontvlechten moeten worden gezien. Daarvoor is meer informatie nodig over onder meer fte's, salariering en leerlingenstromen in het (v)so. OCW checkt de stand van zaken rondom het onderzoek door Centerdata.

PO-Raad: er moet worden aangesloten bij de ontwikkelingen in het land.

VO-Raad: de signalen en ervaringen van de projectleider (v)so moeten bij de verdere uitwerking worden meegenomen. De VO-Raad zou de ontvlechting al in 2018 gereed willen hebben. Daarbij is een themagewijze aanpak en voldoende raadpleging van de achterban gewenst.

OCW: er bestaan verschillende beelden bij de ontvlechting. In deze voorbereidingsgroep moet helder worden hoe we de ontvlechting voor ons zien. Daarbij geldt het huidige financiële kader als uitgangspunt.

3. Proces

Op basis van bovenstaande wordt besloten om met de voorbereidingsgroep de verschillende thema's uit te werken. OCW doet een voorstel voor een planning.

De uitgewerkte thema's worden voorgelegd aan een beleidsgroep van directeurs en bestuurders die samenwerkingsverbanden, regulier onderwijs, (v)so (cluster 3 en 4), kleine scholen en lwoo/pro-scholen vertegenwoordigen. Iedereen levert zo spoedig mogelijk een voorstel voor leden van de beleidsgroep aan. De uiteindelijke samenstelling wordt in de volgende werkgroep besproken.

Om input van ouders en de vakbonden te krijgen, worden de voorstellen vervolgens besproken in het bestuurlijk overleg passend onderwijs.

De stuurgroep so/vso is verantwoordelijk voor de uiteindelijke besluitvorming.

4. Vervolgafspraken

De volgende bijeenkomst vindt plaats op woensdag 15 oktober van 9.00-10.30 uur. Hierin zal het plan van aanpak worden besproken. Agendapunten en stukken kunnen uiterlijk maandag worden aangeleverd.

Daarna zal de voorbereidingsgroep tweewekelijks op bovenstaand tijdstip bij elkaar komen.

Werkwijze ontvlechting speciaal en voortgezet speciaal onderwijs

1. Inleiding

In de bestuursakkoorden voor het primair en voortgezet onderwijs 2014 is de ontvlechting van het speciaal en voortgezet speciaal onderwijs aangekondigd:

Bestuursakkoord primair onderwijs, pagina 23:

"Het (voortgezet) speciaal onderwijs ((v)so) heeft zich de laatste decennia steeds meer ontwikkeld. Net als het regulier onderwijs heeft ook het (v)so kerndoelen en toetsen. Daarmee zijn de inhoudelijke verschillen tussen het (v)so en het regulier onderwijs steeds kleiner geworden. In de Wet kwaliteit (v)so is deze ontwikkeling juridisch vastgelegd. Deze wet stelt nieuwe eisen aan het (v)so. Het vso biedt nu ook diplomagericht onderwijs. Dat heeft gevolgen voor de bevoegdheidseisen die aan leraren in de bovenbouw van het havo/vwo worden gesteld. De zogenaamde so/vso-scholen maken voor hun leerlingen in toenemende mate verschil tussen so en vso. De invoering van passend onderwijs brengt een formele scheiding aan tussen po/so en vo/vso, via de inrichting van nieuwe samenwerkingsverbanden en door de nieuwe financiering.

Deze ontwikkelingen en de eerder hierover gemaakte afspraken in de bestuursakkoorden zijn aanleiding voor OCW om een wetstraject op te starten gericht op ontvlechting van het so en het vso. De vormgeving van deze ontvlechting vergt nadere doordenking en uitwerking. Aandachtspunten hierbij zijn bijvoorbeeld de positie van ernstig meervoudig beperkte kinderen, de huisvesting, benodigde vaklokalen binnen het vso en de arbeidsvoorwaarden van docenten. Dit najaar starten OCW, de PO-Raad en de VO-raad de uitwerking van de ontvlechting, waarbij ook oplossingen geformuleerd worden voor de genoemde aandachtspunten.

Enkele vso-scholen bieden nu al onderwijs aan waarvoor eerstegraads bevoegde leraren moeten worden ingezet. Vooruitlopend op de ontvlechting kunnen besturen leraren die aan deze bevoegdheidseisen voldoen een salaris bieden dat aansluit op de salariering die in het reguliere voortgezet onderwijs geldt. De extra kosten hiervan kunnen gedekt worden uit de middelen die vanuit het Herfstakkoord zijn toegevoegd aan de lumpsum.

De PO-Raad en OCW maken de volgende afspraken:

- OCW start een wetstraject gericht op de ontvlechting van het so en het vso.
- Dit najaar starten OCW, de PO-Raad en de VO-Raad de uitwerking van de ontvlechting waarbij ook oplossingen geformuleerd worden voor de genoemde aandachtspunten"

Bestuursakkoord voortgezet onderwijs, pagina 14:

- OCW ontvlecht – zo spoedig mogelijk – het speciaal onderwijs en het voortgezet speciaal onderwijs.

Hieronder treft u een voorstel voor een werkwijze voor de verdere uitwerking van de ontvlechting aan.

2. Werkwijze

De gezamenlijke *voorbereidingsgroep* van beleidsmedewerkers van de PO-Raad, LECSO, VO-Raad en OCW bereidt de start van het wetstraject voor en formuleert oplossingen voor de genoemde aandachtspunten:

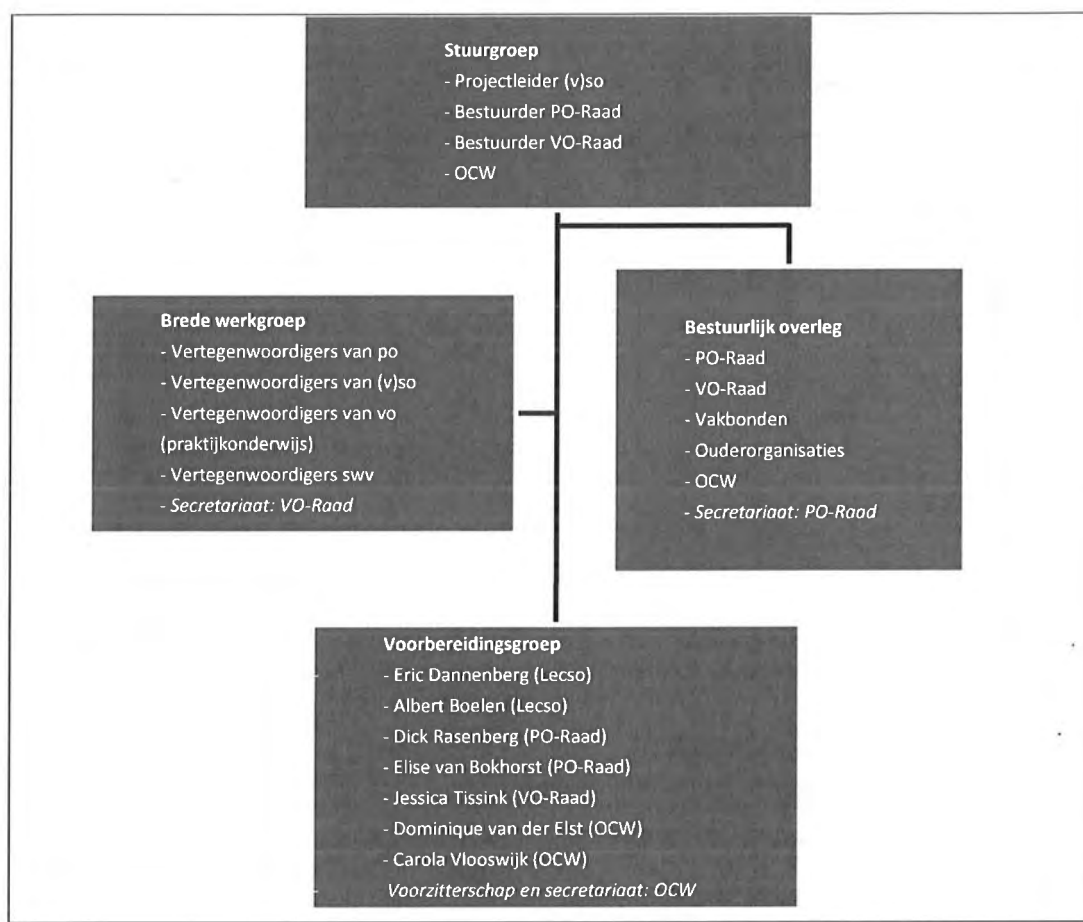
- Positie van ernstig meervoudig beperkte kinderen
- Huisvesting en vaklokalen binnen het vso
- Arbeidsvoorwaarden van docenten

Overige onderwerpen die gezien de huidige verschillen in de regelgeving moeten worden uitgewerkt zijn:

- Bekostiging
- Onderwijsinhoud
- Stichting/opheffing
- Positie cluster 1 en 2
- Epilepsiescholen

Uitgangspunt is dat de ontvlechting binnen het huidige financiële kader plaatsvindt.

De voorbereidingsgroep bespreekt zijn voorstellen met een *beleidsgroep* van vertegenwoordigers uit de verschillende sectoren (po-scholen, vo-scholen, (v)so-scholen en samenwerkingsverbanden) en staat onder leiding van een *stuurgroep* van de bestuurders van de betrokken organisaties. Verder vindt afstemming met de overige partijen plaats in het *bestaande bestuurlijk overleg passend onderwijs* (raden, vakbonden en ouderorganisaties).

3. Planning najaar 2014

Onderstaande planning is indicatief en zal worden aangepast als de ontwikkelingen daarom vragen.

Wanneer	Wat	Wie
15 oktober 2014	Bespreking in voorbereidingsgroep: • Werkwijze • Inventarisatie nader onderzoek	Voorbereidingsgroep
29 oktober 2014	Bespreking in voorbereidingsgroep: • Leerlingenstromen (aantallen leerlingen per school, aantallen leerlingen per uitstroomprofiel) • Stichting/opheffing/fusie • Plan van aanpak (inclusief probleemanalyse, afbakening, fasering/verdere planning)	Voorbereidingsgroep

31 oktober 2014, 9.00-10.30 uur	Bespreking in stuurgroep: • Plan van aanpak • Tekst voortgangsrapportage passend onderwijs	Stuurgroep
Begin november 2014	Bespreking in beleidsgroep: • Plan van aanpak • Beelden en doel ontvlechting	Beleidsgroep
11 november 2014	Bespreking in bestuurlijk overleg: • Plan van aanpak • Tekst voortgangsrapportage passend onderwijs	Bestuurlijk overleg
12 november 2014	Bespreking in voorbereidingsgroep: • Uitkomsten beleidsgroep, stuurgroep en bestuurlijk overleg • Positie ernstig meervoudig beperkte kinderen, cluster 1/2, epilepsiescholen	Vorbereidingsgroep
26 november 2014	Bespreking in voorbereidingsgroep: • Eerste resultaten aanvullend onderzoek	Vorbereidingsgroep
Eind november	Eerste resultaten in voortgangsrapportage passend onderwijs naar TK	OCW
10 december 2014	Bespreking in voorbereidingsgroep: • Voorstel voor oplossingen genoemde knelpunten	Vorbereidingsgroep
18 december 2014 (onder voorbehoud)	Bespreking in stuurgroep: • Stand van zaken	Stuurgroep
14 januari 2014	Bespreking in voorbereidingsgroep: • Voorstel voor ontvlechting	Vorbereidingsgroep
Januari 2015	Bespreking in brede werkgroep: • Voorstel voor oplossingen genoemde knelpunten • Voorstel voor ontvlechting	Brede werkgroep
9 februari 2015, 15.00-16.30 uur	Bespreking in stuurgroep: • Voorstel voor oplossingen genoemde knelpunten • Voorstel voor ontvlechting	Stuurgroep
19 februari 2015	Bespreking in bestuurlijk overleg: • Voorstel voor oplossingen genoemde knelpunten • Voorstel voor ontvlechting	Bestuurlijk overleg

4. Planning vervolg: 2015-2020

Wanneer	Wat	Wie
Voorjaar 2015	Startnota wetgeving	OCW
Zomer 2015- voorjaar 2016 (+/- 9 maanden)	Uitwerking wetgeving	Vorbereidingsgroep
April/mei 2016 (2 maanden)	Uitvoeringstoets DUO en Internetconsultatie	DUO en OCW
Juni 2016 (0,5 maand)	Verwerken uitvoeringstoets/internetconsultatie	Vorbereidingsgroep
Zomer 2016 (2 maanden)	Eventueel Onderwijsraad/College Bescherming Persoonsgegevens	Onderwijsraad en CBP
Najaar 2016 (1 maand)	Interdepartementale afstemming CWIZO, RWIZO en MR	OCW
Najaar 2016- voorjaar 2017 (3 maanden)	Raad van State	RvS en OCW
Voorjaar 2017 (1 maand)	Nader rapport	RvS en OCW
Voorjaar 2017 (0,5 maand)	Aanbieding aan Koning en indiening bij de Tweede Kamer	OCW
Voorjaar 2017- Najaar 2017 (6 maanden)	Behandeling Tweede Kamer	TK en OCW
Voorjaar 2018 (6 maanden)	Behandeling Eerste Kamer	EK en OCW
Najaar 2018 (1 maand)	Administratieve afhandeling	OCW
Najaar 2018 (0,5 maand)	Plaatsing in Staatscourant	OCW
Najaar 2018 (2 maanden)	Vaste verandermomenten (VVM)	OCW
1 januari/ 1 augustus 2020	Inwerkingtreding wet	

Bestuursakkoord po 2014

Het (voortgezet) speciaal onderwijs ((v)so) heeft zich de laatste decennia steeds meer ontwikkeld. Net als het regulier onderwijs heeft ook het (v)so kerndoelen en toetsen. Daarmee zijn de inhoudelijke verschillen tussen het (v)so en het regulier onderwijs steeds kleiner geworden. In de Wet kwaliteit (v)so is deze ontwikkeling juridisch vastgelegd. Deze wet stelt nieuwe eisen aan het (v)so. Het vso biedt nu ook diplomagericht onderwijs. Dat heeft gevolgen voor de bevoegdheidseisen die aan leraren in de bovenbouw van het havo/vwo worden gesteld. De zogenaamde so/vso-scholen maken voor hun leerlingen in toenemende mate verschil tussen so en vso. De invoering van passend onderwijs brengt een formele scheiding aan tussen po/so en vo/vso, via de inrichting van nieuwe samenwerkingsverbanden en door de nieuwe financiering.

Deze ontwikkelingen en de eerder hierover gemaakte afspraken in de bestuursakkoorden zijn aanleiding voor OCW om een wetstraject op te starten gericht op ontvlechting van het so en het vso. De vormgeving van deze ontvlechting vergt nadere doordenking en uitwerking. Aandachtspunten hierbij zijn bijvoorbeeld de positie van ernstig meervoudig beperkte kinderen, de huisvesting, benodigde vaklokalen binnen het vso en de arbeidsvoorwaarden van docenten. Dit najaar starten OCW, de PO-Raad en de VO-raad de uitwerking van de ontvlechting, waarbij ook oplossingen geformuleerd worden voor de genoemde aandachtspunten.

Enkele vso-scholen bieden nu al onderwijs aan waarvoor eerstegraads bevoegde leraren moeten worden ingezet. Vooruitlopend op de ontvlechting kunnen besturen leraren die aan deze bevoegdheidseisen voldoen een salaris bieden dat aansluit op de salariering die in het reguliere voortgezet onderwijs geldt. De extra kosten hiervan kunnen gedekt worden uit de middelen die vanuit het Herfstakkoord zijn toegevoegd aan de lumpsum.

De PO-Raad en OCW maken de volgende afspraken:

- OCW start een wetstraject gericht op de ontvlechting van het so en het vso.
- Dit najaar starten OCW, de PO-Raad en de VO-Raad de uitwerking van de ontvlechting waarbij ook oplossingen geformuleerd worden voor de genoemde aandachtspunten.

Bestuursakkoord vo 2014

Goed onderwijs bereidt leerlingen voor op het vervolgonderwijs, de arbeidsmarkt en de samenleving. Om daadwerkelijk te kunnen anticiperen op de uitdagingen van de toekomst gaat de sector meer werk maken van de samenwerking met belangrijke partners. Het voortgezet onderwijs is een strategische schakel in de leerloopbaan van jongeren en daarom hebben de scholen een belangrijke netwerkfunctie in lokale en regionale gemeenschappen. Samenwerking is daarnaast noodzakelijk voor scholen die te maken hebben met teruglopende leerlingaantallen.

Het voortgezet onderwijs gaat zich meer met lokale en regionale organisaties verbinden en zet in op intensivering en verbreding van de samenwerking met:

- collega-scholen in de regio (vo en vervolgonderwijs), gericht op het in stand houden van een toegankelijk, breed en gevarieerd onderwijsaanbod in de regio;
- collega-scholen en het voortgezet speciaal onderwijs, gericht op het gezamenlijk vorm en inhoud geven aan passend onderwijs en het realiseren van een thuisnabij onderwijsaanbod zo nodig in samenwerking met gemeenten, jeugdhulp en zorgpartners;
- het toeleverend onderwijs en het vervolgonderwijs, gericht op goede doorlopende leerlijnen;
- de lerarenopleidingen op landelijk en regionaal niveau, gericht op een betere kwaliteit van (de opleiding, begeleiding en professionele ontwikkeling van) startende en zittende leraren;
- het bedrijfsleven, gericht op het verrijken van het onderwijs met de beroepspraktijk
- wetenschaps- en onderzoeksinstituten, gericht op het versterken van de relatie tussen onderwijs en onderzoek;
- organisaties op het gebied van welzijn, cultuur, sport e.d., gericht op de brede ontwikkeling van leerlingen.

De sector laat het leerling- en sectorbelang daarbij prevaleren boven het instellingsbelang. Daarvoor heeft de sector de ruimte nodig om diverse vormen van samenwerking aan te gaan en oplossingen te realiseren. Ruimte voor en flexiblere vormen van samenwerking tussen VO-scholen onderling, samenwerking in de samenwerkingsverbanden passend onderwijs en samenwerking tussen VO-scholen met ketenpartners en bedrijfsleven. De samenwerking wordt op dit moment naar de mening van besturen en scholen op een aantal manieren belemmerd: afzonderlijke wet- en regelgeving van de onderwijssectoren, afzonderlijke cao's, verschillende bekostigingssystematiek, ontbrekende mogelijkheden voor btw-vrijstelling, belemmeringen als de fusietoets en de wet op de samenwerkingsscholen zetten de noodzakelijke en gewenste samenwerking in een aantal gevallen onder druk. Tegelijkertijd is het verbeteren van samenwerking en het benutten van mogelijkheden daartoe ook een belangrijke opgave en opdracht voor bestuurders.

Kwaliteitsafspraken

- OCW komt in de zogenaamde krimpbrief binnenkort met een aantal maatregelen voor meer ruimte voor samenwerking in en tussen onderwijssectoren. De aard en omvang van krimp is continu aan verandering onderhevig. Daarom zullen OCW en VO-raad de komende jaren alert blijven op nieuwe

ontwikkelingen en knelpunten. Indien noodzakelijk zal OCW op basis van de dan resterende knelpunten scholen wettelijke experimenteerruimte bieden. Hierbij zal tevens worden vastgelegd hoe lang de ontheffing duurt en wanneer evaluatie plaatsvindt. Op basis van de evaluatie zal in overleg met de VO-raad OCW beslissen over al dan niet 'definitief' aanpassen van de regelgeving.

- VO-besturen zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor de instandhouding van een gevarieerd en thuisnabij onderwijsaanbod in de regio. Hiertoe maken ze met elkaar en met andere relevante ketenpartners afspraken.
- De VO-scholen geven adequaat invulling aan hun zorgplicht en zorgen voor een passend en tijdig ondersteuningsaanbod voor leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben. Geen kind zit langer dan 3 maanden thuis zonder een passend onderwijsaanbod of een maatwerkafpraak met de leerplichtambtenaar, tenzij het is vrijgesteld van de leerplicht (zie ook de kwaliteitsafpraak over de objectivering van het beoordelingskader passend onderwijs bij ambitie 7).
- OCW ontvlecht – zo spoedig mogelijk – het speciaal onderwijs en het voortgezet speciaal onderwijs.
- VO-scholen maken met collega-scholen, het toeleverend onderwijs en het vervolgonderwijs in de regio afspraken over de voorbereiding, overdracht en instroom van leerlingen. VO-scholen dragen daarbij zorg voor een warme overdracht van kwetsbare leerlingen naar het vervolgonderwijs. Dit zijn in ieder geval de leerlingen met een LWOO-indicatie, leerlingen die tot een risicogroep van VSV behoren en leerlingen die zijn geïndiceerd voor een vorm van passend onderwijs.
- OCW onderzoekt op welke wijze sector-overstijgende maatwerkarrangementen gefinancierd kunnen worden, zoals VAVO of een jaar extra vmbo om hoger in te stromen in het mbo.

Verslag voorbereidingsgroep ontvlechting so/vso 27 oktober 2014

Aanwezig: [REDACTED]

1. Opening en mededelingen

In het tijdschrift van de AOB zal een artikel over de ontvlechting worden gepubliceerd. [REDACTED] heeft daar een bijdrage aan geleverd.

2. Verslag bijeenkomst voorbereidingsgroep 27 oktober 2014

In 2015 vinden de algemene ledenvergaderingen plaats op de volgende data:

PO-Raad

11 juni 2015

26 november 2015

VO-raad

4 juni 2015

Op 2 december vindt weer een bijeenkomst met de Commissie Fusietoets plaats. De raden leveren voorafgaand aan het volgende overleg de signalen aan waaruit blijkt dat de fusietoets belemmerend werkt voor fusie tussen (v)so-scholen.

3. Terugkoppeling stuurgroep 31 oktober 2014

[REDACTED] heeft in de bijeenkomst van de stuurgroep zijn eerste bevindingen gepresenteerd. Hij noemde onder andere de volgende aandachtspunten:

- De samenwerking tussen onderwijs en zorg (integrale aanpak binnen het gezin en samenwerking tussen de inspecties)
- De samenwerking tussen vso en mbo/bedrijven.
- De aansluiting van uitstroomprofielen op het gemeentelijk beleid t.a.v. participatie/arbeidsmarkt.
- Er bestaat breed draagvlak voor de ontvlechting.

Over het plan van aanpak ontvlechting zijn binnen het bestuurlijk overleg de volgende opmerkingen gemaakt:

- Het draagvlak voor de ontvlechting kan ook gebaseerd zijn op de gedachte dat er extra middelen beschikbaar komen voor personeel en huisvesting.
- Het uitgangspunt dat de ontvlechting budgetneutraal moet worden vormgegeven wordt te beperkt bevonden.
- Er moet snel inzicht komen in de kosten van het gelijkstellen van de lonen voor personeel in het vso/uitstroomprofiel vervolgonderwijs en personeel in het voortgezet onderwijs.
- Er moet sprake zijn van een zorgvuldig proces.

4. Plan van aanpak

De inleiding is aangepast en wordt akkoord bevonden door de voorbereidingsgroep.

Waar in het plan van aanpak wordt gesproken over *docenten* wordt dat gewijzigd in *onderwijspersoneel*.

5. Afstemming met externe partijen

- Aan de AOB wordt voorgesteld dat zij bij de voorbereidingsgroep kunnen aansluiten als de agenda daar aanleiding toe geeft. Ook in de impulsgroep wordt de ontvlechting besproken.
- [REDACTED] zal niet deelnemen aan de beleidsgroep.
- Het praktijkonderwijs lijkt binnen de beleidsgroep voldoende te zijn vertegenwoordigd.
- De raden leveren de namen van de vertegenwoordigers van samenwerkingsverbanden aan voor de beleidsgroep.
- De VO-raad plant de eerste bijeenkomst van de beleidsgroep in.

6. Onderwijs aan ernstig meervoudig beperkte leerlingen

Lecso heeft een notitie over de ondersteuningsbehoeften van leerlingen met een ernstige meervoudige beperking aangeleverd. Deze wordt besproken.

Binnen de doelgroep emb worden de volgende groepen kinderen onderscheiden:

- A. *een laag ontwikkelingsperspectief ten gevolge van een ernstige verstandelijke beperking (IQ < 35), vaak met moeilijk te 'lezen' gedrag en ernstige senso-motorische problematiek (zoals ontbreken van spraak, bijna niet kunnen zitten/staan), of*
- B. *een matig tot lichte verstandelijke beperking (IQ tussen 35 en 70) en een grote zorgvraag ten gevolge van ernstige en complexe lichamelijke beperkingen, of*
- C. *een matig tot lichte verstandelijke beperking (IQ tussen 35 en 70) in combinatie met moeilijk te reguleren gedragsproblematiek als gevolg van ernstige psychiatrische stoornissen.*

Deze verschillende categorieën leerlingen vragen om verschillende ondersteuning. Daarbij kan categorie A goed als aparte groep worden onderscheiden, de andere twee categorieën zijn minder goed af te bakenen.

Voor categorie A lijkt geen eerstegraadsbevoegdheid nodig te zijn (gaat vooral om sociaal-emotionele ondersteuning; onderwijszorgarrangementen spelen bij deze groep een grote rol (veelal Wlz)). Voorstel is daarom om deze groep uit te zonderen van de ontvlechting. Vraag is dan nog of deze groep in de WPO moet worden ondergebracht of dat er iets anders voor deze groep georganiseerd moet worden.

Binnen de categorieën B en C is sprake van een grote variatie, zowel in onderwijsondersteunings- als zorgbehoefte (veelal gemeente en zorgverzekeringswet). Leerlingen uit deze categorieën kunnen ook in verschillende uitstroomprofielen zitten. Wat zij nodig hebben wordt opgenomen in het ontwikkelingsperspectief. Er is onvoldoende reden om voor deze leerlingen een uitzondering op de ontvlechting te maken. Wel kan worden gekeken welke bevoegdheden docenten nodig hebben om aan deze leerlingen les te geven.

Kortom:

- Voor emb-categorie A vindt geen ontvlechting plaats.
- Voor uitstroomprofiel vervolgonderwijs moet ontvlechting zsm mogelijk zijn.
- Voor alle overige categorieën moet bij de ontvlechting goed worden gekeken wat voor deze leerlingen en hun scholen nodig is (o.a. welke eisen er aan de bevoegdheden van docenten worden gesteld).

OCW brengt de bevoegdheidseisen van personeel in het praktijkonderwijs in kaart (o.a. de werkmeesters) en van docenten in de uitstroomprofielen dagbesteding en arbeidsmarkt.

N.B. voorstel is om het thema onderwijspersoneel te bespreken in de voorbereidingsgroep van 12 december. Hopelijk is er dan een vergelijking van de cao's in primair en voortgezet onderwijs beschikbaar. De AOB zal voor deze bijeenkomst worden uitgenodigd.

7. W.v.t.t.k.

De leden van de voorbereidingsgroep geven aan veel waarde te hechten aan de aanwezigheid van

■■■■■■■■■■.

Effecten van splitsen bekostiging (v)so op basis van 1-10-2013

Als sovso-scholen gesplitst worden in losse so-scholen en losse vso-scholen en er geen fusies plaatsvinden, zullen er meer vaste voeten gefinancierd moeten worden. Bij een budgetneutrale invoering betekent dit dat het bedrag per school daalt. Dit heeft herverdeeleeffecten tot gevolg:

Herverdeelcat.	Aantal scholen				Totale bekostiging	Herverdeel bedrag	Gemiddeld effect
	SO	SOVSO	VSO	Totaal			
-14,50%	1			1	225.487	-32.203	-32.203
-6,00%	1			1	820.888	-51.303	-51.303
-5,50%	1			1	602.324	-33.249	-33.249
-5,00%	3			3	2.635.968	-133.334	-44.445
-4,50%	5		1	6	6.053.798	-269.914	-44.986
-4,00%	2		1	3	3.622.466	-142.402	-47.467
-3,50%	5		1	6	7.262.670	-252.621	-42.104
-3,00%	7		2	9	12.797.689	-383.334	-42.593
-2,50%	6		1	7	11.791.374	-299.022	-42.717
-2,00%	5		3	8	18.544.476	-352.091	-44.011
-1,50%	8		10	18	54.517.005	-814.954	-45.275
-1,00%	7		8	15	70.264.293	-684.744	-45.650
-0,50%	1		8	9	80.438.864	-402.125	-44.681
0,00%		20		20	213.621.510	334.956	16.748
0,50%		85		85	371.665.121	1.771.949	20.846
1,00%		51		51	122.676.506	1.130.247	22.162
1,50%		18		18	31.512.666	442.576	24.588
2,00%		1		1	1.157.077	22.237	22.237
2,50%		1		1	1.251.410	28.998	28.998
3,00%		2		2	2.022.002	60.236	30.118
7,50%		1		1	814.190	60.098	60.098
Eindtotaal	52	179	35	266	1.014.297.783	0	0
Totalen negatief	52	0	35	87	269.577.303	-3.851.297	-44.268

Alle huidige enkelvoudige so- en vso-scholen gaan er in dat geval op achteruit en de huidige sovso-scholen gaan er op vooruit. In deze cijfers zijn alle sovso-scholen bekostigingstechnisch gesplitst. Ook de scholen waar de so- danwel vso-component eigenstandig eigenlijk te klein zou zijn.

Het totale herverdeeleeffect is dan nog geen € 4 miljoen.

De daadwerkelijke budgettaire gevolgen voor de ontvlechting zijn overigens afhankelijk van de inhoudelijke keuzes die gemaakt worden. En van de wijze waarop de scholen met de veranderingen omgaan. Wanneer er meer wordt samengewerkt binnen het (v)so of tussen het (v)so en het sbo/pro zullen de (budgettaire) gevolgen anders zijn dan wanneer de scholen op de huidige voet doorgaan. Deze eerste schatting is dan ook met veel onzekerheden omgeven. In het overleg van 26/11 bespreken we hoe we hiermee omgaan.

Verslag voorbereidingsgroep ontvlechting so/vso

12 december 2014, 9.00-11.00 uur, PO/VO-Raad

1. Opening en mededelingen

Met de AOB wordt een separaat bijpraatmoment gepland.

Er zijn wijzigingen doorgevoerd in de taakverdeling van het bestuur van de VO-raad. Het dagelijks bestuur wordt gevormd door [REDACTED] en [REDACTED]. [REDACTED] maakt daar niet langer deel vanuit. Wel blijft hij onderdeel van het algemeen bestuur en behartigt hij de thema's passend onderwijs en (v)so bestuurlijk. [REDACTED] zal ook deelnemen aan de stuurgroep (v)so. [REDACTED] geeft dit door aan [REDACTED]. [REDACTED] past dit aan in het plan van aanpak ontvlechting.

Cluster 1 en 2 hebben gevraagd om bij de ontvlechting betrokken te worden. Dit wordt geagendeerd voor de stuurgroep van 8 januari as. De voorbereidingsgroep adviseert hierover positief.

Op 11/12 vond het ao passend onderwijs plaats. Over het algemeen bestaat het beeld dat de start goed is verlopen, maar dat passend onderwijs de komende tijd nog wel doorontwikkeling behoeft. De volgende thema's kwamen vooral aan de orde:

- Ouders en docenten
- Dekkend aanbod
- Thuiszittende leerlingen en thuisonderwijs
- Ernstig meervoudig beperkte leerlingen (emb)

Volgende week zal nog een vao gepland worden.

Voor de voorbereidingsgroep ontvlechting is het thema emb van belang. De staatssecretaris heeft aangegeven het stelsel niet te willen herzien, maar wel gevoelig te zijn voor de praktische problemen van de scholen. Hij heeft toegezegd in overleg met de raden en scholen tot een praktische oplossing te willen komen binnen het onderwijsstelsel (naar analogie van de handreiking over de tlv-afgifte voor de gehele schoolloopbaan). Bijvoorbeeld een handreiking met vaste criteria en aanvraagformulier, kortom een verdere vereenvoudiging van de toelaatbaarheidsbeslissing). In januari wordt een gesprek gepland. [REDACTED] levert voor de feestdagen namens de raden een voorstel van deelnemers aan dit overleg en hun contactgegevens.

2. Verslag voorbereidingsgroep 26/11/2014

De beleidsgroep is ingepland voor 15 januari. Ook [REDACTED] zal hieraan deelnemen.

Centerdata en DUO gaan volgende week om tafel om de onderzoeksopzet rondom onderwijspersoneel in het (v)so te bespreken en geven daarna aan wat mogelijk is.

3. Terugkoppeling overleg Commissie Fusietoets

[REDACTED] koppelt terug. De verzamelde aandachtspunten zijn ingebracht. Ook is de commissie gevraagd de precieze fusiecriteria te verhelderen. De commissie heeft aangegeven e.e.a. in overweging te nemen. Begin volgend jaar wil de commissie een leidraad publiceren. Voor de kerst vindt nog een ambtelijk gesprek met de commissie plaats. OCW koppelt dit terug aan de voorbereidingsgroep.

4. Onderwijspersoneel

De notitie over bevoegdheden en de cao-vergelijking worden besproken.

Bevoegdheden

De bevoegdhedennotitie gaat niet in op onderwijsondersteunend personeel, alleen op docenten. De bevoegdheden voor onderwijsondersteunend personeel lijken niet wettelijk geregeld. OCW gaat bij de inspectie na welke beleidsregels over onderwijsondersteunend personeel worden gehanteerd (het gaat dan om medewerkers die onder verantwoordelijkheid van de leerkracht

functioneren in vso en pro: bijvoorbeeld een klassenassistent, leraarondersteuner, werkmeesters, zorgassistent).

Voorstel van de beleidsgroep is om voor het vso met uitstroomprofielen dagbesteding en arbeidsmarkt de regelgeving voor bevoegdheden gelijk te trekken aan die in het praktijkonderwijs.

Voor vso vervolgonderwijs is reeds geregeld dat examinerende scholen moeten voldoen aan de vo-bevoegdhedenregeling. Dit betreft op dit moment echter maar 2 scholen. Andere scholen kunnen met pabo-diploma of ho-lerarenopleiding vmbo/havo/vwo geven. Als vso vervolgonderwijs onder de Wvo wordt gebracht en er niets apart voor wordt geregeld, dan zou een vo-bevoegdheid nodig zijn. Vraag is welke gevolgen dit heeft voor het huidige personeel. Het beeld is dat al veel leraren in het vso een tweedegraads bevoegdheid hebben. Maar belangrijk is daar een actueel en totaal beeld van te krijgen. In het onderzoek van Centerdata wordt daarom nagegaan welke bevoegdheden vso-docenten op dit moment hebben.

De VO-raad checkt de passage over cao's en koppelt dit volgende week terug (met specifiek aandacht voor eventuele overgang FUWA PO naar FUWA VO).

Vergelijking van cao's

Vanuit de voorbereidingsgroep bestaat de verwachting dat de verschillen rondom de normjaartaak, salarisschalen, FUWA en bevoegdheden vooral van belang zullen zijn. De overige verschillen lijken de voorbereidingsgroep niet onoverkomelijk. De notitie wordt voorgelegd aan de beleidsgroep met de vraag welke verschillen voor de ontvlechting vooral van belang zijn.

Rondom de normjaartaak wordt specifiek gevraagd welke verwachtingen er leven over de invulling van de afspraken in de praktijk. De normjaartaak is hetzelfde in de cao's van po en vo. In de cao vo is de maximale lessentaak losgelaten. Je zou zodoende in theorie de lesgebonden taak in het vso binnen de cao vo kunnen passen. Echter in de praktijk zijn er grote verschillen in lesgebonden taken. In het vso loopt het aantal lesgebonden uren op tot 950. In het vo ligt het eerder in de buurt van 750. Vraag is hoe hier in de praktijk mee wordt omgegaan en wat verwachtingen zijn over gevolgen van cao vo in het vso. Als leraren dan terug zouden gaan van 930/ 950 uur naar 750/ 800, kan dat immers tot (nieuwe) problemen leiden voor de organisatie van het onderwijs op de vso-scholen. Dit wordt in beleidsgroep besproken. OCW bespreekt dit met de bonden.

5. Bekostiging

In de notitie is één van de bekostigingseffecten van de ontvlechting en bijbehorende herverdelingseffecten berekend. Dit betreft alleen de vaste voeten; het gaat hierbij niet om overige kosten van de ontvlechting (bijv. als gevolg van de aanpassing van de cao's). Er zijn 4 scenario's voor een budgetneutrale invoering geschetst. Er wordt op dit moment geen keuze gemaakt voor een van de scenario's. Dit gebeurt op basis van het totale kostenplaatje van de ontvlechting. Er wordt niet naar buiten getreden met dit individuele bekostigingseffect.

Op basis van de huidige leerlingenaantallen en opheffingsnormen zouden na splitsing van de sovso-scholen 15 enkelvoudige scholen de opheffingsnorm niet meer halen. Er lijkt op dit moment binnen de beleidsgroep geen voorkeur te bestaan voor bijstelling van de opheffingsnorm. Voorstel is om na te gaan of fusie een oplossing kan bieden.

6. Voorbereiding stuurgroep 8 januari 2015

OCW stelt een voortgangsnotitie ontvlechting op voor de stuurgroep van 8/1. Deze wordt vandaag aan het eind van de dag verspreid onder de leden van de voorbereidingsgroep. Iedereen geeft uiterlijk maandag een reactie hierop. Dinsdag wordt de notitie aangepast en verzonden.

7. Voorbereiding beleidsgroep 15 januari 2015

In de beleidsgroep worden de volgende onderwerpen besproken: doel en rollen, plan van aanpak stand van zaken en planning. stuur een aangepaste versie van het plan van aanpak. Donderdag 8 januari verstuurt de stukken.

8. Planning voorbereidingsgroepen 2015

In verband met de beleidsgroep op 15 januari wordt de voorbereidingsgroep naar 12 januari 14.30-15.30 uur verplaatst. Daarin blikken we terug op de stuurgroep en kijken we vooruit naar de beleidsgroep. De planning wordt verder akkoord bevonden.

9. W.v.t.t.k.

Verslag voorbereidingsgroep ontvlechting so/vso 26 november 2014

Aanwezig: [REDACTED]

1. Opening en mededelingen

[REDACTED] doen verslag van de studiereis naar Canada. De deelnemers zullen hun bevindingen en de gewenste follow-up aan de stuurgroep (v)so aanbieden ('Verklaring van Toronto'). Ook wordt daarbij een factsheet over de situatie in Canada gevoegd. De deelnemers verzorgen zelf de communicatie rondom dit traject.

2. Verslag bijeenkomst voorbereidingsgroep 7/11/2014 en plan van aanpak

- Het tijdschrift van de AOB, met daarin een artikel over de ontvlechting, is uitgekomen. Indien iemand over het artikel beschikt zou het fijn zijn als dit wordt doorgestuurd aan de werkgroep.
- Op dit moment wordt de laatste hand gelegd aan de cao primair onderwijs. De PO-Raad laat weten of voor de volgende bijeenkomst van de voorbereidingsgroep op 12/12 een cao-vergelijking beschikbaar is.
- Aan de deelnemers van de beleidsgroep worden [REDACTED] toegevoegd. [REDACTED] gaat na of [REDACTED] voldoende mogelijkheden heeft om deel te nemen. De VO-Raad plant de beleidsgroep voor januari in. OCW zit voor. Namens de raden zal ook één afgevaardigde aanwezig zijn.
- OCW voegt [REDACTED] toe aan de deelnemers van het bestuurlijk overleg.
- De tekst voor de voortgangsrapportage passend onderwijs wordt akkoord bevonden.
- De tekst in het verslag over de EMB-leerlingen (groep A) wordt iets genuanceerd. Voor deze doelgroep biedt de ontvlechting geen meerwaarde.
- Om de snelheid in het traject te houden spreken alle deelnemers af tijdig de afgesproken producten te leveren.

3. Terugkoppeling bestuurlijk overleg 11/11/2014

- Naar aanleiding van het bestuurlijk overleg is de tekst in de voortgangsrapportage aangepast zodat duidelijker wordt wat de ontvlechting voor ouders en kinderen betekent. De voorbereidingsgroep stemt in met de nieuwe tekst.
- Voortaan worden de bonden uitgenodigd voor de bijeenkomsten van de voorbereidingsgroep.

4. Stichting, fusie en opheffing

Op 2 december wordt met de Commissie Fusietoets gesproken over de criteria voor fusie in het (v)so. De volgende kanttekeningen zijn verzameld:

- De criteria zijn negatief geformuleerd terwijl fusie in het (v)so tot sterkere scholen kan leiden.
- Het criterium van het marktaandeel is niet passend voor het (v)so (ook in verband met de benodigde uitstroomprofielen).
- De criteria zijn nog gebaseerd op de oude regelgeving (voor passend onderwijs). Zo wordt er bijvoorbeeld nog gesproken over schoolsoorten en clusters.

De wetswijziging rondom de samenwerkingsschool lijkt het probleem van het fuseren met een openbare school op te lossen.

Er zijn nog meer signalen over de werking van de fusietoets binnengekomen. Deze worden doorgestuurd naar [REDACTED].

Rondom opheffing wordt het idee geopperd om de opheffingsnorm te verhogen. Daar wordt niet voor gekozen om zo veel mogelijk bestuurlijke ruimte te behouden.

Het (v)so kan overigens wel profiteren van de fusiecompensatiemaatregel. Deze is aangepast naar aanleiding van de leerlingendaling en houdt in dat de vaste voeten van de voormalige afzonderlijke scholen langer in stand blijven.

5. Bekostiging

De splitsing van de sovso scholen heeft budgettaire effecten. Door OCW is een budgetneutrale variant uitgewerkt. Deze leidt tot een herverdeelteffect van ca. € 3 miljoen (grotendeels van 'losse' so en vso scholen naar scholen die nu sovso zijn). De werkgroep vraagt om daarnaast ook de niet budgettaire neutrale variant in beeld te brengen. OCW brengt in beeld welke scenario's er zijn.

6. Onderzoek verkenning personele bekostiging vso-docenten

De onderzoeksopzet wordt besproken. Vraag is of Centerdata voldoende zicht heeft op personeelsbestanden. Anders levert dit onderzoek geen meerwaarde op. OCW gaat dit na.

7. W.v.t.t.k.

De volgende bijeenkomst van de voorbereidingsgroep vindt plaats op 12 december 9.00-11.00 uur in Utrecht. We hebben het dan over onderwijspersoneel (bevoegdheidseisen en cao's), de voorbereiding van de stuurgroep op 8 januari en de 'Verklaring van Toronto'.

OCW stelt de planning van de bijeenkomsten in 2015 op. Dit wordt ook besproken in de bijeenkomst van 12 december.

Aanwezig: [REDACTED]

1. Opening en mededelingen

- [REDACTED] wordt vandaag vervangen door [REDACTED]
- Cluster 1 en 2 willen in navolging van Lecso ook bijeenkomsten over de invlechting organiseren voor hun directeuren.

2. Verslag

- Op 18 mei vindt weer een bijeenkomst van de stuurgroep plaats. Afgesproken is dat [REDACTED] de stukken ook naar de voorbereidingsgroep zendt.
- De conceptmonitor van Lecso wordt volgende week naar de voorbereidingsgroep verzonden (zie bijlage bij dit verslag). De voorbereidingsgroep wordt gevraagd te reageren op het gedeelte over de invlechting.
- [REDACTED] heeft geadviseerd om een bijeenkomst met experts op het gebied van arbeidsrecht te organiseren. De VO-raad doet een voorstel voor uit te nodigen experts.
- OCW neemt cluster 1 en 2 ook mee in het onderzoek naar de huidige arbeidsvoorwaarden en salarissen in het (v)so.

3. Terugkoppeling Lecsobijeenkomsten

Op het moment van de voorbereidingsgroep waren er 3 Lecsobijeenkomsten geweest (inmiddels 4). Hierin is de invlechting kort besproken op basis van bijgevoegde PowerPointpresentatie. Vanuit de scholen kwamen weinig reacties. Er werden vooral knelpunten gezien rondom: 2 cao's voor soms dezelfde personen, kleine scholen en vakdocenten. Cluster 4 is daarbij positiever dan cluster 3.

[REDACTED] zal bij de volgende bijeenkomsten aanwezig zijn, evenals een vertegenwoordiger van OCW.

De VO-Raad bespreekt de voorwaarden voor hun lidmaatschap voor vso-scholen op 22 april met [REDACTED].

4. Terugkoppeling bestuurlijk overleg

In het bestuurlijk overleg passend onderwijs is invlechting als volgt besproken:

- Gesproken is over het punt budgettair 'neutrale invoering'. Dit is om duidelijk te maken dat binnen de Rijksbegroting geen middelen zijn gereserveerd voor de invlechting. Dat neemt niet weg dat de onderwijsorganisaties het niet eens zijn met een budgetneutrale invoering.
- Ouders mogen geen nadeel van de invlechting ondervinden. Hen op dit moment informeren is te vroeg.
- De samenwerking tussen reguliere en speciale scholen moet nu al worden bevorderd; de wetgeving volgt dan.
- Akkoord dat de planning enigszins naar achteren schuift. Het vraagt om een zorgvuldig traject.

5. Regionale bijeenkomsten

[REDACTED] plant de regionale bijeenkomsten in; het overzicht van datumopties wordt uitgedeeld. Op 20 mei zijn naar verwachting alle bijeenkomsten gepland en wordt in de bijeenkomst van de voorbereidingsgroep besproken wie er namens de voorbereidingsgroep bij aanwezig zullen zijn en hoe de gespreksleiding wordt ingevuld.

Cluster 2 zal in ieder geval bij de bijeenkomst in Limburg vertegenwoordigd zijn. Zij zullen ook bij een andere relevante bijeenkomst aansluiten. [REDACTED] geeft voor 20 mei aan bij welke regio.

Aan de gespreksleidraad wordt toegevoegd:

- Bij de introductie door [REDACTED] wordt een verdere inkadering van de invlechting gegeven. Boodschap is dat deze nog niet volledig is uitgewerkt en dat er nog ruimte is voor input.

- Bij de bespreking van de landkaartjes wordt ook over het 'dekkend netwerk' gesproken.
- [REDACTED] doet de verslaglegging van de overleggen.

Voorafgaand aan de regiobijeenkomsten wordt een notitie verzonden. OCW stelt deze op voor de voorbereidingsgroep van 6 mei. Daarna kunnen de notitie, de gespreksleidraad en de landkaartjes in de stuurgroep van 18 mei voor akkoord worden voorgelegd.

6. Beleidsgroep

De conceptemail aan de beleidsgroep wordt besproken. OCW past de naam van de VO-raad aan en vult aan dat er met een aantal (v)so-scholen wordt doorgesproken over arbeidsvoorwaarden. [REDACTED] [REDACTED] verstuurt de e-mail. OCW plant in augustus/september het vervolgoverleg.

7. W.v.t.t.k.

In de volgende voorbereidingsgroep wordt gesproken over de bredere communicatie rondom de invlechting, zoals tijdens de algemene ledenvergaderingen van de raden.

OCW levert een update van de planning aan.

Verslag voorbereidingsgroep invlechting

11 februari 2015

1. Opening en mededelingen

De notitie invlechting die in de stuurgroep van 9/2 voorlag wordt doorgestuurd naar de voorbereidingsgroep (zie bijlage bij dit verslag).

2. Verslag

Er leken signalen te zijn over de eisen die de inspectie stelt aan onderwijsondersteunend personeel. De inspectie blijkt echter geen specifieke bevoegdheidseisen aan onderwijsondersteunend personeel te stellen, zo lang zij niet zelfstandig voor de klas staan. Wanneer dat wel het geval is, dan moeten zij bevoegd zijn.

Lecso heeft een aantal regiobijeenkomsten gepland. [REDACTED] stuurt de data daarvan door.

Het bestuurlijk overleg passend onderwijs van 19/2 gaat waarschijnlijk niet door. De impulsgroep gaat bij hun bestuurders na of er behoefte bestaat aan een bestuurlijk overleg. Indien het overleg wordt geannuleerd, kan de notitie die in de stuurgroep is besproken daar niet worden geagendeerd. In het volgende impulsoverleg zal in ieder geval verslag worden gedaan van de bespreking in de stuurgroep en de vervolgafspraken.

3. Terugkoppeling stuurgroep

In de stuurgroep van 9/2 is zeer kort over de invlechting gesproken. Op basis daarvan worden de volgende conclusies getrokken:

- Er wordt voortaan over invlechting in plaats van ontvlechting gesproken.
- Cluster 1 en 2 worden bij de uitwerking van deze invlechting betrokken.
- Binnen de VO-Raad wordt besproken of vso-besturen lid kunnen worden.
- De uitwerking van de invlechting wordt in verschillende regio's getoetst.

Naar aanleiding van bovenstaande stelt de voorbereidingsgroep voor om het vervolgtraject als volgt in te vullen:

1. Bespreking huidige praktijk docenten vso (kwalitatief)

Eind februari/begin maart wordt met een klein aantal vso-besturen dieper ingegaan op de huidige praktijk van docenten in het (v)so. Het gaat daarbij om de volgende vragen:

- Definitie normjaartaak
- Verschillen tussen het lesgeven in de verschillende uitstroomprofielen en tussen regulier en speciaal (waarbij arbeidsmarktgericht vergelijkbaar is met het praktijkonderwijs, maar vervolgonderwijs misschien niet automatisch hetzelfde is als het reguliere vo)
- Effecten voor scholen en personeel wanneer binnen de school 2 cao's (po en vo) van toepassing zijn.

Voorstel is om hiervoor [REDACTED] en een bestuurder van een kleine zml-school uit te nodigen. [REDACTED] doet een voorstel voor de laatste deelnemer(s). OCW plant het overleg in. Er wordt nader bekeken wie namens de voorbereidingsgroep aanwezig zullen zijn. In ieder geval zullen [REDACTED], OCW en de bonden vertegenwoordigd zijn.

2. Toetsen van de uitwerking van de uitgangspunten in verschillende regio's.

In maart/april worden circa 6 bijeenkomsten georganiseerd om te bespreken hoe de invlechting in verschillende regio's uitpakt. Daarbij wordt een verdeling gemaakt tussen stad/platteland, krimp/groei, negatieve/positieve verevening, verhouding vso arbeidsmarktgericht en pro. Twee bijeenkomsten vinden plaats met po- en vo-besturen gezamenlijk (op plaatsen waar het po- en het vo-samenwerkingsverband samenvallen, zoals Breda, Almere en Dordrecht), vier bijeenkomsten gescheiden (2x po, 2x vo). OCW doet een voorstel voor regio's die benaderd zullen worden. OCW nodigt vervolgens de samenwerkingsverbanden uit; Lecso het (v)so. Ook stelt OCW een (concept)mail op waarmee (v)so scholen en samenwerkingsverbanden worden geïnformeerd over dit traject.

1. Opening en mededelingen

██████ zal tot het einde van de zomer niet aanwezig zijn bij de voorbereidingsgroep invlechting.

2. Verslag voorbereidingsgroep 11 mei en planning

- Het verslag van de vorige voorbereidingsgroep gaf geen goede weergave van de bespreking van de meet and eats van Lecso. Er is onbedoeld de indruk gewekt dat er wordt getwijfeld aan de inzet van Lecso. Dit doet geen recht aan de grote bijdrage die door de medewerkers worden geleverd. Het verslag wordt aangepast.
- Het gesprek over arbeidsvoorwaarden in het vso wordt ingepland (inmiddels staat dit voor 24 juni gepland). Daarbij wordt ook ███████ uitgenodigd. Tijdens de volgende bijeenkomst van de voorbereidingsgroep wordt de opzet van het overleg besproken.
- In het overleg over de huidige onderwijspraktijk in het (v)so wordt de notitie besproken die in het begin van het jaar ook met de beleidsgroep is besproken. Tijdens de volgende bijeenkomst van de voorbereidingsgroep wordt de opzet van het overleg besproken.

3. Regiobijeenkomsten invlechting

De regiobijeenkomst in Limburg wordt besproken. Naar aanleiding daarvan wordt de uitnodiging herzien (**OCW mailt rond, iedereen geeft opmerkingen door**) en wordt een presentatie over het voortraject gemaakt (██████).

4. Onderzoek

Het onderzoek naar bevoegdheden en arbeidsvoorwaarden in het (v)so is van start gegaan. Bij vragen en opmerkingen over de vragenlijst kan contact worden opgenomen met het onderzoeksbureau. (**OCW gaat na welke reacties er binnenkomen**).

Ook de vso-monitor staat open. De volgende bijeenkomst worden de eerste resultaten besproken.

5. Doelgroepenregister

Alle organisaties zullen hun achterban via nieuwsbrieven informeren over de ontwikkelingen rondom het doelgroepenregister (**allen**).

Huisvesting

Voor nieuwbouw en uitbreiding van schoolgebouwen zijn gemeenten verantwoordelijk. Hier zijn middelen voor beschikbaar binnen het Gemeentefonds. Schoolbesturen zijn verantwoordelijk voor het binnenonderhoud en (sinds 1 januari 2015) voor buitenonderhoud en aanpassing. Zij ontvangen hiervoor middelen in de lumpsum.

Voor scholen in het primair en voortgezet onderwijs zijn er minimale ruimtenormen per leerling. Hoeveel ruimte er voor elke leerling is, verschilt per schoolsoort en leerjaar. Ook de bekostiging voor materiële instandhouding verschilt.

1. Materiële instandhouding

Scholen ontvangen bekostiging voor de materiële instandhouding (mi-bekostiging). De mi-bekostiging is een kalenderjaarbekostiging, uitgedrukt in een lumpsumbedrag en gebaseerd op het aantal leerlingen en het daaruit afgeleide aantal groepen. De mi-bekostiging is normatief onderbouwd met programma's van eisen (pve's). In deze pve's kan worden gezien op welke uitgaven van een gemiddelde school de mi-bekostiging is gebaseerd. Meer informatie hierover is te vinden in de Regeling vaststelling bedragen programma's van eisen basisonderwijs, (v)so en bekostiging materiële instandhouding samenwerkingsverbanden PO en VO voor het jaar 2015. Een samenvatting per schoolsoort is opgenomen in bijlage 2 van deze notitie.

2. Ruimtenormen

De minimale ruimte per leerling wordt uitgedrukt in bruto vloeroppervlakte in vierkante meter per leerling. Bruto vloeroppervlakte is de oppervlakte inclusief ruimten als gangen, trappen en toiletten. Het gaat dus om het vloeroppervlak van het hele schoolgebouw. De ruimtenormen staan in het Uitvoeringsbesluit voorzieningen in de huisvesting po/vo. Een samenvatting per schoolsoort is opgenomen in bijlage 1 van deze notitie.

In het voortgezet onderwijs is de vloeroppervlakte per leerling afhankelijk van het soort onderwijs en het leerjaar. Dit varieert van 5,7 m² per leerling in het vwo tot 14,8 m² per leerling in bepaalde stromen van het vmbo. Ook hebben leerlingen die lwoo volgen recht op meer vloeroppervlak dan andere leerlingen in het voortgezet onderwijs.

In het (voortgezet) speciaal onderwijs hangt de minimale vloeroppervlakte af van de soort school en de beperking van de kinderen. Dit varieert van 7,8 m² per langdurige zieke leerling tot 15,8 m² voor een meervoudig gehandicapt kind.

Gemeenten moeten een lokale verordening vaststellen. Daarbij kunnen ze gebruik maken van de Modelverordening voorzieningen huisvesting onderwijs van de VNG. Ze mogen daarvan afwijken, zolang ze niet onder het niveau van het Uitvoeringsbesluit komen (het bodemniveau).

3. Vergelijking vso en pro

Het vso ontvangt een hogere mi-bekostiging *per leerling* dan het reguliere voortgezet onderwijs. Een praktijkschool met lwoo ontvangt een hogere *vaste voet* dan een vso-school. Scholen voor praktijkonderwijs kennen ook een hogere ruimtenorm.

Concreet voorbeeld:

Als je uitgaat van een school van 100 leerlingen in het eerste leerjaar (vso zmlk, categorie laag; vmbo met toeslag lwoo/pro), dan kom je uit op onderstaande vergelijking:

MI-bekostiging

	Vaste voet (a)	Bedrag per leerling (b)	Totaal (c = a + (b*100))
VSO	€ 13.021,11	€ 1.177,41 (basisbekostiging) + € 575,27 (ondersteunings- bekostiging cat. 1)	€ 188.289,11
VMBO	€ 18.875,95 (vast bedrag per school) + € 17.232,24 (afhankelijk van de normatieve ruimte- behoefte per leerling)	€ 1.317,48 (praktijkonderwijs) + € 111,96 (toeslag lwoo)	€ 179.052,19

Ruimtenorm

	Vaste voet (a)	Ruimte per leerling (b)	Totaal (c = a + (b*100))
VSO	250 m ²	7,7 m ²	1020 m ²
VMBO	260 m ² (losse praktijkschool)	10,5 (praktijkonderwijs) + 0,7 (toeslag lwoo)	1380 m ²

3. Bespreekpunten

- Welke knelpunten ervaart het veld precies, ook gezien de hogere mi-bekostiging per leerling in het vso?
- Hoe verhoudt zich dit tot de ontvlechting?

Bijlage 1. Ruimtenormen per schoolsoort

Basisonderwijs

Uitvoeringsbesluit

- In het basisonderwijs geldt een minimale bruto vloeroppervlakte van 3,5 m² per leerling. Tevens geldt per school en per nevenvestiging een vaste voet van tenminste 70 m².
- In het speciaal basisonderwijs geldt een norm van 6,6 m². Tevens geldt per school en per nevenvestiging een vaste voet van ten minste 90 m². Indien aan een speciale school voor basisonderwijs een schoolsoort voor het speciaal of het voortgezet speciaal onderwijs is verbonden, is de schoolsoort met het grootste aantal leerlingen bepalend voor de vaste voet van de school.

Modelverordening

- De basisruimtebehoefte in het basisonderwijs wordt berekend met de formule:
 $B = 200 + 5,03 * L$, waarbij:
B = Basisruimtebehoefte in vierkante meter bruto vloeroppervlakte, afgerond op hele vierkante meter.
L = Aantal leerlingen dat op 1 oktober voorafgaande aan elk jaar waarop de prognose betrekking heeft op de school zijn ingeschreven.
- De ruimtebehoefte voor een speciale school voor basisonderwijs wordt berekend met de formule:
 $R = 250 + 7,35 * L$, waarbij
R = Ruimtebehoefte in vierkante meter bruto vloeroppervlakte, afgerond op hele vierkante meter.
L = Aantal leerlingen dat op 1 oktober voorafgaande aan elk jaar waarop de prognose betrekking heeft op de school zijn ingeschreven.

(Voortgezet) speciaal onderwijs

Uitvoeringsbesluit

In het (voortgezet) speciaal onderwijs hangt de minimale vloeroppervlakte af van de soort school en de beperking van de kinderen. In het Uitvoeringsbesluit voorzieningen in de huisvesting po/vo is de volgende onderverdeling opgenomen:

Beperking	Speciaal onderwijs		Voortgezet speciaal onderwijs	
	Vaste voet	Per leerling	Vaste voet	Per leerling
Dove kinderen	100	13,5	150	13,5
Slechthorende kinderen	130	8,1	160	11,7
Kinderen met ernstige spraakmoeilijkheden die niet tevens behoren tot de onder a of b bedoelde kinderen	130	8,1	160	11,7
Visueel gehandicapte kinderen	240	8,1	275	11,7
Lichamelijk gehandicapte kinderen	180	11,3	270	14,4
Langdurig zieke kinderen	130	7,8	165	11,7
Zeer moeilijk lerende kinderen	100	8,1	140	7,7
Zeer moeilijk opvoedbare kinderen	100	8,0	180	11,7
Kinderen in scholen verbonden aan pedologische instituten	100	9,5	140	11,3
Meervoudig gehandicapte kinderen, waaronder meervoudig gehandicapte, visueel gehandicapte kinderen	200	15,8	220	15,3

De vaste voet is voor alle schoolsoorten binnen SO en VSO bepaald op 370 m² bvo (met uitzondering van VSO-zmlk, waarvoor een vaste voet van 250 m² geldt).

Modelverordening

1. De ruimtebehoefte voor een school voor speciaal onderwijs of voortgezet onderwijs wordt bepaald aan de hand van de onderwijssoort, de categorie (speciaal of voortgezet speciaal), het type vestiging en het aantal leerlingen. De ruimtebehoefte wordt berekend met de formule:

$R = V + f * L$, waarbij

R = Ruimtebehoefte in vierkante meter bruto vloeroppervlakte, afgerond op hele vierkante meter.

V = Vaste voet in vierkante meter bruto vloeroppervlakte welke is voor:

- de hoofdvestigingen voor alle onderwijssoorten, uitgezonderd VSO-ZMLK, 370 vierkante meter, en
- de hoofdvestiging VSO-ZMLK, 250 vierkante meter.
- voor nevenvestigingen geldt geen vaste voet.

F = Factor (vierkante meter bruto vloeroppervlakte per leerling) overeenkomstig tabel 1, waarin is opgenomen een overzicht van f (vierkante meter bruto vloeroppervlakte per leerling), per onderwijssoort.

L = Aantal leerlingen dat op 1 oktober voorafgaande aan elk jaar waarop de prognose betrekking heeft op de school zijn ingeschreven.

Onderwijssoort	SO	VSO
Slechthorende kinderen (SH) Kinderen met ernstige spraakmoeilijkheden die niet tevens behoren tot dove of slechthorende kinderen (ES) Visueel gehandicapten (VISG) Langdurig zieke kinderen (LZ) Zeer moeilijk opvoedbare kinderen (ZMOK) Kinderen in scholen verbonden aan pedologische instituten (PI)	8,8	12,2
Dove kinderen (DO) Lichamelijk gehandicapte kinderen LG) Meervoudig gehandicapte kinderen (MG) ¹	13,8	15,5
Zeer moeilijk lerende kinderen (ZMLK)	8,8	9,2

¹ Tenzij bij beschikking van de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen de N-factor anders dan 7 is vastgesteld. Voor SO-MG met N=2 geldt 56,75, voor VSO-MG met N=2 geldt 57,5, voor SO-MG met N=3 geldt 56,75 en voor VSO-MG met N=3 geldt 57,5.

Voortgezet onderwijs

Uitvoeringsbesluit

In het voortgezet onderwijs is de vloeroppervlakte per leerling afhankelijk van het soort onderwijs en het leerjaar.

Schoolsoort	Leerjaar	Per leerling
a. vwo, avo, vbo vwo/avo vwo/avo/vbo	leerjaar 1 en 2	7,0
b. vwo, avo vwo/avo	leerjaar 3 t/m 6	5,7
c. gemengde leerweg	leerjaar 3 en 4	7,0
d. vbo handel en verkoop administratie	leerjaar 3 en 4	8,1
e. vbo-grafisch	leerjaar 3 en 4	14,8
f. vbo-nautisch	leerjaar 1 t/m 4	14,8
g. vbo-landbouw en natuurlijke omgeving	leerjaar 3 en 4	7,0
h. overige vbo-afdelingen	leerjaar 3 en 4	13,0
i. praktijkonderwijs toeslag leerwegondersteunend onderwijs toeslag leerwegondersteunend onderwijs	alle leerjaren leerjaar 1 en 2 leerjaar 3 en 4	10,5 0,7 1,2

Er geldt tevens een vaste voet:

- van 890 m² per scholengemeenschap;
- van 890 m² per school, niet zijnde een school voor praktijkonderwijs, die geen deel uitmaakt van een scholengemeenschap;
- van 260 m² per school voor praktijkonderwijs die geen deel uitmaakt van een scholengemeenschap;
- van 470 m² per nevenvestiging die voldoet aan de voorwaarden voor het verkrijgen van aanvullende personele bekostiging die zijn gesteld in de bijlage behorende bij de Regeling aanvullende bekostiging bij nevenvestigingen met spreidingsnoodzaak in het voortgezet onderwijs.

Modelverordening

Berekening leerlingafhankelijke ruimtebehoefte voortgezet onderwijs:

Onderwijssoort	Leerweg²	Ruimtetyp	BVO/leerling
Onderbouw (leerjaar 1 en 2)	-	Algemeen	6,18
Bovenbouw AVO/VWO	-	Algemeen	5,85
Bovenbouw theoretische leerweg	TLW	Algemeen	6,41
-	LWOO	Algemeen	7,07
Bovenbouw techniek	GLW	Algemeen	5,98
-	-	Specifiek	5,47
-	BLW	Algemeen	4,69

² TLW = theoretische leerweg
LWOO = leerwegondersteunend onderwijs
GLW = gemengde leerweg
BLW = beroepsgerichte leerweg (basis- of kader-)

-	-	Specifiek	8,99
-	LWOO	Algemeen	4,44
-	-	Specifiek	12,72
Bovenbouw economie	GLW	Algemeen	5,95
-	-	Specifiek	0,89
-	BLW	Algemeen	5,56
-	-	Specifiek	2,25
-	LWOO	Algemeen	5,85
		Specifiek	3,06
Bovenbouw zorg/welzijn	GLW	Algemeen	5,33
		Specifiek	2,10
	BLW	Algemeen	4,71
		Specifiek	4,22
	LWOO	Algemeen	4,85
		Specifiek	5,53
Bovenbouw landbouw	GLW	Algemeen	5,94
		Specifiek	0,78
	BLW	Algemeen	5,37
		Specifiek	2,34
	LWOO	Algemeen	5,03
		Specifiek	4,69
Praktijkonderwijs		Algemeen	4,41
		Specifiek	7,72

Vaste voet per instelling voor het berekenen van de ruimtebehoefte voortgezet onderwijs:

Onderwijssoort	Ruimtetype	Vaste voet
Hoofdvestiging	Algemeen	980
Nevenvestiging met spreidingsnoodzaak	Algemeen	550
Tijdelijke nevenvestiging		0
VMBO-techniek BLW	Specifiek	299
VMBO-economie BLW	Specifiek	196
VMBO-zorg/welzijn BLW	Specifiek	168
VMBO-landbouw BLW	Specifiek	117
Praktijkonderwijs	Algemeen	306]

Bijlage 2. Bekostiging per schoolsoort

Basisonderwijs

De totale MI-vergoeding is een lumpsumvergoeding bestaande uit verschillende onderdelen en wordt uitgedrukt in de formule:

$$Y = Y_a + Y_b + Y_c + Y_d$$

waarbij

Y = rijksvergoeding per school per jaar

Y_a = vergoeding groepsafhankelijke programma's van eisen

Y_b = vergoeding leerlingafhankelijke programma's van eisen

Y_c = vergoeding aanvullende programma's van eisen

Y_d = extra bekostiging

Voor elk van de symbolen Y_a tot en met Y_d geldt een formule, waarin gerekend wordt met een vast bedrag per school en een bedrag per variabele indicator (leerling, groep of m^2).

Hieronder volgt de uitwerking naar de verschillende programma's van eisen.

Groepsafhankelijke programma's van eisen

Y_a = bedrag per school afhankelijk van het aantal te huisvesten groepen leerlingen als bedoeld in artikel 14, eerste en tweede lid, van het Besluit bekostiging WPO

2 groepen	3 groepen	4 groepen	5 groepen	6 groepen
€ 23.917,00	€ 30.939,00	€ 40.010,00	€ 47.910,00	€ 53.177,00
voor elke groep meer: € 6.145,00				
Bij meer dan 13 groepen wordt het bedrag eenmalig verhoogd met: € 2.341,00				

Leerlingafhankelijke programma's van eisen

Vergoedingsformule:

$$Y_b = \text{vast bedrag per school} + \text{bedrag per leerling} \times \text{het aantal leerlingen}$$

Vergoedingsbedragen:

Vast bedrag per school = € 13.394,58

Bedrag per leerling = € 313,16

Aanvullende programma's van eisen

Nederlands Onderwijs aan AndersTaligen (NOAT)

Vergoedingsformule:

$$Y_c = \text{vast bedrag per school} + \text{bedrag per leerling} \times \text{het aantal NOAT-leerlingen}$$

Vergoedingsbedragen :

Vast bedrag per school = € 110,98

Bedrag per leerling = € 19,88

(Voortgezet) speciaal onderwijs

De basisbekostiging

De bedragen, bedoeld in artikel 111, vierde lid, van de Wet op de expertisecentra, staan in onderstaande tabel.

Type	Bedrag per leerling
per leerling SO <8	€ 639,43
per leerling SO ≥8	€ 559,23
per leerling VSO	€ 1.177,41

Aanvullend voor zware ondersteuning

De bedragen voor zware ondersteuning bedoeld in artikel 128, zesde lid, van de Wet op de expertisecentra, staan in onderstaande tabel.

Ondersteuningscategorie	per leerling SO <8	per leerling SO ≥8	per leerling VSO
categorie 1	€ 702,26	€ 784,40	€ 575,27
categorie 2	€ 1.171,72	€ 1.252,44	€ 915,14
categorie 3	€ 1.545,44	€ 1.539,08	€ 1.066,91

Vaste voeten

De bedragen per school en per schooltype als bedoeld in artikel 111, vierde lid, van de Wet op de expertisecentra, staan in onderstaande tabel:

Onderwijssoort	Per school	SO- schooltype	VSO- schooltype
Lichamelijk gehandicapte kinderen (LG)	€ 26.980,92	€ 20.384,01	€ 20.296,69
1 ^e Langdurig zieke kinderen met lichamelijke handicap (LZ/S)	€ 20.741,12	€ 8.622,10	€ 13.449,30
2 ^e langdurig zieke kinderen anders dan met lichamelijke handicap (LZ/P)	€ 18.872,90	€ 8.147,47	€ 14.376,66
Zeer moeilijk lerende kinderen (ZMLK)	€ 20.071,64	€ 10.376,85	€ 13.021,11
Zeer moeilijk opvoedbare kinderen (ZMOK)	€ 18.872,90	€ 8.147,47	€ 14.376,66
Kinderen in scholen verbonden aan pedologisch instituut (PI)	€ 18.872,90	€ 8.147,47	€ 14.376,66
meervoudig gehandicapte kinderen met de combinatie LG en ZMLK	€ 24.526,29	€ 7.205,56	€ 9.913,84

Bij LG-scholen en ZMLK-scholen met een reguliere SO MG-afdeling wordt het SO schooltype bedrag verhoogd met € 3.964,27.

Voortgezet onderwijs (incl. pro)

De bekostiging omvat:

- a. een vast bedrag per school,
  - b. een bedrag dat afhankelijk is van de normatieve ruimtebehoefte per leerling,
  - c. een bedrag dat afhankelijk is van het aantal leerlingen van de school, en
  - d. voor scholen met leerwegondersteunend onderwijs dat op grond van artikel 69 in aanmerking is gebracht voor bekostiging een bedrag dat afhankelijk is van het aantal leerlingen in dat onderwijs voor wie de regionale verwijzingscommissie heeft bepaald dat zij op dat onderwijs zijn aangewezen of toelaatbaar zijn tot het praktijkonderwijs.
-
- a. Het bedrag per school is vastgesteld op **€ 18.875,95**.
  - b. Het bedrag dat afhankelijk is van de normatieve ruimtebehoefte per leerling wordt vastgesteld door een vast bedrag per school (**€ 17.232,24**) plus een bedrag per leerling dat staat aangegeven in kolom II in onderstaande tabel.
  - c. Het bedrag per leerling is een som van de bedragen per leerling van de desbetreffende schoolsoort, leerjaren of afdeling zoals aangegeven in de kolommen II en III van onderstaande tabel.
  - d. Voor de toeslag lwoo is een bedrag per leerling dat is toegewezen tot lwoo of pro.

Groep	Schoolsoort	Leerjaren en afdeling	Bedrag per leerling
1	Vwo, havo, mavo of vbo	1 en 2	800,86
2	Vwo, havo of mavo	3 t/m 6	662,69
7	Praktijkonderwijs	-	1317,48
8	Toeslag lwoo	1 en 2	111,96
9	Toeslag lwoo	3 en 4	304,21

Verslag voorbereidingsgroep invlechting

12 januari 2015

1. Opening en mededelingen

N.v.t.

2. Verslag

OCW heeft met AOb en CNV over de invlechting gesproken. De vraag over de verwachtingen rondom de invulling van de lesgebonden taken is bij hen uitgezet. Er is nog geen antwoord ontvangen.

Op 21 januari vindt een overleg plaats tussen OCW en een vertegenwoordiging van partijen die betrokken zijn bij onderwijs aan ernstig meervoudig beperkte leerlingen.

Het gesprek tussen de Commissie Fusietoets en OCW loopt nog. Dit wordt vervolgd.

█ heeft signalen ontvangen dat de inspectie eisen stelt aan de bevoegdheden van onderwijsondersteunend personeel. Hij stuurt deze door.

3. Terugkoppeling stuurgroep

De voortgangsnotitie is in de stuurgroep besproken. Er is gevraagd om een extra verdieping rondom:

- De feitelijke situatie (bijv. uitstroomprofielen en bevoegdheden)
- De aannames in de notitie (bijvoorbeeld t.a.v. de bekostigingsscenario's)
- Specifieke casuïstiek (bijv. waarbij de fusietoets een probleem vormt)
- Regionale aanpak

Verder geeft de stuurgroep aan dat cluster 1 en 2 nu nog niet in de voorbereidingsgroep meegenomen hoeven te worden.

Voor de stuurgroep van 9 februari zal een notitie worden gemaakt met daarin een breder uitgewerkte visie, beslispunten en aanpak/planning.

4. Planning en vervolg

Het volgende overleg vindt plaats op 26 januari van 10.30-12.00 uur. Daarin spreken we over huisvesting.

Op 2 februari van 9.00-10.00 uur zal een extra bijeenkomst van de voorbereidingsgroep worden gepland om de notitie voor de stuurgroep voor te bespreken.

█ zal waarschijnlijk niet bij de stuurgroep van 9 februari zijn. █ zal haar vervangen.

Aanwezig: [REDACTED]

1. Opening en mededelingen

Er zijn enkele afmeldingen ontvangen voor de beleidsgroep. Alle leden van de beleidsgroep ontvangen over enkele weken een voorstel tot invlechting, waar ook schriftelijk op kan worden gereageerd.

2. Verslag beleidsgroep 15 januari 2015

Het verslag wordt zonder wijzigingen vastgesteld.

3. Ontwikkelingen sinds de vorige beleidsgroep

Op basis van de uitkomsten van de beleidsgroep van 15 januari jl. is in 6 regio's gesproken met (v)so-scholen en samenwerkingsverbanden over de uitgangspunten van de invlechting. Daarnaast is er onderzoek naar de huidige arbeidsvoorwaarden in het (v)so uitgezet en is er gesproken met enkele experts op het gebied van arbeidsvoorwaarden. Dit alles heeft tot een voorstel voor de invlechting geleid. Dit wordt vandaag besproken met de beleidsgroep en op 2 september met een groep van specialistische (v)so-scholen.

4. Voorstel invlechting

Het voorstel tot de wettelijke uitwerking van de invlechting wordt gepresenteerd. De beleidsgroep gaat akkoord met verdere bespreking hiervan in het veld, maar geeft aan dat er nog veel moet gebeuren om speciale en reguliere scholen beter met elkaar te laten samenwerken. Het zijn nog vaak gescheiden werelden die elkaar onvoldoende kennen. Uiteindelijk zouden alleen leerlingen waarvoor dat echt nodig is (v)so moeten volgen. De andere leerlingen (bijvoorbeeld leerlingen in havo of vwo) zouden, eventueel met inzet van de expertise van het vso, in de reguliere school les moeten kunnen krijgen.

De beleidsgroep gaat er ook mee akkoord om de eventuele harmonisatie van de so- en sbo-systematiek en van de vso arbeidsmarktgericht en pro-systematiek met enkele scholen en samenwerkingsverbanden te gaan bespreken.

De beleidsgroep vraagt verder aandacht voor de verbinding tussen onderwijs en zorg. (V)so-scholen hebben te maken met veel verschillende financieringsbronnen van hun zorgcomponent (gemeente, zorgverzekeraars, samenwerkingsverband, pgb van ouders), die veelal gebaseerd zijn op de ondersteuningsvraag van een individuele leerling. Scholen moeten de zorg echter voor het collectief bieden. OCW geeft aan een stroomschema over zorg in onderwijstijd te ontwikkelen. Tevens zal een gesprek tussen OCW, VWS en enkele (v)so-scholen worden gepland.

5. Vervolg

Op 7 september zal het voorstel tot invlechting in de stuurgroep (v)so in transitie worden besproken. Daarna zal een nieuwe gesprekkenronde worden gepland; dit keer met zowel (v)so-scholen en samenwerkingsverbanden als reguliere scholen. In de voortgangsrapportage passend onderwijs, die aan het eind van het jaar naar de Tweede Kamer wordt verzonden, zal het uiteindelijke voorstel tot invlechting worden opgenomen.

Verslag voorbereidingsgroep invlechting**2 september 2015****1. Opening en mededelingen**

Op 2 september heeft een overleg met specialistische scholen plaatsgevonden (het verslag is bijgevoegd).

In de stuurgroep van 7 september zal een mondelinge terugkoppeling van de beleidsgroep en het overleg met de specialistische scholen worden gegeven.

2. Verslag voorbereidingsgroep 26 augustus

Naar aanleiding van het verslag wordt gesproken over het onderzoek naar de huidige arbeidsvoorwaarden in het (v)so. Dit is opnieuw uitgezet. Lecso zal hier aandacht voor vragen bij haar leden. Tevens gaat zij na of de specialistische scholen de vragenlijst dit keer wel hebben ontvangen.

3. Terugkoppeling beleidsgroep

OCW stelt een verslag op (zie bijlage). Naar aanleiding van de beleidsgroep wordt een apart overleg over onderwijs en zorg gepland. Daarvoor worden de aanwezigen bij de beleidsgroep uitgenodigd, aangevuld met [REDACTED]. Iedereen stuurt per e-mail eventuele aanvullingen aan [REDACTED].

4. Externe overleggen

De regionale bijeenkomsten van najaar 2015 zullen plaatsvinden in Den Bosch, Twente, Zwolle, Rotterdam en Haarlem. Hiervoor worden uitgenodigd: samenwerkingsverbanden po en vo, (v)so-, sbo- en pro-scholen.

Het overzicht van genodigden voor het sbo-overleg is akkoord. Voor het overleg over pro moet nog een samenwerkingsverband vo worden uitgenodigd. De VO-Raad levert een contactpersoon aan.

5. Communicatie

Het verslag over de regioronde wordt aangevuld met de uitkomsten van de bijeenkomsten over arbeidsvoorwaarden en specialistische scholen. Iedereen stuurt redactionele punten per e-mail naar [REDACTED].

De kernboodschap wordt aangepast voor het volgende overleg.

6. Stuurgroep 7 september

In de stuurgroep wordt het voorstel besproken om de invlechting niet langer in de stuurgroep (v)so in transitie te bespreken maar in het bestuurlijk overleg passend onderwijs.

7. W.v.t.t.k.

N.v.t

Afwezig: [REDACTED]

1. Opening en mededelingen

Het onderzoek naar de huidige arbeidsvoorwaarden in het (v)so heeft onvoldoende respons opgeleverd. De vragenlijst zal daarom in september opnieuw worden uitgezet, dit keer met meer informatie die automatisch wordt geladen. De planning is op dit moment dat scholen de vragenlijst in de periode 21 september-16 oktober kunnen invullen. OCW vraagt bij de onderzoekers na welke functionaris de vragenlijsten ontvangt, hoe de vragenlijst er precies uitziet en stelt een brief op om het belang van het onderzoek te onderstrepen. De sectororganisaties vragen ook aandacht voor het onderzoek via de eigen communicatiekanalen. Dit wordt in de voorbereidingsgroep van 2 september afgestemd.

Het onderzoek naar de algemene stand van zaken binnen het (v)so (Lecso-monitor) heeft inmiddels 71 ingevulde vragenlijsten opgeleverd.

Naar aanleiding van de vraag over de Lerarenbeurs wordt aangegeven dat er elk najaar overleg tussen de sociale partners plaatsvindt over de inzet van de Lerarenbeurs. Op dat moment kan eventueel bekeken worden of er mogelijkheden moeten worden gecreëerd om in het kader van de invlechting een extra opleiding te volgen.

Het verslag van de regioronde wordt besproken in de voorbereidingsgroep van 2 september en zal daarna naar de deelnemende regio's worden verzonden.

2. Uitwerking invlechting

De notitie wordt besproken. OCW verwerkt de gemaakte opmerkingen in de versie die op 26 augustus in de voorbereidingsgroep zal worden besproken.

Er wordt nader bekeken hoe een ontvlochten school bedrijfsmatig nog kan samenwerken met een andere ontvlochten school (rondom medezeggenschapsraden, schoolplannen etc)

3. Externe overleggen

- Beleidsgroep 26 augustus: de hoofdlijnen van het voorstel tot invlechting worden via een presentatie met de deelnemers aan het overleg gedeeld en besproken.
- Kleine scholenoverleg 2 september: zie beleidsgroep
- Overleg so en sbo: iedereen levert namen van gewenste deelnemers aan (sbo-scholen, landelijk werkverband, samenwerkingsverband)
- Overleg vso en pro: iedereen levert namen van gewenste deelnemers aan (pro-scholen, landelijk werkverband, samenwerkingsverband)
- Regioronde najaar 2015: met sbo-, so-, pro-, vso-scholen, samenwerkingsverbanden en instellingen voor cluster 1/2 wordt een nieuwe gesprekkenronde georganiseerd. Deze vindt plaats in oktober en november (rond de herfstvakantie). OCW doet een voorstel voor te bezoeken regio's.

4. Communicatie

In de voorbereidingsgroep van 2 september zal de communicatie over de invlechting worden besproken. Op de agenda staan dan:

- Verslag regioronde
- Kernboodschap
- Brief belang onderzoek huidige arbeidsvoorwaarden (v)so

5. W.v.t.t.k.

N.v.t.

1. Opening en mededelingen

Septemberbrief: Op 25 september heeft OCW een Kamerbrief over de verschillende onderzoeken over passend onderwijs naar de Tweede Kamer verzonden. Voorstel is om deze ook voor het bestuurlijk overleg passend onderwijs te agenderen.

Onderzoek huidige bevoegdheden en arbeidsvoorwaarden in het (v)so: **OCW** gaat na hoeveel scholen hebben gereageerd. **Lecso** vraagt opnieuw aandacht voor het onderzoek in haar nieuwsbrief. *Inmiddels is bekend dat 23 scholen de gehele vragenlijst hebben ingevuld en 36 scholen de vragenlijst geopend hebben. De scholen die de lijst nog niet volledig hebben ingevuld, worden nagebeld.*

Monitor (v)so

In de week van 5 oktober komt het conceptrapport beschikbaar. 159 vragenlijsten voldoen aan de vereisten om mee te doen in de analyse. Het vervolgtraject wordt op basis van de analyse bepaald.

Projectvoorstel integrale onderwijsvoorziening

Het projectvoorstel wordt besproken. Er wordt om een aantal aanpassingen gevraagd:

- Er zijn meer voorbeelden in het land van een regionale herschikking van het scholenbestand, waar scholen voor speciaal en regulier onderwijs bij betrokken zijn. Voorstel is meerdere praktijksituaties mee te nemen.
- Het samenwerkingsverband moet ook bij het project betrokken worden.
- De opbrengsten van het project moeten nader gespecificeerd worden.

Er zal bekeken worden of het aangepaste voorstel binnen het evaluatieprogramma passend onderwijs van de NRO kan worden uitgevoerd.

2. Verslag vorige voorbereidingsgroep en planning

Het verslag wordt zonder wijzigingen vastgesteld.

3. Terugkoppeling overleggen

Als er nog opmerkingen zijn bij de verslagen van de regiobijeenkomsten in het voorjaar en de beleidsgroep dan kunnen deze worden doorgegeven aan [REDACTED].

4. Notitie invlechting en regioronde najaar

De kritische reacties van de kleine besturen op het voorstel tot invlechting zitten nog onvoldoende in de notitie verwerkt. In de notitie wordt opgenomen dat hierover nader overleg plaatsvindt, waarin zal worden bekeken hoe aan de bezwaren tegemoet kan worden gekomen. Het gaat dan om de specifieke uitwerking van het wettelijk kader en praktische ondersteuning/flankerend beleid.

De aangepaste notitie wordt opnieuw aan de voorbereidingsgroep voorgelegd. De uiteindelijke versie zal in de regiobijeenkomsten worden besproken. De taakverdeling bij de regiobijeenkomsten wordt in de voorbereidingsgroep van 13 oktober besproken.

5. Vervolg en taakverdeling

In de voorbereidingsgroep van 13 oktober wordt het spoorboekje besproken. Iedereen wordt verzocht van tevoren na te denken over:

- Wat verstaan we onder een spoorboekje, op welke manier kan dit behulpzaam zijn voor scholen, welke invulling moet dit krijgen?
- Wat kan elk van de deelnemende organisatie bijdragen aan het spoorboekje?

6. W.v.t.t.k.

Niet van toepassing

Inleiding

In het bestuurlijk overleg passend onderwijs van 12 november jl. is de stand van zaken rondom de invlechting van het (v)so besproken. Mede naar aanleiding van de resultaten van de regiobijeenkomsten die in het najaar van 2015 hebben plaatsgevonden, is afgesproken dat de partijen die het bestuursakkoord hebben gesloten (PO-Raad, VO-raad en OCW) nader in overleg treden over de vraag hoe met de invlechting moet worden omgegaan. Deze notitie dient als discussiestuk. Allereerst zal worden ingegaan op de resultaten van de regiobijeenkomsten en de monitor (v)so, vervolgens op de mogelijkheden voor het vervolg. Aan de bestuurders wordt gevraagd een gezamenlijke uitspraak te doen over het gewenste vervolg, zowel inhoudelijk als procesmatig.

Uitkomsten regiobijeenkomsten

In het afgelopen jaar is een voorstel voor de invlechting uitgewerkt dat, na bespreking in de stuurgroep (v)so in transitie, in 5 regiobijeenkomsten met scholen en samenwerkingsverbanden is besproken. Uit de regiobijeenkomsten bleek:

- dat (v)so-scholen en samenwerkingsverbanden druk bezig zijn met de doorontwikkeling van passend onderwijs. De samenwerking tussen regulier en speciaal onderwijs vraagt volgens de scholen en samenwerkingsverbanden echter nog aandacht en tijd. Er is behoefte aan meer ruimte om bijvoorbeeld de samenwerking tussen bao en sbo en/ of sbo en so vorm te geven in het po en in het vo te verkennen hoe de bijvoorbeeld pro en vso meer kunnen samenwerken.
- dat er grote verschillen zijn tussen regio's en (v)so-scholen onderling in de beelden die men heeft van de kansen en risico's van de invlechting. Een deel van de vso-scholen met veel leerlingen in het uitstroomprofiel vervolgonderwijs zouden liever vandaag dan morgen invlechten in het reguliere vo. Zij hebben in de huidige situatie met name moeite met het vinden en behouden van voldoende toegerust personeel. Wanneer deze scholen ook personeel kunnen werven volgens de cao vo worden deze problemen opgelost, verwachten zij. Voor vso-scholen met veel leerlingen in het perspectief dagbesteding gelden deze problemen niet. Zij hebben gevraagd of het mogelijk is om buiten de invlechting te blijven, omdat zij risico's zien wanneer de doorgaande lijn van so naar vso voor deze leerlingen wordt doorbroken en weinig mogelijkheden zien voor samenwerking met het regulier onderwijs. Weer andere vso-scholen geven aan dat zij alle drie de uitstroomprofielen verzorgen. Het personeel wordt flexibel ingezet voor leerlingen van alle drie de uitstroomprofielen. Zij zouden er last van hebben als verschillende eisen gaan gelden voor bijvoorbeeld het uitstroomprofiel vervolgonderwijs en dagbesteding.

In de monitor (v)so die door Lecso onder (v)so-scholen is uitgezet blijkt een grote verdeeldheid over de invlechting. De gevolgen voor leerlingen worden door een vrijwel even grote groep overwegend positief als negatief beoordeeld. Over de mogelijke gevolgen voor het personeel, de expertise van het (v)so en de positionering van de school valt de beoordeling vaker overwegend negatief dan positief uit. Over de verwachte financiële gevolgen is bijna driekwart van de scholen overwegend negatief.

Hoe nu verder?

Mede op basis van de regiobijeenkomsten kan worden geconcludeerd dat er veel beweging is in het veld rondom de doorontwikkeling van passend onderwijs. Het is zaak om deze energie in ieder geval vast te houden.

Aan de bestuurders de vraag wat dat betekent voor de invlechting. Er kan voor worden gekozen om door te gaan met de invlechting conform het voorstel dat in de regiobijeenkomsten is besproken, zie bijlage voor een samenvatting van het voorstel. In de verdere uitwerking kan rekening worden gehouden met de genoemde risico's uit de regiobijeenkomsten. Een andere optie is om de invlechting in eerste instantie vooral in de praktijk door te ontwikkelen door middel van stimulerende maatregelen en het wetstraject daarop te laten volgen. Op deze manier kan optimaal worden aangesloten bij de ontwikkelingen in het veld en de gekozen uitwerkingen die van onderop in de regio's tot stand komen. Tot slot kan ervoor worden gekozen om het traject (voor nu) stil te leggen en over een paar jaar opnieuw te bekijken hoe het draagvlak voor de invlechting zich heeft ontwikkeld.

Bijlage: voorstel invlechting zoals besproken in de regiobijeenkomsten

- Met de 'invlechting' gaan alle leerlingen van 4 tot ongeveer 12 jaar naar een po-school. Dit kan speciaal of regulier zijn. Tussen hun twaalfde en uiterlijk veertiende stappen alle leerlingen vervolgens over naar het vo (vso of regulier), waar de focus steeds meer is gericht op de stap die gezet wordt na afronding van het voortgezet onderwijs. Er zijn geen sovso-scholen meer.
- Het so wordt opgenomen in de WPO. Hierin worden ook zaken geregeld die specifiek zijn voor het so, zoals de toelating tot het so en de eigen kerndoelen. Het onderbrengen van het so in de WPO leidt niet tot grote veranderingen in de organisatie en bekostigingssystematiek van het so en in de structuur van de wet- en regelgeving. De huidige wet- en regelgeving en bekostiging voor het (v)so lijken al sterk op die van het primair onderwijs.
- Het vso wordt onderdeel van de WVO. Deze verandering is fundamenteeler, omdat de verschillen in organisatie- en bekostigingsstructuur nog steeds groot zijn, ondanks het feit dat met de invoering van de kwaliteitswetgeving (v)so stappen zijn gezet om het onderwijs in het vso meer naar analogie van het reguliere vo te organiseren.
- Wat betreft de bevoegdheden, vindt er een uitsplitsing van regelgeving plaats per uitstroomprofiel in het vso. Voor het vso vervolgonderwijs moeten docenten gaan voldoen aan de eisen in de WVO: eerstegraads als het gaat om de bovenbouw havo of vwo, tweedegraads als het gaat om de overige schoolsoorten. Voor het vso arbeidsmarktgericht en dagbesteding gaan de bevoegdheden gelden als voor het praktijkonderwijs (pabo of tweedegraadslerarenopleiding). Er zal een overgangsregeling worden geformuleerd voor docenten die op dit moment nog niet aan de bevoegdheidseisen voldoen.
- De sociale partners gaan in gesprek over de rechtspositie voor het personeel van de vso- scholen.
- Scholen met veel leerlingen in het uitstroomprofiel dagbesteding krijgen langer de tijd voor de invlechting.

Verslag voorbereidingsgroep invlechting

11 januari 2015

1. Opening en mededelingen

In februari treedt bij CNVO een nieuwe bestuurder aan. Het is nog de vraag wie deelneemt aan het bestuurlijk overleg passend onderwijs.

2. Stand van zaken invlechting en voorbereiding extra bestuurlijk overleg invlechting

Op 19 januari vindt een extra bestuurlijk overleg tussen de partners van de bestuursakkoorden (PO-Raad, VO-raad en OCW) over de invlechting plaats. De conceptversie van de notitie die in dat overleg besproken zal worden, wordt aangepast op basis van de bespreking in de voorbereidingsgroep. Als advies van de voorbereidingsgroep wordt de volgende lijn opgenomen: de samenwerking tussen regulier en speciaal in de praktijk wordt gefaciliteerd en gestimuleerd. Daar sluit het wetstraject bij aan. De invlechting blijft dus het eindperspectief. Hierover vindt gezamenlijke communicatie plaats.

3. Ondersteuning van scholen die verder willen met de invlechting

Als in het extra bestuurlijk overleg akkoord wordt gegaan met bovenstaande lijn, dan worden er drie werkgroepen ingericht om de doorontwikkeling in de praktijk te ondersteunen. Het gaat om:

1. SO-SBO-regulier primair onderwijs
2. VSO arbeidsmarktgericht-praktijkonderwijs
3. VSO-regulier breed

Resultaat van deze werkgroepen is een handreiking met vormen van samenwerking die mogelijk zijn en wat daarvoor nodig is. Doel is deze voor de zomer te publiceren. Onder andere in verband met de doorlooptijd van experimenteerbeschikkingen wordt ervoor gekozen nu geen experimenten te starten, maar vooral de ontwikkelingen in het veld te volgen, te ondersteunen en te verspreiden.

De voorbereidingsgroep ziet toe op de voortgang van en de verbinding tussen de werkgroepen. Hij komt daarom minder vaak bijeen dan vorig jaar.

In de volgende bijeenkomst van de voorbereidingsgroep wordt ieders inzet in de werkgroepen besproken.

4. Planning

De volgende bijeenkomsten van de voorbereidingsgroep vinden plaats op:

- 8 februari 9.30-11.00 uur
- 7 maart 9.30-11.00 uur
- 14 april 9.30-11.00 uur
- 12 mei 9.30-11.00 uur

5. W.v.t.t.k.

Het onderzoek van Centerdata wordt verspreid onder de deelnemers van de voorbereidingsgroep.

Verslag voorbereidingsgroep invlechting

8 februari 2016

1. Opening en mededelingen

- Op woensdag 10 februari van 13.30-18.30 uur vindt een AO passend onderwijs plaats.
- Op vrijdag 12 februari van 13.30-14.30 uur wordt met enkele (v)so-scholen uit de beleidsgroep gesproken over onderwijs en zorg.

2. Verslag

In het verslag staat een foutief jaartal vermeld. Dit wordt aangepast.

3. Terugkoppeling extra bestuurlijk overleg invlechting

- [REDACTED] zal zich namens de raden gaan inzetten op de bestuurlijke kant van de doorontwikkeling van passend onderwijs in het regulier onderwijs.
- De bestuurders zijn akkoord met het voorstel van de voorbereidingsgroep om de invlechting in de praktijk verder te stimuleren en de wetgeving daarbij aan te laten sluiten. Er moeten echter wel voor voldoende voortgang worden gezorgd.
- Over het vervolg van het invlechtingstraject wordt op eenduidige wijze gecommuniceerd.

4. Voorbereiding stuurgroep en notitie stimulerende maatregelen

Het overzicht van knelpunten/stimulerende maatregelen wordt niet geagendeerd voor de stuurgroep van 17/2.

In de stuurgroep wordt de notitie die is opgesteld voor het bestuurlijk overleg voorgelegd, aangevuld met het vervolgtraject.

5. Werksessies met scholen

Op dinsdagmiddag 15 maart 13.00-17.00 uur in Utrecht wordt één werksessie georganiseerd voor alle regio's die intensiever willen samenwerken tussen speciaal en regulier onderwijs. Na een gezamenlijke opening en inleiding gaan de aanwezigen in drie groepen uiteen (so/sbo/po, vso arbeidsmarktgericht/pro, vso/regulier vo). Over het thema 'inzet van expertise' wordt geen aparte sessie georganiseerd; dit komt in alle andere groepen aan de orde. De samenwerking tussen (v)so dagbesteding en regulier onderwijs wordt in een apart traject meegenomen.

Vooraf wordt geïnventariseerd welke concrete, praktische vraagstukken er bij de deelnemers leven.

Uiteindelijk moeten de werksessies leiden tot een handreiking met bestaande mogelijkheden en een overzicht van waar dan nog tegenaan wordt gelopen. Hierover wordt richting alle scholen gecommuniceerd.

Nadere voorbereiding van de werksessie vindt plaats gedurende de voorbereidingsgroep van 7 maart.

6. Planning

De voorbereidingsgroep van 14 april wordt verplaatst naar 7 april. Zie de aangepaste planning in de bijlage.

7. W.v.t.t.k.

Op dit moment is de aansluiting van vso-scholen bij de VO-raad formeel nog niet mogelijk. Dit wordt besproken in de volgende alv. PO-Raad en VO-raad bespreken de kosten daarvan.

Verslagen deelsessies werksessie invlechting d.d. 15 maart 2016

1. Speciaal onderwijs, speciaal basisonderwijs en basisonderwijs

Uit de pitches van alle deelnemers (zie bijlage voor een overzicht van de door hen geschetste ontwikkelingen in de regio) kwamen enkele thema's naar voren, die hieronder puntsgewijs worden besproken.

Inspectiekader

Als er wordt gewerkt met integratieklassen in het (s)bo, van leerlingen die voorheen naar het so gingen, ontstaat de vraag of het reguliere toezichtskader wel toereikend is. De WPO-inspectie is niet bekend met de specifieke regelgeving van de WEC en ook de inspecteurs onderling kennen elkaar niet en werken niet hetzelfde. OCW gaat met de inspectie in gesprek hoe hiermee om te gaan.

Fusie

Op dit moment is een fusie tussen so en sbo niet mogelijk. OCW verkent of dit mogelijk gemaakt kan worden. Dit betekent dat de fusieschool doorgaat als sbo-school (of in het geval van een fusie tussen sbo en regulier als reguliere bo-school). Het voordeel van een fusie boven opheffing is dat er gebruik kan worden gemaakt van de fusiecompensatiemaatregel. Dit biedt meer tijd en ruimte om de overgang te realiseren.

Expertisebehoud

Als een s(b)o-school besluit zijn leerlingen, met extra ondersteuning/voorzieningen, over te dragen aan een reguliere school om zichzelf vervolgens op te heffen, ontstaan vragen over expertisebehoud. Om welke expertise het precies gaat, moet nader worden geconcretiseerd. Er is behoefte aan extra tijd om zeker te weten dat alle leerlingen een passende plek hebben gevonden en er moeten waarborgen worden geboden zodat de expertise in de reguliere school voldoende is. Advies is om daarbij het samenwerkingsverband te betrekken; in dat verband kunnen afspraken worden gemaakt over expertisebehoud.

Mengen van leerlingengroepen

Scholen zouden leerlingen van verschillende scholen graag meer met elkaar mengen. Leerlingen moeten echter worden ingeschreven waar zij onderwijs volgen. Een leerling kan maximaal 3 maanden fulltime onderwijs op een andere school volgen dan waar hij/zij staat ingeschreven en maximaal 60% van de week voor een langere tijd (symbiose/meetellen onderwijstijd). Dit is onder meer nodig om toezicht te kunnen houden en de juiste school te kunnen aanspreken op de kwaliteit van het onderwijs.

Begeleidingscommissie

Naast het mengen van leerlingen zou de inspectie ook niet toestaan dat er wordt gewerkt met één gezamenlijke begeleidingscommissie voor meerdere scholen, eventueel van so en sbo. Dit wordt nagegaan bij de inspectie.

Samenwerking met KDC's

Er bestaan vragen over de wijze waarop moet worden omgegaan met leerlingen die gedeeltelijk zorg en gedeeltelijk onderwijs ontvangen (en bijvoorbeeld minder dan 50% van de week naar school kunnen).

Wensen voor vervolg

- Communicatie/delen van best practices via nieuwsbrief en bijeenkomsten van de PO-Raad (bijvoorbeeld een voorprogramma voor de ALV).
- Handreiking (daarin ook mogelijkheden leerlingendaling meenemen)

2. Vso arbeidsmarktgericht en praktijkonderwijs

Algemene opmerkingen over invlechting

Cluster 3 voelt spagaat voor wat betreft samenwerking. Voor een deel van de doelgroep is aansluiting bij pro goed, voor een ander deel van de doelgroep is aansluiting met vo niet relevant.

Juist bij deze doelgroep is de relatie met de gemeente extra van belang, niet alleen voor jeugdzaken, maar ook vanwege de arbeidsmarkttrajecten. In die samenwerking met gemeenten zijn er een aantal knelpunten:

- Elke gemeente heeft ander beleid: scholen hebben met veel gemeenten te maken
- Hoe breng je budgetten bij elkaar om één pakket voor de leerling te creëren?
- De gemeente heeft de opdracht om plannen voor kwetsbare jeugd te maken nog niet altijd in beeld.

Bij invlechting is het van belang dat er regionaal naar de beste oplossing wordt gekeken, omdat veel zaken samenhangen:

- Besluiten in de zorg hebben impact op onderwijs
- Keuzes voor invlechting hebben effect op het aanbod van andere scholen. Als de groepen pro/vso arbeidsmarkt worden samengevoegd, blijft het vso dan overeind?

Voorbeelden

- Arbeidscollege in Goes: pro en vso in zeeland werken samen. De gemene deler is afstand tot de arbeidsmarkt. Op dit moment is er een stichting opgericht, het doel van de stichting is massa creëren om de doelgroep goed te bedienen. Het arbeidscollege moet ook een relatie leggen met de gemeente: zo ziet de gemeente op tijd mensen die extra ondersteuning op de arbeidsmarkt aankomen. Samenwerking en soepele overgang wordt versterkt.
- Pro- en vso-scholen blijven naast elkaar bestaan, maar ze werken samen in hun aanbod: samen in één gebouw (vso gebruikt 's ochtends de keuken, het pro 's middags), leerlingen uitwisselen bij het aanbod van branchegerichte cursussen

Varianten van invlechting:

- 1 school voor alle arbeidsmarkttoeleidende trajecten. Binnen die school bestaan verschillende groepen leerlingen met verschillende ondersteuningsbehoeften. Zet bijvoorbeeld pro-leerlingen en zmok-leerlingen niet bij elkaar in de klas. Er komt één tlv arbeidsmarkttoeleiding.
- Meer samenwerken op arbeidsmarkttoeleiding tussen pro en vso: uitwisselen leerlingen, trajecten samen vormgeven. Er blijven twee verschillende tlv.

In beide varianten behelst de tlv een bewuste keuze: er wordt afgestapt van de route vervolgenonderwijs. Uitgangspunt is dat de leerling geen startkwalificatie kan halen, en ook dat de leerling niet naar dagbesteding zal gaan.

Nodig:

- Kwalitatief goed netwerk
- Professionaliteit docenten
- Volume: genoeg leerlingen

Belemmeringen

- Pro-scholen voelen zich geremd om samen te werken door het samenwerkingsverband. Ze zijn bang meer leerlingen te krijgen dan in het verleden.
Oplossing: de maatschappelijke opdracht om de jongere naar werk te leiden met leidend zijn. In dit geval moet in het swv opnieuw het gesprek gevoerd worden met de leerling als uitgangspunt.
- Afspraken over kosten: wie betaalt wat als een leerling een deel van het programma op een andere school volgt? Moeten scholen onderling afspraken over maken (al dan niet met swv).
- Verzekering: is de leerling wel verzekerd als hij een deel van het programma op een andere school volgt? Zeker relevant in geval van beroepspraktijkvorming!
- Brinnummers: in geval van ontvlechting so/vso
Oplossing: er is veel wel mogelijk, zeker als er sprake is van herschikking. Neem contact op met DUO
- Personeel van vso wordt bekostigd volgens po-normen, maar moet wat betreft urennorm aan de vo-normen voldoen.

- Cultuur om als school te focussen op overleving: bestaansrecht is belangrijker dan de doelgroep bedienen.
- De cultuur om naar zml-kinderen te kijken als jongeren die niet kunnen werken. 'buffelen ipv knuffelen'.
- Leerlingenvervoer: als je leerlingen meer centraal bij elkaar zet, vraagt dat meer van leerlingenvervoer.
- Problemen met arbeidsmarktbeleiding van gemeente: start vaak pas op 18-jarige leeftijd (te laat voor deze doelgroep) en de loonwaardebepaling gaat nog moeizaam.
- Huisvesting.??
- De registratiesystemen po-vo kunnen niet met elkaar communiceren. Vraag aan Raden om hierop in te zetten.

Kansen

- Een groeiende groep ouders realiseert zich dat een uitkering niet meer altijd mogelijk is, en ook niet wenselijk is. Daardoor ontstaat er meer ondersteuning vanuit de thuissituatie om meer aan arbeidsmarkttoeleiding te doen.
- Ontwikkel een visie en neem die als uitgangspunt. De visie die uit de groep kwam: Er is straks geen vso of pro meer, maar een leerroute, een uitstroomprofiel arbeidsmarkt. Binnen de leerroute zijn verschillende vormen van ondersteuning mogelijk om recht te doen aan de verschillende soorten leerlingen die deze route volgen. In die leerroute krijgen leerlingen maximale mogelijkheden met als doel participatie op de arbeidsmarkt. In de leerroute worden krachten van zorg, gemeente, bedrijfsleven en onderwijs gebundeld vanuit een gezamenlijke opdracht. De overstap van so en vso vindt plaats als duidelijk is wat het uitstroomprofiel van de leerling wordt.
- Stimulerende rol van het samenwerkingsverband inzetten bij deze ontwikkeling: swv heeft een financieel belang om de ontwikkeling/versterking van arbeidsmarktgerichte stroom te stimuleren. Niet naar werk leiden zorgt ervoor dat Iln zeker tot 20e levensjaar in vso zitten. Bovendien kan het swv ervoor zorgen dat vanuit gemeenschappelijk belang naar deze doelgroep wordt gekeken.

Nabranders

- Oproep om de formele invlechting door te laten gaan.
- In een volgende bijeenkomst graag ook gemeenten aan tafel: nodig bij deze doelgroep!
- Graag mailadressen van de aanwezige groep verspreiden. Geen behoefte aan verder platform.

VSO en regulier vo

Cao / bevoegdheden / behoud personeel

a. Salaris/aantal lesuren

b. Hoe houd ik mijn school stabiel en behoud ik mijn personeel? Voorbeeld van leegloop talentvolle eerste of tweede graders en continu vacature ruimte daarvoor. Kan daarover een handreiking komen?

c. Probleem van scholing bestaande leraren bij HBO: zijn daar niet op gericht (omscholing of bijscholing van pabodocenten naar tweedegraadsdocenten). HBO is gericht op jonge mensen zonder ervaring en niet op bestaande docenten. Daarnaast onmogelijkheid om met een lerarenbeurs een tweede master te volgen.

Bevoegdheden vso opnemen in plan van aanpak bevoegdheden (vmbo).

Omvang vso / behoud en doorontwikkeling expertise

a. Hoe zorg je voor behoud en doorontwikkeling van je expertise als je te klein wordt of als een groot deel van de ondersteuning plaats gaat vinden op de reguliere scholen?

Samen ontwikkelen/ middelen vanuit samenwerkingsverband besteden en niet verdelen over de scholen. Maakt meer mogelijk.

Wetgeving/hardheidsclausule/pilots

a. Kan er geen hardheidsclausule in de wet komen, waarbij een groepje van wijze mensen kan bepalen of in bepaalde situaties bepaalde wetten en regels buiten werking worden gesteld? Om welke wetten en regels het dan zou gaan werd niet vermeld.

b. Kunnen er geen pilots worden ingericht waar op voorhand met inspectie en OCW wordt afgesproken dat bepaalde wetten en regels niet van toepassing zijn? Ook hier werd niet duidelijk welke wetten en regels dan nu in de weg zitten.

Er kunnen op voorhand cases worden besproken met inspectie en OCW om te kijken of deze binnen de wet zijn. En als dat niet is: mogelijk bespreken om het dan toch te doen?

Insteek inspectie werd gewaardeerd: meepraten in plaats van beoordelen + spanningsveld politieagent en sparringspartner

Symbiose: maatwerk nodig ipv richtlijn inspectie

a. Er was even wat discussie over 60%-40% regel. Aangegeven werd dat dit geen wettelijke verplichting is, maar een richtlijn van de inspectie, Daarbij geldt 'pas toe of leg uit'.

Positie cl. 1 en 2: expertise cluster 2 is niet geborgd.

Wie pikt de signalen op bij scholen rondom cluster 2 systematiek?

Examinering

Het is lastig voor leerlingen om gedurende het lopende schooljaar over te stappen naar regulier onderwijs omdat zij dan achterlopen op toetsen die al gemaakt zijn, eerder in het jaar. Het kan voor leerlingen demotiverend werken dat zij pas aan het einde van het schooljaar over kunnen stappen hierdoor.

Reguliere school met specifiek profiel

Hoe zorg je ervoor dat vso-leerlingen op het vo onderwijs krijgen, zonder al te veel gedoe doordat je samenwerkingsovereenkomsten hebt met verschillende scholen en daardoor te maken hebt met en meerdere schoolplannen, PTA's, websites etc. Kan dit niet eenvoudiger? Het gaat toch om wat het beste is voor het kind? Dat kan de school toch het beste bepalen etc.

En als een reguliere school extra ondersteuningsvoorzieningen inricht, kan die extra aantrekkelijk worden voor leerlingen buiten de regio/samenwerkingsverband. Dit kost de school of het

samenwerkingsverband geld. Hoe kan daar op een handige/praktische wijze mee worden omgegaan?

Toestroom van vso-leerlingen drukt de resultaten van het reguliere vo. Aangegeven is dat voor leerlingen met extra ondersteuning correctie kan worden aangevraagd bij de inspectie.
.Arrangementen: veel is mogelijk door middel van arrangementen .Daarbij wordt opgemerkt dat leerlingen met (voorheen) een rugzakje in het regulier vo beter presteren dan reguliere leerlingen, dus de angst eigenlijk onterecht is.

Betrekken gemeenten

Wijkgerichtheid van gemeenten t.o.v. scholen waar verschillende regio's worden gehanteerd. Met name in het vo, waar leerlingen naar een school gaan die verder weg ligt van de postcode waar ze woonachtig zijn. En hoe omgaan met leerlingenvervoer.

Afstemming tussen zorg en onderwijs

Zorgboerderijen werd als voorbeeld genoemd waar dit een grijsgebied is. OPP per leerling, ook voor zorg?

Vervolg

Database met vragen en antwoorden + meedenken concrete problemen + maak het behapbaar + delen goede voorbeelden (plus duiding OCW/inspectie) + handreiking: pro-actief + waar kun je concrete problemen neerleggen?

Bijlage: ontwikkelingen in de regio so/sbo/po

RENN 4 ( )

Naar aanleiding van demografische krimp is er nu al sprake van gezamenlijke huisvesting. De wens bestaat om tot een gezamenlijk centrum voor onderwijsexpertise te komen. Hierbij wordt aangelopen tegen verschillende problemen: wetgeving, bekostiging en toezichtkader. Graag van geïnstitutionaliseerd wantrouwen naar vertrouwen.

SO Fryslan ( )

Wens om so cluster 3/4 samen te voegen met het sbo. Daarvoor is een fusiemogelijkheid voor so en sbo gewenst. Dit biedt meer tijd om één en ander vorm te geven.

SO/VSO St. Jan Baptist ( )

Wens om binnen de stichting zoveel mogelijk in te zetten op regulier onderwijs. Het sbo in het reguliere basisonderwijs integreren en/of een breed kindcentrum in te richten. Op zoek naar initiatieven die al lopen (zelf nog niet bezig).

Samenwerkingsverband De Meijerij ( )

Wens om tot een onderwijsexpertisecentrum te komen met deskundigheid van samenwerkingsverband en so. De regie ligt bij het samenwerkingsverband. Van leerlingen uit het sbo wordt bekeken of zij kunnen worden ingeschreven in op de reguliere basisschool, met extra ondersteuning van het onderwijsexpertisecentrum of sbo.

De Ambelt - St. Prot. Chr. so en vso Kampen eo ( )

De meeste nevenvestigingen van De Ambelt worden overgedragen aan andere besturen, onder andere in het regulier onderwijs. Er blijven twee Brinnummers voor het (v)so bestaan. Aangegeven wordt dat daarbij wordt aangelopen tegen regelgeving omtrent het vermengen van gelden/leerlinggroepen. Al heel lang wordt intensief samengewerkt tussen sbo en so. Bij het indelen op behoeften worden grote verschillen tussen leerlingen gezien. Vraag van mw. Rook is wat er precies wel en niet mag. Dit initiatief doet mee aan onderzoek vanuit NRO.

Stichting speciaal onderwijs op gereformeerde grondslag Zwolle ( )

In verband met demografische krimp bestaat de wens om tot 1 locatie voor so cluster 3/4 en sbo te komen voor leerlingen van 4 tot 8 jaar. Aangegeven wordt dat er wettelijke belemmeringen zijn, dat inspecteurs WEC en WPO elkaar en elkaars toezichtkader niet kennen en dat eea is ingegeven vanuit bekostiging.

Stichting Klasse ( )

Wens om de expertise in het reguliere onderwijs te verbreden, tot meer samenwerking en flexibele vormen te komen. Verder wil men tot meer integratie so en sbo te komen en om meer samen te werken met het kinderdagcentrum (zorg en so). Loopt aan tegen vraagstukken met betrekking tot het onderwijs volgen voor een gedeelte van de week. Ook zien zij grote verschillen tussen samenwerkingsverbanden (bijvoorbeeld tussen Gouda en Woerden).

Stichting Gewoon Speciaal ( ) en ( ) (bestuurder bao Wijk bij Duurstede)

Naar aanleiding van de leerlingendaling is de wens om sbo en bo bij elkaar te brengen. in één nieuw gebouw. Vraagt ruimte voor geleidelijke overgang om te laten zien dat het kan.

Swv Meerkring ( )

So cluster 4 wordt geïntegreerd met het sbo.

SO De Cirkel ZML ( )

Wens om tot meer integratie tussen so/sbo, vso/pro en (v)so/kdc te komen. Vraag is hoe de expertise van cluster 3 geborgd kan worden.

OBS De Hasselbraam ( )

Samen met de Anton van Dijkschool is een integratieklas ingericht. Het blijft voor de school lastig om de financiering goed te regelen.

Simea ([REDACTED])

In Urk en St. Michielsgestel is meer samenwerking tussen de instellingen en reguliere scholen (speciale klas op reguliere school).

1. Opening en mededelingen

- In tegenstelling tot wat in de planning staat vermeld vindt het bestuurlijk overleg passend onderwijs plaats op 10 maart.
- Op 10 en 11 maart organiseert Lecso een conferentie voor (v)so-besturen.

2. Verslag vorige voorbereidingsgroep

In de voorbereidingsgroep was afgesproken dat het persbericht over het vervolg van de invlechting letterlijk overgenomen zou worden. Dit is niet door alle partijen gebeurd. In de toekomst zal daar beter op worden gelet.

3. Terugkoppeling stuurgroep (v)so in transitie

- [REDACTED] zal besturen van reguliere scholen ondersteunen bij de doorontwikkeling van passend onderwijs.
- [REDACTED] maken een landkaart met daarin alle regionale ontwikkelingen die spelen rondom passend onderwijs vanuit een (v)so-perspectief. Hierin zullen kwantitatieve en kwalitatieve gegevens samen worden gebracht. Zij stemmen de opzet af met OCW en NRO.
- Vanuit cluster 2 wordt aangegeven dat zij graag willen aanschuiven bij de stuurgroep. Dit verzoek wordt geagendeerd in de volgende stuurgroep.

4. Werksessie

- De opzet van de deelsessies wordt verder uitgewerkt en de taken verdeeld (zie draaiboek).
- Idee voor een volgende bijeenkomst is om filmpjes te maken van pitches van deelnemers en de bijeenkomst af te sluiten met een borrel.

5. Onderwijszorgarrangementen

Dit agendapunt wordt de volgende keer besproken.

Verslag voorbereidingsgroep invlechting

7 april 2016

1. Opening en mededelingen

De term 'invlechting' blijkt bekender en eenduidiger dan 'doorontwikkeling passend onderwijs'.

2. Verslag vorige voorbereidingsgroep en planning

De werkgroep van 12 mei wordt verplaatst.

Op 16 juni vindt het bestuurlijk overleg passend onderwijs plaats.

3. Terugblik op werksessie 15 maart

Er waren grote verschillen tussen de verschillende deelsessies. Uit de so/sbo/bo-sessie bleek dat er wettelijk veel kan maar dat samenwerking in de praktijk vaak moeilijk is. De vo-sessies waren minder concreet en meer conceptueel. In de sessie vso arbeidsmarktgericht/praktijkonderwijs werd de gemeente gemist.

Het verslag wordt niet verspreid.

4. Opzet handreiking

De concepthandreiking wordt besproken en zal op de volgende punten worden aangepast:

- De kernboodschap van/de visie achter de invlechting wordt sterker benadrukt in de inleiding
- Er wordt verder uitgewerkt wat er wettelijk wel en niet kan
- De afstemming met personeel en ouders wordt sterker benadrukt
- Bij de aangeboden ondersteuning worden ook de steunpunten passend onderwijs van de raden en de bonden genoemd.

Naast de handreiking zou een digitale, interactieve ruimte opgezet kunnen worden.

5. Voorbereiding stuurgroep

De conceptnotitie voor de stuurgroep wordt besproken. Hieraan wordt toegevoegd:

- Uit het werkbezoek van de staatssecretaris aan De Ambelt bleek dat er wettelijk veel mogelijk is als het gaat om intensievere samenwerking tussen regulier/speciaal, maar dat het wellicht nog handiger kan. Er wordt onderzocht of een experiment kan worden gestart. De Ambelt doet daartoe een concreet voorstel van welke regelgeving het bestuur af wil wijken. OCW onderzoekt vervolgens nut, noodzaak en mogelijkheid van een experiment.
- Er wordt bekeken of de sociale partners met elkaar in overleg kunnen gaan over behoud van expertise bij intensievere samenwerking speciaal en regulier onderwijs.
- In de ALV van de VO-raad wordt gesproken over het aangesloten lidmaatschap van samenwerkingsverbanden en vso-scholen.
- De volgende werksessie invlechting vindt plaats op donderdagmiddag 16 juni 14.00-17.00 uur.

W.v.t.t.k.

De thuiszitterstop vindt plaats op 13 juni van 9.00-14.00 uur

Verslag voorbereidingsgroep invlechting

3 mei 2016

1. Opening en mededelingen

- Op 10 mei spreekt Lecso met de Ambelt.

2. Verslag en planning

- Er wordt een extra bijeenkomst van de voorbereidingsgroep invlechting gepland op woensdag 8 juni van 10.30-12.00 uur. ■■■ regelt een zaal.
- Het verslag van de werksessie van 15 maart wordt niet verder verspreid. In de uitnodiging voor de vervolgbijeenkomst op 16 juni zal een korte terugblik worden opgenomen.

3. Terugkoppeling stuurgroep (v)so in transitie d.d. 13 april 2016

- Er is door Lecso een animatie over inclusief onderwijs gemaakt. In de stuurgroep is afgesproken dat hierin duidelijk onderscheid wordt gemaakt in de huidige situatie en de toekomstvisie. OCW en VWS hebben nog overleg over het aanleveren van hun logo's.
- Er zijn heel veel ken- en stuurgetallen over passend onderwijs beschikbaar. De stuurgroep heeft niet zo zeer behoefte aan nieuwe cijfers als wel om de beschikbare gegevens te bekijken vanuit een (v)so-bril. Vraag is om hierbij ook de instellingen voor cluster 1 en 2 mee te nemen.
- Verzoek vanuit de stuurgroep om meer goede voorbeelden te delen.
- De projectleider gaat tot het eind van dit jaar door volgens de huidige werkwijze. Er wordt bekeken of er daarna bij de ondersteuning van besturen een sterkere verbinding kan worden gelegd met de steunpunten.

4. Monitor (v)so

- Halverwege mei wordt het tweede monitorrapport definitief. De conclusies worden meegenomen in de voortgangsrapportage passend onderwijs die in juni naar de Tweede Kamer wordt verzonden. Er blijkt veel te worden samengewerkt tussen regulier en speciaal onderwijs. De samenwerking met de gemeente verloopt nog moeizaam.
- Lecso houdt een steekproef onder scholen die niet hebben gereageerd.
- De monitor zal nog 2x worden herhaald; er is nog niet besloten wanneer. De gestelde vragen moeten dan op de actualiteit worden aangepast. ■■■ levert specifieke suggesties aan.

5. Concepthandreiking samenwerking regulier en speciaal

De concepthandreiking wordt besproken. Op hoofdlijnen worden de volgende wijzigingen voorgesteld:

- In de inleiding wordt een sterkere verbinding met het invlechtingstraject gelegd (notie dat dit geen verplichting voor alle (v)so-scholen is).
- De samenwerking met cluster 1 en 2 wordt toegevoegd
- Bij de samenwerking met sbo wordt een passage over de bekostiging opgenomen.
- De passage over de samenwerking met pro wordt gecheckt op criteria en doelgroepenregister.
- De pilots samenwerking so/sbo van NRO worden toegevoegd.

Iedereen levert voor 17 mei voorstellen voor specifieke tekstwijzigingen aan.

6. Bijeenkomst 16 juni

- Alle deelnemers van de bijeenkomst van 15 maart worden uitgenodigd voor de vervolgbijeenkomst op 16 juni. Daarnaast wordt een bericht geplaatst in de nieuwsbrieven van de PO-raad en VO-Raad.
- In de uitnodiging wordt nadere toelichting gegeven op het voortraject en de uitkomsten van de vorige bijeenkomst. Ook wordt opgenomen dat de genodigden hun partner bij de gemeente mee kunnen nemen.
- Het programma zal er als volgt uit zien:

13.00 - 13.30 uur	Inloop
13.30 - 14.00 uur	Plenaire inleiding en presentatie van de concepthandreiking
14.00 - 14.45 uur	Praktijkvoorbeelden
14.45 - 15.15 uur	Pauze
15.15 - 16.30 uur	Verdere bespreking in deelsessies:

- So, sbo, basisonderwijs
- Vso arbeidsmarktgericht en praktijkonderwijs
- Vso en regulier voortgezet onderwijs

16.30 uur	Einde

Als praktijkvoorbeelden worden gevraagd:

- SWV Amstelstroom: De Parcival. Een reguliere school, die al een aantal jaar, ook so onderwijs verzorgt. Afspraken zijn er met het samenwerkingsverband en de inspectie.
- De 'pilot' sbo/so in de regio Zwolle.
- Eduwiek
- Samenwerking vo/vso Kentalis met het Thorbecke College uit Zwolle

7. Stuurgroep 25 mei

- De stuurgroep wordt geannuleerd.
- Op ambtelijk niveau wordt een bijeenkomst over het vervolg na 2016 gepland (plant in).

Verslag voorbereidingsgroep invlechting

12 september 2016

1. Opening en mededelingen

N.v.t.

2. Signalen uit het veld

Uit een belronde met kleine scholen (minder dan 2x de opheffingsnorm en dalende leerlingenaantallen) blijkt dat er ontwikkelingen gaande zijn waarbij grote (v)so-besturen groeien en er minder eenpitters over blijven.

In juni zouden de ontwikkelingen binnen so/sbo/regulier gemonitord worden. Deze meting is niet doorgegaan omdat er via de NRO onderzoek naar deze ontwikkelingen wordt gedaan. Dit rapport komt in het najaar beschikbaar. De resultaten worden tijdens een bijeenkomst in november gepresenteerd.

Binnen cluster 2 worden veel gesprekken gevoerd over de samenwerking met het reguliere onderwijs. In januari verschijnt een richtlijn toelaatbaarheid. Daarover worden regionale bijeenkomsten georganiseerd.

3. Ondersteunende activiteiten najaar 2016

Om de invlechting verder te brengen wordt ingezet op de volgende 3 stappen:

1. Praktische handvatten
2. Persoonlijke begeleiding van regio's
3. Wetgeving

Voor de initiatieven die we nu zien, geldt de huidige wetgeving als kader. Er vinden gesprekken met de inspectie plaats over verwachttingsmanagement: het mag geen verrassing zijn dat iets niet mag.

Afgesproken wordt dat de PO-Raad, VO-raad en Lecso voor de volgende bijeenkomst van de voorbereidingsgroep (op 13 oktober) een voorstel voor een praktische handreiking doen. Daarin wordt uiteindelijk in ieder geval aandacht besteed aan:

- De afspraken die je met de betrokken samenwerkingsverbanden maakt over toelating tot en bekostiging van de extra ondersteuning op de reguliere school
- Bevoegdheden, bijscholing van docenten en overgangperiode (inclusief voorbeelden tripartiete akkoord (vso-vo))
- Afspraken met gemeente over leerlingenvervoer en huisvesting
- Mogelijkheden voor gespreide examinering/ staatsexamens in het vo
- Nazorg na reguliere vo-school
- Initiatieven op het gebied van so/sbo (onderzoek NRO) en sbo/regulier (implementatieplan PO-Raad)

De bonden volgen de afspraken die bij de Ambelt worden gemaakt rondom personeel (o.a. taakbeleid). Op basis van de ervaringen daar kan er op landelijk niveau een gesprek op gang worden gebracht.

OCW organiseert voor samenwerkingsverbanden die plannen voor invlechting hebben intervisiebijeenkomsten met Inspectie, DUO en de raden. Daarnaast wordt in het kader van het evaluatietraject van de NRO een onderzoek naar initiatieven rondom samenwerking vso-vo gestart (vergelijkbaar met het onderzoek naar so/sbo).

4. Stuurgroep (v)so in transitie

Op 29 september komt de stuurgroep weer bijeen. In deze bijeenkomst wordt gesproken over:

- Stand van zaken land
- Nieuwe organisatievorm ondersteuning (v)so in transitie (vliegende brigade)
- Koersnotitie passend onderwijs van de raden

5. W.v.t.t.k.

- De volgende (v)so-monitor wordt in februari gehouden.
- Met de Jeugdpoortpartners wordt een verkenning uitgevoerd naar een nieuwe agenda voor de jeugd.

Samenwerken voor samen leren

Sept. 16

Als de hand nog wat verder reikt..... Vervolgaanwijzingen voor die scholen, die verdere stappen willen zetten in dit proces

1. Inleiding

Aanleiding

De afstand tussen regulier en speciaal onderwijs wordt steeds kleiner. Sinds de invoering van passend onderwijs werken reguliere scholen en scholen in het (voortgezet) speciaal onderwijs ((v)so) nauwer samen, in samenwerkingsverbanden passend onderwijs en met de instellingen voor het onderwijs aan visueel, auditief en/of communicatief beperkte leerlingen¹. Ook door de verbetering van de onderwijskwaliteit en de instroom van leerlingen met een normaal tot hoog cognitief niveau in het vso, nemen de verschillen af. Er wordt vaker gebruik gemaakt van flexibele arrangementen; een leerling volgt een gedeelte van het onderwijs op de reguliere school en een gedeelte op de school voor (v)so, of de (v)so-school brengt zijn expertise naar de reguliere school.

Op veel plekken spelen deze ontwikkelingen zich af in een context van dalende leerlingenaantallen, als gevolg van demografische ontwikkelingen en op sommige plekken verevening². Dit alles heeft de afgelopen jaren op verschillende plekken in het land geleid tot een herschikking van scholen en vestigingen of verkenningen daartoe. Samenwerkingsverbanden en scholen vragen zich steeds vaker af op welke wijze er nauwer kan worden samengewerkt tussen reguliere en speciale scholen en instellingen. Onderzocht wordt hoe de kennis en expertise van de scholen voor (v)so kunnen worden geborgd en eventueel ingezet in het reguliere onderwijs. Ook wordt er bekeken op welke wijze er intensiever kan worden samengewerkt tussen verschillende scholen binnen het regulier onderwijs, waaronder het speciaal basisonderwijs (sbo) en praktijkonderwijs (pro). Zij willen hiermee tot een dekkend, flexibel en vooral passend aanbod voor alle leerlingen in de regio komen, dat meer thuisnabij is vormgegeven en leerlingen optimaal voorbereidt op hun vervolgstap.

In de bestuursakkoorden voor het primair (po) en voortgezet onderwijs (vo) 2014 is om bovenstaande redenen de ontvlechting (hierna: invlechting) van het (v)so aangekondigd. De sectororganisaties, de vakbonden en OCW hebben het afgelopen jaar verder uitgewerkt hoe het so dichterbij het reguliere po en het vso dichterbij het reguliere vo kan worden georganiseerd. Over (varianten voor) de invlechting zijn in verschillende regio's gesprekken gevoerd met samenwerkingsverbanden en scholen. Hieruit bleek dat (v)so-scholen en samenwerkingsverbanden druk bezig zijn met de doorontwikkeling van passend onderwijs, maar dat er grote verschillen zijn tussen regio's en (v)so-scholen onderling. Vooral scholen met uitstroomprofiel vervolgonderwijs zien veel kansen in een sterkere samenwerking met het reguliere onderwijs. Scholen met uitstroomprofiel dagbesteding zien hier minder mogelijkheden voor. Er is daarom besloten om scholen die nu al verder willen gaan in de samenwerking tussen regulier en speciaal onderwijs daarbij te ondersteunen.

Doel en opzet vervolghandreiking

Deze vervolghandreiking biedt scholen en samenwerkingsverbanden een overzicht van de huidige wettelijke mogelijkheden om tot verdergaande samenwerking tussen speciaal en regulier onderwijs te komen en geeft adviezen voor die scholen, die nog verdere stappen willen zetten in dit proces. Het gaat daarbij om vormen waarmee (meer) leerlingen, die voorheen volledig op een school voor (v) so zouden zijn aangewezen, regulier onderwijs kunnen volgen dat rekening houdt met hun onderwijs- en ondersteunings- behoefte. Zo kan een meer flexibele onderwijs- en ondersteuningsstructuur tot stand komen.

U vindt hier meer informatie over de wijze waarop de samenwerking in de praktijk verder vorm kan worden gegeven.

Voor scholen die vooral willen samenwerken in het ondersteunende proces (zoals de samenvoeging van ondersteunende diensten op het gebied van het onderhoud

¹ Voorheen: scholen voor cluster 1 en 2

² Met verevening wordt bedoeld: het toegroeien naar een gelijke verdeling van de ondersteuningsmiddelen over het land. Dit gebeurt in vijf jaar vanaf 2015. Daarvoor is gekozen bij de invoering van passend onderwijs.

van gebouwen, ICT, HRM en inkoop) is er de handreiking "Samen sterker bij leerlingendaling".

In deze handreiking wordt in de volgende hoofdstukken ingegaan op:

- Hoofdstuk 2: so, sbo, basisonderwijs
- Hoofdstuk 3: vso en regulier vo (waaronder pro)
- Hoofdstuk 4: ondersteuning bij samenwerking

2. So, sbo en basisonderwijs

Er bestaan verschillende vormen en gradaties van samenwerking tussen het so en het (s)bo, waardoor leerlingen mét en zonder extra ondersteuningsbehoefte in hetzelfde gebouw onderwijs kunnen volgen. Hieronder worden de verschillende mogelijkheden en de voorwaarden die daarbij gelden beschreven. Het gaat dan om:

- Het inrichten van een nevenvestiging: de so-school en een reguliere school delen een gebouw. So-leerlingen krijgen les van hun eigen docenten, in hun eigen gedeelte van het gebouw.
- Symbiose en meetellen onderwijstijd: leerlingen volgen een gedeelte van het onderwijsprogramma op een andere school. Deze andere school kan in hetzelfde gebouw zitten en de leerlingen kunnen samen met kinderen van de andere school les krijgen.
- (S)bo-school met een specifiek profiel: alle leerlingen gaan naar dezelfde school. Voor leerlingen met een extra ondersteuningsbehoefte wordt specifieke expertise ingezet.

Inrichten van een nevenvestiging

Een school voor so kan een nevenvestiging op een (s)bo inrichten.

Dit betekent dat er twee (zelfstandig opererende) scholen zijn. Leerlingen die ingeschreven staan op het so, krijgen les van docenten die aan die school verbonden zijn en de wet- en regelgeving voor so-scholen is van toepassing. De so-school die de nevenvestiging inricht, blijft dan ook verantwoordelijk voor (de kwaliteit van) het onderwijs. Alleen bevindt dit onderdeel van de school zich op een (s)bo. Een sbo-school kan geen (nieuwe) nevenvestiging inrichten, maar eventueel wel verhuizen zodat er samen met een basisschool van hetzelfde gebouw gebruik kan worden gemaakt.

De inrichting van een so-nevenvestiging in het gebouw van een (s)bo-school biedt niet alleen de mogelijkheid om samen te werken in de ondersteunende diensten maar ook om leerlingen van het so een deel van de tijd onderwijs te laten volgen op de (s)bo-school, via de hieronder beschreven symbioseregeling.

Voorwaarden en afspraken

De procedure voor het aanvragen van een nevenvestiging is geregeld in artikel 76a van de Wet op de expertisecentra (WEC). Belangrijke voorwaarden en te maken afspraken zijn:

- Het samenwerkingsverband moet instemmen met het inrichten van een nevenvestiging.
- Ook de gemeente waar de nevenvestiging zal worden ingericht moet hiermee instemmen, omdat deze verantwoordelijk is voor huisvesting. Daarnaast kunnen met de gemeente afspraken worden gemaakt over leerlingenvervoer.
- Als zowel samenwerkingsverband als gemeente akkoord zijn, kan een verzoek tot het inrichten van een nevenvestiging worden ingediend bij DUO. Als dit voor 1 februari gebeurt, wordt voor 1 april bekend of de nevenvestiging wordt goedgekeurd. In dat geval kan deze per 1 augustus van dat jaar starten.
- Het is aan te raden om de plannen af te stemmen met de medezeggenschapsraden. Ouders, leerlingen en personeel dienen bij voorkeur in een vroegtijdig stadium te worden betrokken en geïnformeerd. In een aantal gevallen is er ook sprake van een instemmings- of adviesbevoegdheid (zie WMS artikelen 10 t/m 13).

Een (s)bo-school kan ook afspraken maken met een instelling voor auditief en/of communicatief beperkte leerlingen om een speciale leslocatie van de instelling in de (s)bo-school in te richten. In dat geval dienen, naast de gemeente, de andere instellingen akkoord te gaan (artikel 76b van de WEC).

Symbiose en meetellen onderwijstijd

Leerlingen die staan ingeschreven op een school voor so of bij een instelling voor visueel, auditief en/of communicatief beperkte leerlingen, mogen een gedeelte van het onderwijsprogramma volgen op een (s)bo-school. Er is dan sprake van symbiose. De Onderwijsinspectie hanteert de regel dat er maximaal 60% van het onderwijsprogramma kan worden gevolgd op een andere school dan waar de leerling staat ingeschreven. Vanaf 1 augustus 2016 is het tevens mogelijk dat een leerling maximaal 3 maanden fulltime onderwijs op een andere school volgt, bijvoorbeeld ter observatie.

Andersom is dit ook mogelijk. Dan is er sprake van meetellen onderwijstijd: leerlingen ingeschreven op een reguliere school kunnen maximaal 60% van het onderwijs of 3 maanden fulltime onderwijs volgen op een speciale school. Als een leerling op een gegeven moment meer dan 60% van het onderwijsprogramma op een andere school volgt, dan hanteert de inspectie de regel dat hij of zij daar moet worden ingeschreven. Dit is onder meer nodig om de juiste school te kunnen aanspreken op de kwaliteit van het onderwijs.

Voorwaarden en afspraken

Symbiose is geregeld in artikel 24 van de WEC en de artikelen 12 en 13 van het Onderwijskundig besluit WEC. Meetellen onderwijstijd is geregeld in artikel 15 van de Wet op het primair onderwijs (WPO). De mogelijkheid om 3 maanden fulltime onderwijs op een andere school te volgen wordt geregeld in het Besluit flexibele arrangementen. Belangrijke voorwaarden zijn:

- Scholen die samenwerken via symbiose/meetellen onderwijstijd moeten onderling afspraken maken over het doel, het onderwijsprogramma en de bekostiging. Zij leggen dit vast in een symbioseovereenkomst (zie ook de factsheets Maatwerk binnen PO en VO).
- Voor de leerling wordt een ontwikkelingsperspectief opgesteld. Ouders worden daarbij betrokken.

Over flexibele onderwijsarrangementen wordt een aparte handreiking beschikbaar gesteld.

(S)bo-school met specifiek profiel

Belangrijke vragen hierbij zijn:

1. Wat willen we bereiken?
2. Wat is er mogelijk?
3. Waar lopen we tegenaan?

Als een school of regio geen onderscheid wil maken tussen verschillende groepen leerlingen (so, sbo en bo), dan kan zij ervoor kiezen om een reguliere school met een specifiek profiel in te richten. Alle leerlingen worden dan bij dezelfde, reguliere school ingeschreven. Dat biedt meer ruimte om de ondersteuning flexibel vorm te geven en om expertise in te zetten van een school of instelling voor so. Als een so- en een (s)bo-school of een sbo- en een bao-school al hun leerlingen volledig gezamenlijk les willen geven en samen door willen gaan als een (s)bo-school met een specifiek profiel, dan wordt respectievelijk de so- of de sbo-school opgeheven (een so- en sbo-school die samen doorgaan worden een school voor sbo en een s(b)o en bao-school worden een school voor bo). Uiteraard kunnen dit soort samenvoegingen of vormen van samenwerking gevolgen hebben voor de (soort) TLV en kan dit leiden tot nieuwe afspraken met het samenwerkingsverband (of meerdere samenwerkingsverbanden in de regio die van dezelfde voorziening gebruik maken).

De (s)bo-school met een specifiek profiel stelt een school-ondersteuningsprofiel op, waarin wordt aangegeven voor welke ondersteuningsbehoeften er een aanbod is. Binnen het samenwerkingsverband worden afspraken gemaakt over de expertise die de school te bieden heeft en de benodigde extra ondersteuningsmiddelen, die zij daarvoor van het samenwerkingsverband krijgt. Indien de s(b)o-school samengaat met bao-school is er geen toelaatbaarheidsverklaring (tlv) meer nodig. Leerlingen van de voormalige s(b)o-school kunnen samen onderwijs volgen met de leerlingen van bao-school. Ook bestaat

de mogelijkheid om deze leerlingen in aparte klassen les te blijven geven, terwijl zij gedeeltelijk meedoen met de reguliere klas.

Voorwaarden en afspraken

- Scholen maken onderling afspraken over de overdracht van leerlingen en personeel, de borging van expertise, de inventaris en het schoolgebouw.
Met name de borging van bestaande expertise, maar ook de vraag welke nieuwe competenties gevraagd worden is erg belangrijk.
- Met het samenwerkingsverband in de regio worden afspraken gemaakt over de benodigde extra ondersteuning en de toelating tot de school (bijvoorbeeld voor welke leerlingen deze school passend is en dat plaatsing in de speciale klas alleen mogelijk is met akkoord van het samenwerkingsverband). Indien er in een regio meerdere sbo-scholen aanwezig zijn en één van deze scholen besluit met een bao-school door te gaan als school met een specifiek profiel, worden er afspraken gemaakt over de wijze waarop de sbo-middelen in het samenwerkingsverband worden verdeeld. Het sbo wordt immers bekostigd voor 2% van de leerlingen. Er moet daarom apart worden afgesproken dat de nieuwe bao-school met een specifiek profiel ook aanspraak maakt op een gedeelte van deze bekostiging. Dit verloopt via het samenwerkingsverband.
- Met omringende samenwerkingsverbanden worden afspraken gemaakt over de voorwaarden waaronder leerlingen uit andere regio's in deze klas geplaatst kunnen worden en hoe er wordt omgegaan met leerlingen uit deze klas die naar een ander samenwerkingsverband verhuizen en daar alsnog een tlv nodig hebben.
- Indien het gaat over een school met een specifiek profiel voor auditief en/of communicatief beperkte leerlingen dan worden afspraken over de voorwaarden, de inzet van personeel en de borging van expertise gemaakt tussen de school, het samenwerkingsverband en de instelling.
- Het samenwerkingsverband maakt afspraken met de gemeente over leerlingenvervoer en huisvesting.
- Ouders, leerlingen en personeel worden in een vroegtijdig stadium betrokken en geïnformeerd. De medezeggenschapsraad heeft instemmingsrecht.

3. Samenwerking tussen vso en regulier vo (waaronder praktijkonderwijs)

Net als in het po, kunnen vso-scholen en reguliere scholen voor vo die intensiever willen samenwerken kiezen voor:

- Het inrichten van een nevenvestiging
- Symbiose en meetellen onderwijstijd

- Reguliere vo-school met een specifiek profiel, b.v. overdragen van speciaal onderwijs aan besturen van regulier VO-onderwijs

Voor het inrichten van een nevenvestiging (artikel 76a van de WEC), symbiose (artikel 24 van de WEC en de artikelen 12 en 13 van het Onderwijskundig besluit WEC) en meetellen onderwijstijd (artikel 6h van de Wet op het voortgezet onderwijs (WVO)) gelden dezelfde voorwaarden als in het po.

Voor leerlingen in het vso is het ook mogelijk een symbiose-regeling met een instelling voor middelbaar beroepsonderwijs (MBO) te treffen.

Daarnaast zijn er ook in het vo mogelijkheden voor nadere samenwerking tussen vo-scholen en de vso-leslocaties van de instellingen voor auditief en/of communicatief beperkte leerlingen. Ook daarvoor gelden dezelfde voorwaarden als in het po.

Ten aanzien van de reguliere school met een specifiek profiel, waarbij ook het speciaal onderwijs is 'overgedragen' aan het regulier onderwijs, zijn er een aantal belangrijke aandachtspunten.

Vo-school met een specifiek profiel

Belangrijke vragen hierbij zijn in aanvang van het proces:

1. Wat willen we
2. Wat is er mogelijk
3. Waar lopen we tegenaan

In ieder geval is de proceskant van dit traject erg van belang: overleg met ouders, samenwerkingsverbanden, gemeenten en zorginstellingen en ook met vakcentrales is in ieder geval van belang. Ook het 'meenemen' van de onderwijsinspectie vanaf het begin van het traject is belangrijk, aangezien de nieuwe inzet hier en daar zal 'schuren' met bestaand (en veranderend) beleid en wet- en regelgeving.

Net als in het po kan er ook in het vo voor worden gekozen om op een reguliere school een aanbod te organiseren voor leerlingen die (zware) ondersteuning nodig hebben. Dit kan door expertise van het vso in te zetten op de vo-school: VSO-medewerkers kunnen 'meegaan' naar de VO-school, er kan een speciale locatie bij/aan de VO-school worden ingericht met allerlei mogelijkheden van gedeeltelijk 'samen gaan' met VSO en VO en er kan sprake zijn van onderlinge deskundigheidsbevordering inzake het begeleiden van leerlingen met zware ondersteuningsbehoeften.

Ook kunnen een reguliere vo- en vso-school voor leerlingen in het uitstroomprofiel vervolgonderwijs ervoor kiezen de vso-

school op te heffen en samen door te gaan als een school met een specifiek ondersteuningsprofiel. Het uitstroomprofiel vervolgonderwijs van het vso kent hetzelfde perspectief als het reguliere vo; beide zijn gericht op het behalen van een regulier diploma en op doorstroom naar het vervolgonderwijs. Voor leerlingen in het uitstroomprofiel vervolgonderwijs kan worden samengegaan met een reguliere vo-school die onderwijs aanbiedt op hetzelfde niveau. Het gaat dan om onderwijs op vmbo-, havo- of vwo-niveau (en niet om pro: voor de arbeidsgerichte stroom van het VSO zal dan samenwerking gezocht moeten worden met een VO-Pro-school). Wanneer de vo-school en de vso-school samen door willen gaan, stellen zij een school-ondersteuningsprofiel op waarin wordt aangegeven welke ondersteuning de school biedt, in dit geval ook voor leerlingen met een zwaardere ondersteuningsbehoefte. Binnen het samenwerkingsverband (c.q. met de samenwerkingsverbanden) worden afspraken gemaakt over de expertise die de school te bieden heeft en de benodigde extra ondersteuningsmiddelen. Er is in dit geval geen tlv meer nodig en leerlingen van de voormalige vso-school en de vo-school kunnen samen onderwijs volgen. Wel zullen er goede afspraken gemaakt moeten worden over de benodigde financiering, om de ondersteuning ook daadwerkelijk te kunnen geven. Ook bestaat de mogelijkheid om deze leerlingen in aparte klassen les te blijven geven, terwijl zij gedeeltelijk meedoen met de reguliere klas. Met omliggende samenwerkingsverbanden worden afspraken gemaakt over de criteria voor toelating en uiteraard over de bijbehorende bekostiging. (die er overigens ook is vanuit het TLV-regime). Ook met de gemeente over leerlingenvervoer en huisvesting moeten dan afspraken worden gemaakt, evenals met zorgaanbieders, waar het VSO lopende afspraken heeft inzake extra zorg-ondersteuning.

Als het gaat om een vso-school die zich richt op leerlingen in het uitstroomprofiel arbeidsmarktgericht, kan gekozen worden om samen te gaan met een pro-school. In het uitstroomprofiel arbeidsmarktgericht worden leerlingen, net als in het pro, voorbereid op een passende baan op de al dan niet beschermde regionale arbeidsmarkt. De vso- en pro-school gaan dan samen verder als pro-school. Ook in dit geval worden er binnen het samenwerkingsverband afspraken gemaakt over de expertise die de school te bieden heeft en de extra ondersteuningsmiddelen die de school hiervoor nodig heeft. Bij het samengaan met een pro-school moet wel rekening worden gehouden met de voorwaarde dat alle leerlingen een tlv voor pro moeten hebben. Dit betekent dat voor alle leerlingen die afkomstig zijn van de vso-school een tlv pro moet worden aangevraagd bij het samenwerkingsverband (dit is het samenwerkingsverband waar de pro-school gevestigd is). Voor het afgeven van een tlv moet het samenwerkingsverband zich houden aan de landelijke criteria voor pro. Binnen deze criteria is ruimte om vso-leerlingen in aanmerking te laten komen voor een pro-tlv, indien de

leerling voldoet aan de criteria voor IQ of leerachterstand voor toelating tot het pro, of indien de pro-school kan beargumenteren dat de leerling een zodanige problematiek heeft dat toelaatbaarheid tot het pro geboden en mogelijk is.

Belangrijke aspecten bij deze trajecten

Over het algemeen gelden dezelfde voorwaarden als in het po. Aanvullend moeten een reguliere vo-school en een vso-school die samen doorgaan als een reguliere school met een specifiek profiel rekening houden met de volgende voorwaarden en te maken afspraken:

- Bij de toelating van leerlingen tot het vo moet er uitzicht zijn op het behalen van een diploma. Dit staat in het Inrichtingsbesluit en betekent dat een leerling met een vmbo-advies niet toelaatbaar is tot het vwo. (wettelijke mogelijkheden, om ook als 'perspectief' te zien, het behalen van een getuigschrift VSO, of zijn alle VSO-ers in principe toelaatbaar tot het VMBO, gezien hun uitstroomprofiel en/of is er voor alle VSO-leerlingen-arbeid perspectief om een Pro-opleiding met succes af te sluiten?)
- Leerlingen in het uitstroomprofiel dagbesteding kunnen alleen worden ingeschreven in het vso. Uiteraard zijn er voor deze leerlingen mogelijkheden in de samenwerking tussen vso-scholen onderling en in de samenwerking met zorginstellingen en gemeentelijke voorzieningen. Op deze leerlingen zullen de wettelijke voorwaarden van de WEC blijven gelden.
- Docenten zijn bevoegd om les te geven in het vso of pro als zij een getuigschrift van de Pabo³ of een lerarenopleiding voor het desbetreffende vak hebben. In het pro geeft een getuigschrift van de opleiding Omgangskunde van na 2006 daarnaast bevoegdheid voor een aantal vakken, mits voldaan wordt aan aanvullende voorwaarden⁴. Als het gaat om de bovenbouw van havo of vwo is een eerstegraadsbevoegdheid nodig en er is een tweedegraadsbevoegdheid nodig als het gaat om de overige schoolsoorten. Voor eventuele bijscholing van docenten kan gebruik worden gemaakt van de lerarenbeurs. Ook wordt geprobeerd via het 'zij-instromers-traject' mogelijkheden te scheppen, om VSO-docenten in korte tijd bevoegd te laten worden voor het VO.
- Vso-leerlingen worden automatisch opgenomen in het doelgroepenregister. Daarmee vallen zij onder de doelgroep van de banenafpraak uit de Participatiewet. Met de gemeente moeten hierover afspraken worden gemaakt als de vso-school doorgaat als reguliere school met een specifiek profiel; voor de 'VSO-leerlingen' zal dan afgesproken moeten worden, dat zij blijven vallen onder deze mogelijkheid.
- Het vso kent een maximale leeftijd van 20 jaar, waar het pro een maximale leeftijd van 18 jaar kent. Met toestemming van de inspectie kan eventueel langer op het pro of het vso worden verbleven.
- M.b.t. de bekostiging van het VSO binnen het VO, vindt bekostiging niet langer plaats via DUO (en automatische

'aftek' van het budget van de samenwerkingsverbanden), maar zal het samenwerkingsverband (de samenwerkingsverbanden) voor bekostiging zorgen. Er zullen hierover goede afspraken gemaakt moeten worden met de verbanden over plaatsen en bekostigen van leerlingen op de regulier school met een specifiek profiel. Voor de groeibekostiging tussen oktober en februari, zullen de afspraken ook moeten worden 'doorgetrokken'. Via het OPP zijn deze leerlingen nog aan te merken en ook te beoordelen als zodanig.

- Met betrekking tot de CAO voor medewerkers zijn er aandachtspunten: bevoegdheden (zie hiervoor), werktijd/onderwijstijd, andere CAO-verschillen als b.v. honorering. (ook: bindingstoelage, eindejaarsuitkering, levensloopbijdrage, directietoelage, dag van de leraar, deskundigheidsbevordering, functiewaardering, vakantiedagen, ouderschapsverlof, zwangerschapsverlof). Met sociale partners is al overleg gaande over het minimaal aantal benodigde lesuren voor deze leerlingen, vertaald in de werktijd/onderwijstijd (vgl. eerdere discussie over ingroei Pro in het VO). M.b.t. honorering zullen de medewerkers de cao Vo moeten volgen, waarbij de leerlingen dan ook 'geteld' zullen worden als VO-leerling met de dienovereenkomstige inkomsten.

- Het vraagstuk van het behoud van expertise op de 'nieuwe scholen' v.w.b. de begeleiding van de leerlingen met het speciale profiel, is momenteel in bespreking met de inspectie; immers, de scholen zullen conform de kwaliteitsnormering van het Vo worden beoordeeld. Ook zaken als 'onderwijsrendement' zullen hier aan de orde komen.

- Met betrekking tot leerlingenvervoer dienen er afspraken met de gemeenten gemaakt te worden. De verordening op dit punt hoeft niet te worden aangepast: duidelijke afspraken over de leerlingen met het speciale profiel zijn wel nodig.

- Examinering: ook in het reguliere VO kan gebruik worden gemaakt van de mogelijkheden van het afleggen van Staatsexamens en/of het gespreid behalen van het diploma. Door in één of meerdere vakken per jaar examen te doen, kan langer worden gedaan over het behalen van het diploma. (maximaal 10 jaar).

4. Vervolg-ondersteuning

Overweegt u om intensiever samen te gaan werken tussen het regulier onderwijs en het (v)so en wilt u daarbij extra ondersteuning ontvangen? Het ministerie van OCW, de steunpunten passend onderwijs van de PO-Raad en VO-raad en de projectleider (v)so in transitie volgen deze ontwikkelingen en willen graag ondersteunen met praktijkvoorbeelden, regionale bijeenkomsten, directe ondersteuning ter plekke en handreikingen. Te denken valt met name aan: een praktische handreiking in het te ondernemen traject met alle 'voetangels en klemmen', organiseren van intervisiebijeenkomsten met

mede-voorlopers en ook monitoring van de resultaten, werken aan verruiming van professionaliseringsmogelijkheden, bevorderen van aanpassingen op het terrein van de cao en afstemmingsmomenten met de inspectie met het oog op kwaliteitsmetingen. Ook kunnen we een speciale helpdesk inrichten voor dit onderwerp. Voor ondersteuning op het gebied van medezeggenschap kan contact worden opgenomen met de vakcentrales. Meer informatie over de mogelijkheden tot nauwere samenwerking tussen uw school of uw samenwerkingsverband

met de instelling voor auditief en/of communicatief beperkte leerlingen, kunt u verkrijgen via het aanmeldpunt van de betreffende instelling in uw regio en/of met het landelijk bureau van Siméa.

De komende periode zal een aantal regio's, waar so en sbo respectievelijk sbo en bo worden geïntegreerd, worden gemonitord door het Nationaal Regieorgaan Onderwijsonderzoek (NRO). Hierover wordt in het najaar gerapporteerd.

² Een getuigschrift van de Pabo van na 1-8-2006 geeft in het pro alleen bevoegdheid voor tekenen, muziek, handvaardigheid, Nederlands, Engels, rekenen/wiskunde, geschiedenis, aardrijkskunde, biologie, verzorging en praktisch oriënterende vakken.

⁴ Een getuigschrift van de opleiding Omgangskunde van na 2006 geeft bevoegdheid voor de vakken Nederlands, Engels, wiskunde, geschiedenis, aardrijkskunde, biologie (incl. kennis der natuur), verzorging, muziek, handvaardigheid (textiele werkvormen) en tekenen, mits de docent aan een aantal gedetailleerde voorwaarden voldoet.

Verslag voorbereidingsgroep invlechting 16 november 2017

1. Opening en mededelingen

- Zowel [ ] als [ ] zijn voor het laatst bij de voorbereidingsgroep aanwezig. [ ] zal voorlopig nog wel betrokken blijven bij het bestuurlijk overleg passend onderwijs (waarin de invlechting waar nodig terug komt). [ ] wordt in de voorbereidingsgroep vervangen door [ ] en [ ] door [ ].
- Op 4 november heeft een bijeenkomst met de Jeugdpoortpartners plaatsgevonden. Er wordt nog besloten of de partners tot een gezamenlijke agenda willen proberen te komen. Als daarvoor wordt gekozen, zal deze volgens planning eind december beschikbaar komen.

2. Verslag en planning

- *Naar aanleiding van het verslag:* AOB en CNV volgen de ontwikkelingen bij De Ambelt en zijn bereid de GMR te ondersteunen. Aandachtspunt lijkt op dit moment vooral de bevoegdheden. Voor de onderbouw van vmbo basis en kader wordt een minor ontwikkeld. Voor de theoretische leerweg vooralsnog niet.
- *Planning:* op 15 december vindt het AO passend onderwijs plaats. Er zal worden bekeken of de stuurgroep (v)so in transitie verplaatst kan worden. Op 20 januari organiseren de raden in samenwerking met NRO een bijeenkomst voor samenwerkingsverbanden, gemeenten en so-, sbo-, bo-scholen over het onderzoek naar samenwerkingsinitiatieven so/sbo en de handreiking. Op 13 februari wordt vervolgens een bijeenkomst voor het vso en vo georganiseerd.

3. Handreiking

- De praktische handreiking zou een stappenplan/spoorboekje moeten vormen voor speciale en reguliere scholen die intensiever willen gaan samenwerken. Het moet daarbij vooral om het 'hoe' en niet om het 'wat' gaan. Op dit moment wordt de handreiking nog te weinig praktisch en te lang bevonden.
- Een overzicht van 10 meest gestelde vragen zou kunnen helpen. Iedereen levert de bij hen gestelde vragen met een kort antwoord aan bij [ ].
- Later in het proces kan worden overwogen een digitale versie met doorklikmogelijkheden te maken.

4. Casus symbiose vso-vmbo

In het landelijk vmbo-overleg is een vraag ingebracht over symbiose tussen vso en vmbo. Het is niet helemaal helder waar het probleem precies in zit. Een concretere vraag/probleemanalyse is nodig.

5. Scenarioplanning

- In samenwerking met hoogleraar [ ] worden masterclasses georganiseerd over de vraag waar passend onderwijs uiteindelijk toe leidt. Deze maken onderdeel uit van de ondersteuning van de raden op het gebied van passend onderwijs.
- Op 9 december vindt de oratie van hoogleraar [ ] over passend onderwijs plaats.

6. W.v.t.t.k.

- De raden zijn betrokken bij de conferentie rondom de opening van Eduwiek.
- Er worden signalen ontvangen over de onvrede die er heerst over de hoogte van de door samenwerkingsverbanden vastgestelde bekostigingscategorie (vooral scholen voor lg en zmol). [ ] maakt een overzicht van scholen waarbij dit speelt.

Verslag voorbereidingsgroep invlechting

13 oktober 2016

1. Opening en mededelingen

- Het NRO wordt gevraagd een casestudy naar samenwerkingsinitiatieven vso-vo (inclusief pro) uit te voeren, vergelijkbaar met het onderzoek naar so/sbo. Vanuit de voorbereidingsgroep wordt aangegeven dat daarbij moet worden geleerd van het vorige onderzoek en dat ervoor gewaakt moet worden om op basis van enkele situaties algemene conclusies te trekken.
- Op 4 november komen de Jeugdpoortpartners bijeen om te bespreken of zij tot een gezamenlijke jeugdagenda voor het nieuwe kabinet kunnen en willen komen.
- Lecso geeft het signaal af dat het traject rondom het VN-gehandicaptenverdrag goed moet worden verbonden met de invlechting.
- De raden ontvangen steeds meer vragen van scholen die met de invlechting bezig zijn.
- Op sommige websites is verouderde informatie over de invlechting te vinden. Alle leden van de voorbereidingsgroep gaan na of hun website actueel is.
- Afgesproken wordt dat de stukken voor de voorbereidingsgroep eerder verzonden worden.

2. Verslag en planning

- In tegenstelling tot wat in het verslag staat aangegeven, moet de planning van het vervolg op de vso-monitor nog worden vastgesteld in de volgende stuurgroep. Mogelijk vindt de volgende meting plaats in het voorjaar van 2017.
- [REDACTED] gaat na wanneer de bijeenkomst over het so/sbo-onderzoek van het NRO plaatsvindt. *N.B. inmiddels is bekend dat deze bijeenkomst voor 20 januari 10.00-13.00 uur staat gepland.*
- Op 13 februari wordt een bijeenkomst georganiseerd voor samenwerkingsverbanden die verder willen met de invlechting maar daarbij tegen de randen van de wet aanlopen.

3. Terugkoppeling stuurgroep

- [REDACTED] koppelt terug uit de stuurgroep (v)so in transitie. Rondom de invlechting heeft de stuurgroep behoefte aan een overzicht van wat er waar gebeurt. Verder zijn er 5 vso-besturen geïnteresseerd in lidmaatschap van de VO-Raad.
- Dit jaar vindt er nog één stuurgroep plaats op 15 december.

4. Ambelt

- De AOB voert overleg met de Ambelt over de personele gevolgen van hun voorstellen (onder andere taakbeleid en bevoegdheden).
- In de voorbereidingsgroep wordt afgesproken om deze ontwikkelingen te blijven volgen en eventueel te vertalen naar een landelijk overleg.

5. Handreiking

- In de handreiking die in het voorjaar is gepubliceerd zijn de wettelijke mogelijkheden geschetst. In de vervolghandreiking volgt een verdiepingsslag: hoe pak je het aan (stappenplan), waar kun je in de praktijk tegenaan lopen (aan de hand van casussen) en welke voor- en nadelen kennen de verschillende opties. Dit wordt een aparte handreiking en geen onderdeel van de handreiking over wettelijke mogelijkheden. Eventueel kan er in het voorjaar van 2017 een derde handreiking worden gemaakt waarin de ervaringen van de Ambelt worden beschreven.
- Afgesproken wordt dat [REDACTED] het vervolgproces inrichten. Doel is om de concepthandreiking in het bestuurlijk overleg van 10 november te bespreken. Dit betekent dat de conceptversie tussen 31 oktober en 2 november per e-mail wordt afgestemd met de voorbereidingsgroep en 4 november naar het bestuurlijk overleg wordt verzonden. *N.B. er is voor gekozen om de handreiking nog niet in het bestuurlijk overleg te bespreken maar eerst in de voorbereidingsgroep van 16 november.*
- In het voorjaar van 2017 wordt een bijeenkomst georganiseerd om de handreiking met samenwerkingsverbanden, scholen en gemeenten te bespreken. De voorbereiding van deze bijeenkomst wordt voorbesproken in de voorbereidingsgroep van 16 november.

6. Organisatie (v)so in transitie

- In de implementatieplannen van de raden wordt ook de voorbereiding van de stuurgroep (v)so in transitie meegenomen.
- De AOB geeft aan graag bij de stuurgroep aan te sluiten.
- [REDACTED] informeert in de voorbereidingsgroep van 16 november over de stand van zaken rondom scenarioplanning.

7. W.v.t.t.k.

- [REDACTED] is voorgedragen als voorzitter van Divosa. Hij start per 1 januari 2017 (voor 27 uur in de week).

Verslag voorbereidingsgroep invlechting

12 december 2016

1. Opening en mededelingen

- [REDACTED] zal [REDACTED] opvolgen als bestuurssecretaris bij Simea en vanuit die functie bij de invlechting betrokken zijn.
- De stukken voor dit overleg zijn laat verzonden omdat er nog lang aan de concepthandreiking is gewerkt, waarvoor excuses worden aangeboden.

2. Verslag

Geen opmerkingen.

3. Bijeenkomsten voor scholen en samenwerkingsverbanden

- Op 20 januari van 10.00-13.00 uur organiseren de sectororganisaties, NRO en OCW een bijeenkomst voor so-, sbo-, bo-scholen, samenwerkingsverbanden po, het sbo-werkverband en eventueel geïnteresseerde gemeenten. Tijdens deze bijeenkomst wordt ingegaan op het onderzoek van de NRO naar samenwerkingsinitiatieven so-sbo en op de stimuleringsmaatregel sbo-bo. [REDACTED] stelt nog deze week samen met [REDACTED] een uitnodiging op en stemt deze af met de voorbereidingsgroep.
- Op 13 februari vindt de bijeenkomst voor vso- en vo-scholen, samenwerkingsverbanden vo en eventueel geïnteresseerde gemeenten plaats. In een nieuwsbrief voor samenwerkingsverbanden heeft OCW al een oproep gedaan welke regio's vragen hebben over de invlechting en samen met de raden, OCW en de inspectie willen bekijken welke mogelijkheden er zijn. Bredere verspreiding van de uitnodiging naar vso- en vo-scholen gebeurt door Lecso en de VO-Raad. Er wordt nader bekeken of het onderzoek van de NRO naar so-sbo ook voor het vo interessant kan zijn.

4. Handreiking

Complimenten voor de aangepaste versie van de handreiking. Op dit moment gaat deze nog wel sterk over het 'wat' en te weinig over het 'hoe' (de techniek, checklists welke stappen te nemen, eventueel gebaseerd op het NRO-onderzoek). Afsproken wordt dat de handreiking op de volgende elementen wordt aangepast/aangevuld:

- Er wordt één handreiking voor po en één voor vo opgesteld.
- In de inleiding wordt nader ingegaan op de aanleiding voor het invlechtingstraject, de stand van zaken en de positie van scholen met uitstrooprofiel dagbesteding.
- Er wordt bekeken of het algemene gedeelte nog sterker kan worden aangescherpt (o.a. verwijderen onderwijsconcepten).
- Er wordt een stroomschema toegevoegd.
- Na het algemene gedeelte volgt een doorklikgedeelte naar concrete, praktische handreikingen per thema:
  - Opheffen van een school/vestiging (inclusief fusie/fusieregelingen): bonden en raden
  - Overdracht van expertise (inclusief bevoegdheden): bonden en raden, OCW levert passage over bevoegdheden aan
  - Afspraken binnen en met omliggende samenwerkingsverbanden: PO-Raad
  - MBO: OCW
- Het onderdeel over ondersteuning wordt aangepast op basis van de implementatieplannen 2017. Afsproken wordt dat iedereen uiterlijk vrijdag 13 januari zijn of haar bijdrage bij [REDACTED] aanlevert, zodat de volgende versie van de handreiking uiterlijk maandag 16 januari kan worden verspreid naar de voorbereidingsgroep.

5. Planning en aanwezigheid bijeenkomsten voorbereidingsgroep

- Dinsdag 17 januari 10.00-11.30 uur: terugkoppeling stuurgroep, bespreken aangepaste handreiking, voorbereiding bijeenkomsten voor scholen en samenwerkingsverbanden.
- De daarop volgende bijeenkomsten worden zo veel mogelijk georganiseerd op dinsdagen tussen 10.00-11.30 uur.
 Voorstel zou zijn:
  - Dinsdag 28 februari 10.00-11.30 uur in vergaderzaal 0.7 van de PO/VO-Raad.
  - Dinsdag 4 april 10.00 uur-11.30 uur in vergaderzaal 0.9 van de PO/VO-Raad.
- [REDACTED] zal vanaf 1 januari minder beschikbaar zijn voor het invlechtingstraject in verband met zijn nieuwe functie als directeur van Divosa. Hij blijft in ieder geval als agendalid betrokken en zal waar zijn agenda het toelaat bij de overleggen aanwezig zijn.
- [REDACTED] is vanaf eind december met verlof. Zij wordt vervangen door [REDACTED].
- Binnen de PO-Raad wordt nader bekeken hoe en door wie passend onderwijs en de invlechting worden opgepakt.

2740/invlechtingVOVSO/13022017/ab

Landelijke invlechtingsbijeenkomst VO/VSO te Utrecht d.d. 13.02.2017

Aanwezig: plm. 80 mensen uit VSO, uit VO en uit Samenwerkingsverbanden.

Algemene inleiding vanuit OCW (voorbereidingsgroep invlechting)

Traject tot nu toe – Nieuwe handreiking – Partners – Resultaten tot nu toe.

Inleiding prof. Dolf van Veen n.a.v. onderzoek naar SO/SBO:

Voorbeelden – aantallen scholen, die afstemming/samenwerking overwegen – stand van zaken v.w.b. ontwikkeling en succesbepalende factoren.

Voorbeeld Ambelt: (VSO-VO)

Aanleiding: getallen, kwaliteitsvraag, visie: leidend door a. 3 sterke scholen voor So (cluster 3 en 4), b. 5 VSO-scholen overdragen aan regulier VO en c. 3 kleine SO-scholen samen met SBO in één school.

Nadruk op 'overdracht VSO-scholen aan VO-scholen': er was gezamenlijke huisvesting, symbiose-trajecten, zelfde pta en extraneus-regeling. Men wou volgende stap zetten: van VSO-leerlingen naar VO-leerlingen // werkelijk beschutte plek binnen Vo-school // bekostiging via VMBO-bekostiging plus zware ondersteuning van samenwerkingsverbanden. Denk aan: ouders, medezeggenschap, Samenwerkingsverbanden (TLV), Gemeenten (vervoer, doelgroepenbeleid), Vakbonden (cao, taakbeleid, lesgroepen. Convenant afgesloten met vakcentrales (personele belangen, bevoegdheden, Cao, salaris in tijdelijke vorm). (zie ook Handreiking). Nodig: ambitie/visie – allignment – elk proces is er één !

Is voorbeeld van 'overhevelen'

Voorbeeld: Olympia College Rotterdam (VSO-Pro):

Twee werelden bij elkaar brengen: Pro, LWOO/VMBO BK, ISK t.o. ZMLK, uitstroomgroep, arbeidstoeleiding, vervolgonderwijs. Leerlingen, die 'tussen wal en schip' dreigden te vallen, voorzien van passend arrangement: schakelklas met goeie dingen van beide 'werelden'. Ambitie is: 50 % uitstroom naar Pro, cijfers laten nu zien: 80 % naar Pro.

Is voorbeeld van 'arrangeren op leerlinggroepen'

Voorbeeld: Punt Speciaal - Nijmegen e.o. (VSO-VO)

Beweging maken vanuit visie: 'al onze leerlingen zitten op reguliere scholen' en 'we bieden onze expertise overal aan'. Uitvoering: overhevelen, van 'school in school' (fase-stap) naar 'integratie', aansluitingsmogelijkheden. Uiteindelijk: opheffen, samengaan (satellieten), integratie leerlingen/personeel, kennisorganisatie. Men heeft nu 13 interne en 8 externe projecten (van onderwijs naar onderwijs: PO en VO), onderwijs en zorg (dagbesteding), onderwijs en samenleving (arbeid). Voorbeeld: VSO-diplomagericht Groesbeek van School Werkenrode naar Montessoricollege in Groesbeek. Nu ook 4 leerlingen werkelijk overgestapt naar regulier VO. Adagium: 'geïntegreerd, tenzij...'. Nodig: visie // samenhang tussen leerlingen en personeel // integreren in één organisatie // bekostiging regelen: nu nog TLV, maar s.v.p. naar uurbekostiging/tarief.

Is voorbeeld van: "beweging naar buiten"

Voorbeeld: Eduwiek Hoogeveen (SO3 en SO4 en VO en zorg in één nieuw gebouw)

Lang voorbereidingstraject van 2008 tot 2017 (opening in januari 2017). Cluster 2 wellicht ook nog erbij (haalbaarheidsonderzoek). Alle expertise gebundeld in één expertise-dienst. Veel schakelprogramma's;; nog wel gescheiden eenheden, maar veel 'integratie-momenten'. Adagium: 'doen, waar het kan'. Leerlingen waarderen nu al de samenhang en kruipen bij elkaar.

Is voorbeeld van: *"Samen wonen en werken, samen met zorg in één gebouw"*

Resultaten discussiegroep 2: Ambelt – OlympiaCollege

Men was deze middag geïnteresseerd in:

Goede voorbeelden // relatie met nieuwe partners b.v. MBO // omgaan met weerstanden ? // regelgeving aanpassen ? // CAO is nu knellend: oplossingen ? // welke tussenstappen te zetten ? // soms stap terug in het traject: hoe aanpakken ? // nu al 1,7 % verwijzingspercentage naar VSO: we willen nog verder ! // we willen graag naar VO regelingen: wanneer kan dat ? // eigenheid Vso in het oog houden: kan alles wel ?

Resultaten gesprek:

1. Let op speciale ondersteuningsbehoeften van speciale jongeren in welk traject dan ook: laat dat het uitgangspunt zijn/blijven en regel de dingen daar omheen ! (bij samenvoegen, bij arrangeren, bij niet-doen, bij tussenvormen etc.)
2. Regel wel een aantal zaken, die nu lastig zijn: Meerjarig (b.v. met samenwerkingsverbanden), taakbeleid, bevoegdheden, salariëring, inschrijven voor slechts een paar uren en daarnaast b.v. arbeid of zorg, rol inspectie bij handhaven wettelijke regelingen.
3. Er zal geld bij moeten, om dit traject succesvol te laten zijn: salariëring (wel nodig, om werkelijk mensen te kunnen blijven aantrekken), regeling bevoegdheden. We wachten nu al zo lang....
4. Convenant-afspraken van de Ambelt ook in bredere kring 'waarmaken' (ook al is het tijdelijk): met name personele zaken
5. Denk ook om groep 'achtergebleven leerlingen met verdichte problematiek'; ook daar moet een plek voor zijn en ook voor blijven.... (in 't VSO !)
6. Positie van expertise in de gaten houden: bij 'overnemen', bij 'anders inzetten', bij arrangeren etc.
7. Lijstje met 'dingen, die nog 'moeten', nader invullen: bezien andere transities op verbindingen // verbinding onderwijs-jeugd nu eindelijk eens echt regelen // jeugdzorg op elke school garanderen // gemeenten zouden jeugdhulp-middelen gewoon voor onderwijs moeten inzetten, desnoods voor een bepaald percentage // naar 'samenwerkingsverbanden jeugd' // visie meer afstemmen onderling: er zijn nu nog veel te grote verschillen in het land. // welke 'rek' zit er nog in een samenwerkingsverband, als je alles hebt gedaan en nog verder moet verevenen ? // welke redenen zitten er achter al die verschillen in het land ? // geld.

Resultaten discussiegroep 1: Eduwiek en Nijmegen

.....

i.v.

Vorbereidingsgroep Invlechting 17-1-2017

1. Opening en mededelingen

Aanwezig: [REDACTED]
[REDACTED] afwezig ivm treinproblemen, [REDACTED] later

2. Verslag

Geen opmerkingen

3. Kampen/Renn4: brieven/aangenomen motie bespreken

- Assen: in deze situatie worden dingen gevraagd die al kunnen. Naar [REDACTED] idee kunnen alle beschreven mogelijkheden worden uitgevoerd wat maakt dat geen experimenteerruimte nodig is.
- Kampen: In deze situatie wordt begrepen dat er nog niet wordt gedurfd om alle leerlingen op 1 school in te schrijven. De 2 jaar experimenteerruimte wordt dus als redelijke vraag gezien. Wel belangrijk om randvoorwaarden te stellen. Deze maning wordt door de gehele werkgroep gedeeld.

4. Handreiking

23 januari van 18.00-19.30 (met pizzapunt) uur vindt er een bijeenkomst plaats met [REDACTED]
[REDACTED] om een slag te maken wat betreft de handleiding.
[REDACTED] leest later het geheel door om zo de leesbaarheid van het geheel te controleren.
[REDACTED] vraagt of [REDACTED] deze afspraak inplant en een zaal reserveert bij de po-raad.

5. Vorbereiding bijeenkomst 20 januari

Veel aanmeldingen: +/- 200. We hebben een plenaire zaal waar 400 mensen in kunnen. Deze zaal kan weer opgesplitst worden in 4 delen.

Zowel [REDACTED] als [REDACTED] kunnen niet aanwezig zijn.

Programma

10.00 uur Opening

10.10 uur Doorontwikkeling van passend onderwijs en in het bijzonder de intensieve samenwerking tussen bao, sbo en so, door ministerie van OCW - Informatie en ruimte voor het stellen van vragen

In dit gedeelte wordt kort vertelt waar we zijn met de handleiding (contouren/hoofdlijn). Ook wordt al kort de stimuleringsmaatregel genoemd. Daarnaast wordt in de inleiding ook het ondersteuningsaanbod besproken.

Voor nu zijn ideeën: regiobijeenkomsten vanuit po-raad/ formulier beschikbaar stellen waarop mensen ter plekke specifieke vragen kunnen stellen. Deze vragen worden vervolgens actief door de werkgroep opgepakt en beantwoord.

10.30 uur Deel 1: Resultaten onderzoek naar integratie sbo en so en samenwerking met regulier onderwijs door NCOJ

- kernbevindingen landelijke enquête
- praktijkbeschrijvingen en ontwikkelvragen

Wordt verzorgd door [REDACTED]

11.00 uur Koffie en thee

11.15 uur Parallelsessies deel 2 en deel 3

Deel 2: Ondersteuningsplan sbo/so toelichting op het plan

- discussie met deelnemers

Onderdelen 1 en 2 worden verzorgd door [REDACTED]
(NCOJ) en leidinggevendenden van praktijkinitiatieven.

Hierbij zijn aanwezig: [REDACTED] *(regelt notulist)*

Wie kan hier nog vanuit OCW bij aansluiten? Dit zou [REDACTED] **wel erg prettig vinden.**

Bij dit onderdeel wordt voornamelijk ingezoomd waar nog behoefte aan is vanuit de praktijk nadat [REDACTED] een korte uiteenzetting heeft gedaan over so-sbo. Deze input wordt vervolgens gebruikt bij het schrijven van de handreiking.

Deel 3: Intensieve samenwerking bao/sbo

- Toelichting stimuleringsregeling samenwerking bao/sbo
- Gesprek met een aantal initiatiefnemers die op korte termijn invulling willen geven aan deze samenwerking en gezamenlijk werken aan een 'voorbeeldpraktijk'.

De vraag aan welke aspecten deze handreiking aandacht moet gaan geven, staat centraal.

Dit onderdeel wordt verzorgd door de PO-Raad, Lecso, de vakbonden, OCW en leidinggevendenden van praktijkinitiatieven

12.30 uur Afsluiting

Hierbij zijn aanwezig: [REDACTED] *(regelt notulist)*

Bij dit onderdeel wordt ingezoomd op de stimuleringsmaatregel. De stimuleringsmaatregel wordt kort toegelicht door OCW waarna vervolgens het gesprek wordt aangegaan met mensen die al initiatieven hebben genomen etc. Verder wordt ook besproken waar mensen nog behoefte aan hebben. Deze input wordt vervolgens gebruikt bij het schrijven van de handreiking.

6. Voorbereiding bijeenkomst 13 februari

[REDACTED] maakt in overleg met [REDACTED] een uitnodiging. Deze uitnodiging moet nog gemaakt en verstuurd worden. [REDACTED] stuurt de uitnodiging ook naar Lecso en OCW.

Aangezien voor deze bijeenkomst nog geen rekening is gehouden met een grote groep mensen moet gezocht worden naar een nieuwe zaal.

[REDACTED] regelt voor de bijeenkomst van 13 februari 13.00 – 16.00 de zaal in de Hommel (zelfde zaal als die gebruikt wordt voor de bijeenkomst van 20 januari)

7. W.t.t.k.

21 februari volgende voorbereidingsbijeenkomst van de werkgroep invecjting. De bijeenkomst zal van 10.00 – 11.30 uur plaatsvinden bij de po-raad. ■ regelt een zaal voor deze bijeenkomst. De bijeenkomst van 28 februari komt hiermee te vervallen.

Inventarisatie gewenste/benodigde 'ontwikkelruimte' voor trajecten invlechting SO/SBO/BaO – VO/VSO.

Bedoeling

In het kader van de ontwikkelingen vanuit 'ontvlechting/invlechting' is nu gekozen voor een vervolgtraject, gebaseerd op een nadere analyse van datgene wat er al gebeurt in ons veld, in plaats van te streven naar snelle wetgeving. Tijdens de analyse van de voorbeelden in het land van samenwerking, afstemming, overdracht, 'samenwonen' etc. van SO met SBO en/of BaO en VSO met VO (PrO/VMBO), komen we verschillende wensen tegen bij de partners, om specifieke ruimte in de 'ontwikkeltrajecten', waar op landelijk niveau aan gewerkt zou moeten worden.

In een aantal gevallen is hierover ook al gecorrespondeerd met de Onderwijsinspectie en met het Ministerie van OCW, door de verschillende betrokken schoolbesturen.

Na het aannemen van een Kamermotie in het Algemeen Overleg in de Tweede Kamer van december 2016, is een inventarisatie van deze wensen rond de 'ontwikkelruimte', in feite een opdracht geworden van OCW in samenwerking met de Raden.

Deze eerste versie van een inventarisatie kan hierbij behulpzaam zijn.

De voorlopige inventarisatie kwam tot stand via gesprekken met betrokken besturen in samenwerkingstrajecten en reacties vanuit scholen/samenwerkingsverbanden op de onlangs georganiseerde landelijke bijeenkomsten over invlechting (SO/SBO en VSO/VO) in januari/februari 2017.

Eerste inventarisatie

1. Bij die trajecten, waarbij een vergaande samenwerking/afstemming van onderwijssoorten plaatsvindt (SO/SBO – VO/VSO) en ook qua locatie de 'oude onderwijssoorten' samen zijn gevoegd, werkt men aan het plaatsen van leerlingen in groepssamenstellingen, gebaseerd op een gedegen onderzoek naar de ondersteuningsbehoeften van kinderen/jongeren. Dit kan betekenen, dat er kinderen/jongeren in één groep zitten, die afkomstig zijn vanuit meerdere onderwijssoorten en bijbehorende Brin-nummers van besturen. De betrokken besturen achten het 'inleveren' van deze brinnummers in dit stadium (afspraken te maken met samenwerkingsverbanden over meerjarige bekostiging, afspraken te maken met gemeenten over specifieke zaken, die de leerlingen 'raken', etc.) te risicovol. Men volgt de betrokken leerlingen intensief, laat de 'integratie' ook gepaard gaan met eigen onderzoek naar het welbevinden en het 'leren' van de betrokken kinderen/jongeren en is ook zeer bereid om kwalitatief verantwoording af te leggen aan de Onderwijsinspectie. Men vraagt echter gedurende een beperkte tijd (twee jaren) aan de Inspectie om niet te handhaven op de wettelijke vereisten van 'onderwijs ontvangen van een leerling bij een brinnummer, waar het kind/de jongere niet is ingeschreven'.
2. Bij de trajecten VO/VSO is men in een aantal gevallen van zins, om de VSO-leerkrachten op te nemen in de cao-bepalingen van de cao VO. Er zijn echter essentiële verschillen in de bepalingen van de beide cao's, op de terreinen van taakbeleid (lager maximaal aantal te verzorgen lessen per week) en van salariering (schalen in het VO kennen een hogere 'uitloop'). Voor de desbetreffende leerlingen vanuit het VSO is een extra aantal lessen per week boven die vereiste 750 uren in de cao regelingen noodzakelijk, gezien de beperkingen

van deze leerlingen. Om aan het probleem van de personeelsvoorziening in het VSO (vakdocenten) tegemoet te kunnen komen, is salariering op het niveau van het VO noodzakelijk. Ook is het zeer gewenst om een 'snelle regeling' te ontwerpen, via welke de betrokken VSO-docenten bevoegd kunnen raken in het 'tweede-graads-VO-gebied'. In afstemming met de cao-partners, willen de betrokken schoolbesturen graag een specifieke regeling voor deze onderwerpen. (vgl. afgesloten convenant met de Ambelt)

3. Om de benodigde extra 'zorg' te realiseren voor die leerlingen, die dit nodig hebben vanuit hun ondersteuningsbehoefte, zal vanuit de externe financiers van deze zorg (Gemeenten, Zorgkantoren, Ziektekostenverzekeraars) ook ruimte moeten zijn, om deze zorg te verlenen aan leerlingen op de reguliere scholen, die betrokken zijn bij de samenwerkingstrajecten. Dit betekent, dat er een directe verbinding zal moeten zijn tussen de genoemde samenwerkingstrajecten en de drie overige transities (participatiewet, verdwijnen awbz, jeugdwet). De mogelijkheid voor elke school, om te kunnen beschikken over professionaliteit vanuit de jeugdhulp (inclusief Jeugd GGZ), zal in feite gegarandeerd dienen te worden.
4. Gemeenten zullen hun beleid moeten aanpassen aan de realiteit van de genoemde samenwerkingstrajecten bij het bepalen van ruimte voor leerlingenvervoer, voor het opnemen van jongeren in het Doelgroepenregister Arbeid en voor het verlenen van (jeugd-)zorg aan deze scholen.
5. Gezien de problematiek van de betrokken leerlingen, zal er ook een mogelijkheid moeten zijn om leerlingen voor minder, dan 50 % lestijd in te schrijven in het onderwijs; er zal dan ruimte zijn, om onder verantwoordelijkheid van het onderwijs op een andere wijze ondersteuning te krijgen (b.v. zorg, b.v. arbeidstraining, b.v. crisisplek etc.), waarna een meer reguliere vorm van onderwijs weer tot de mogelijkheden gaat behoren.
6. Samenwerkingsverbanden moeten bereid en in staat zijn, om voor leerlingen op reguliere scholen op basis van de werkelijke ondersteuningsbehoeften, financiering te garanderen voor meerdere jaren, vergelijkbaar met de financiering voor de SO/VSO-Toelaatbaarheidsverklaringen.
7. Voor het werkelijk 'volgen' van de situatie van de leerlingen én van de leerkrachten, die deze nieuwe groepen begeleiden, zal er voldoende aandacht moeten zijn voor onderzoek op de werkvloer (leerlingen én leerkrachten). Bij Prisma Kampen realiseert men dat momenteel via onderzoek door mw. [REDACTED], lector Saxion en [REDACTED]. Dit onderzoek zal een aantal jaren achtereen herhaald dienen te worden, om een goed zicht te krijgen/houden op de nieuwe situatie. (kosten zijn: 10.000-15.000 per jaar)
8. Ook de flankerende voorzieningen (denk aan Leerlingvolgsystemen, Gegevenssystemen van DUO en OCW, Toetssystemen b.v. Cito-toetsen, etc.) zullen toepasbaar gemaakt moeten worden op de nieuwe situatie: De aanbieders van leerlingvolgsystemen zijn wel bereid tot 'meedenken', maar voor een hele kleine groep 'voorlopers' is geen financieringsruimte om tot de gewenste aanpassingen te komen.
9. Er zal ook extra aandacht moeten zijn voor het te hanteren kwaliteitszorgsysteem, inclusief het toetsingskader van de Onderwijsinspectie (met ontwikkelingsgerichte audits). Hierover is overleg met de inspectie geweest (mw. [REDACTED] – bij Prisma Kampen). Ook zal er aandacht moeten zijn voor de ontwikkelingen van het team leerkrachten, dat werkt met deze 'nieuwe groepen': lesobservaties, intervisie, aanpak 'data-team-methode in Kampen', etc. De data zullen verzameld moeten worden en zullen kritisch beschouwd moeten worden door het team zelf i.s.m. professionele ondersteuning. Hierbij zou aansluiting gezocht kunnen worden bij het project 'leren in de school' of 'opleidingsscholen', waar tot voor kort het SO/VSO niet aan kon deelnemen.

10. Voor de 'voorlopers' in deze samenwerkingstrajecten is veel belangstelling vanuit de andere scholen; in feite kan elke deelnemende school nagenoeg dagelijks tijd besteden aan vragen van collega-scholen. Dit zou beter geregisseerd en gefaciliteerd moeten worden via b.v. werkconferenties, intervisietrajecten, helpdesk etc. De OnderwijsRaden zouden hier een belangrijke rol in kunnen spelen. In ieder geval zullen de 'voorlopersscholen' hier 'ontlast' moeten worden, terwijl de vragende scholen voldoende antwoorden zullen moeten krijgen.
11. Vanuit de diverse 'pilot-situaties' worden diverse 'infographics' gemaakt voor de collega-scholen, voor ouders, voor aspirant leerlingen, voor gemeenten etc. Ook hier zou enige regie, ondersteuning en facilitering wenselijk zijn. (kosten nu voor Prisma Kampen: ca. 5000,--)
12. Vanuit de diverse 'pilots' wordt ook aangedrongen op eenduidige, maar professionele ondersteuning en belangenbehartiging. Nu worden de belangen van het speciaal onderwijs behartigd door de PO-Raad (na voorbereiding door LECSO) en worden de inhoudelijke belangen behartigd door LECSO. Voor het VSO ligt het voor de hand, dat de VO-Raad zich actiever opstelt t.a.v. de VSO-scholen. Zorg er echter voor, dat de expertise zoals die nu door LECSO bewaakt wordt, ook in beide Raden op een goede wijze geborgd is en voorhanden blijft.
13. Vorm een specifieke onderzoeksagenda voor de samenwerkingsvormen binnen 'passend onderwijs' bij het NRO, waarbinnen de specifieke vragen vanuit de scholen, samenwerkingstrajecten een plek kunnen krijgen en voorzien kunnen worden van passende praktijkgerichte onderzoeksopzetten. Schoolbesturen worstelen daar nu individueel mee, terwijl de problematiek breder ligt.
14. Het NRO-onderzoek naar samenwerking SBO/SO herhalen voor VO/VSO, met bijbehorende ondersteuning.

Vorbereidingsgroep Invlechting 21-2-2017

1. Opening en mededelingen

Aanwezig: [REDACTED]

[REDACTED] is vandaag voor het eerst aanwezig, hij vertegenwoordigt het sbo werkverband.

[REDACTED] is ook uitgenodigd maar haar agenda was niet leeg te maken.

[REDACTED] vraagt of ook het pro werkverband en de swv vo willen aansluiten tijdens de bijeenkomsten van de werkgroep

2. Verslag

Op bladzijde 2 heeft [REDACTED] zijn opmerking verder toegelicht. Dit wordt meegenomen.

3. Terugblik bijeenkomsten

20 jan: hoge opkomst en er was veel respons (ook na de bijeenkomst nog). Bij een deel van de sbo scholen heerste het beeld dat het doel was om sbo scholen op te heffen. Deze beeldvorming is onjuist en werd veroorzaakt door de regeling bijzondere bekostiging die eerder benoemd werd als stimuleringsmaatregel. De misvatting door de sbo scholen zijn opgevangen na afloop van de bijeenkomst door de PO-Raad. Het is niet de bedoeling dat enige vorm van onderwijs wordt opgeheven. Wat we zien is dat binnen de regio wordt nagedacht over de verdeling van voorzieningen. En wanneer hierbij wordt gekozen voor het samengaan van een so-sbo school en/of een sbo-bao school, zal uiteindelijk de zwaarste onderwijsvorm opgeheven moeten worden

4. Ondersteuningsaanbod

We hebben een overzicht van ondersteuningsvragen in het po. Het ondersteuningsaanbod houdt voornamelijk het organiseren van bijeenkomsten en de beantwoording van vragen in. Er zal geen procesbegeleiding plaatsvinden.. Het ondersteuningsaanbod is bedoeld voor betrokkenen bij alle soorten vormen van samenwerkingsinitiatieven (so-sbo/sbo-bao). [REDACTED] zorgt ervoor dat er afstemming plaatsvindt met het ondersteuningsaanbod van [REDACTED]. Het kan niet zo zijn dat er twee trajecten naast elkaar gaan lopen. De acties, initiatieven en opbrengsten moeten over en weer worden gedeeld.

5. Handreikingen

[REDACTED] (bijlage Ambelt) en [REDACTED] (ondersteuningsaanbod) nemen vandaag nog contact op met [REDACTED] om hun kleine wijzigingen door te geven. [REDACTED] stuurt definitieve versie naar [REDACTED]. Zij zetten deze versie door naar de vormgever.

De bonden komen niet met hun logo op de handreiking. Wel zijn zij akkoord met het feit dat op de website passendonderwijs.nl wordt benoemd dat de handreiking tot stand is gekomen in samenspraak met hen. [REDACTED] geeft aan [REDACTED] door of hij hierbij ook genoemd zal worden of dat hij pas genoemd wordt bij volgende stukken geproduceerd door de werkgroep.

6. Experimenteerruimte

Het voorstel zoals het er nu ligt is om 4 jaar experimenteerruimte bieden aan so- en sbo scholen die samen willen gaan. Vooraf tekenen zij een intentieverklaring. De scholen kunnen gedurende de 4 jaar de leerlingen door elkaar lesgeven en kunnen als één functioneren, maar behouden hun eigen brinnummer. Het is de bedoeling dat de scholen na vier jaar als 1 school verder gaan. Mocht gedurende de 4 jaar blijken dat de samenwerking toch niet werkt, zullen de scholen weer naar hun oude staat moeten terugkeren. Voor samenwerkingsvormen waarbij sbo scholen samen gaan met reguliere scholen is de regeling bijzondere bekostiging ontwikkeld. Scholen kunnen starten per 1 augustus 2018 en 1 augustus 2019.

Tijdens de volgende bijeenkomst zal worden besproken of ook experimenteerruimte nodig is op het gebied van vo.

7. Wttk

Het NRO onderzoek voor vo wordt vandaag uitgezet. Het internationale stuk zoals bij po zal hierbij niet worden meegenomen. De rest van de opzet zal hetzelfde blijven.

De volgende bijeenkomst zal plaatsvinden op 4 april van 10.00 uur tot 11.30 uur.

Verslag – werkgroep invlechting passend onderwijs

29-5 2017

Aanwezig: [REDACTED]
[REDACTED]

1. a. Uitnodiging Ambelt/Kampen: ter kennisneming.
 b. Bijlage m.b.t. de maatwerkbijeenkomsten op 31 mei en 1 en 7 juni: ter kennisneming.
 c. Bijlage m.b.t. experimenteerruimte en de ondersteuningsvraag hierbij (zie voor de uitwerking van de punten het document: Inventarisatie gewenste/benodigde 'ontwikkelruimte' voor trajecten invlechting SO/SBO/BaO – VO/VSO (dit document is toegezonden ter voorbereiding voor de bijeenkomst invlechting van 29 mei)):
  - Punt 1: Loopt. De experimenteerruimte biedt oplossing voor invlechtingstrajecten so-sbo / vso-vo. Deze experimenteerruimte biedt geen oplossing voor onderwijssoorten binnen het speciaal onderwijs (bijvoorbeeld tussen cluster 3 en 4). Voor de so-sbo trajecten is er op dit moment genoeg capaciteit om ook ondersteuning te bieden (onderzoek [REDACTED]). [REDACTED] heeft op 30 mei een gesprek met [REDACTED] of hij wellicht ook ruimte beschikbaar heeft om ondersteuning te bieden aan vso-vo trajecten. Belangrijk dat de VO-Raad aansluit bij dit gesprek. Zij zullen zelf afspraken moeten maken met [REDACTED]. Op dit moment is er ook een onderzoek uitgezet bij het NRO voor trajecten in het vso-vo. Wanneer scholen op dit moment al experimenteren, willen wij ([REDACTED]) deze signalen graag horen. Dan kunnen wij samen met de inspectie bekijken hoe we hier het komende jaar mee omgaan.
  - Punt 2: De complexiteit in de cao bepalingen is een van de redenen waarom we hebben gezegd dat we beginnen met de uitwerking in de praktijk. Over de verschillen in cao, moet de cao partners met elkaar in gesprek. Dit gebeurt nu nog niet. LECSO en de bonden leggen op dit punt verbinding met elkaar. Ontwikkelingen worden in de werkgroep doorontwikkeling passend onderwijs teruggekoppeld.
  - Punt 6: We proberen interessante thema's, initiatieven te agenderen voor onderzoek bij het NRO.
- d. Stand van zaken experimenteerruimte: Hoofdpijnen zoals hier in de werkgroep zijn besproken worden nu verder uitgewerkt in een besluit.
2. Verslag: vastgesteld.
3. Doel en vervolg voorbereidingsgroep.
 Door de uitbreiding van de groep is het goed om nog een naar het doel en functioneren van de groep te kijken en of dit zo gehandhaafd kan blijven. We zijn ooit met deze groep begonnen samen met de raden en LECSO. Hier zijn de bonden al snel aan toegevoegd. Uit de inventarisatie in het veld is destijds gebleken dat invlechting, in de zin van wettelijk verankeren so in WPO en vso in WVO nog niet haalbaar was. De opdracht van de werkgroep is toen geworden het ondersteunen van initiatieven in het veld met onder meer handreikingen. Ook biedt dit de mogelijkheid om knelpunten op te halen en te volgen hoe de samenwerking tussen regulier- en speciaal onderwijs vorm krijgt.

De deelnemers zijn positief over de werkgroep en zijn voor voortzetten. Wat betreft de frequentie wordt voorgesteld om eens in de twee maanden bij elkaar te komen. Voor komend jaar ziet het rooster er als volgt uit:

- Dinsdag 5 september 2017 van 10.00 – 11.30 uur
- Dinsdag 7 november 2017 van 10.00 – 11.30 uur
- Dinsdag 9 januari 2018 van 10.00 – 11.30 uur
- Dinsdag 13 maart 2018 van 10.00 – 11.30 uur
- Dinsdag 15 mei 2018 van 10.00 – 11.30 uur

4. Concept modelovereenkomst

Landelijk zijn geen regels vastgelegd voor het betalen van extra ondersteuning van een leerling op een reguliere school in een ander samenwerkingsverband. Op een aantal plekken in het land ontstaan hierdoor problemen. Dat geldt bijvoorbeeld als een reguliere school een speciale klas inricht, die ook leerlingen van buiten de eigen regio trekt. De werkgroep is van mening dat het heel redelijk is dat regionaal afspraken worden gemaakt over de bekostiging van een speciale plek op een reguliere voorziening. Het is immers meestal niet haalbaar om in elk samenwerkingsverband een speciale voorziening bij een reguliere school in te richten. Daarom wordt een modelovereenkomst opgesteld die het veld kan gebruiken om meerjarige afspraken te maken over de bekostiging, indien een leerling wordt geplaatst.

Wat betreft de vorm van de overeenkomst zijn de volgende afspraken gemaakt:

- Iedereen stuurt zijn/haar opmerkingen en/of aanvulling voor 23 juni naar [REDACTED]
- Aan OCW wordt gevraagd om een onderbouwing te geven van het bedrag, zodat daar regionaal een afweging in gemaakt kan worden
- De modelovereenkomst wordt met een oplegger (concrete handreiking) klaargemaakt voor publicatie.

5. Invulling bijeenkomst van de VO raad op 19 september

Tijdens de bijeenkomst wordt de voortgang van de gehele invlechting bekeken. Hierbij worden praktijkvoorbeelden laten zien en worden ervaringen uitgewisseld. Verder wordt de bijeenkomst gebruikt om te bespreken hoe vso scholen aangesloten lidmaatschap bij de VO-raad kunnen realiseren.

Andere ideeën voor de invulling van de bijeenkomst vanuit de werkgroep kunnen nog worden gemeld aan [REDACTED].

6. Wvttk

- Een vo school en een vso school willen samen een voorziening starten voor (in eerste instantie) havo leerlingen (met internaliserende problematiek). Het idee is om op de vo school een trajectvoorziening + te starten. Er wordt gerefereerd aan het Jan van Egmond Lyceum in Purmerend (wellicht bekend). De instroom is bij voorkeur vanuit het eerste leerjaar van het vso naar de trajectvoorziening + in het vo. Na de derde klas stromen de leerlingen dan zo veel mogelijk uit naar de reguliere setting in de vo school, met als doel om het diploma te behalen. Samenwerkingsverband Noord-

Kennemerland zou zich graag willen laten adviseren→ Lecso neemt contact op met het samenwerkingsverband

- Op 8 juni is er een bijeenkomst in Groningen (van half 4 tot half 8) waar een expert gevraagd wordt om toelichting te geven op de mogelijkheden van maatwerk tussen pro/ vo en vso. Vanuit OCW zijn hiervoor geen personen beschikbaar.

60

Verslag werkgroep invlechting 5-9-2017

1. Opening en mededelingen

- Vanuit de CNV wordt gezocht naar een vervanger voor [REDACTED].
- Handreiking die afgelopen voorjaar is uitgekomen wordt geactualiseerd door OCW. O.a. op de punten huisvesting, regeling bijzondere bekostiging en de tekst over examens wordt aangepast. De handreiking zal worden geactualiseerd m.b.v wijzigingen bijhouden, zodat de werkgroep makkelijk kan meelezen op de verschillende punten. Ook andere aanvullingen vanuit de werkgroep kunnen dan worden meegenomen.

2. Ondersteuningstrajecten

a. Update [REDACTED] stand van zaken m.b.t. de ondersteuning integratie so-sbo.

In het land zijn veel verregaande initiatieven zichtbaar wat betreft samenwerking so-sbo. Maar ook 70/80 scholen in het land zijn hier naar schatting over aan het nadenken. Bij de verregaande initiatieven zijn echter ook knelpunten zichtbaar. Deze knelpunten worden in kaart gebracht. Voor verschillende initiatieven die we zien in het veld zijn diverse motieven.

Wat zijn verder activiteiten die vanuit de ondersteuning worden opgezet:

- 2 x per jaar wordt een grote uitwisseling bijeenkomt georganiseerd.
- Er is een ontwikkelgroep opgezet. Hierin zitten 6 initiatieven die al ver zijn met de uitvoering van de verregaande samenwerking. Deze groep komt 5 x per jaar bij elkaar. In deze werkgroep worden verschillende thema's besproken. Opbrengsten worden verzameld in factsheets, die vervolgens weer worden gedeeld met het veld.
- Er is een website ontwikkeld waar vragen gesteld kunnen worden. De vragen die binnenkomen worden geregistreerd.

Vragen die nu binnenkomen bij de ondersteuningsgroep:

- Kleine technische vragen (bijv. n.a.v. de stimuleringsmaatregel)
- Procesmatige vragen
- Bemiddelingsvragen (waar kunnen we een keer gaan kijken?)

De grote rode draad binnen de initiatieven die er nu in het land zijn → 1 kartrekker die zegt: "dit gaan wij gewoon doen".

b. Stand van zaken ondersteuningsvragen die bekend zijn (ook bij vo), is hier meer op nodig?

Bij de VO-raad en LECSO komen vragen binnen. Dit zijn ook veel procesmatige vragen. Mensen vinden het fijn wanneer je een keer meekijkt/meedenkt. [REDACTED] heeft een gesprek gepland met [REDACTED] om het ondersteuningsaanbod te bespreken. Op deze manier

kan de ondersteuning in het vo wellicht op eenzelfde manier worden vormgegeven als in het po.

3. Bijeenkomsten

- a. **Op 19 september staat er een bijeenkomst invlechting gepland georganiseerd door de VO raad. Doel is bespreken van de opzet.**

Deze bijeenkomst wordt verschoven naar 13 november. De bijeenkomst wordt gepland bij Eduwiek. Hierdoor kan er ook een rondleiding worden verzorgd. Er wordt gekeken hoe ver ze zijn met het onderzoek op 13 november dat uitgevoerd wordt door NRO. Wanneer het onderzoek ver genoeg gevorderd is, kan hierover kort wat worden verteld tijdens de bijeenkomst. Verder staat centraal welke samenwerkingsmogelijkheden er allemaal zijn. Hierbij worden veel voorbeelden genoemd. Het is de bedoeling om ook veel nieuwe voorbeelden aandacht te geven.

- b. **Op 21 september staat er een bijeenkomst invlechting gepland georganiseerd door de PO Raad. Doel is bespreken van de opzet.**

De bijeenkomst wordt gepland in de Glazenruimte in Maarsse.

Het doel van de bijeenkomst is om zoveel mogelijk mensen uit het veld in kleine groepen in contact met elkaar te brengen.

Ochtend: 6 initiatieven presenteren zichzelf. Vervolgens wordt in 6 groepen uiteen gegaan. De zes groepen hebben als doel "vraag maar raak".

Lunch

Middag deel 1: plenair deel waarin eerst de visie van PO raad wordt belicht door [REDACTED]. [REDACTED] zullen vervolgens de positie en rol van de inspectie toelichten. Tot slot zal [REDACTED] nog kort vertellen wat wettelijk allemaal mogelijk is.

Middag deel 2: na dit plenaire deel kunnen mensen nog een uurtje doorpraten over een thema. Gelijktijdig kan gebruik worden gemaakt van een inloopspreekuur. Hier kunnen alle vragen die mensen nog hebben worden gesteld.

4. Concept overeenkomst

- a. **Bijgevoegd is een concept voor de overeenkomst tussen scholen met een profiel en samenwerkingsverbanden. Doel is de opzet te bespreken (is dit wat werd bedoeld, is de opzet nu compleet?)**

Wat wordt nog aangepast:

- De overeenkomst geldt ook voor aparte voorzieningen, niet alleen speciale klassen.
- Voor swv zijn er veel dingen die geregeld moeten worden. Het is dus heel belangrijk om de context goed mee te nemen. Deze overeenkomst kan gebruikt

worden bij een van deze dingen die swv moeten regelen. Het is niet verplicht, het is een optioneel te gebruiken document.

- En/of veranderen in cursieve optie: ouders/swv.
- De overeenkomst wordt bij OCW nog intern afgestemd met een jurist.

b. Bij de zin "De landelijke partijen zijn daar ook voorstander van" willen we een voetnoot plaatsen met daarin landelijke partijen genoemd. Welke partijen kunnen hierin worden genoemd?

De overeenkomst wordt toegevoegd aan de handreiking die momenteel wordt geüpdatet. Hiermee is deze vraag beantwoord aangezien landelijke partijen hebben meegeschreven aan de handreiking.

c. Bedrag wel/niet opnemen?

Het bedrag wordt door de samenwerkingsverbanden zelf toegevoegd.

5. W.v.t.t.k.

- [REDACTED]: Logo platform swv vo bestaat niet meer. Ze zitten onder de paraplu van de VOraad.
- [REDACTED]: De AOb maakt zich zorgen over het profiel dagbesteding op het moment dat de WEC alleen overblijft bij dagbesteding en de rest wel wordt overgezet naar de WVO. Er zijn hierover veel gesprekken geweest met Lecso en PO-Raad. Als we het hebben over invlechting/ontvlechting geldt dit voor alle kinderen 12+. Dus ook dagbesteding. Ook OCW gaat uit van alle kinderen 12+. Alle kinderen hebben in het vso recht op onderwijs, dus ook kinderen met uitstroom dagbesteding.
- [REDACTED]: netwerk passend onderwijs PO → bijna dekkend netwerk. Bijna alle swv zijn nu lid. Er wordt veel kennis gedeeld. Een van de concrete uitkomsten is de bovenregionale samenwerking. Zodat onderwijs-zorg bovenregionaal geregeld kan worden.

Invlechting najaar 2017

Inleiding

In de bestuursakkoorden 2014 is de ontvlechting van het (voortgezet) speciaal onderwijs ((v)so) aangekondigd. Met de ontvlechting wordt de Wet op de expertisecentra (WEC) opgeheven en wordt het so ondergebracht in de Wet op het primair onderwijs (WPO) en het vso in de Wet op het voortgezet onderwijs (WVO). Doel hiervan is om het speciaal onderwijs dichterbij het regulier onderwijs te organiseren, zodat samenwerking wordt vereenvoudigd, er meer maatwerk mogelijk is en meer leerlingen thuisnabij kwalitatief goed onderwijs kunnen volgen. Op verzoek van het veld is ontvlechting veranderd in invlechting om zo meer focus te leggen op de invlechting van het so in het po en het vso in het vo.

Naar aanleiding van een regionale gespreksronde in 2015 hebben de partners van de bestuursakkoorden begin 2016 afgesproken pas op de plaats te maken wat betreft wetgeving en te starten met het stimuleren en ondersteunen van de invlechting in de praktijk. Reden hiervoor was dat (v)so-scholen onderling sterk verdeeld waren over (wel/ niet) invlechten en er geen geld was om de ont- en invlechting vorm te geven. In de afgelopen periode is het enthousiasme voor de invlechting toegenomen. We zien daarbij twee vormen. De eerste en meest voorkomende zijn samenwerkingsvormen tussen regulier en speciaal onderwijs. De tweede vorm is de samenwerking tussen scholen voor (v)so waarbij so en vso worden gesplitst (als bedoeld in de bestuursakkoorden).

In deze notitie wordt een voorstel gedaan voor het vervolgtraject en wordt ingegaan op de achtergrond en doelen van de invlechting, op wat er sinds het afsluiten van de bestuursakkoorden is gebeurd en welke acties er nog lopen.

Voorstel vervolgtraject invlechting

De afgelopen jaren is het enthousiasme voor de invlechting toegenomen (soms uit nood gegroeid). Zeker in het primair onderwijs en dan met name in krimpregio's, is de verwachting dat ook komende periode de beweging naar meer samenwerking en samenvoegen van scholen door gaat. De krimp die wordt verwacht in het voortgezet onderwijs, kan ook daar een stimulans zijn om meer samen te werken. Ook binnen het (v)so wordt nog beweging verwacht.

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

Waarom invlechten?

Met de invoering van passend onderwijs, de wetgeving kwaliteit (v)so en de wijzigingen in de aanpalende sectoren voor zorg en arbeidsmarkt is de rol van het (v)so veranderd. Alle genoemde ontwikkelingen zijn erop gericht om dichtbij huis meer maatwerk voor kinderen en jongeren te kunnen leveren, de kwaliteit te verbeteren, meer samenwerken en een integrale benadering. De afstand tussen regulier en speciaal onderwijs wordt hiermee steeds kleiner. Dit alles speelt zich af in een context van dalende leerlingenaantallen in zowel het reguliere als speciale onderwijs als gevolg van demografische ontwikkelingen. Ook leidt de verevening in het kader van passend onderwijs in verschillende regio's tot een daling van het aantal leerlingen in het (v)so.

Bovenstaande ontwikkelingen hebben de afgelopen jaren op verschillende plekken in het land geleid tot een herschikking van (v)so-scholen en -vestigingen of verkenningen daartoe. Op hoofdlijnen zijn daarin twee vormen te onderscheiden. Allereerst is er een beweging waarbij sovso scholen worden gesplitst in so en vso en vindt tegelijkertijd een bundeling van vestigingen voor so en voor vso plaats. Daarnaast zien we een beweging waarbij speciale en reguliere scholen worden samengevoegd. Hierdoor ontstaan grotere eenheden, waardoor de scholen kwalitatief goed onderwijs kunnen blijven bieden, een breder aanbod mogelijk is en zij een sterke samenwerkingspartner voor bijvoorbeeld de (regionale) arbeidsmarkt en de gemeente vormen. Ook is hiermee een betere spreiding van voorzieningen mogelijk.

De verschillen in organisatie- en bekostigingsstructuur tussen regulier en speciaal onderwijs (en dan vooral tussen het vso en het vo) zijn echter groot. Daarbij valt te denken aan verschillen in bekostigingssystematiek, bevoegdheidseisen, cao's en examinering. Voor leerlingen is de stap van regulier naar speciaal onderwijs en weer terug lastig, terwijl zij vaak opleidingen volgen met eenzelfde perspectief. Zo volgt meer dan de helft van het aantal leerlingen in het vso het uitstroomprofiel vervolgonderwijs, dat, net als het reguliere vo, is gericht op het behalen van een regulier diploma of op doorstroom naar het vervolgonderwijs. In het uitstroomprofiel arbeidsmarktgericht worden leerlingen, net als in het praktijkonderwijs, voorbereid op een passende baan op de al dan niet beschermde regionale arbeidsmarkt en stroomt een deel van de jongeren door naar de entree-opleiding in het mbo.

Door de wet- en regelgeving zo veel mogelijk te harmoniseren kunnen de overgangen van leerlingen tussen deze vormen van onderwijs soepeler verlopen. Kinderen met en zonder ondersteuningsbehoefte kunnen vaker naar dezelfde school; daar leren ze elkaar kennen en kunnen ze van elkaar leren. Ook zijn meer flexibele arrangementen mogelijk en kan er efficiënter gebruik worden gemaakt van bestaande voorzieningen.

Doel van de invlechting

Het doel van de invlechting is om de beweging te versterken die de afgelopen jaren in gang is gezet om meer leerlingen zo dicht mogelijk bij huis kwalitatief goed onderwijs en maatwerk in de ondersteuning te bieden. Zo krijgen alle leerlingen de kans om zich maximaal te ontwikkelen en optimaal voorbereid te worden op een vervolgstap.

Alle leerlingen van 4 tot ongeveer 12 jaar gaan na de invlechting naar een school voor primair onderwijs. De scholen binnen het primair onderwijs zorgen er samen voor dat aan elke leerling het onderwijs en de ondersteuning kan worden geboden die nodig is. Er blijven dus ook so scholen met een zwaar ondersteuningsaanbod bestaan. In de wijk wordt met de partners om de school samengewerkt om ook de zorg en begeleiding vanuit jeugdhulpverlening en zorgpartijen thuis en op school in samenhang vorm te geven.

Tussen hun twaalfde en uiterlijk veertiende stappen alle leerlingen vervolgens over naar het voortgezet onderwijs, waar de focus steeds meer is gericht op de stap erna. Het vso kan de aandacht richten op de samenwerking met het reguliere vo. In de regio kunnen zij samen afspraken maken met de gemeente over de inzet van jeugdhulpverlening en de overgang naar de arbeidsmarkt.

Gevolgen van de invlechting voor het so en vso

Met de invlechting wordt de Wet op de expertisecentra (WEC) opgeheven en wordt het so ondergebracht in de WPO en het vso in de WVO. Hierin kunnen ook zaken worden geregeld die specifiek zijn voor het (v)so, zoals bijvoorbeeld de toelating tot het (v)so, kerndoelen en uitstroomprofielen. Op dit moment bieden veel scholen zowel so- als vso-onderwijs aan. Na de invlechting worden deze zogenaamde sovso-scholen aparte so- en vso-scholen.

De impact van de invlechting op het so en het vso verschilt. Het onderbrengen van het so in de WPO leidt niet tot grote veranderingen in het speciaal onderwijs en in de structuur van de wet- en regelgeving. De huidige bepalingen in de WEC lijken al sterk op die in de WPO. Voor vso-scholen zijn de veranderingen fundamentele. Er bestaan bijvoorbeeld verschillen in wet- en regelgeving ten aanzien van bevoegdheidseisen, cao's, examinering en bekostigingssystematiek. Deze zullen zo veel mogelijk geharmoniseerd worden.

Wat is er de afgelopen periode gebeurd?

Sinds het uitkomen van de bestuursakkoorden is een werkgroep van PO-Raad (inclusief Lecso), VO-raad, organisaties voor cluster 1- en 2-onderwijs en werkgeversorganisaties bezig om de invlechting verder vorm te geven. In eerste instantie is er een scenario ontwikkeld hoe de invlechting wettelijk vormgegeven kan worden (zie bijlage 1 voor een geactualiseerd scenario). Gezien de verdeeldheid in het veld is het wetstraject begin 2016 tijdelijk *on hold* gezet en zijn speciale en reguliere scholen die, vooruitlopend op de invlechting, intensiever willen samenwerken daarbij ondersteund door middel van:

- Handreikingen met huidige mogelijkheden om intensievere samenwerking aan te gaan;
- Bijeenkomsten waarin praktijkvoorbeelden van de samenwerking tussen reguliere en speciale scholen zijn gedeeld;
- Onderzoek naar samenwerkingsinitiatieven so-bo door het NRO;
- Regeling bijzondere bekostiging voor intensieve samenwerking so-sbo (regeling vergelijkbaar met de fusiecompensatiemaatregel; gedurende een aantal jaar behouden scholen een gedeelte van hun vaste voet wanneer zij eigenlijk al één school zijn geworden).

Wat loopt er?

Ook op dit moment lopen er nog ondersteunende trajecten:

- Op 22 december jl. is de motie Bruins-Rog aangenomen, waarin om experimenteerruimte voor het samengaan van so- en sbo-scholen wordt gevraagd. Bij de uitwerking van het experiment wordt ook de invlechting van het vso in het reguliere vo meegenomen. Idee is om regio's waarin een school voor vso, so of sbo wordt opgeheven en samengaat met een reguliere school, de ruimte kunnen krijgen om gedurende een aantal jaar groepen leerlingen van beide scholen te mengen en hun personeel bij te scholen om aan de bevoegdheidseisen te voldoen. De resultaten van dit experiment zullen worden onderzocht. [REDACTED]
- Onderzoek naar samenwerkingsinitiatieven vso-vo door het NRO (vergelijkbaar met het onderzoek in het primair onderwijs). De resultaten worden dit najaar bekend.
- Modelovereenkomst afspraken met omringende samenwerkingsverbanden (voorbeeld van bekostigingsafspraken die gemaakt moeten worden als een reguliere school ook leerlingen met een zware ondersteuningsbehoefte gaat opvangen). De modelovereenkomst wordt dit najaar gepubliceerd.
- Bijeenkomsten, intervisiegroepen, vraagbaak.

Hoe staat het veld er op dit moment in?

De afgelopen jaren hebben veel (v)so-scholen de mogelijkheden van nadere samenwerking met reguliere scholen verkend. Bijeenkomsten voor scholen die nu al verder willen met de invlechting worden zeer goed bezocht. Ook heeft (v)so-bestuur De Ambelt zelfs besloten al zijn scholen over te doen aan andere, veelal reguliere, scholen.

De groep scholen die verder wil met de invlechting lijkt te groeien. Echter, er is nog steeds een groep scholen die de meerwaarde niet ziet. Het gaat daarbij bijvoorbeeld om scholen die onderwijs

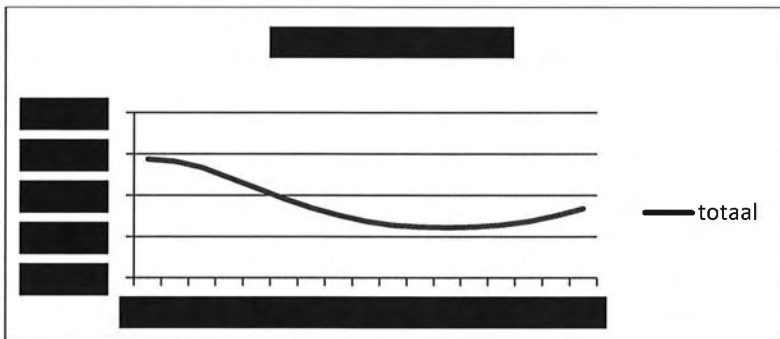
bieden in het uitstroomprofiel dagbesteding (waaronder het onderwijs aan leerlingen met een ernstige meervoudige beperking), maar ook om kleine sovso-scholen die na splitsing in een so- en een vso-deel niet langer voldoen aan de opheffingsnorm/te klein worden om zelfstandig door te gaan.

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

Bijlage 2 scenario invlechting

Onderstaand is een uitwerking van de invlechting die wij eerder hebben gemaakt (2014/15), naar aanleiding van het opnemen van de ontvlechting van het (v)so in de bestuursakkoorden. De aantallen en bedragen zijn geactualiseerd naar de huidige situatie.

1. Speciaal onderwijs Organisatie

Tabel 1. Aantal scholen per schoolsoort in het primair onderwijs (1 oktober 2016)

Schoolsoort	Aantal scholen/instellingen	Aantal vestigingen	Aantal leerlingen
Basisonderwijs (bo)	6347	6494	1.427.453
Speciaal basisonderwijs (sbo)	279	290	33.869
Zelfstandige so-scholen (cluster 3 en 4)	47	80	7.227
Sovso-scholen (cluster 3 en 4)	169	218 waarvan 164 ook vso	15.824
Sovso-instellingen cluster 1 en 2	8	67 waarvan 12 ook vso	6.087

Met de inwerkingtreding van de invlechting worden huidige sovso-scholen gesplitst en gaan zij door als een afzonderlijke so- en een afzonderlijke vso-school. Voor het so geldt dat 7 van de huidige so-afdelingen dan onder de opheffingsnorm komen. In lijn met de ontwikkelingen die we in de afgelopen jaren hebben gezien, wordt daarom gestimuleerd dat reguliere en speciale scholen regionaal met elkaar in overleg gaan over de benodigde voorzieningen en samenwerking daartussen. Doel is tot een goede spreiding van voorzieningen te komen en tegelijkertijd te voorkomen dat er veel relatief kleine scholen ontstaan, waarvan de kwaliteit en expertise niet kan worden geborgd.

Daar zijn verschillende vormen voor. Een lichte vorm van samenwerking is bijvoorbeeld dat twee scholen gebruik maken van hetzelfde gebouw. De scholen functioneren in dat geval zelfstandig; met een eigen schoolplan, medezeggenschap en gescheiden onderwijsgroepen. Sinds de invoering van passend onderwijs wordt echter op steeds meer plekken gekeken naar verdergaande vormen van samenwerking. So-leerlingen kunnen via symbiose lessen volgen op een reguliere school en omgekeerd kunnen leerlingen van reguliere scholen een deel van het onderwijs volgen op een so-school. De meest vergaande vorm van samenwerken betreft het samengaan van een speciale en reguliere school (waarbij de speciale school wordt opgeheven en er een reguliere school met een specifiek profiel ontstaat). In dat geval kunnen meer leerlingen met een zwaardere ondersteuningsbehoefte volledig onderwijs volgen op een reguliere school.

Onderwijsinhoud en -kwaliteit

De onderwijsinhoud en -kwaliteitseisen veranderen niet met de invlechting. Net als in de huidige situatie moeten so-scholen voldoen aan kerndoelen. De kerndoelen die voor het so zijn geformuleerd, geven een beschrijving van het onderwijsaanbod dat scholen moeten bieden. Alle leerlingen in het so hebben een ontwikkelingsperspectief waarin onder meer is opgenomen welke doelen met het onderwijs aan die leerling worden nagestreefd. Met het ontwikkelingsperspectief kan het onderwijs zo goed mogelijk worden afgestemd op wat de leerling kan.

Personeel en bevoegdheden

De invlechting van het so zal geen verandering aanbrengen in de bevoegdheidseisen van het personeel op so-scholen. Zowel in het so als het reguliere primair onderwijs kunnen docenten lesgeven als zij een Pabo-diploma hebben. Zij vallen onder de CAO voor het primair onderwijs. Veel docenten op sovso-scholen geven les aan zowel so- als vso-leerlingen. Dat kan na de invlechting nog steeds als het so en het vso onder eenzelfde bestuur vallen. Het personeel krijgt dan een bestuursaanstelling en kan lesgeven op meerdere scholen.

Bekostiging

Ook de bekostigingssystematiek van het so en het (s)bo lijkt op elkaar, waardoor de invlechting niet tot grote veranderingen zal leiden. Uitgangspunt is dat de bekostigingssystematiek zo veel mogelijk wordt geharmoniseerd. Wel kan de hoogte van de bekostiging verschillend zijn voor bo, sbo en so. Het totale budget dat nu beschikbaar is voor het so blijft ook na de invlechting beschikbaar. Dat betekent dat daar waar voorstellen leiden tot een vermindering van de bekostiging, het vrijgekomen budget bijvoorbeeld via een verhoging van prijzen terugvloeien in het stelsel. Omgekeerd, daar waar voorstellen geld kosten, moeten deze ook uit het totale budget komen. De komende periode worden de effecten van het onderstaande voorstel berekend.

De bekostiging van de instellingen voor leerlingen met een visuele, auditieve en/of communicatieve beperking kent een andere, landelijk gebudgetteerde bekostigingssystematiek. Dat blijft ook na de invlechting zo. Wel zal in overleg met de instellingen worden bekeken hoe de effecten van de ontvlechting op de bekostiging het best verwerkt kunnen worden.

Bekostiging personeel

De personele bekostiging bestaat bij zowel het (s)bo als het so uit een lineaire basisbekostiging (bedrag per leerling) die rekening houdt met de gewogen gemiddelde leeftijd (ggl) van het personeel. Onderwijs- en onderwijsondersteunend personeel maken deel uit van de onderbouwing van deze bekostiging. Verder wordt in de bedragen een onderscheid gemaakt tussen onderbouw/bovenbouw in het (s)bo en jonger/ouder dan 8 in het so.

In aanvulling op de basisbekostiging ontvangt het so per leerling ondersteuningsbekostiging. Deze houdt nu en na de invlechting geen rekening met de ggl. De omvang van de ondersteuningsbekostiging in het so kent de categorie laag-midden-hoog, die is opgenomen op de toelaatbaarheidsverklaring van de leerling en is afhankelijk van de ondersteuningsbehoefte van de leerling.

Zowel het bo, sbo als so kennen een groeiregeling. Echter, deze verschillen wel van elkaar. Het voorstel is om hier nu geen wijzigingen in aan te brengen. Als er in het po wordt gekozen voor kalenderjaarbekostiging op basis van t-3 maanden is er geen groeiregeling meer nodig, omdat de teldatum dan maar drie maanden voor aanvang van de bekostiging ligt en daarmee een realistisch beeld geeft van het daadwerkelijke aantal leerlingen op de school.

Andere elementen van de bekostiging die hetzelfde zijn en niet veranderen zijn de toekenning van een budget voor personeel- en arbeidsmarktbeleid (p&a budget) en de directietoeslag. De opbouw van het p&a-budget verschilt wel iets. Omdat de so-systematiek eenvoudiger is, wordt daaraan vastgehouden. De scholen voor leerlingen met een meervoudige beperking kennen als enige nog een extra directietoeslag van ca € 20.000. Het voorstel is deze te laten vervallen. De reden hiervoor is dat de onderwijssoort na invlechting geen indicator meer is voor het vaststellen van de (omvang van de) bekostiging.

Een verschil in de systematiek van bekostigen tussen het (s)bo en so is de vaste voet. Het so kent wel een vaste voet, het (s)bo niet, met uitzondering van de kleine scholentoeslag. Het voorstel is om de vaste voet vooralsnog te behouden. Het laten vervallen van de vaste voet heeft relatief veel impact terwijl nog niet duidelijk is wat daar in het kader van de vereenvoudiging mee gebeurt in het (s)bo. Een tweede verschil betreft het achterstandenbeleid. Het bo kent een gewichtenregeling, het s(b)o de (verouderde) CUMI-regeling (culturele minderheden). In het bo loopt een discussie over de gewichtenregeling. [REDACTED]

Bekostiging materieel

De systematiek voor de materiële bekostiging is hetzelfde in so en (s)bo. Beide kennen een vaste voet en een bedrag per leerling (lineaire bekostiging). Het s(b)o krijgt daar bovenop ondersteuningsbekostiging. Wel is er een verschil in opbouw van de materiële bekostiging. Het (s)bo kent een groepsafhankelijke component, het so niet. Daar is de groepscomponent met de invoering van passend onderwijs komen te vervallen. De verwachting is dat het (s)bo deze stap zet met de vereenvoudiging van de bekostiging. [REDACTED]

In aanvulling op de materiële bekostiging kent het so aanvullende bekostiging voor zwembaden en brancardliften. Scholen ontvangen deze aanvulling alleen indien zij ook echt een zwembad of een brancardlift hebben. Voorgesteld wordt een regeling bijzondere bekostiging in stand te houden voor de scholen die een zwembad/brancardlift hebben. Per zwembad/ brancardlift kan één keer gebruik worden gemaakt van de regeling, ook als meerdere scholen er gebruik van maken.

Huisvesting

Zowel voor (s)bo als so geldt dat gemeenten verantwoordelijk zijn voor nieuwbouw en uitbreiding van schoolgebouwen. Hier zijn middelen voor beschikbaar binnen het Gemeentefonds.

Schoolbesturen zijn verantwoordelijk voor het binnenonderhoud en sinds 1 januari 2015 voor buitenonderhoud en aanpassing. Zij ontvangen hiervoor middelen in de lumpsum. De invlechting heeft dan ook geen effect op de regelgeving voor de huisvesting.

Overig

Harmonisatie toelatings- en bekostigingssystematiek so- en sbo-scholen

De toelatings- en bekostigingssystematiek voor het sbo en so verschilt op dit moment. Dit roept vragen op bij ouders en samenwerkingsverbanden.

De belangrijkste verschillen zijn:

- Een tlv voor het sbo is niet landelijk geldig: er moet altijd een tlv worden afgegeven door het samenwerkingsverband waartoe de sbo-school behoort. Dit betekent dat er bijvoorbeeld bij een verhuizing een nieuwe tlv moet worden afgegeven. Het oorspronkelijke samenwerkingsverband blijft betalen. Dit gebeurt via onderlinge verrekening ('grensverkeer'). Een tlv voor het so is landelijk geldig. Het samenwerkingsverband dat de eerste tlv afgeeft moet ook eventuele vervolg tlv's afgeven.
- Een tlv voor het sbo wordt bij de inschrijving in het sbo niet landelijk geregistreerd met een begin- en einddatum. Reden is dat dit vanwege de bekostiging niet nodig is. In het so is dit wel geregeld. De samenwerkingsverbanden geven aan hierdoor minder zicht en controle te hebben op de leerlingenstromen in het sbo dan in het so.
- Rechtstreekse bekostiging van het sbo voor 2% van de leerlingen binnen het samenwerkingsverband. Indien er meer leerlingen in het sbo worden geplaatst moeten de

middelen daarvoor via het samenwerkingsverband worden overgemaakt aan het sbo. Het so wordt rechtstreeks bekostigd voor alle leerlingen die daar op de teldatum 1 oktober staan ingeschreven.

3. Voortgezet speciaal onderwijs

Organisatie

Tabel 3. Aantal scholen per schoolsoort in het voortgezet onderwijs (1 oktober 2016)

Schoolsoort	Aantal scholen	Vestigingen	Aantal leerlingen
VO	648 <i>inclusief PRO waaronder 20 verticale scholen gemeenschappen (inclusief groen onderwijs)</i>	1458	1.001.306 <i>incl Nieuwkomers VAVO en groen en rekening houdend met VAVO voor 50%</i>
PRO	112	117 <i>Daarnaast zijn 22 zelfstandige PRO- vestigingen als onderdeel van een scholengemeenschap en 32 VO-vestigingen waar PRO onderdeel van is.</i>	21.799 <i>Daarnaast nog 8.107 PRO leerlingen op VO scholengemeenschappen</i>
Zelfstandige vso-scholen	43	94	10.389
Sovso-scholen	169	258 waarvan 164 ook so	24.960
Sovso-instellingen cluster 1 en 2	8	30 waarvan 12 ook so	2.568

Op dit moment is er sprake van een sterke verwevenheid in de organisatie van het so en het vso, wat zich onder andere uit in de 169 sovso-scholen. Dit kan voor soepele overgangen tussen het so en het vso zorgen. Nadelen zijn bijvoorbeeld dat de afstand tot (samenwerking) met het reguliere onderwijs groter is en leerlingen soms van hun vierde tot hun twintigste op dezelfde school blijven. De afgelopen jaren is er daarom een beweging zichtbaar dat het vso zich meer gaat onderscheiden van het so. De invlechting faciliteert deze beweging: de sovso-scholen worden gesplitst en het vso gaat verder als aparte school.

Ook de vso-scholen en -afdelingen worden gestimuleerd om regionaal het gesprek aan te gaan over de vorming, de spreiding en het aanbod van voorzieningen in de regio. Net als voor het so geldt dat het niet voor de hand ligt dat er 169 aparte vso-scholen worden ingericht. Gelet op de mogelijkheden tot verdergaande samenwerking die de invlechting van het vso in het vo biedt, worden ook samenwerkingsverbanden en reguliere vo-scholen gestimuleerd deel te nemen aan gesprekken over de spreiding en inrichting van voorzieningen in de regio. Voor een deel van de 169 afdelingen voor vso die deel uitmaken van een sovso-school is het samengaan met een andere school of afdeling noodzakelijk omdat zij op basis van de leerlingenaantallen te klein zijn om zelfstandig verder te gaan. Het gaat hierbij om 8 vso-afdelingen.

Onderwijsinhoud en -kwaliteit

Met de invlechting verandert de onderwijsinhoud van het vso niet. Met de invoering van de Wet kwaliteit (v)so zijn er drie uitstroomprofielen in het vso ingevoerd, te weten vervolgonderwijs, arbeidsmarktgericht en dagbesteding. De meeste vso-vestigingen bieden meerdere uitstroomprofielen aan, veelal dagbesteding en arbeidsmarktgericht of dagbesteding, arbeidsmarktgericht en vervolgonderwijs.

Tabel 4. Aantal scholen en vestigingen dat een (een combinatie van) uitstroomprofiel(en) aanbiedt

Uitstroomprofielen	Aantal scholen	Aantal vestigingen

Dagbesteding	25	33
Dagbesteding en arbeidsmarktgericht	100	116
Dagbesteding, arbeidsmarktgericht en vervolgonderwijs	53	63
Dagbesteding en vervolgonderwijs	1	4
Arbeidsmarktgericht	1	8
Arbeidsmarktgericht en vervolgonderwijs	20	58
Vervolgonderwijs	13	45

De school bepaalt welk uitstroomprofiel het meest geschikt is voor de leerling. Dit gebeurt in overleg met ouders en leerling en op grond van het ontwikkelingsperspectief dat is vastgesteld door de school waar de leerling vandaan kwam. Hieronder wordt beschreven hoe de huidige en daarmee ook toekomstige situatie eruitziet.

Voor de onderbouw van het uitstroomprofiel vervolgonderwijs gelden de kerndoelen onderbouw vo met, indien nodig, aanpassingen aan de beperking van de leerling. Voor de leerlingen in het uitstroomprofiel vervolgonderwijs zijn ook de referentieniveaus Nederlandse taal en rekenen/wiskunde van toepassing, zoals die zijn vastgesteld voor de verschillende schoolsoorten in het vo. Daar boven gelden er voor leerlingen in dit uitstroomprofiel ook zogenaamde leergebiedoverstijgende kerndoelen. Die doelen gelden voor de hele schoolperiode. De leerlingen volgen in dit profiel het 'gewone' vo-programma en het bevoegd gezag kan, net als in het regulier vo, na overleg met de ouders een leerling ontheffing verlenen voor onderdelen van het onderwijsprogramma.

Ook voor het uitstroomprofiel arbeidsmarktgericht bestaan kerndoelen. Anders dan voor het uitstroomprofiel vervolgonderwijs gaat het hier niet om doelen voor de onderbouw, maar om doelen voor de gehele schoolperiode. Voor het arbeidsmarktgerichte uitstroomprofiel zijn, zoals dat ook geldt voor het praktijkonderwijs, referentieniveaus Nederlandse taal en rekenen/wiskunde vastgesteld. Ook in dit profiel gelden leergebiedoverstijgende kerndoelen. Het bevoegd gezag kan ontheffing verlenen en vervangende doelen stellen, net zoals geldt voor het profiel vervolgonderwijs.

Voor het uitstroomprofiel dagbesteding tot slot gelden ook kerndoelen voor de verschillende leergebieden en evenals in de andere profielen zijn hier ook leergebiedoverstijgende kerndoelen geformuleerd. Ook hier kan het bevoegd gezag ontheffing verlenen en vervangende doelen stellen. Er gelden voor dit uitstroomprofiel geen referentieniveaus Nederlandse taal en rekenen/wiskunde.

Personeel en bevoegdheden

Een docent is op dit moment bevoegd om les te geven in het vso als hij een getuigschrift van de Pabo of een lerarenopleiding voor het desbetreffende vak heeft. Alleen voor bewegingsonderwijs bestaat een uitzondering; daarvoor is een eerstegraadsbevoegdheid lichamelijke oefening nodig. De leraren op de twee vso-scholen die zelf examineren en diplomeren moeten over een vo-bevoegdheid beschikken voor het vak en de sector waarin zij lesgeven.

Met de invlechting worden de bevoegdheidseisen van het vso zo veel mogelijk geharmoniseerd met die in de vergelijkbare richting van het reguliere voortgezet onderwijs, zie de bevoegdheden per uitstroomprofiel hieronder. Op die manier kan de onderwijskwaliteit van het vso nog verder worden verhoogd en kan er gemakkelijker uitwisseling van personeel plaatsvinden.

Bevoegdheden uitstroomprofiel vervolgonderwijs

In het uitstroomprofiel vervolgonderwijs zullen de bevoegdheidseisen van het reguliere voortgezet onderwijs gaan gelden: eerstegraads als het gaat om de bovenbouw havo of vwo, tweedegraads als het gaat om de overige schoolsoorten. Dit geldt nu al voor de twee zelf examinerende scholen.

Omdat dit uitstroomprofiel gericht is op het behalen van een regulier diploma, op doorstroom naar het vervolgonderwijs of op terugkeer naar het regulier onderwijs en de leerlingen het 'gewone' vo-programma volgen, krijgen zij voortaan les van docenten met dezelfde bevoegdheden als in het reguliere onderwijs.

Voor Pabo-afgestudeerden die in de onderbouw vmbo beroeps- of kadergericht gaan lesgeven is een kortdurend scholingstraject ontwikkeld. Via een nog te publiceren subsidieregeling kan een tegemoetkoming ontvangen worden voor de scholingskosten van dat traject. Overige docenten kunnen voor hun bijscholing gebruik maken van de lerarenbeurs of zijnstroomregeling.

Bevoegdheden uitstroomprofiel arbeidsmarktgericht en dagbesteding

Voor de vso-uitstroomprofielen arbeidsmarktgericht en dagbesteding gaan de bevoegdheden gelden die van toepassing zijn op het praktijkonderwijs (Pabo of ho-lerarenopleiding voor het desbetreffende vak). Binnen deze schoolsoorten is het onderwijs gericht op het zo zelfstandig mogelijk deel kunnen nemen aan arbeid en de maatschappij. Er is in deze uitstroomprofielen zodoende meer behoefte aan pedagogische kwaliteiten en arbeidsmatige deskundigheid.

CAO

Op dit moment verschillen de cao's voor het vso en het reguliere vo. In het vso is er bijvoorbeeld sprake van een andere inschaling. Daarnaast ligt de omvang van het aantal lesgebonden uren in het vo lager dan in het (v)so. Er zijn argumenten om op dat gebied vast te houden aan de huidige situatie. Het vso verschilt immers ook na de invlechting nog steeds van het reguliere voortgezet onderwijs, bijvoorbeeld als het gaat om het aantal klassen waaraan een docent lesgeeft en de klassengrootte (wat mede bepaalt hoeveel tijd een docent kwijt is aan bijvoorbeeld voorbereiding en het nakijken van toetsen). Ook bestaan er verschillen per uitstroomprofiel. Zo verandert er inhoudelijk weinig voor de uitstroomprofielen arbeidsmarktgericht en dagbesteding en is de behoefte aan veel uren voor de leerlingen groot. Het lijkt dan ook wenselijk om het aantal lesgebonden uren te behouden.

Bekostiging

De verschillen in organisatie en bekostiging tussen vo en vso zijn groter dan tussen het (s)bo en het so. Deels komt dit door de historische koppeling tussen het po en het (v)so. Daarnaast speelt mee dat in het vo al eerder stappen richting vereenvoudiging zijn gezet.

Bekostiging personeel

De personele bekostiging bestaat in het vso en het vo uit een vast deel en een lineair deel. Echter, de omvang van het vaste deel en de opbouw van het lineaire deel verschillen. Voor het lineaire deel zijn er twee grote verschillen: de ggl in het vso en de bekostigingsratio's en personeelscategorieën in het vo.

1. In het vso wordt, in tegenstelling tot het vo, nog rekening gehouden met de ggl van de school. Aangezien het uitgangspunt is dat er zo veel mogelijk wordt geharmoniseerd met het vo is het voorstel om de ggl los te laten.
2. Het vo wordt momenteel bekostigd op basis van het aantal formatieplaatsen voor leraren, directeuren en ondersteunend personeel. Die formatieplaatsen worden vastgesteld op basis van een leerlingenratio. In de discussie rondom de vereenvoudiging van de bekostiging van het vo wordt voorgesteld om deze ratio's en verdeling naar personeelscategorieën los te laten. Om die reden wordt deze systematiek van ratio's en personeelscategorieën niet overgenomen door het vso.

Elementen als de directietoeslag en het P&A-budget kent het vo niet en worden daarom niet meegenomen na de invlechting. Het budget dat hierdoor vrij komt wordt toegevoegd aan de lumpsum (directietoeslag aan vaste voet en P&A-budget aan de lineaire basisbekostiging). Wat betreft de CUMI-middelen wordt voorgesteld om dit mee te laten lopen in de herziening van het achterstandenbeleid (de Leerplusregeling) van het vo en de resultaten daarvan ook toe te passen op het vso. Verder valt het vso momenteel onder het participatiefonds en het vervangingsfonds. In het vo zijn deze onderdelen al eerder gedecentraliseerd en zijn er eigen regelingen geformuleerd.

Tot slot wordt het personele deel van de bekostiging van het vso momenteel op basis van het schooljaar vastgesteld, met een teldatum 10 maanden voor aanvang (T-10 maanden).

Bekostiging materieel

Wat betreft de materiële bekostiging zijn de verschillen tussen het vso en het vo minder groot. Beide kennen een vaste voet en een lineair deel. De opbouw van de vaste voet en van het lineaire deel is in het vo iets ingewikkelder dan in het vso. In het vo wordt namelijk nog gekeken naar de normatieve ruimtebehoefte, de schoolsoort en het aantal leerjaren van de leerlingen.

Huisvesting

Zowel voor het vo als het vso geldt dat gemeenten verantwoordelijk zijn voor nieuwbouw en uitbreiding van schoolgebouwen. Hier zijn middelen voor beschikbaar binnen het Gemeentefonds. Schoolbesturen zijn verantwoordelijk voor het binnen- en buitenonderhoud en voor aanpassing. Zij ontvangen hiervoor middelen in de lumpsum. De invlechting heeft dan ook geen effect op de regelgeving voor de huisvesting.

Vso-scholen geven aan minder middelen te hebben voor vaklokalen dan het reguliere vo. Het reguliere vo ontvangt inderdaad een hogere vaste voet dan een vso-school. Maar het vso ontvangt een hogere bekostiging voor materiële instandhouding *per leerling* dan het reguliere vo. Het

verschil in budget wordt verklaard door de veel grotere aantallen leerlingen per school in het vo. Dat wordt niet gecompenseerd door de hogere bedragen per leerling. Dit verandert niet door de invlechting. Wel wordt het voor vso- en vo-scholen eenvoudiger om meer samen te werken en daarbij ook meer gebruik te maken van dezelfde vaklokalen.

Overig

Harmonisatie vso arbeidsmarktgericht en praktijkonderwijs

De wet- en regelgeving voor het praktijkonderwijs (pro) en het vso-uitstroomprofiel arbeidsmarktgericht verschillen op dit moment op enkele punten van elkaar. Het betreft:

- Het vso kent een maximale leeftijd van 20 jaar, waar het pro een maximale leeftijd van 18 jaar kent. Zowel in het vso als in het pro bestaat de mogelijkheid voor een verlengd verblijf met toestemming van de inspectie.
- Voor het arbeidsmarktgerichte profiel in het vso zijn specifieke kerndoelen wettelijk vastgelegd. Voor het pro is vastgelegd dat het onderwijs zoveel mogelijk op basis van de vo-kerndoelen wordt verzorgd.
- Voor het vso-arbeidsmarktgericht is een beperkte vorm van nazorg wettelijk vastgelegd. Voor het pro is er geen specifieke nazorg-bepaling opgenomen in de wet, maar wordt dit gezien als onderdeel van de taak van het pro om leerlingen voor te bereiden op het uitoefenen van functies op de arbeidsmarkt.